Lien se lankstaanskoene

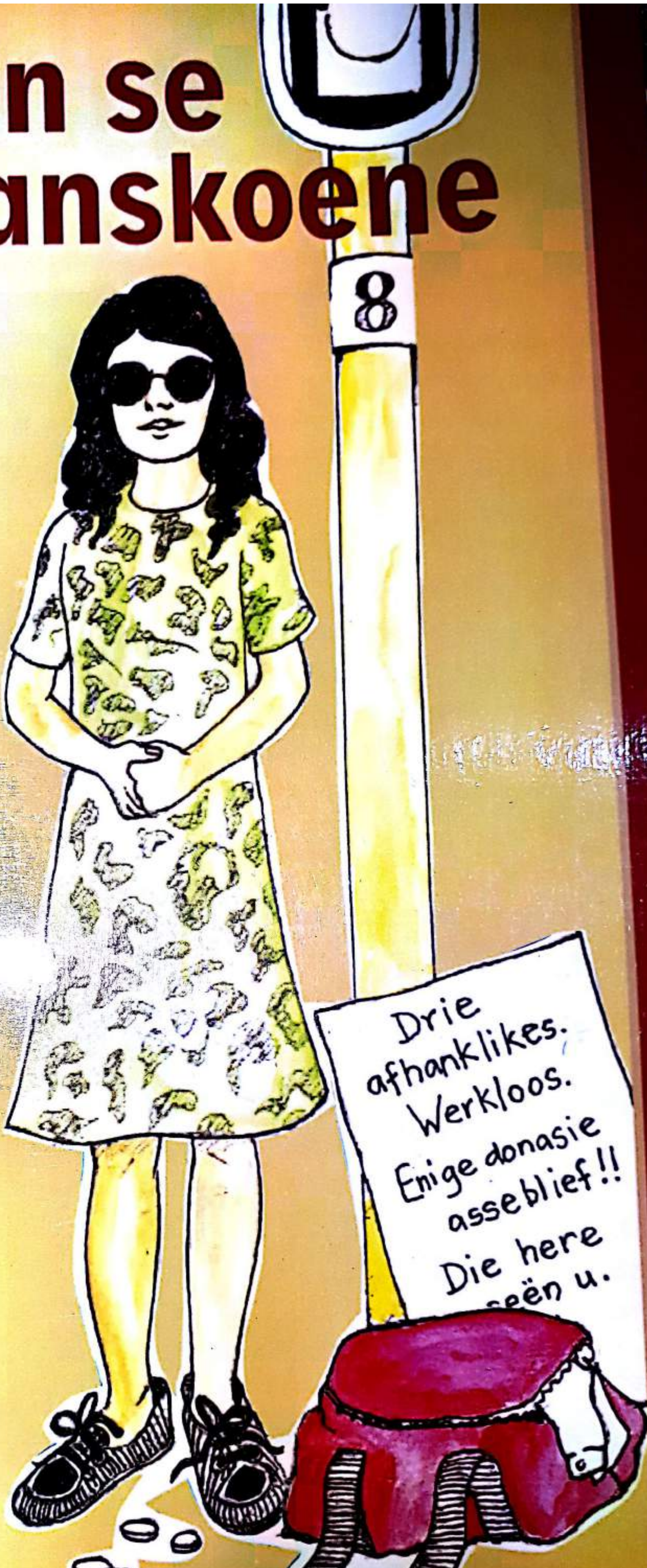

Studiegids

LIEN SE LANKSTAANSKOENE
STUDIEGIDS
AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

INHOUD

INHOUD	Bl.
TEMA EN BOODSKAP	2
TITEL	2
STOFOMSLAG	3
KARAKTERS	3
VOORSPEL	32
KONTEKSTUELE VRAE	34
HFST. 1 *GEEL EN GELUKKIG*	34
KONTEKSTUELE VRAE	34
HFST. 2 *JOU STANDAARD SKOOLNOMMERTJIE*	37
KONTEKSTUELE VRAE	39
HFST. 3 *KAKOFONIE VAN KLANKE*	40
KONTEKSTUELE VRAE	44
HFST. 4 *DIE MEESTERSTUK*	45
KONTEKSTUELE VRAE	47
HFST. 5 *LIENTJIE LIEFLIK*	48
KONTEKSTUELE VRAE	51
HFST. 6 *A CHANGE OF SCENERY*	52
KONTEKSTUELE VRAE	57
HFST. 7 *EFFENS LAST SEASON*	58
KONTEKSTUELE VRAE	62
HFST. 8 *WEIRD MARIA*	63
KONTEKSTUELE VRAE	65
HFST. 9 *'N RUS OP DIE MENU*	66
KONTEKSTUELE VRAE	69
HFST. 10 *IETS OM DIE PALAAT TE VERFRIS*	69
KONTEKSTUELE VRAE	72
HFST. 11 *JULIA ROBERTS SONDER DIE MOND*	73
KONTEKSTUELE VRAE	76
HFST. 12 *DIE TRAANDRUPPEL*	77
KONTEKSTUELE VRAE	78
HFST. 13 *'N HUIS SONDER 'N MOEDER*	79
KONTEKSTUELE VRAE	80
HFST. 14 *A CHANGE OF SCENERY*	81
KONTEKSTUELE VRAE	84
HFST. 15 *'N BOTTEL ENERGADE*	86
KONTEKSTUELE VRAE	89
HFST. 16 *DIE PUSSYCAT DOLLS*	90
KONTEKSTUELE VRAE	92
HFST. 17 *DIE AFGEVAARDIGDE VAN TIBET*	93
KONTEKSTUELE VRAE	96
HFST. 18 *TEE EN KAASKOEK*	97
KONTEKSTUELE VRAE	100
HFST. 19 *BÁIE STERKER AS CAMEL FILTERS*	101
KONTEKSTUELE VRAE	104
HFST. 20 *NUWE MENSE RELAX NOU HIER*	106
KONTEKSTUELE VRAE	108
HFST. 21 *SJERRIE VIR DIE KOUE*	109
KONTEKSTUELE VRAE	111
HFST. 22 *IETSIE MET CHOCOLATE VIR POEDING*	112
KONTEKSTUELE VRAE	114
HFST. 23 *DIE WELCOME-HOME-MAMMIE-DING*	115
KONTEKSTUELE VRAE	117
HFST. 24 *DIE TOPPIE SONDER BATES*	118
KONTEKSTUELE VRAE	120
HFST. 25 *HALFPRYS IS HALFPRYS*	121
KONTEKSTUELE VRAE	123
HFST. 26 *CHEERS OP BINNELANDSE SAKE*	124
KONTEKSTUELE VRAE	128
HFST. 27 *DIE TOWN CLOWN*	129
KONTEKSTUELE VRAE	131
HFST. 28 *SOMETHING FOR THE POOR . . .*	132
KONTEKSTUELE VRAE	136
HFST. 29 *WAT IS SY VAN NOU WEER?*	137
KONTEKSTUELE VRAE	138
HFST. 30 *DIE GRAFSTEENSANGERS*	139
KONTEKSTUELE VRAE	141
HFST. 31 *DIE CORNER SONDER ENTERTAINMENT*	141
KONTEKSTUELE VRAE	143
HFST. 32 *IETS WAT PICASSO KON BEDINK HET*	144
KONTEKSTUELE VRAE	145
HFST. 33 *GELDIG VIR DERTIG DAE*	146
KONTEKSTUELE VRAE	148
HFST. 34 *SHOPPING IS NIE VIR SISSIES NIE*	149
KONTEKSTUELE VRAE	152
HFST. 35 *WERK DINGE IN LONDEN OOK SO?*	153
KONTEKSTUELE VRAE	155
HFST. 36 *COOL, SOU EK SÊ, ACTUALLY*	156
KONTEKSTUELE VRAE	158
HFST. 37 *KOUE GOED IN GROOT GLASE*	159
KONTEKSTUELE VRAE	162
HFST. 38 *DIE DING MET DIE KUIF*	164
KONTEKSTUELE VRAE	166
HFST. 39 *DIE BESOEK (1)*	167
KONTEKSTUELE VRAE	170
HFST. 40 *DIE BESOEK (2)*	171
KONTEKSTUELE VRAE	173
HFST. 41 *'N BIETJIE KULTUUR*	175
KONTEKSTUELE VRAE	178
NASPEL	179
KONTEKSTUELE VRAE	180
BESPREKING	182

TEMA EN BOODSKAP *THEME AND MESSAGE*

TEMA:

Die verhaal gaan oor 'n tienermeisie in graad 12. Haar lewe ontaard in 'n nagmerrie. Te midde van 'n gesinskrisis leer sy dat 'n mens nie moed kan verloor nie, maar 'n plan moet maak om te probeer oorleef. Lien vind uiteindelik heling, omdat sy vasberade is om nie te sink nie en ook omdat sy uiteindelik vrede met haar omstandighede maak.

BOODSKAP:

Omgee vir jou medemens en die vermoë om uit te hou ten spyte van baie struikelblokke, word aan die leser oorgedra. Die verhaal daag die lesers subtiel uit om verantwoordelikheid vir hulle eie geluk te aanvaar. Die belangrikheid van vriendskap en ondersteuning word ook beklemtoon. Pyn en swaarkry is universeel.

THEME:

The story is about a teenage girl in grade 12. Her life has become a nightmare. Amidst family crises she realises that she must fight for survival.
And she does, because she's determined to succeed in life. Eventually she makes peace with her world.

MESSAGE:

Caring for others, and the ability to persevere in spite of many hurdles, are conveyed to the reader. The story challenges readers to take responsibility for their own happiness. The importance of friendship and support are also emphasised. Pain and suffering are universal.

DIE TITEL *THE TITLE*

Lien is die hoofkarakter se naam. "Lankstaanskoene" is saamgestel uit drie woorde, lank+staan+skoene. Die woord kan verduidelik word as skoene wat gemaklik sal wees as 'n mens lank moet staan. Lien besef dat haar skoene haar gaan druk as sy elke dag op die straathoek gaan bedel. Roos, wat ook bedel, sê vir haar dat sy dit nooit met "daai" skoene sal kan uithou nie. Aan die einde van die eerste dag op straat, gaan koop Lien 'n paar gemaklike, sagte skoene by *Pep Stores.*

Lien is the name of the main character. 'Lankstaanskoene' is made up of three words, lank+staan+skoene. The word can be explained as shoes that will be comfortable to wear when one has to stand for a long time. If Lien decides to go begging in the street every day, her shoes would hurt her feet. Roos, who is also a beggar, tells her that she'll never be able to last in 'those' shoes. At the end of the first day on the street, Lien buys herself a pair of soft, comfortable shoes from Pep Stores.

DIE STOFOMSLAG *THE COVER*

Lien, die hoofkarakter van die storie, is die meisie met die plat skoene op die omslag. Wat het skoene met die storie te doen? Dit lyk of Lien, wat 'n outydse rok dra, op 'n sypaadjie staan. Langs haar is Braam se sportsak wat sy elke dag saamneem. Die sak is effens oop en daar peul 'n kledingstuk uit. Daar lê 'n paar muntstukke op die sypaadjie.

Lien, the main character of the story, is the girl wearing the flat shoes depicted on the cover. What do shoes have to do with the story? Lien appears to be standing on a pavement, wearing an old-fashioned dress. Beside her is her brother Braam's sports bag which she takes with her every day. It is partially open, revealing an article of clothing. A few coins lie beside her on the pavement.

DIE KARAKTERS *THE CHARACTERS*

DIE JOOSTE-FAMILIE *THE JOOSTE FAMILY*

LIEN JOOSTE (HOOFKARAKTER)	WOORDESKAT	
	• prokureur	• *lawyer*
	• tronk	• *jail*
	• drankprobleem	• *drinking problem*
	• oorsee	• *overseas*
	• klavier	• *piano*
	• koffiekroeg	• *coffee shop*
	• onregverdig	• *unfair*
	• bedank	• *resigns*
	• gekies	• *chosen*
	• opvoering	• *production/play*
	• kliniek	• *clinic*
	• pruik	• *wig*

LIEN JOOSTE (HOOFKARAKTER)	Bl.	*LIEN JOOSTE (MAIN CHARACTER)*
• Lien het lang, deurmekaar, reguit donker hare en groot swart oë.	5	• *Lien has long, straight, untidy dark hair and big black eyes.*
• Lien is in graad 12 by Hoërskool, Jakaranda.	18	• *Lien is in grade 12 in Jakaranda High.*
• Lien word 18.	130	• *Lien turns 18.*
• Lien se pa is 'n prokureur en is in die tronk. Lien dink dat sy hom haat, alhoewel hulle baie na aan mekaar was. Haar pa het altyd gesê dat hulle eendag saam gaan werk as prokureurs.	189	• *Lien's father is a lawyer, and is in jail. Lien thinks that she hates him, although they were once very close. Her father had said that they would work together as lawyers one day.*

• Lien se ma, Christien, was 'n musiekonderwyseres, maar het nou 'n drankprobleem. Lien is baie kwaad vir haar.	63	• *Lien's mother, Christien, was a music teacher, but now has stopped teaching as she has a drinking problem. Lien is very angry with her.*
• Haar ma se drankprobleem en haar haatgevoel vir haar pa, is Lien se grootste probleem.	126	• *Her mother's drinking problem and her hatred for her father are Lien's main obsessions.*
• Haar ma speel goed klavier, terwyl Lien nie baie goed speel nie.	63	• *Her mother is a good pianist. Lien is not a good piano player.*
• Lien is lief vir haar jonger broer, Braam, al probeer sy "baas speel". Sy maak egter seker dat hy versorg is.	4	• *Lien loves her young brother Braam very much, although she bosses him around. But she makes sure that he is cared for.*
• Lien vervul haar ma se rol in die huishouding. Dit is duidelik dat Lien 'n verantwoordelikheidsin en uithouvermoë het.	4	• *Lien becomes a substitute mother to Braam. Lien's endurance and sense of responsibility are evident.*
• Lien luister na Norah Jones se musiek op haar *Walkman*. Die woorde van die liedjies weerspieël hoe Lien dink, of hoe sy voel. Sy vind ontvlugting in die musiek.	4	• *Lien listens to the vocalist, Norah Jones on her Walkman. The singer's words reflect Lien's thoughts and feelings. She finds solace in the music.*
• Lien wil ná matriek oorsee gaan omdat sy ontvlugting soek deur weg te gaan na ver plekke.	75	• *Lien wants to travel overseas after matric. She wants to escape her own environment.*
• Lien is kwaad vir almal en sy is onseker oor die toekoms.	18	• *Lien is angry with the whole world and is unsure of the future.*
• Lien kry werk by tant Malie se koffiekroeg, maar word na die tweede dag afgedank.	30	• *Lien gets a job at Aunt Malie's coffee shop, but she is sacked after the end of the second day.*
• Lien is baie eensaam. Lien se vriend by haar nuwe skool is Wouter. Hulle is sielsgenote en sy kan haar diepste geheime met hom deel. Lien is besitlik teenoor Wouter. Sy is jaloers as Wouter met Riekie gesels.	67	• *Lien is very lonely. Wouter becomes Lien's friend at her new school. They are soul mates and she is able to share her deepest secrets with him. She is possessive of him. She's jealous when he speaks to Riekie.*
• Wouter noem speels vir Lien *Lientjie Lieflik*, want sy is nie baie vriendelik nie.	26	• *Wouter with some irony, calls Lien 'Lientjie Lieflik' because she's not very friendly.*
• Lien is soms vies vir Wouter, maar sy besef hoe kosbaar sy vriendskap vir haar is.	39	• *Lien is sometimes fed-up with Wouter, although she realises how precious his friendship has become to her.*
• Ter wille van Wouter, lê Lien 'n oudisie vir 'n rol in *The Breakfast Club* af.	30	• *Lien auditions for a part in 'The Breakfast Club' for Wouter's sake.*
• Lien neem nie aan buitemuurse	55	• *Lien takes no part in any extra mural*

aktiwiteite deel nie, maar kry die rol van *(Weird)* Maria in die skool-opvoering.		*activities at school, but then lands the part of Maria in the school play.*
• *(Weird)* Maria word 'n verlossing en sy begin uitsien na die repetisies.	137	• *Lien becomes very involved in playing Maria, and starts looking forward to rehearsals.*
• Lien en Miemie word vriende wanneer hulle gekies word om rolle in die opvoering te speel.	124	• *Lien and Miemie become friends after they are both chosen to act in the play.*
• Lien vertel vir Miemie van haar ma in die kliniek vir alkoholisme.	124	• *Lien confides in Miemie. She tells her that her mother is in a clinic where she is being treated for alcoholism.*
• Volgens Miemie lyk Lien soos Julia Roberts sonder die mond, of dalk soos 'n afgeleefde prostituut met die pruik op.	73	• *According to Miemie, Lien looks like Julia Roberts except for her mouth. Or she says, perhaps like a worn-out hooker when she's wearing the wig.*
• Lien ondersteun vir tannie Bets in haar poging om gewig te verloor.	50	• *Lien offers Aunt Bets support in her efforts to lose weight.*
• Lien gaan staan en bedel op straat sodat sy en haar gesin kan oorleef. Lien tree uit desperaatheid onverantwoordelik op.	83	• *Lien starts begging on the street so that she and her family can survive financially. Lien is desperate, causing her to act irresponsibly.*
• Wanneer sy gaan bedel, vermom sy haarself deur 'n pruik met lang bruin krullerige hare en 'n brilletjie te dra. Sy dra ook een van haar ma se ou rokke.	83	• *When she begs, she wears a long brown curly haired wig, and a pair of spectacles. She also wears one of her mother's old dresses.*
• Lien hou dadelik van Tibbey. ('n bedelaar)	90	• *Lien likes Tibbey (a beggar) immediately when she meets him.*
• Lien is ontsteld, want Sproet dink sy is 'n prostituut.	150	• *Lien's upset, because Sproet thinks she's a prostitute.*
• Ten spyte van haar ellende, laat Lien vir Tibbey 'n karretjie maak ná sy ongeluk. Ons kan hieruit aflei dat Lien vindingryk is en leierskap-eienskappe het. Die feit dat sy verantwoordelikheid vir Tibbey neem, dui ook daarop dat sy onselfsugtig is en besig is om groot te word.	158	• *In spite of her own difficulties, Lien has a cart made for Tibbey after his accident. It's evident that Lien has initiative and leadership qualities. The fact that she takes responsibility for Tibbey, is an indication that Lien is unselfish and is becoming mature.*
• Lien gaan studeer drama by Tuks.	208	• *Lien studies drama at Tukkies.*
• Lien toon inisiatief met die gepaste, kostelike byname wat sy vir sommige mense wat sy ontmoet, gee.	31	• *Lien is inventive with the nicknames she gives to some of the people that she meets.*
• Ten spyte van Lien se vasberadenheid en innerlike krag, is dit haar weerloosheid wat haar help groei		• *In spite of Lien's determination and inner strength, it is her defencelessness that helps her mature, and that leads her to*

en daartoe lei dat sy vrede met haar ma en pa maak.

- Sy vind uiteindelik heling deur swaarkry, doelgerigtheid en deur haar ouers te vergewe.

forgive her parents.

- *She eventually finds healing by suffering, being purposeful and by forgiving her parents.*

DIE "ANDER" LIEN JOOSTES		Bl.	'THE OTHER' LIEN JOOSTES	
"Ander Lien"	• Lien word *"ander Lien"* as sy staan en bedel. • Omdat sy nie wil hê iemand moet haar herken wanneer sy bedel nie, vermom sy haarself. • Sy koop gemaklike skoene waarmee sy lank kan staan.	93 85 87	'Other Lien'	• *Lien becomes 'another Lien', a different person, when she goes begging.* • *Because she doesn't want anybody to recognise her, she disguises herself by wearing a wig and spectacles.* • *She buys comfortable shoes that allow her to stand for a long time.*
"Lientjie Lieflik"	• Wouter noem haar "Lientjie Lieflik".	27	'Lientjie Lieflik'	• *Wouter calls her 'Lientjie Lieflik'.*
"Weird Maria"	• Lien se persoonlikheid word soos dié van die karakter in die toneelstuk. • As sy Maria speel, kan sy iemand anders wees en ontvlug van haar lewe vol probleme.	135 137	'Weird Maria'	• *Lien identifies with the character of Maria.* • *When she acts, she becomes Maria, and can escape her own problematic life.*
"Engel"	• Donovan noem haar "Engel". • Lien hou nie van die bynaam nie en vra hom om haar *"asseblief nooit weer"* "Engel" te noem nie.	48 75	'Engel' ('Angel')	• *Donovan calls her 'Engel/Angel'.* • *Lien doesn't like the nickname and asks him not to call her that again.*
"Lieen Djôste"	• Tibbey spreek Lien se naam as "Lieen Djôste" uit. Dit klink vir Lien eksoties. Dit dra by tot Lien se identiteit as "die ander Lien".	100	'Lieen Djôste'	• *Tibbey pronounces Lien's name as 'Lieen Djôste'. Lien thinks it sounds exotic. It encourages her to become 'another Lien'.*

BRAAM JOOSTE	WOORDESKAT	
	• krulhare • lyk soos • ontvlugting • klanklose • geïrriteerd • tekenkompetisie • pas aan • selfvertroue	• *curly hair* • *looks like* • *escape* • *soundless/silent* • *irritated* • *drawing competition* • *adapt* • *confidence*

BRAAM JOOSTE (BROER)	Bl.	*BRAAM JOOSTE (BROTHER)*
• Braam is Lien se broer. Hy is amper 16.	8	• *Braam is Lien's brother. He is almost 16 years old.*
• Braam is in graad 10 by Hoërskool Jakaranda. Hy pas maklik by die nuwe skool aan.	77	• *He is in grade 10 at Jakaranda High School, and fits in easily.*
• Hy kry 78% vir 'n Wiskunde-toets.	196	• *He gets 78% for a Maths test.*
• Hy het swart krulhare en volgens Lien en haar ma, lyk hy soos Josh Groban, die sanger.	4	• *He has black curly hair and according to Lien and her mother, he looks like Josh Groban, the singer.*
• Hy het groot voete net soos sy pa.	136	• *He has big feet just like his father.*
• Sy beste vriend is Deon.	19	• *His best friend is Deon.*
• Braam is byna nooit by die huis nie. Hy is dikwels by Deon se huis om weg te kom van die ellendige situasie by sy eie huis.	19	• *Braam is hardly ever home. He's most often at Deon's house, in order to escape his miserable circumstances.*
• Dit lyk of Braam nie omgee wat in die huis gebeur nie en asof hy nie vir Lien ondersteun nie.	27	• *It would seem that Braam cares nothing for home life. He gives Lien no support.*
• Braam worstel met hulle ma se drankprobleem en die feit dat sy pa in die tronk is.	45	• *Braam is upset by his mother's drinking, and the fact that his father is in jail.*
• Braam vind ontvlugting in die klanklose video's van die gesin in voorspoedige tye in die verlede. Dit is 'n aanduiding dat Braam lief vir sy gesin is en wens dat hulle weer gelukkig saam kan wees.	21	• *Braam watches silent family videos of happier times in his childhood, comparing them to his present circumstances. Braam loves his family and wishes that they could be happy again.*
• Hy speel die TV baie hard om nie te hoor wat in die woonstel aangaan nie.	26	• *He plays the TV very loudly in order to blot out his unhappiness.*
• Braam is sportief. Hy is in die O/16 krieketspan. Braam vind ook ontvlugting in sy sport.	60	• *Braam is a good sportsman. He plays in the U/16 cricket team. Sport also helps him to deal with his situation.*
• Hy het 'n tekenkompetisie gewen met 'n tekening van hulle straat toe hy vyf jaar oud was.	31	• *Braam once won a competition by drawing a picture of the street that they lived on when he was five years old.*
• Hy is vol selfvertroue en vriendelik as hy met Kuifie gesels.	31	• *He is open and friendly when he talks to Kuifie.*

CRISTIEN JOOSTE (MA)

verwaarloos	*neglected*
musiekonderwyseres	*music teacher*
klavier	*piano*
bokswyn	*box wine*
kruideniersware	*groceries*
Binnelandse Sake	*Home Affairs*
drankverslawing	*alcohol addiction*
dronk	*drunk*
kliniek	*clinic*

CHRISTIEN JOOSTE (MA)	Bl.	*CHRISTIEN JOOSTE (MOTHER)*
Christien Jooste is Lien en Braam se ma.	13	*Christien Jooste is Lien and Braam's mother.*
Christien was eers mooi, maar sy lyk nou oud en verwaarloos.	13	*Christien used to be attractive, but now she looks old and uncared for.*
Sy het dik swart hare, maar dis slordig en nie gekam nie.	13	*She has thick black hair, but it's uncombed and untidy.*
Sy is klein en maer.	20	*She's small and thin.*
Dit lyk ook nie eintlik of sy eet nie, want sy drink net.		*It seems she doesn't eat much. It seems that she lives on alcohol.*
Christien was eers 'n musiek-onderwyseres.	63	*Christien was once a music teacher.*
Sy speel nie meer klavier nie.	13	*She no longer plays the piano.*
Christien het haarself heeltemal aan drank oorgegee, want sy kan nie die bedrog wat haar man gepleeg het, verwerk nie. Sy drink bokswyn.	127	*She has become an alcoholic because she can't come to terms with her husband's fraud and jail sentence. She drinks boxed wine.*
Lien beskryf haar ma as "geel" as sy te veel gedrink het.	3	*Lien refers to her mother as 'yellow' when she has had too much to drink.*
Christien luister na klassieke musiek. Sy sê musiek bring haar *"na aan die hemel"*.	13	*Christien listens to classical music. She says music brings her 'close to heaven'.*
Sy maak omtrent nooit vir die kinders aandete nie en koop omtrent nooit kruideniersware nie.	82	*She rarely prepares supper for her children and hardly ever buys groceries.*
Sy slaap baie en haar kamerdeur is dikwels toe. Sy neem haar bokswyn saam kamer toe.	52	*She sleeps a lot and her bedroom door is most often closed. She takes the box of wine to her room.*
Sy werk by die Departement van Binnelandse Sake.	26	*She works at the Department of Home affairs.*
Lien is bang haar ma gaan haar werk verloor omdat sy soggens nog nie herstel het van die vorige aand se drinkery nie.	26	*Lien is worried that her mother may be fired from her job, because some mornings she is still suffering from hangovers after nights of heavy drinking.*
Sy gaan vir vier weke na 'n kliniek vir drankverslawing.	111	*She eventually goes to a clinic for four [illegible] alcoholism.*

• Sy kan haarself nie vergewe dat sy haar kinders so sleg behandel nie. Sy vra haar kinders om verskoning.	127	• *She can't forgive herself for neglecting her children and she apologises to them.*
• Christien is baie onseker van haarself.	128	• *Christien is very unsure of herself.*
• Omdat Christien min werk toe gaan, want sy is altyd dronk, werk sy later nie meer daar nie. Kort na Lien se agtiende verjaarsdag begin sy weer drink.	135	• *As she often stays away from work because she's drunk, she has either resigned or lost her job. Shortly after Lien's eighteenth birthday, she starts drinking again.*
• Sy word betrap toe sy na 'n maand nadat sy uit die kliniek ontslaan is, 'n boks wyn by Pick n Pay steel. Die bestuurder by Pick n Pay is simpatiek en kla haar nie by die polisie aan nie. Sy word weer in die kliniek opgeneem.	139	• *She gets caught when she steals a box of wine from the Pick n Pay a month after she's discharged from the clinic. The manager is sympathetic and doesn't report her to the police. She is admitted to the clinic once again.*
• Sy besef sy is nie 'n goeie ma nie, maar moet haarself vergewe.	197	• *She realises that she's not a good mother, but that she must learn to forgive herself.*
• Teen die einde van die verhaal speel Christien weer klavier.	204	• *At the end of the story, Christien plays piano again.*

PA JOOSTE	WOORDESKAT	
	• vol selfvertroue • muurprop • lagplooitjies • trustgeld • geskrap • tot tronkstraf gevonnis	• *full of confidence* • *wall plug* • *laugh lines* • *trust money* • *scrapped* • *sentenced to jail*

LIEN SE PA	Bl.	*LIEN'S FATHER*
• Sy naam word nooit genoem nie.	1	• *His name is never mentioned.*
• Hy is 'n lang, fris man met donker krulhare.	2	• *He's a tall well-built man with dark curly hair.*
• Hy is 'n prokureur.	189	• *He's a lawyer.*
• Hy het trustgeld gesteel en is van die rol geskrap. Hy word tot vier jaar tronkstraf gevonnis.	189	• *He embezzled trust money and was struck from the role, and sentenced to four years in jail.*
• Hy is jammer oor die diefstal.	200	• *He regrets his crime.*
• Hy het daarvan gehou om vleis te braai en video's van sy gesin te neem.	2	• *He liked having a braaivleis and he liked taking videos of his family.*
• Volgens die video's was hy 'n goeie pa.	2	• *According to the silent videos, he was a good father.*
• Hy was nooit 'n handige man nie. Hy kon nie eers 'n muurprop aansit nie en kon nooit die videokamera se klank regmaak nie.	201	• *He was never a handy man. He couldn't even change a plug, and could never repair the sound for the video camera.*
• Hy is lief vir droëwors.	201	• *He loves dried wors.*

	Bl.	
• Hy was altyd vol selfvertroue. Sy harde lag het mense laat omkyk.	187	• *He was once confident. His loud laugh used to draw attention.*
• Hy het lagplooitjies om sy mond en oë gehad, maar in die tronk lag sy oë nie meer nie. Hy het grys geword en hy loop effens krom. Hy lyk hartseer.	199	• *He used to have laugh lines around his mouth and eyes, but in jail, his eyes no longer laugh. He's gone grey and he stoops slightly. He looks sad.*
• Hy lyk baie onseker wanneer Lien hom in die tronk besoek.	200	• *He seems unsure of himself when Lien visits him in jail.*

OOM FRANK EN TANNIE POPPIE

WOORDESKAT

• suur	• *sour*
• konserwatiewe	• *concervative*
• geskiedenis onderwyser	• *history teacher*
• kla	• *complain*
• sien nie kans nie	• *can't do it*
• genade	• *mercy*

OOM FRANK EN TANNIE POPPIE	Bl.	*UNCLE FRANK AND AUNT POPPIE*
• Oom Frank is Lien se oom.	107	• *Uncle Frank is Lien's uncle.*
• Hy is 'n suur, konserwatiewe geskiedenisonderwyser.	107	• *He's a sour, conservative history teacher.*
• Tannie Poppie, Lien se tante, is sy vrou. Sy kla oor alles.	107	• *Aunt Poppie, Lien's aunt, is Uncle Frank's wife. She complains a lot.*
• Lien wil nie vir Kuifie van hulle vertel nie, want sy sien nie kans om haar ma aan hulle genade oor te laat nie.	107	• *Lien doesn't want to let Kuifie know of them, because she doesn't want her mother to be at their mercy.*

LIEN SE SKOOLMAATS *LIEN'S SCHOOL FRIENDS*

WOUTER

WOORDESKAT

• gewild	• *popular*
• deurmekaar hare	• *messy hair*
• geskei	• *divorced*
• geduldig	• *patient*
• ondersteun	• *support*
• goeie bui	• *good mood*
• snaakse sêgoed	• *funny sayings*
• soettand	• *sweet tooth*
• matriekafskeid	• *matric farewell*

WOUTER	Bl.	*WOUTER*
• Wouter en Lien begin saam in gr.11 by die nuwe skool, Hoërskool Jakaranda en word groot maats.	18	• *Wouter and Lien start Grade 11 at Jakaranda High in the same year, and become good friends.*
• Hy is baie gewild by die skool.	67	• *Wouter is very popular at school.*
• Wouter is lank.	18	• *He is tall.*

• Hy het deurmekaar hare.	172	• *He has untidy hair.*
• Sy ouers is geskei. Sy pa is in Bloemfontein en hy en sy suster is in Pretoria by sy ma.	19	• *His parents are divorced. His father lives in Bloemfontein, and Wouter and his sister live in Pretoria with their mother.*
• Wouter begin krieket speel en maak nuwe maats.	7	• *Wouter plays school cricket, and makes new friends easily.*
• Wouter is baie geduldig met die hardkoppige Lien, ondersteun haar altyd en laat haar lag en ontspan.	18	• *Wouter is patient with Lien, who can be stubborn. He supports her decisions, and makes her laugh and relax.*
• Wouter is 'n positiewe mens en byna altyd in 'n goeie bui. Hy is vol snaakse sêgoed wat Lien laat lag.	171	• *He has a positive outlook on life, and is almost always in a good mood. He's full of wisecracks that make Lien laugh.*
• Hy moedig Lien aan om 'n oudisie vir *The breakfast Club* af te lê.	39	• *He encourages Lien to audition for a part in 'The Breakfast Club'.*
• Hy het nie eintlik 'n soettand nie.	17	• *He doesn't have a sweet tooth.*
• Hy nooi Lien na die matriekafskeid.	102	• *He invites Lien to the matric dance.*
• Hy gaan egter saam met Riekie matriekafskeid toe.	206	• *Riekie flirts with him. He enjoys the attention.*
• Riekie flankeer met hom. Hy geniet die aandag.	36	• *He accompanies Riekie to the matric farewell.*

HEIN VENTER	WOORDESKAT	
	• fris • prominente neus • kroeserige krulhare • mondfluitjie • bouer • ewebeeld • handig	• *well-built* • *prominent nose* • *very curly hair* • *harmonica* • *builder* • *spit and image* • *handy*

HEIN VENTER	Bl.	*HEIN VENTER*
• Hein is een van die seuns in Lien se klas by Hoërskool Jakaranda.	10	• *Hein is one of the boys in Lien's class at Jakaranda High School.*
• Hein lyk ouer as die ander seuns in die klas.	10	• *He looks older than the other boys in the class.*
• Hy het 'n harde baard, is fris, het 'n prominente neus en kroeserige krulhare.	90	• *He is well-built, is showing signs of a beard, and has a prominent nose and very curly hair.*
• Hein is sy pa se ewebeeld - kort, dik nek, blonde krulhare en 'n yslike neus. Lien dink dat Hein doodgewone, gawe, normale ouers het.	120	• *Hein is the spit and image of his father - short, thick neck, blond curly hair and a large nose. Lien realises that Hein's parents are ordinary, decent people.*
• Sy ma is 'n vrolike, vet vroutjie wat nie ophou praat nie.	120	• *His mother is a cheerful, plump woman who never stops talking.*
• Hy praat nie baie nie. Sommige meisies in die klas dink hy is dom, maar Lien dink nie so nie.	10	• *He doesn't talk much. Some of his classmates think he is stupid. Lien is not one of them.*
• Hy kan *Moon River* op sy mondfluitjie	95	• *He can play 'Moon River' on his*

		harmonica.
speel.		
• Hein het 'n sensitiewe kant.	176	• *Hein is a sensitive boy.*
• Sy pa is 'n bouer.	113	• *His father is a builder.*
• Sy pa wil hê dat hy 'n prokureur moet word, maar hy wil met sy hande werk.	113	• *His father would like him to become a lawyer, but Hein wants to work with his hands.*
• Hein bou die dekor vir die skool-toneelstuk.	95	• *Hein constructs the stage set for the school play.*
• Hy is handig. Hy bou vir Tibbey 'n driewiel-karretjie.	159	• *He is handy. He builds Tibbey a three-wheeled cart.*
• Hy nooi Lien na die matriekafskeid.	127	• *Hein invites Lien to the matric dance.*
• Hy word Lien se kêrel.	207	• *He becomes Lien's boyfriend.*

MIEMIE SPIES

WOORDESKAT

• eensame	• *lonely*
• enigste	• *the only*
• luukse	• *luxurious*
• vier	• *celebrate*
• regte	• *law*
• verslaaf	• *addicted*
• sielsgenoot	• *soul mate*
• bestuurder	• *driver (car)*
• kok	• *chef (cook)*

MIEMIE SPIES	Bl.	*MIEMIE SPIES*
• Miemie Spies is in Lien se klas by Hoërskool Jakaranda.	10	• *Miemie Spies is in Lien's class at Jakaranda High School.*
• Miemie is klein en maer. Sy dra 'n dik bril. Haar hare is yl.	10	• *Miemie is small and thin. She wears spectacles with thick lenses. She has fine hair.*
• Sy is platborstig.	129	• *She is flat-chested.*
• Sy het 'n besem-tatoe op haar boud.	114	• *She has a broom tattoo on her bum.*
• Miemie het 'n hoë giggellaggie.	73	• *Miemie has a high pitched giggle.*
• Miemie is 'n eensame kind – Sy het nie baie vriende nie. Sy het 'n groot behoefte aan vriende. Lien word een van haar enigste maats.	122	• *Miemie is a lonely child. She doesn't have many friends. Lien becomes one of her only friends.*
• Miemie kom uit 'n ryk familie. Sy bly in 'n luukse huis nie ver van Lien-hulle se woonstel af nie.	122	• *Miemie comes from a wealthy family. She lives in a luxurious home not far from where Lien lives.*
• Die kinders lag vir haar tydens die oudisie vir die opvoering. Sy kry die rol van 'n skoonmaker in die opvoering, *The Breakfast Club*.	40	• *When Miemie auditions for the play, 'The Breakfast club', her classmates laugh at her. But she gets the part of the cleaner anyway.*
• Miemie nooi vir Lien om haar agtiende verjaarsdag saam met haar by die Wimpy te gaan vier.	67	• *Miemie invites Lien to the Wimpy to celebrate her eighteenth birthday with her.*
• Miemie het respek vir Lien se sterk	68	• *Miemie respects Lien's strong character.*

karakter.		
• Miemie se gesin is ook wanfunksioneel en sy praat nie graag oor hulle nie.	69	• *Miemie feels that her family is also dysfunctional. She seldom talks about them.*
• Miemie se ma is 'n klein rooikop vroutjie wat verslaaf aan die TV is. Sy sit die hele dag voor die TV met 'n bottel mineraalwater.	69	• *Miemie's mother is a small red-headed woman who is addicted to the television. She sits in front of the TV all day with a bottle of mineral water beside her.*
• Miemie se ma het 'n meestergraad in toegepaste wiskunde.	69	• *Miemie's mother has a master's degree in applied maths.*
• Miemie se pa is baie weg van die huis af en as hy wel by die huis is, bou hy modelvliegtuigies in sy studeerkamer.	69	• *Miemie's father is often away from home. When he is home, he builds model aeroplanes in his study.*
• Miemie dink haar pa is *"weird"*.	124	• *Miemie thinks her father is 'weird'.*
• Miemie sê Patsy, haar wit hondjie, is haar sielsgenoot.	122	• *Miemie says that Patsy, her little white dog, is her soul mate.*
• Miemie wil regte studeer, want sy wil nie eendag "snotneusies" hê nie.	69	• *Miemie wants to study law. She says she doesn't intend having children - they all have runny noses!*
• Joe, Miemie-hulle se motor-bestuurder, laai haar by die skool af en gaan haar in 'n swart *Mercedes Benz* oplaai. Miemie luister na 'n *Pussycat Dolls* CD agter in die motor.	114	• *Joe, their chauffeur, drives Miemie to and from school in a black Mercedes Benz. She listens to a 'Pussycat Dolls' CD in the back of the car.*
• Roberta is Miemie-hulle se kok wat enige gereg wat Miemie bestel, voorberei.	182	• *Roberta is the family's cook. She prepares whatever Miemie asks for.*

CHRISTIAAN

WOORDESKAT

• grapjas	• *a joker*
• klaskaptein	• *class captain*
• klasregister	• *class register*
• akkuraat	• *accurate*

CHRISTIAAN	Bl.	*CHRISTIAAN*
• Christiaan is in Lien se matriekklas by Hoërskool Jakaranda.	22	• *Christiaan is in Lien's matric class at Jakaranda High School.*
• Hy rook.	37	• *He smokes.*
• Hy kry die rol van *David, die hunk,* in die toneelstuk.	56	• *He gets the part of 'David the hunk' in the play.*
• Hy staan bekend as die *Town Clown* en die *Village Idiot*.	24	• *He is known as the Town Clown and the Village Idiot.*
• Hy is 'n grapjas. Hy staan agter juffrou Breytenbach en trek 'n paar	113	• *He jokes around, and stands behind Miss Breytenbach pulling faces to amuse his*

gesigte om sy klasmaats te vermaak.		classmates.
• Die leerlinge kies hom as klaskaptein, vir die grap.	141	• *The children choose him as class captain*
• Hy moet die klasregister op datum hou. Hy hou nie van die taak nie en is nie baie akkuraat daarmee nie. Lien kan dus maklik van die skool af wegbly om te gaan bedel.	141	• *He has to keep the class register up to date, which he doesn't do successfully, as he doesn't like the task. Lien is therefore able to skip school in order to go begging on a street corner.*

SALLY SWANEPOEL	WOORDESKAT	
	• regte • flankeer • bruingebrande • swaaiende • heupe • sonbril • gesellinklub • skuld	• *law* • *flirt* • *sun tanned* • *swaying* • *hips* • *sunglasses* • *hostess club* • *fault*

SALLY SWANEPOEL	Bl.	*SALLY SWANEPOEL*
• Sally is in Lien se matriekklas by Hoërskool Jakaranda.	10	• *Sally is in Lien's matric class at Jakaranda High School.*
• Sally wil regte gaan studeer.	10	• *Sally intends studying law.*
• Sy het lang, koperrooi hare en sy dra kort skoolrokkies om met die seuns te flankeer.	11	• *She has long auburn hair and she wears short school dresses. She likes to flirt with the boys.*
• Sy het bruingebrande bene.	10	• *She has tanned legs.*
• Sy loop met swaaiende heupe, ken in die lug.	11	• *She walks, hips swaying, with her head in the air.*
• Sy dra soms 'n sonbril.	11	• *She sometimes wears sunglasses.*
• Sally rook.	110	• *Sally smokes.*
• Lien hou eers nie van Sally nie. Sy sê dat Sally waarskynlik eendag by 'n gesellinklub sal gaan werk.	10	• *At first Lien doesn't like her. She says that Sally will probably work at an escort agency one day.*
• Sally vertel vir Lien dat haar pa ook drink en sterker goed as Camel Filters rook. Sy sê dat dit nie hulle skuld is dat hulle ouers drink nie.	110	• *Sally tells Lien that her father also drinks, and that he smokes stronger stuff than Camel Filters. She says that it isn't their fault that their parents drink.*

RIEKIE	WOORDESKAT	
	• flankeer • rol • matriekafskeid	• *flirts* • *the part/role* • *matric farewell*

RIEKIE	Bl.	*RIEKIE*
• Riekie is in Lien se matriekklas by	55	• *Riekie is in Lien's matric class at*

Jakaranda Hoërskool.		*Jakaranda High School.*
• Riekie flankeer met Wouter.	67	• *Riekie flirts with Wouter.*
• Wouter noem haar naam dikwels.	172	• *Wouter often mentions Riekie's name.*
• Riekie speel die rol van Rona in die opvoering.	67	• *Riekie plays the part of Rona in the play.*
• Riani Scholtz lê ook 'n oudisie vir die rol van Rona in *The Breakfast Club* af.	39	• *Riana Scholtz also auditions for the part of Rona in 'The Breakfast Club'.*
• Riekie gaan saam met Wouter matriekafskeid toe.	206	• *Riekie accompanies Wouter to the matric farewell.*

SANET	WOORDESKAT	
	• terterige • opvoering	• *tarty* • *production*

SANET	Bl.	*SANET*
• Sanet is in Lien se matriekklas by Hoërskool Jakaranda.	55	• *Sanet is in Lien's matric class at Jakaranda High school.*
• Sanet speel die terterige, Jenny, in die opvoering, *The Breakfast Club*.	55	*Sanet plays the part of tarty Jenny in the play.*

ELMA	WOORDESKAT	
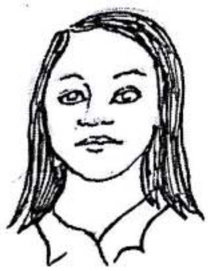	• opvoering	• *production*

ELMA	Bl.	*ELMA*
• Elma speel Esther in die opvoering.	55	• *Elma plays the part of Esther in the play.*

LIEN SE OU VRIENDE *LIEN'S OLD FRIENDS*

SU-MARIE EN SAN-MARIE	WOORDESKAT	
	• verander • tweeling • binnenshuise	• *change* • *twins* • *interior*

SU-MARIE EN SAN-MARIE	Bl.	*SU-MARIE AND SAN-MARIE*
• Hulle was Lien se beste maats voordat haar lewe so drasties verander het.	65	• *They were Lien's best friends before her life changed dramatically.*

ADRIE NEETHLING

WOORDESKAT	
• **verander**	• *change*
• **herken**	• *recognise*

ADRIE NEETHLING	Bl.	*ADRIE NEETHLING*
• **Adrie was een van Lien se skoolmaats voordat haar lewe verander het.**	116	• *Adrie was one of Lien's school friends before Lien's life changed.*
• **Lien herken haar tussen 'n groep skoolkinders op die bus. Sy het vet geword.**	116	• *Lien recognises her among a group of scholars on a bus. She has gained weigh*

BEDELAARS *BEGGARS*

TIBBEY

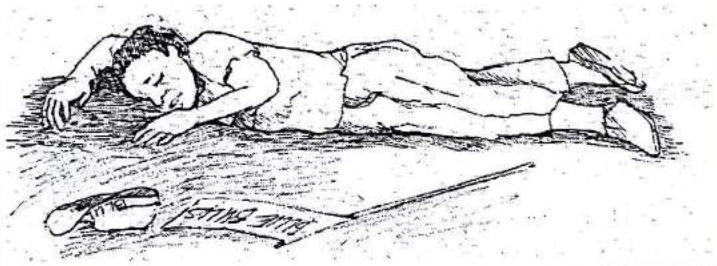

WOORDESKAT	
• **bedelaar**	• *begger*
• **bevriend**	• *befriend*
• **kom goed klaar**	• *gets on well*
• **vermaak**	• *entertain*
• **verbygangers**	• *passersby*
• **sêgoed**	• *sayings*
• **staanplek**	• *standing spot*
• **bedel**	• *begs*
• **motorwag**	• *car guard*

TIBBEY	Bl.	*TIBBEY*
• **Tibbey is een van die bedelaars met wie Lien bevriend raak.**	90	• *Tibbey is one of the beggars whom Lien befriends.*
• **Tibbey is 'n vriendelike jongman met baie persoonlikheid. Hy kom goed met mense klaar.**	86	• *Tibbey is a friendly young man with lots of personality. He gets on well with people.*
• **Tibbey is omtrent 23 jaar oud.**	101	• *Tibbey is about 23 years old.*
• **Hy praat soms Sotho met Roos.**	90	• *He sometimes speaks Sotho to Roos.*
• **Tibbey weet min van rugby af, maar hy is lief vir sokker. Hy het al vir** *Mamelodi se club teams* **gespeel.**	101	• *Tibbey doesn't know much about rugby, but he loves soccer. At one time he played for Mamelodi club teams.*
• **Hy vermaak die verbygangers met sy sêgoed.**	90	• *He amuses people with his funny remarks.*
• **Roos noem sy staanplek** *Entertainment Corner*.	91	• *Roos calls Tibbey's begging spot, 'Entertainment Corner'.*
• **Hy bedel nie altyd op dieselfde plek nie.**	86	• *He doesn't always beg at the same spot*
• **Hy kry meer geld as die ander bedelaars.**	91	• *He is given more money than the other beggars are given.*

• Hy dink die Bloubul-ondersteuners sal vir hom geld gee as hy 'n Bloubul-pet dra.	86	• *He thinks that Blue Bull supporters will give him money if he wears a Blue Bull cap.*
• Tibbey bly in 'n buitekamer by die rolbalklub, want hy werk twee dae per week in die tuin.	91	• *Tibbey lives in an outside room at the bowling club, because he works in their grounds twice a week.*
• Hy is soms 'n motorwag by die winkelsentrum.	100	• *He sometimes guards cars at the shopping centre.*
• Tibbey word omgery.	145	• *Tibbey is knocked over by a car.*
• Hy verloor albei sy bene.	155	• *Both his legs are amputated.*
• Na sy ongeluk is hy eers depressief en praat min.	170	• *After his accident he is depressed, and doesn't talk much.*
• Lien laat vir hom 'n karretjie maak en uiteindelik is hy weer die "ou" Tibbey.	181	• *Lien has a cart made for him and eventually he becomes friendly old Tibbey again.*

ROOS

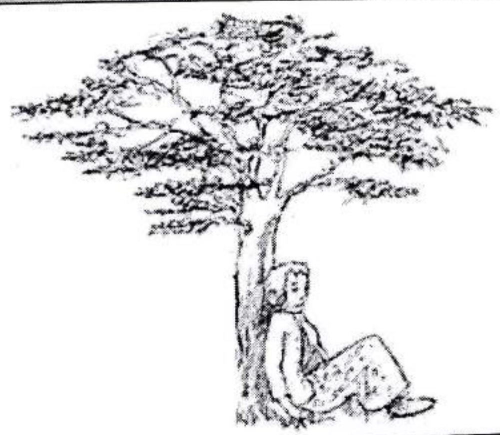

WOORDESKAT

ouerige	*elderly*
verkeerslig	*traffic lights*
langmourok	*long sleeved dress*
weggejaag	*chased away*
gesellinklub	*escort agency*
prostituut	*prostitute*
inkomste	*income*
bedreiging	*threat*
plakkaat	*poster*

ROOS	Bl.	ROOS
• Roos is 'n ouerige vroutjie wat skynbaar reeds lankal by die besige verkeerslig bedel.	86	• *Roos is an elderly woman who, it seems, has begged at the busy traffic lights for a long time.*
• Sy bedel altyd op dieselfde plek. Sy blyk die "baas" van die bedelplekke te wees.	99	• *She always begs at the same spot. She seems to be the beggar 'boss'.*
• Roos is verbrand deur die son.	98	• *Rose is sunburnt.*
• Sy rook, maar drink nie.	121	• *She smokes, but she doesn't drink.*
• Haar hare is styf geperm en sy dra 'n langmourok en het 'n pienk handsak.	98	• *She has tightly permed hair and wears a long-sleeved dress. She carries a pink handbag.*
• Sy kry gewoonlik koud, al is sy warm aangetrek.	121	• *She feels the cold, even when she is warmly dressed.*
• Haar man is lankal weg. Hulle het op 'n plaas in Tzaneen gewerk.	173	• *Her husband left her a long time ago, when they worked on a farm in Tzaneen.*
Haar man het geld gesteel en die boer het hulle weggejaag. Hy het toe met 'n ander vrou weggeloop.	174	• *He stole money and was sacked. He then ran off with another woman.*

	Bl.	
• Haar dogter was in matriek toe Roos Pretoria toe verhuis het.	174	• *Roos moved [illegible] daughter was in matric.*
• Haar dogter het by 'n versekerings-maatskappy gewerk. Sy het toe met 'n slegte man deurmekaar geraak. Hy het haar gelos met drie witkopkindertjies.	174	• *Her daughter worked for an insurance company. She then got involved with a ne'er do well man. He left her with th children.*
• Roos se dogter werk by 'n gesellin-klub, maar Roos is nie skaam dat haar dogter 'n prostituut is nie, want sy reken dat dit darem 'n inkomste is.	100	• *Roos's daughter now works at an escor agency. Roos is not embarrassed that she has become a prostitute. She reckons that it provides them with an income.*
• Roos se dogter het gekleurde blonde hare.	91	• *Roos's daughter has dyed blonde hair.*
• Roos se dogter laai elke dag vir Roos in 'n stokou oranje Datsuntjie op.	91	• *Roos's daughter picks her up in an old Datsun at the end of every day.*
• Roos het op die plaas leer Sotho praat en praat soms Sotho met Tibbey.	91	• *Roos learnt to speak Sotho when she lived in Tzaneen, and she sometimes speaks in Sotho to Tibbey.*
• Dit is moeilik om met haar te gesels en sy behandel Lien eers onvriendelik, want Lien is vir haar 'n bedreiging.	90	• *It's difficult to befriend Roos. She is initially hostile towards Lien, as she regards her as a threat.*
• Roos wys tog haar menslike kant toe sy aan die einde van Lien se eerste dag vir haar raadgee. Sy sê vir Lien dat haar plakkaat nie oortuigend is nie en dat Lien vir haar gemaklike skoene sal moet kry.	87	• *She does however, show a friendly side when she gives Lien advice at the end o her first day on the street. She tells Lien that her poster is not convincing, and that she needs to wear comfortabl shoes.*
• Lien raak mettertyd met Roos bevriend.	99	*As time goes by, Lien becomes friendly with Roos.*

JOHNNY

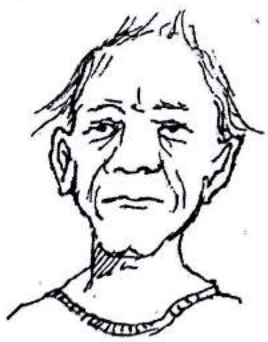

WOORDESKAT

• dronklapbedelaar	• *drunken beggar*
• yl	• *sparse*
• hou sy hand bak	• *begs*
• jaag	• *chases*
• lei	• *leads*
• skud	• *shakes*
• menslike kant	• *human side*
• enigste een	• *the only one*

JOHNNY	Bl.	*JOHNNY*
• Johnny is 'n dronklapbedelaar wat vroeër op Lien se hoek gebedel het.	84	• *Johnny is a drunken beggar who, befor he left for Jo'burg, always stood beggi at the spot where Lien now begs.*
• Hy is maer en het yl haartjies wat regop op sy kop staan.	99	• *He is thin and his hair is sparse and spiky.*
• Hy dra 'n groot gryserige broek met 'n	99	• *He wears grey trousers that are too bi*

flenterb
hemp.
• Hy hou s
verbyry.
• Hy het
voordat
Toe hy
Lien en
• Wanne
hy teru
• Later
Seuntj
blik-ko
'n wit
hom as
sê van
sleg?"
die to
• Hy wy
Lien g
Hy is
Tibbe
aan R
van g

• Ma
pat
• Sy
sen
• Sy
sy
• Sy
ve
aa
• Di
Li

flenterbelt en 'n verbleikte groen hemp.		for him, a wornout old belt and a faded green shirt.
• Hy hou sy hand bak vir die motors wat verbyry.	99	• He begs from passing cars.
• Hy het eers op Lien se hoek gestaan voordat hy Johannesburg toe is. Toe hy terugkom, jaag Roos hom van Lien en Tibbey se plekke af weg.	99	• He has now returned from Jo'burg, but Roos chases him away from his old begging post, now regarded as Lien's and Tibbey's territory.
• Wanneer Lien nie meer bedel nie, keer hy terug na sy ou staanplek.	192	• When Lien stops begging, he returns to his old spot.
• Later maak hy of hy blind is. 'n Seuntjie lei hom op en af. Hy skud 'n blik-koffiebeker. Hy dra 'n sonbril en 'n wit kierie in sy hand. Roos verwys na hom as "vrot", maar sê: "Wie sal kan sê van goed en wie sal kan sê van sleg?" Dit sal nog filosofiese woorde in die toekoms word.	164	• He pretends to be blind. A small boy leads him up and down the road as he shakes a tin coffee mug. Johnny wears sunglasses and has a white walking stick in his hand. Roos refers to hom as 'rotton', but she says: 'Who can speak of good or bad?' These words will have meaning in future.
• Hy wys sy menslike kant toe hy vir Lien geld vir Tibbey se karretjie gee. Hy is die enigste een wat bydra tot Tibbey se karretjie. Dit herinner ons aan Roos se woorde: "Wie sal kan sê van goed en wie sal kan sê van sleg."	175	• He shows his caring side when he gives Lien money towards Tibbey's cart. He's the only one of the beggars who contributes towards the cost of it. It reminds us of Roos's words: 'Who can speak of good or bad?'

MAGRIET	WOORDESKAT	
	• armoedige • patetiese • verkeerde inligting • aanbieding • bestuurder • laat toe • blikkies vis • halfprys • onseker	• shabby • pathetic • wrong information • offer • manager • allows • tins of fish • half price • unsure

MAGRIET	Bl.	MAGRIET
• Magriet dra armoedige rokke en sy lyk pateties.	132	• Magriet wears shabby old dresses and looks pathetic.
• Sy bedel aan die agterkant van die sentrum waar die Spar is.	132	• She begs behind the centre where there is a Spar shop.
• Sy gee nie net voor dat sy arm is nie; sy is werklik baie arm.	132	• She doesn't have to pretend to be poor; she is poor.
• Sy gee vir die ander bedelaars verkeerde inligting oor 'n spesiale aanbieding by die Spar.	132	• She unwittingly gives the other beggars false information about a special offer at the Spar.
• Die bestuurder van die Spar laat vir Lien, Tibbey en Roos toe om blikkies	134	The manager of the Spar allows Lien, Tibbey and Roos to buy tinned fish and

vis en gebakte bone in tamatiesous teen halfprys te koop, want hy is onseker oor die promosie.		baked beans in tomato sauce at half pri... because he is unsure whether they are... promotion or not.

SELLO, & SIYABULELA	WOORDESKAT	
	• onwettige • bedel • Lotto gewen	• illegal • begs • won the Lotto

SELLO, & SIYABULELA	Bl.	SELLO, & SIYABULELA
• Sello en Siyabulela verkoop onwettige CDs naby Lien se staanplek.	167	• Sello and Siyabulela sell illegal CD's clo... to the spot where Lien stands begging.
• Sello bedel nie meer nie, want hy het R250,000 met die Lotto gewen.	192	• Sello has won R250,000 through the Lotto, so now he no longer needs to beg.
• Hy koop 'n huis in Mamelodi.	192	• He buys a house in Mamelodi.
• Beatrice bedel op Sello se hoek nadat Sello die lotto gewen het.	192	• Beatrice then starts begging at Sello's corner once he has left for Mamelodi.

KENNY	WOORDESKAT	
	• haweloses • in te samel	• homeless people • to collect

KENNY	Bl.	KENNY
• Kenny bly in 'n huis vir hawelose mense. Hy is 'n bedelaar.	167	• Kenny lives in a shelter for the homeless. He is a beggar.
• Hy skud 'n blikkie om geld vir die huis vir "haweloses' in te samel.	167	• He shakes a tin to collect money for the homeless.

NUWE BURE, WERKGEWERS, MEDEWERKERS, DIE MOTORIS, "SPROET" EN DIE PREDIKANT, "KUIFIE"

NEW NEIGHBOURS, EMPLOYERS, COLLEAGUES, THE DRIVER 'SPROET', AND THE PREACHER, 'KUIFIE'

TANNIE BETS EN OOM FAANTJIE	WOORDESKAT	
	• goedhartige • buurvrou • getroud • gesellig • gewigprobleem • geskeide	• kind • neighbour • married • cozy • weight problem • divorced •

TANNIE BETS EN OOM FAANTJIE	Bl.	*AUNT BETS AND UNCLE FAANTJIE*
• Tannie Bets is 'n vriendelike, goedhartige buurvrou op die vyfde vloer in dieselfde woonstelblok as Lien-hulle.	32	• *Aunt Bets is a friendly, kind woman living on the fifth floor of the block of flats where Lien and her family live.*
• Sy is nooit getroud nie.	51	• *She has never married.*
• Sy luister na *Dolly Parton* se *Country*-musiek.	32	• *She enjoys Dolly Parton's Country music.*
• Haar woonstel is gesellig.	32	• *Her flat is cozy.*
• Sy ontferm haar oor Lien-hulle. Sy sorg vir hulle wanneer Christien Jooste in die kliniek is en bring gereeld vir hulle kos en sy help Lien om deeltydse werk te kry.	140	• *She takes pity on Lien and Braam, and takes care of them while their mother is in a clinic. She feeds them, does their washing, and helps Lien to get part time jobs.*
• Sy het 'n gewigprobleem. Sy is op 'n dieet en word Donderdae by Weigh-Less geweeg.	50	• *She has a weight problem. She goes to Weigh-Less on a Thursday and is on their diet.*
• Sy ry 'n *Golf*.	51	• *She drives a Golf.*
• Sy is bevriend met oom Faantjie, 'n geskeide ou man wat ook probeer gewig verloor.	50	• *She's friendly with Uncle Faantjie, a divorced man, who also needs to lose weight.*
• Oom Faantjie lyk soos 'n seekoei. Hy het 'n klein koppie met klein oortjies, 'n reuse lyf en hy dra 'n bril met 'n dik swart raam.	50	• *Uncle Faantjie looks like a hippo. He has a small head with tiny ears and a great big body. He wears heavy black-framed spectacles.*
• Oom Faantjie en tannie Bets gaan saam na die opvoering, *The Breakfast Club*.	204	• *Uncle Faantjie accompanies Aunt Bets to 'The Breakfast Club' production.*

DIRKIE

WOORDESKAT

• haarkapper	• *hairdresser*
• aandele	• *shares*
• vennoot	• *partner*
• woonstelblok	• *block of flats*
• ware vriend	• *true friend*
• kerkvas; gelowig	• *religious*
• predikant	• *preacher*
• borg	• *sponsor*

DIRKIE	Bl.	*DIRKIE*
• Dirkie is 'n haarkapper. Hy is die mede-eienaar van Millennium Creations. Hy het minder aandele as sy vennoot, Donovan.	75	• *Dirkie is a hairdresser. He's the co-owner of Millennium Creations, but owns fewer shares in it than Donovan, his partner, does.*
• Hy is in sy vroeë twintigs.	33	• *He's in his early twenties.*
• Hy is maer met 'n wilde bos hare en lelike vel.	33	• *He's thin with bushy hair and a bad skin.*
• Hy woon op die vierde vloer van Lien-hulle se woonstelblok.	32	• *He lives on the fourth floor of the block of flats where Lien and her family live.*

• Hy is 'n ware vriend. Hy is simpatiek, kerkvas en gelowig.	104	• *He is a true friend. He's sympathetic, g to church regularly and is religious.*
• Hy praat nie baie nie. Wanneer hy vir Donovon kwaad word, trek hy sy mond op 'n plooi en vries vir 'n paar oomblikke.	47	• *He's not very talkative. When he's angr with Donovan, he turns his mouth down and freezes for a while.*
• Donovan noem hom 'n *drama queen.*	62	• *Donovan calls him a 'drama queen'.*
• Sy woonstel lyk soos iets uit die *Garden and Home* tydskrif.	104	• *His apartment looks like something fro 'Garden and Home' magazine.*
• Dirkie stel voor dat Lien met Kuifie, die jong predikant, oor hulle probleme moet gaan praat.	104	• *Dirkie suggests that Lien speaks to Ku the young preacher, about her problem*
• Dirkie het 'n kat, Katrien.	153	• *Dirkie has a cat, Katrien.*
• Hy gebruik woorde soos *"amazing".*	153	• *He uses words like 'amazing'.*
• Millennium Creations borg Braam se krieketspan.	59	• *Millennium Creations sponsors Braam's cricket team.*
• Donovan en Dirkie daag op om die span te ondersteun wanneer hulle die hempies vir die eerste keer dra. Hulle weet niks van krieket af nie en juig selfs vir die verkeerde span.	77	• *Donovan and Dirkie arrive to support th team who are wearing their sponsored shirts for the first time at a game. Donovan and Dirkie know nothing about cricket and even cheer for the wrong si*

DONOVAN	WOORDESKAT	
	• baasspelerige • vennoot • haarkapper • aandele • besigheid • in beheer • kaalgeskeerde • vetrolletjies • gratis	• *bossy* • *business partner* • *hairdresser* • *shares* • *business* • *in charge* • *shaven* • *rolls of fat* • *free*

DONOVAN	Bl.	*DONOVAN*
• Donovan is Dirkie se baasspelerige vennoot. Hy is 'n haarkapper. Hy het meer aandele in die besigheid as Dirkie en is in beheer van die haarsalon.	46	• *Donovan is Dirkie's bossy partner. He's hairdresser. He has more shares in the business than Dirkie and is in charge of the hair salon.*
• Hy is ouer as Dirkie.	46	• *He's older than Dirkie.*
• Sy regte naam is Gert Petrus Engelbrecht. Lien wil vir Dirkie vra hoekom hy Donovan genoem word.	62	• *His real name is Gert Petrus Engelbrecht. Lien wants to ask Dirkie why he's called Donovan.*
• Hy is korterig, met 'n kaalgeskeerde kop. Hy dra los hemde wat oor sy denim hang om die vetrolletjies om sy middellyf weg te steek.	46	• *He's short, with a shaven head. He wea loose shirts that hang over his denims order to hide the fat rolls around his waist.*
• Hy dra 'n goue oorbel in sy linkeroor.	46	• *He wears a gold stud in his left ear.*

• Hy is n
klere a
• Hy noe
• Lien is
• Donova
wanne
• Hy pr
• Hy en
Braam
• Hulle

• Hulle
woon
Lien-
• Oom
bier
• Tann
"bee
• Sy l

• Su
ha
• Sy
mo
• Sy
Le
• Li

• Hy is nie so jonk soos sy modieuse klere aandui nie.	46	• He is not as young as befits the trendy, fashionable outfits that he wears.
• Hy noem Lien "Engel". Sy haat dit.	48	• He calls Lien 'Engel'. She hates it.
• Lien is onseker hoe sy oor hom voel.		• Lien is unsure of him.
• Donovan is oorvriendelik teenoor Lien wanneer hy haar 'n guns vra.	172	• Donovan is over-friendly when he asks a favour of Lien.
• Hy praat baie.	58	• He talks a lot.
• Hy en Dirkie bied aan om Lien en Braam se hare gratis te sny.	49	• He and Dirkie offer to cut Lien's and Braam's hair free of charge.
• Hulle borg Braam se krieketspan.	59	• They sponsor Braam's cricket team.

DIE VAN ASWEGENS	WOORDESKAT	
	• bure	• *neighbours*
	• bles	• *bald*
	• outydse	• *old fashioned*

DIE VAN ASWEGENS	Bl.	*THE VAN ASWEGENS*
• Hulle is Lien-hulle se bure. Hulle woonstel is op dieselfde vloer, langs Lien-hulle.	92	• *They are Lien and her family's neighbours. Their apartment is right next door.*
• Oom Ben van Aswegen is bles. Hy drink bier wanneer hy rugby op televisie kyk.	92	• *Uncle Ben van Aswegen is bald. He drinks beer when he watches rugby on TV.*
• Tannie van Aswegen het 'n outydse "beehive"-haarstyl.	97	• *Aunt van Aswegen has an old-fashioned 'beehive'-hairstyle.*
• Sy luister na ABBA se *Dancing Queen.*	97	• *She likes to listen to ABBA's 'Dancing Queen'.*

SUE-ELLEN SWANEPOEL	WOORDESKAT	
	• kraamverlof	• *maternity leave*
	• maer	• *thin*
	• anoreksie	• *anorexia*
	• naels	• *nails*

SUE-ELLEN SWANEPOEL	Bl.	*SUE-ELLEN SWANEPOEL*
• Sue-Ellen werk in Dirkie en Donovan se haarsalon. Sy is met kraamverlof.	33	• *Sue-Ellen works in Dirkie and Donovan's hairdressing salon. But she's on maternity leave.*
• Sy is lank en maer en lyk soos 'n model wat anoreksie het.	74	• *She's tall and slim and looks like an anorexic model.*
• Sy het lang, blonde hare soos Patricia Lewis en lang bloedrooi naels.	74	• *She has long, blonde hair like Patricia Lewis, and long red nails.*
• Lien werk in haar plek in die haarsalon.	74	• *Lien works in her place in the hair salon.*

	Bl.	
• Wanneer Sue-Ellen weer wil werk, sê Donovan dat sy weer 'n *morning glory* wil word, want sy wil net in die oggende werk.	173	• *When Sue-Ellen wishes to return to wo… Donovan says that she would be a 'mor… glory', as she wants to work mornings o…*

MARY MORNING GLORY	WOORDESKAT	
	• skoonmaker	• *cleaner*

MARY MORNING GLORY	Bl.	*MARY MORNING GLORY*
• Sy is 'n skoonmaker by die haarsalon en werk soggens.	46	• *She's a cleaner at the hairdressing salo… working in the mornings only.*
• Dit lyk nie vir Lien of Dirkie en Donovan van *Mary Morning Glory* hou nie.	46	• *Lien seems to think that Dirkie and Donovan don't like her.*

TANT MALIE DRY	WOORDESKAT	
	• eienares • koffiekroeg • kwaai • inhaling • streng	• *owner* • *coffee shop* • *bad-tempered* • *stingy* • *strict*

TANT MALIE DRY	Bl.	*AUNT MALIE DRY*
• Tant Malie Dry is die eienares van *Malie se tuin,* 'n koffiekroeg.	14	• *Aunt Malie Dry is the owner of 'Malie's Garden', a coffee shop.*
• Lien noem haar "Moeilike Malie". Tant Malie word gou kwaad, maar vergeet gou daarvan.	17	• *Lien calls her 'Difficult Malie'. Aunt Ma… is bad-temper, but not for long.*
• Tant Malie het ylerige oranje hare. Sy is kort en het 'n ronde lyfie.	14	• *Aunt Malie has thinning red (orange) ha… She's short, with a round little body.*
• Sy is inhalig en streng met haar werkers.	28	• *She's tight-fisted and strict with her employees.*

AGNES & SOPHIE	WOORDESKAT	
	• vlegseltjies • praatjies	• *little plaits* • *small talk*

AGNES & SOPHIE	Bl.	*AGNUS & SOPHIE*
• Agnes en Sophie werk saam met Lien in tant Malie se koffiehuis, *Malie se tuin*.	15	• *Agnus and Sophie work at the coffee shop, 'Malie's Garden', with Lien.*
• Agnes is langer as Sophie.	16	• *Agnus is taller than Sophie.*
• Sophie het vlegseltjies.	16	• *Sophie has little plaits.*
• Agnes en Sophie is vriendelik, maar daar is nie tyd vir praatjies nie.	16	• *Agnus and Sophie are friendly, but there's not much time for small talk.*
• Sophie werk net Dinsdae en Donderdae. Sy *swot* iets by 'n kollege in die stad.	28	• *Sophie works only on Tuesdays and Thursdays. She is studying at a college in the city.*

SPROET

WOORDESKAT

• bynaam	• *nickname*
• sproete	• *freckles*
• dikwels	• *often*
• muismondjie	• *mouselike mouth*
• lok	• *lures*
• verlei	• *to lead astray*
• voorval	• *incident*
• ontsteld	• *upset*

SPROET	Bl.	*SPROET*
• Sy regte naam is Gordon. Lien se bynaam vir hom is "Sproet".	147	• *His real name is Gordon. Lien's nickname for him is 'Sproet'.*
• Hy het rooi hare en sproete.	98	• *He has red hair and freckles.*
• Hy bestuur 'n wit Volvo en gee dikwels vir Lien geld.	98	• *He drives a white Volvo and often gives Lien money.*
• Sy suur vrou met 'n muismondjie en 'n dogtertjie met rooi perdesterte, 'n brilletjie en sproete is gewoonlik saam met hom in die motor.	98	• *His sour, pinch-mouthed wife and daughter with red pony tails, spectacles and freckles are usually in the car with him.*
• Sproet se dogtertjie, "Sproetjie", of "Snip", soos Lien haar noem, het 'n Barbie-pop met 'n swart aandrok. Sy gebruik die pop om vir Lien te sê dat haar skoene lelik is, om te vra of Lien arm is en om vir Lien te sê dat sy 'n nuwe boetie gaan kry.	98	• *Their daughter, 'Sproetjie', or 'Snip', as Lien calls her, has a Barbie-doll. It wears a black evening dress. She uses the doll to tell Lien that her shoes are ugly, to ask Lien whether she's poor and to tell Lien that she's going to get a new brother.*
• Sproet lok Lien na sy woonstel en probeer haar verlei. Hy dink Lien is 'n prostituut.	150	• *Sproet lures Lien to his flat and tries to lead her astray. He thinks Lien is a prostitute.*
• Na die onaangename voorval in sy woonstel, ry hy selde by Lien se staanplek verby.	160	• *After an unpleasant incident in his flat, he seldom drives past Lien's spot.*
• Lien is baie ontsteld na die voorval en droom daarvan.	157	• *Lien is very upset after the incident and has nightmares about it.*

KUIFIE	WOORDESKAT	
	• predikant • swanger • oninteressant • gejelde kuif • herken • pruik • afwaai	• *preacher* • *pregnant* • *uninteresting* • *gelled fringe* • *recognises* • *wig* • *blows off*

KUIFIE	Bl.	*KUIFIE*
• Hy is 'n jong predikant. Sy naam is Gerhard.	30	• *He's a young preacher. His name is Gerhard.*
• Sy vrou, Elna, is swanger.	104	• *His wife, Elna, is pregnant.*
• Lien gee haar die bynaam, "Valetjie" omdat sy so vaal en oninteressant lyk.	105	• *Lien nicknames her 'Valetjie' because [s]he thinks she's dull and boring.*
• Kuifie trek baie modern aan en luister na *Coldplay* in sy studeerkamer.	105	• *Kuifie dresses very fashionably, and listens to Coldplay music in his study.*
• Hy het 'n blonde gejelde kuif en fyn gelaatstrekke.	105	• *He has a blond, gelled fringe and delic[ate] features.*
• Hy herken Lien by haar bedelplek toe haar pruik afwaai.	183	• *He recognises Lien on the street when [her] wig is blown off.*
• Hy neem haar na sy huis en sê die kerk kan haar help.	185	• *He takes her home to his house and te[lls] her that the church is able to help her*

LIEN SE ONDERWYSERS *LIEN'S TEACHERS*

JUFFROU BREYTENBACH	WOORDESKAT	
	• verstrooid • rig af • houding • oudisie • verantwoordelik	• *absent-minded* • *directs* • *attitude* • *audition* • *responsible*

JUFFROU BREYTENBACH	Bl.	*MISS BREYTENBACH*
• Juffrou Breytenbach is Lien se Afrikaans onderwyseres by Hoërskool Jakaranda.	22	• *Miss Breytenbach is Lien's Afrikaans teacher at Jakaranda High School.*
• Sy dra 'n John Lennon-brilletjie.	25	• *She wears John Lennon spectacles.*
• Sy is verstrooid.	25	• *She's absent-minded.*
• Sy het 'n rooi Renault.	81	• *She drives a red Renault.*
• Sy rig jaarliks die skool-toneelstuk af. Sy het 'n passie vir haar werk.	22	• *She directs the school play every year. She is passionate about her work.*
• Sy praat met Lien oor haar houding.	24	• *She speaks to Lien about her negative attitude.*
• Deur haar, gaan Lien na die oudisie vir	39	• *After her heart-to-heart chat with M[s]*

die toneelstuk, *The breakfast Club*.		*Breytenbach, Lien auditions for a part in the school play.*
• Lien kry die rol van "Maria" in die toneelstuk.	55	• *She gets the part of 'Maria'.*
• Juffrou Breytenbach is dus indirek verantwoordelik dat Lien in drama begin belangstel en uiteindelik gaan drama studeer.	24	• *Miss Breytenbach is thus perhaps responsible for Lien's developing interest in drama, which she goes on to study after matric.*

MISTER MAC MILLEN	WOORDESKAT	
	• eienaardige • los • bont • hemde • dasse • ongewone • steur hom nie aan • reëls	• *eccentric* • *loose* • *multi-coloured* • *shirts* • *ties* • *unusual* • *takes no notice* • *rules*

MISTER MAC MILLEN	Bl.	*MISTER MAC MILLEN*
• Hy is Lien se Engels onderwyser by die hoërskool Jakaranda.	8	• *He is Lien's English teacher at Jakaranda High School.*
• Hy is *weird*.	8	• *He is eccentric.*
• Hy dra eienaardige los bont hemde, moderne dasse en ongewone skoene. Hy steur hom nie veel aan reëls nie.	8	• *He wears loose multi-coloured shirts, modern ties and unusual shoes. He doesn't stick to rules.*

MNR. BRUWER	WOORDESKAT	
	• lewensoriëntering • huiswerk • onsin	• *life orientation* • *homework* • *nonsense*

MNR. BRUWER	Bl.	*MR. BRUWER*
• Hy is Lien se lewensoriëntering onderwyser.	9	• *He's Lien's Life Skills teacher.*
• Hy gee nooit eintlik klas nie en die kinders doen huiswerk of praat onsin in sy klas.	9	• *He never really gives a proper lesson, and the children do homework or talk nonsense in his class.*

MNR. MOLLER	WOORDESKAT	
	• klasonderwyser • afwesigheidsbriefies • bekommer	• *class teacher* • *absentee notes* • *to worry*

MNR. MOLLER	Bl.	MR. MOLLER
• Hy is Lien se klasonderwyser by Hoërskool Jakaranda.	141	• He's Lien's class teacher at Jakaranda High School.
• Hy is te besig met rugby om homself oor afwesigheidsbriefies te bekommer.	141	• He cannot be bothered with absentee notes, as he's too busy coaching rugby.

MNR. VISAGIE

WOORDESKAT	
• bibliotekaris	• *librarian*
• leergierig	• *keen to learn*
• toegang	• *access*

MNR. VISAGIE	BL.	MR. VISAGIE
• Hy is die bibliotekaris by Hoërskool Jakaranda.	36	• *He's the librarian at Jakaranda High School.*
• Hy wens al die kinders was so leergierig soos Lien.	142	• *He wishes all the pupils were as keen t learn as Lien is.*
• Hy laat vir Lien toegang tot die internet kry.	142	• *He allows Lien access to the internet.*

OU UIL EN TANNIE UIL & LUKAS

WOORDESKAT	
• bynaam	• *nickname*
• skoolhoof	• *headmaster*
• gasheer	• *host*
• eregaste	• *guests of honour*
• tuis te laat voel	• *to be hospitable*
• tuinier	• *gardener*

OU UIL EN TANNIE UIL & LUKAS	Bl.	OLD OWL AND AUNT OWL & LUKA
• "Ou Uil" is Lien se bynaam vir die skoolhoof by Hoërskool Jakaranda.	202	• *Lien nicknames the headmaster of Jacaranda High School 'Old Owl'.*
• Lien se bynaam vir die skoolhoof se vrou is "Tannie Uil".	202	• *She calls his wife 'Aunt Owl'.*
• Lien dink nie dat "Tannie Uil" lus is om by die skoolopvoering te wees nie.	203	• *Lien thinks that 'Aunt Owl' isn't keen t watch the school play.*
• "Ou Uil" is die gasheer by die skool se opvoering en probeer om al die eregaste tuis te laat voel.	203	• *'Old Owl' hosts the school play, and tri to make all the guests of honour feel a home.*
• Lukas is die tuinier by Hoërskool Jakaranda.	205	• *Lukas is the gardener at Jakaranda Hi School.*

ANDER NEWEKARAKTERS *OTHER SECONDARY CHARACTERS*

MARA	WOORDESKAT	
	• groepleier • gewigprobleem • stryd • gewig • verloor	• *group leader* • *weight-problem* • *struggle* • *weight* • *loose*

MARA	Bl.	*MARA*
• Mara is die groepleier van Weigh-Less.	50	• *Mara is the group leader at Weigh-Less.*
• Sy het eers ook 'n gewigprobleem gehad.	50	• *She had a weight problem in the past.*
• Sy is simpatiek teenoor die oorgewig mense in hulle stryd om gewig te verloor.	51	• *She has sympathy with fat people who struggle to lose weight.*

DIE GROENEWALDS, DIE BLAKES EN STOUTE HENKIE SMTH	WOORDESKAT	
	• bure • vorige • dikwels • moeilikheid • geterg	• *neighbours* • *previous* • *often* • *trouble* • *teased*

DIE GROENEWALDS, DIE BLAKES EN STOUTE HENKIE SMITH	Bl.	*THE GROENEWALDS, THE BLAKES AND NAUGHTY HENKIE SMITH*
• Hulle is almal bure uit Lien se vorige lewe.	117	• *They are all neighbours from Lien's previous life.*
• Die Blakes, Groenewalds en Smiths was Lien-hulle se ou bure.	116	• *The Blakes, Groenewalds and Smiths were Lien's family's neighbours.*
• Nina is die Groenewald-gesin se dogter.	117	• *Nina is the Groenewald's daughter.*
• Nina en Lien was maats op laerskool voordat Lien se pa tronk toe is.	117	• *Nina and Lien were friends in primary school, before Lien's father went to jail.*
• Wanneer Lien vir Nina sien, dink Lien dat Nina langer en vetter geword het.	117	• *Lien sees that Nina has grown taller, and has gained weight.*
• Nina is blond en Lien wonder of sy nog "*lispel*".	117	• *Nina is blonde and Lien wonders if she still lisps.*
• Lien wil nie hê Nina moet haar sien nie, daarom stap sy vinnig by hulle huis verby.	117	• *Lien doesn't want Nina to see her, so she hurries past her house.*

	Bl.	
• Henkie Smith was een van Lien se vriende. Hy het naby Lien-hulle gebly.	117	• *Henkie Smith was also one of Lien's friends. He lived close to Lien and her family.*
• Henkie was dikwels in die moeilikheid by die skool en hy het altyd die honde geterg.	117	• *Henkie was often in trouble at school and was always teasing dogs.*

DIE WANDRAGS

WOORDESKAT	
• **eienaars**	• *owners*
• **tuinmeubels**	• *garden furniture*

DIE WANDRAGS	Bl.	*THE WANDRAGS*
• Die Wandrags is die nuwe eienaars van Lien-hulle se ou huis.	118	• *The Wandrags now own Lien's old family home.*
• Lien ken hulle nie, maar sy sien die vrou en seun in 'n wit BMW by die hek uitry.	117	• *Lien doesn't know them, but she sees a woman and her son driving out of the gate in a white BMW.*
• Lien sien ook nuwe tuinmeubels by hulle swembad.	118	• *She also notices the new garden furniture at the swimming pool.*

JAMES VAN BILJON

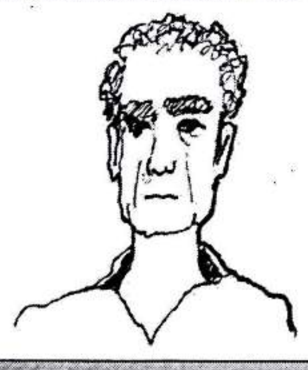

WOORDESKAT	
• **bestuurder**	• *manager*
• **rolbalklub**	• *bowling club*
• **in ruil vir dienste**	• *exchange for services*
• **motorwag**	• *car guard*
• **wenkbroue**	• *eyebrows*
• **ontslaan**	• *discharged*
• **huisvesting**	• *accommodation*
• **behulpsaam**	• *helpful*
• **stem in**	• *agrees*

JAMES VAN BILJON	Bl.	*JAMES VAN BILJON*
• Hy is die bestuurder van die rolbal-klub waar Tibbey in ruil vir dienste as 'n motorwag, bly	163	• *He's the manager at the bowling club where Tibbey lives in exchange for guarding cars.*
• James van Biljon se gesig is maer en effens rooi. Hy het grys hare en digte wenkbroue.	163	• *James Van Biljon has a narrow, red face. He has grey hair and bushy eyebrows.*
• Lien hoop dat hy vir Tibbey sal toelaat om weer daar te bly wanneer hy uit die hospitaal kom.	163	• *Lien asks him he provide Tibbey with accommodation after his release from hospital.*
• Eers is hy nie vriendelik en behulpsaam wanneer Lien hom vra nie, maar hy het	169	• *Initially Mr van Biljon is averse to the request, but later relents, and says th*

tog 'n menslike sy, want hy stem later in dat Tibbey weer daar kan kom bly. Tibbey kan motors oor naweke by die rolbalklub oppas.		*Tibbey may come back to the club when he is out of hospital. And he may also continue to guard cars over the weekends.*

HARRY	WOORDESKAT	
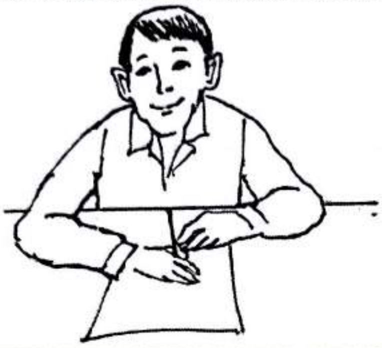	• terapeut • kliniek • simpatiek • ferm • oortuig • oplossing • heler	• *therapist* • *clinic* • *sympathetic* • *firm* • *convince* • *solution* • *healer*

HARRY	Bl.	*HARRY*
• Harry is Lien se ma se terapeut by die kliniek. Hy is simpatiek, maar ook baie ferm.	196	• *Harry is the therapist at the clinic. He's sympathetic, but firm with Lien's mother.*
• Hy doen sy bes om Lien se ma te oortuig dat drank nie 'n oplossing is nie.	196	• *He tries his best to convince her that drinking is not a solution to her problems*
• Hy staan bekend as "Harry die heler."	196	• *People call him 'Harry the healer'.*

MATHILDA HANEKOM	WOORDESKAT	
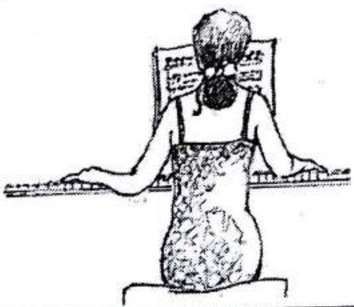	• vleuelklavier • gaste • verversings • indruk te maak • beweeg • konsertpianis • beïndruk	• *grand piano* • *guests* • *refreshments* • *to impress* • *move* • *concert pianist* • *impress*

MATHILDA HANEKOM	Bl.	*MATHILDA HANEKOM*
• Sy speel op die vleuelklavier terwyl die gaste verversings by die opvoering, *The Breakfast Club,* geniet.	204	• *She plays the grand piano while the guests enjoy refreshments at the school play.*
• Sy speel ligte musiek en probeer hard om indruk te maak en beweeg voor die klavier rond asof sy 'n konsertpianis is.	204	• *She plays light music and tries hard to impress her audience. She behaves like a concert pianist.*
• Dis egter Lien se ma se klavierspel wat die mense beïndruk.	205	• *But it's Lien's mother's performance that impresses the crowd.*

SUSTER VERMEULEN	WOORDESKAT	
	• verpleegster • ongeluk • runnik • ruik • onverantwoordelik • verbode	• *nurse/sister* • *accident* • *neighs* • *smells* • *irresponsible* • *not allowed*

SUSTER VERMEULEN	Bl.	*SISTER VERMEULEN*
• Suster Vermeulen is die verpleegster by die hospitaal waar Tibbey ná sy ongeluk is.	169	• *Sister Vermeulen is a nurse in the hos[pital] where Tibbey is convalescing.*
• Lien sê sy "runnik" wanneer sy praat. Sy lyk soos 'n perd en ruik na rook.	169	• *Lien is rude. She says the nurse 'neigh[s]' when she speaks, and that she looks li[ke a] horse.*
• Sy sê Tibbey is depressief omdat hy 'n deel van sy liggaam verloor het.	170	• *The nurse says Tibbey is depressed because he has lost part of his body.*
• Sy is onverantwoordelik, want sy rook 'n sigaret in die hospitaal waar rook verbode is.	169	• *But Nurse Vermeulen is irresponsible because she smokes in the hospital wh[ere] smoking is banned.*

OPSOMMING VAN DIE ROMAN
SUMMARY OF THE NOVEL

VOORSPEL *PROLOGUE*

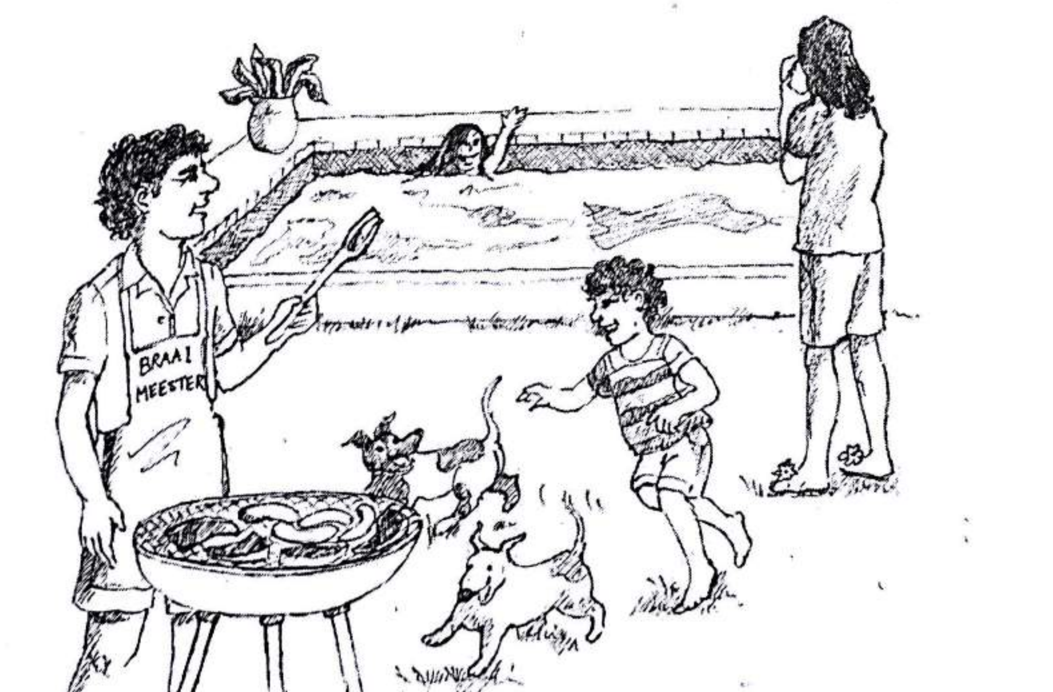

- Die leser se belangstelling word onmiddellik geprikkel.
- Wie is die onbekende karakters in die video?

Lien se pa, Lien se ma (sandale), Braam en Lien.

WOORDESK[AT]

- belangstelli[ng]
- geprikkel
- onbekende
- klanklose
- swembad

- **Wie kyk na die klanklose video?**
  Braam
- **Wie is die seuntjie wat in die swembad piepie?**
  Braam
- **Wie is die seuntjie met die swart krulhare wat agter die twee hondjies aanhardloop?**
  Braam
- **Wie is die lang, fris man met swart krulhare wat vleis braai en laggend met die vleisbraaitang na die swembad wys?**
  Lien se pa
- **Wie is die haasbekdogtertjie in die swembad?**
  Lien
- **Wie hanteer die kamera?**
  Lien se ma. Ons kan die afleiding maak omdat die persoon wat die kamera hanteer 'n paar pienk plakkies met geel rosies dra.
- **Hoe weet ons dat die persoon wat die kamera hanteer 'n amateur is?**
  Die kamera kantel dikwels en word rukkerig hanteer.

- **krulhare**
- **fris**
- **vleisbraai**
- **haasbek**
- **hanteer**
- **plakkies**
- **kantel**
- **rukkerig**

PROLOGUE

- *The reader's interest is immediately stimulated.*
- *Who are the characters in the video?*
  Lien's father, Braam and Lien's mother
- *Who is busy watching the silent videos?*
  Braam
- *Who is the little boy urinating in the swimming pool?*
  Braam
- *Who is the little boy with the curly black hair running after two small dogs?*
  Braam
- *Who is the tall, well-built man with curly black hair who is in charge of the braai, and is laughingly pointing the braai-tongs in the direction of the swimming pool?*
  Lien's father
- *Who is the little girl without front teeth?*
  Lien
- *Who operates the camera?*
  Lien's mother. We realise that it's her, because the person operating the camera is wearing the same kind of pink sandals decorated with yellow roses that Lien's mother owns.
- *How do we know that the camera operator is an amateur?*
  The camera keeps tilting because it is not held still.

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Wie is die seuntjie wat gereeld na die video's van gelukkiger dae kyk?	(1
2.	2.1 Is die persoon wat die foto's neem 'n man, of 'n vrou?	(1
	2.1 Motiveer jou antwoord in 2.1	(1
3.	Wie is besig om vleis te braai?	(1
4.	Wie is die haasbekdogtertjie?	(1
5.	Wat doen die seuntjie in die video? Noem **TWEE** dinge.	(2
6.	Hoe weet ons dat die persoon wat die video's neem 'n amateur is?	(1
7.	Waar (plek) word hierdie video's geneem?	(1
8.	Kies die korrekte antwoord tussen hakies. Die atmosfeer in die video is (**ongelukkig / gelukkig**).	(1
9.	Wat dink jy is die funksie van die voorspel?	(2
		[1

HOOFSTUK 1:
GEEL EN GELUKKIG

- Lien en Braam hoor hoe hulle ma, Christien Jooste, vir haar bokswyn in die kombuis skink. *"Tjorr" word die wyn in die glas geskink. ... "Ploinks" val die ysblokkie in die wyn.*
- Braam sit die televisie harder om nie te hoor wat aangaan nie, want hy besef sy ma het 'n drankprobleem.
- Die televisie word sy ontvlugting van sy moeilike huislike

WOORDESK

- bokswyn
- drank-probleem
- roereiers
- verbrand
- roosterbr

omstandighede. • Hulle ma roep hulle om te kom eet. Daar is roereiers, verbrande roosterbrood en 'n oopgesnyde blik boontjies in tamatiesous wat hulle die vorige aand halfpad geëet het. • Braam is honger en eet gulsig. • Lien draai die CD-speler met haar ma se vioolmusiek sagter. Sy is glad nie meer honger nie. • Lien maak die yskas oop en sien dat dit feitlik leeg is, maar die wyn-boks staan prominent daar. • Hulle hoor hulle ma weer 'n glasie wyn skink. Lien vee oor Braam se swart krulle en sê dat hy soos Josh Groban lyk. • Braam sê sy ma moet gaan slaap. Die kinders besef dat die wyn hulle ma reeds aangetas het. Sy eet deesdae min en drink baie. Hulle ma gaan kamer toe en raak met klere en al skuins oor die bed aan die slaap. • Braam gaan kyk weer televisie en Lien besef dat Braam se skoolbroek se soom, wat hy al die hele week met krammetjies bymekaar hou, ingesit moet word. Lien moet dus haar ma se rol vervul. Toe sy die naaldwerktrommeltjie in haar ma se kamer gaan haal, en sy haar ma op die bed sien, dink Lien dat haar ma heel waarskynlik nie in staat sal wees om die volgende dag te gaan werk nie. 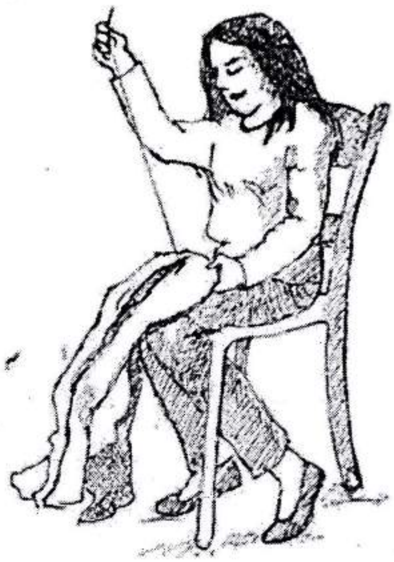 • Terwyl Lien die broeksoom insit, luister sy na 'n CD van Norah Jones in haar *Walkman*. Lien sê Norah Jones spot met haar met die woorde: *A little girl with nothing wrong / is all alone* **(Lien kry swaar. Niks wat gebeur het, is haar skuld nie. Sy haat haar pa.)** • Lien kyk na haar weerkaatsing in die spieël en sê vir iemand: "Ek haat jou. ... Ek haat jou." Die leser besef dat Lien haar pa haat, want hy is vir hulle ellende verantwoordelik. • Sy steek haar tong vir Norah Jones se stem uit.	• vioolmusiek • leeg • lyk soos Josh Groban • soom • naaldwerk-trommeltjie • huishouding • rol vervul • Norah Jones spot • spieël • haat • verant-woordelik • ellende • verwys • steek haar tong uit

CHAPTER 1: YELLOW AND HAPPY

- *Lien and Braam listen to their mother pouring herself a glass of wine - glug, glug - from a box. Ice is added - clink!*
- *Braam turns up the volume on the TV, because he doesn't want to hear his mother pouring wine. He is aware that she has a drinking problem. The TV provides an escape from reality.35*
- *Their mother calls them to the table. There are scrambled eggs, burnt toast and half a tin of baked beans in tomato sauce for supper, leftovers from the previous night.*

- Braam is hungry and eats greedily.
- Lien turns the volume down on her mother's classical violin music on CD. She's not hungry.
- Lien opens the fridge and sees that it's almost empty, except for a box of wine.
- Lien and Braam hear their mother pouring yet another glass of wine for herself. Li[...] strokes Braam's black curls and tells him that he looks like Josh Groban.
- The children can see that mother is drunk. Braam tells her to go to bed. Lien has noticed that she doesn't eat much, but drinks a lot. Mother goes to the bedroom, [...] still fully clothed, she falls asleep, slumped over her bed.
- Braam watches television. Lien realises that Braam's school trousers need hemmin[g] as, for the past week, he has kept them up with staples! It seems Lien must take o[...] her mother's role as housekeeper. When Lien goes to her mother's bedroom to fe[...] the sewing box, she sees her slumped over her bed, and realises that her mother w[...] probably be unable to go to work the next day.
- While Lien hems Braam's trousers, she listens to Norah Jones on her Walkman. Sh[e] says that Norah Jones mocks her with the words:
  'A little girl with nothing wrong is all alone . . . '
  Lien is angry. Nothing that's happened is her fault! And she hates her father!
- She looks at her reflection in the mirror and says: 'I hate you, I hate you!' The rea[...] realises that Lien is shouting at her father.
  It's evident that Lien can't stand their miserable circumstances. She pulls a tongu[e] at the Norah Jones's CD.

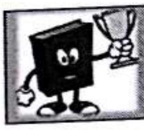

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik die betekenis van die titel van hierdie hoofstuk. ____________________ ____________________	(2)
2.	Lien se ma het 'n drankprobleem. Noem **DRIE** dinge om hierdie stelling te motiveer. ____________________ ____________________ ____________________	(3)
3.	Watter ooreenkoms is daar tussen Braam en Lien se pa wat hulle voorkoms betref? ____________________ ____________________	(1)
4.	Soos wie, dink Lien, lyk Braam? ____________________	(1)

5.	Hoekom steek Lien vir Norah Jones tong uit? ____ ____	(2)
6.	Vir wie sê Lien aan die einde van die hoofstuk: "Ek haat jou, Ek haat jou"? ____	(1)
		[10]

HOOFSTUK 2: JOU STANDAARD-SKOOLNOMMERTJIE

- Lien is al meer as 'n jaar in Jakaranda Hoërskool en Wouter is haar enigste vriend. Sy verlang nog na haar ou skool, want sy vind dit moeilik om nuwe maats te maak.
- Lien en Wouter het saam in graad elf, 'n jaar gelede, by die nuwe skool begin en hy is haar beste vriend. Soos gewoonlik, wag Wouter vir Lien net ná sewe-uur by die telefoonhokkie toe Lien by die woonstelblok uitgestap kom sodat hulle saam skool toe kan stap. Hy is, soos altyd, in 'n goeie bui.
- Lien vertel vir Wouter van die deeltydse werk wat tannie Bets vir haar by tant Malie se koffiekroeg gereël het, maar dat daar ook 'n werk by die haarkapper is. Sy gaan R10 per uur en fooitjies by die koffiekroeg kry, terwyl sy R15 per uur sonder fooitjies by die haarkapper kan kry. Lien klink onseker, maar Wouter probeer haar opbeur.
- Wanneer Lien en Wouter by die skool aankom, besef Lien dat sy na meer as 'n jaar nog steeds nie by die nuwe skool tuis voel nie. Wouter groet haar by die skoolhek, want hy gaan na 'n krieket-vergadering. Lien is teleurgesteld, want sy het nie ander maats nie. Sy gaan maar biblioteek toe waar sy op die internet lees oor plekke soos Japan en Praag wat haar gunstelingplekke is. Sy wil graag eendag soontoe gaan.

Mister Mac Millen

- Lien sien nie uit na die skooldag nie. Haar gunstelingperiode is Engels, want sy hou van die onderwyser, Mister MacMillan, met sy eienaardige bont hemde en modieuse dasse. Hy steur hom ook nie aan niksbeduidende reëls nie en leef hom uit in die letterkunde.
- Die derde-laaste periode het Lien Lewensoriëntering. Hulle doen gewoonlik nie veel in die klas nie, maar vandag doen hulle beroepskeuses. Die kinders moet die beroep van hulle keuse neerskryf en Lien skryf dat sy 'n prokureur wil word. Sy beland saam met Miemie Spies, Sally Swanepoel en Hein Venter in 'n groep. Hulle wil almal regte studeer.

Mnr. Bruwer

- Hulle moet buite in groepe gaan werk aan hulle opdrag. Sally gaan sit op

WOORDESKAT

- telefoonhokkie
- goeie bui
- deeltydse
- koffiekroeg
- haarkapper
- fooitjies
- onseker
- opbeur
- gewoond
- teleurgesteld
- gunsteling
- eienaardige
- steur hom nie
- niksbeduidende
- lewensoriëntering
- beroepskeuses
- prokureur

- die trappe met haar skoolrok hoog opgetrek sodat haar bene son kan kry. Die seuns bewonder haar. Miemie neem die leiding. Sally sê sy het al die lewenswysheid wat sy nodig sal hê en stap kleedkamer toe. Lien vermoed dat sy daarheen gaan om te rook.

MIEMIE

- Wanneer Miemie vir Lien vra of sy 'n prokureur ken, lyk Lien baie ongemaklik. Miemie bied aan om haar pa se prokureur vir inligting te kontak en stel voor dat Lien op die internet moet kyk wat die universiteite se toelatingsvereistes is. Hein moet inligting by 'n prokureur in die stad kry. Miemie sê hulle moet maar vir Sally uitlos, want sy stel nie belang nie.
- Hulle gaan na meneer MacMillan se klas (Engels) en Lien dink aan die eerste heks in *Macbeth* se woorde: *When shall we three meet again? In thunder, lightning, or in rain?* Dit dui daarop dat Lien aan die drie in haar groep wat regte wil studeer, dink en wonder wanneer hulle mekaar weer gaan ontmoet.

SALLY SWANEPOEL

- bewond
- neem di leiding
- kleedka
- vermoed
- inligting
- toelatings vereistes
- stel nie belang nie

CHAPTER 2: YOUR STANDARD SCHOOL ITEM

- *Lien has been in Jakaranda High for longer than a year. She hasn't made any new friends besides Wouter. She misses her old school because she finds it difficult to make new friends.*
- *About a year previously, Lien and Wouter had started at the same school. They are now in Grade 12. Wouter is Lien's best friend.*
- *As usual, just after 7am, Wouter waits for Lien at the telephone booth outside the block of flats where she lives. When she emerges, they walk to school together. As always, he is in a good mood.*
- *Lien tells Wouter about the part time job that Aunt Bets has arranged for her at Aunt Malie's coffee shop, but that there is also a job going at a hair salon. She woul earn R10 per hour plus tips at the coffee shop, but she would earn R15 without tips the hair salon. Lien is not sure which job to take. Wouter would support any choice she makes.*
- *When Lien and Braam arrive at the school, Lien notes that, even after a year at the school, she still doesn't feel at home. Wouter says goodbye at the school gate. He leaves her because he's off to a cricket meeting. Lien is disappointed because she ha no other friends. She goes to the library where she surfs the internet for information on Japan and Prague. They are her favourite places. She would like to travel to them one day.*
- *Lien is not looking forward to the school day. Her favourite period is English, becaus she likes Mister MacMillan, the English teacher, with his odd multi-coloured shirts*

and trendy ties. Also, he's not concerned with petty rules. He's in his element when teaching literature.

- *The third last period is Life Skills. The students don't do much in class, but today they're discussing career choices. They must write down the career of their choice. Lien writes 'lawyer' on her form. She is put into a group that includes Miemie Spies, Sally Swanepoel and Hein Venter. They all want to study law.*
- *All groups are told to go outside to work on their assignments. Sally sits on the steps with her school dress pulled up, exposing her legs so that she can tan them. The boys admire them. Miemie takes the lead in the discussion. Sally says she's already got all the life skills that she needs, and walks off to the cloakroom. Lien supposes that she's going to smoke a cigarette.*
- *When Miemie asks Lien whether she knows any lawyers, Lien looks very uncomfortable. Miemie offers to contact her father's lawyer for information, and suggests that Lien surf the internet to find out university admission requirements. Hein needs to source information from a lawyer in the city. Miemie says they might as well count Sally out as she's clearly not interested in the assignment.*
- *In Mr. MacMillan's class Lien considers the words of the first witch in Macbeth: 'When shall we three meet again? In thunder, lightning or in rain?' Lien thinks about the three students who want to study law, and wonders when they three will meet again.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarna verwys die titel in hierdie hoofstuk? ____________ ____________	(2)
2.	Waarom besluit Lien om by tant Malie se koffiekroeg te gaan werk in plaas van by die haarkappersalon? ____________ ____________	(1)
3.	Wie belowe om gereeld by die koffiekroeg 'n draai te maak? ____________	(1)
4.	Hoe beplan Lien om ná matriek te ontvlug uit haar ellendige situasie? ____________	(1)
5.	5.1 Wie is Lien se gunstelingonderwyser? ____________	(1)
	5.2 Hoekom dink jy, hou sy die meeste van hierdie onderwyser? ____________ ____________	(1)

6.	Lien, Miemie Spies, Sally Swanepoel en Hein ...		
	6.1	Hoekom is hulle saam in 'n groep?	(1)
	6.2	Hoe voel Lien oor haar groep?	(1)
		Wat is Lien se opdrag in die groep?	(1)
			[10]

HOOFSTUK 3: 'N KAKOFONIE VAN KLANKE

- Toe Lien by die woonstel kom, sien sy haar ma was nie by die werk nie. Lien se ma luister na Prokofiëv se derde klavierkonsert. Die musiek is baie hard en klink vir Lien Russies. Haar ma is nie dronk nie, maar dis duidelik dat sy gedrink het, want sy ruik na drank. Sy het dus ook nie gaan werk nie.
- Lien dink aan 'n fliek wat in Rusland afgespeel het. Norah Jones se woorde verduidelik hoe Lien voel. (Die woorde funksioneer as Lien se alter-ego)

  As I sit and watch the snow
  Fallin' down
  I don't miss you at all
  I don't miss you at all

  (Lien dink aan haar pa. Sy wil vir hom sê sy mis hom.)
- Daar is nie veel kos in die yskas nie en Lien maak vir haar 'n kaas-toebroodjie. Terwyl sy eet, sien sy dat haar ma heeltemal deur die musiek weggevoer is.
- Lien dink dat haar ma baie mooi moes gewees het, maar nou lyk sy oud en verwaarloos, sonder grimering, 'n slordige los bloes en digte swart, ongekamde hare.
- Skielik klink die musiek vir Lien wysieloos. Sy beskryf dit as 'n kakofonie van klanke. Lien vra haar ma of sy nie vir haar die Schubertstuk, wat sy vir Lien gespeel het toe sy klein was, op die klavier sal speel nie, maar haar ma hoor

WOORDESK...

- woonstel
- klavierko...
- klink
- wynwalm
- fliek
- afgespeel
- mis
- yskas
- kaas-toebrood...
- weggevoer
- verwaarlo...
- grimering
- slordige
- bloes
- ongekamde
- wysielose
- kakofonie

haar nie eers nie.

- Lien is hartseer en kwaad vir haar ma. Sy skree vir haar ma dat sy die klavier gaan verkoop vir geld om kos te koop.
- Lien gaan na tant *Malie se Tuin* vir die werksonderhoud. Tant Malie het oranje hare. *Malie se tuin* is gewild onder die oumense. Omdat daar op Dinsdae en Donderdae 20% afslag vir bejaardes is, is die plek vol omdat dit Dinsdag is. Omdat die plek so besig is, sê Malie dat Lien dadelik kan begin. (Malie weet Lien het die geld nodig.)

- Lien se werk by tant Malie is 'n onaangename ondervinding. Dis harde werk en die fooitjies is min. Daar is twee ander vriendelike kelnerinne, Sophie en Agnes, maar almal is so besig dat daar nie tyd vir gesels is nie. Slegs tant Malie hanteer die kasregister.
- Wanneer Lien se eerste klante, 'n man, vrou en seuntjie, hulle rekening wil betaal, is tant Malie by die bank en Lien gee 20% afslag. Die rekening is R78. Die man betaal met 'n R100-noot en sê Lien mag die kleingeld hou.
- Wanneer Malie terugkom, is sy kwaad, want Lien moes nie die korting gegee het nie. Die korting is slegs vir senior burgers met pensioenkaarte. Sy sê die geld sal van Lien se betaling afgetrek word. Sophie troos vir Lien en sê dat tant Malie nooit lank kwaad bly nie.

TANT MALIE

- Wouter kom koffiekroeg toe en Lien bedien hom. Wouter bestel 'n koeldrank en koek om Lien se onthalwe, alhoewel hy nie 'n soettand het nie. Hy los vir Lien R10 op die tafel.
- Wouter wag vir haar totdat die winkel sluit. Wanneer hulle huis toe stap, vertel sy vir Wouter van haar nare dag en dat sy net R36,38 verdien het. Sy wil geld spaar om eendag oorsee te gaan, maar as sy so min verdien, sal sy nooit kan gaan nie.
- Wanneer sy en Wouter mekaar groet, kyk Lien hom agterna en dink dat hy haar beste maat, haar enigste maat, is. Sy onthou toe hulle mekaar as nuwe leerlinge by Hoërskool Jakaranda, ontmoet het.
- Lien was toe kwaad vir alles en almal, want sy wou nie by die nuwe skool wees nie. Wouter het dieselfde gevoel en toe sy hom weer by die tandarts ontmoet, het hulle saam gaan koffie drink.
- Wouter het haar vertel dat hulle vroeër in Bloemfontein gebly het en dat sy ouers onlangs geskei is. Hy en sy suster is saam met sy ma Pretoria toe om 'n nuwe begin te maak. Lien het toe vir Wouter van haar probleme vertel.
- Van daardie dag af is hulle beste maats.
- Lien voel depressief toe sy by die woonstel kom. Braam het 'n briefie gelos

- **Schubert-stuk**
- **klavier**
- **hartseer**
- **verkoop**
- **werks-onderhoud**
- **gewild**
- **oumense**
- **afslag**
- **bejaardes**
- **onaangename**
- **fooitjies**
- **kelnerinne**
- **kasregister**
- **klante**
- **rekening**
- **betaal**
- **kleingeld**
- **korting**
- **pensioen-kaarte**
- **betaling**
- **afgetrek**
- **troos**
- **bedien**
- **bestel**

om te sê hy gaan by Deon huiswerk doen en dat hy sommer daar sal eet. Lien wonder wat dié mense van hulle moet dink, want Braam boer daar. (Braam is dikwels by Deon-hulle)

- Tannie Bets het vir hulle sop en broodrolletjies gebring. Lien se ma se kamerdeur is toe.

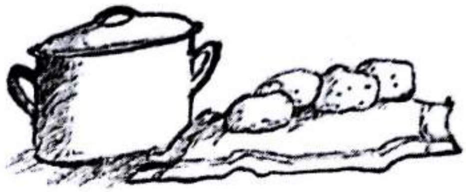

- Lien luister in haar kamer na haar Norah Jones-CD.
  Another love before my time
  Made your heart sad an' blue
  And so my heart is paying now **(Lien kry swaar)**
  For things I didn't do **(Wat gebeur het, is nie haar skuld nie.)**
- Lien raak aan die slaap en droom van haar aaklige dag by tant *Malie se Tuin.* Sy droom van 'n oranje koek wat op en af hop en Agnus wat vir haar lag terwyl sy aanhoudend sê: *"Relax, tomorrow is another day."*
- Hierdie droom dui aan dat Lien haar probleme in haar onderbewussyn probeer verwerk.
- Wanneer Lien later wakker word, luister haar ma op die mat in die sitkamer met oorfone na haar musiek. Haar wynboks en 'n leë beker staan langs haar op die tafeltjie. Haar ma neurie die wysie van Mozart se *Ave Verum Corpus* vals saam terwyl sy met die oorfone, wat met Prestik aan die CD-speler gekoppel is, sukkel.
- Lien se ma sien haar, maar sê niks nie. Lien verwys na haar ma as "goudgeel" (dronk, gelukkig en dalk ook 'n verwysing na die kleur van goedkoop, wit wyn.) wanneer haar ma "Lien, Liener, Lienste" vals sing.

- onthalwe
- soettand
- sluit
- nare
- spaar
- oorsee
- min
- verdien
- enigste
- ontmoet
- onlangs
- geskei
- problem
- depressief
- woonstel
- skuld
- onder-bewussyn
- verwerk
- wakker word

CHAPTER 3: A CACOPHONY OF SOUND

- *When Lien gets home she finds her mother listening to Prokofiev's third piano concerto. Lien supposes that the composer is Russian. The music is playing very loudly. Although her mother isn't drunk, it's clear that she* ***has*** *been drinking, as her breath smells of wine. She obviously hasn't been to work.*
- *Lien thinks about a movie that took place in Russia. Norah Jones's lyrics reflect Lien's feelings. (Norah Jones functions as Lien's alter ego.)*
- *As I sit and watch the snow*
  Fallin' down
  I don't miss you at all
  I don't miss you at all
  (Lien is thinking of her father and wants to tell him that she misses him)
- *There's not much to eat from the fridge, but Lien makes herself a cheese sandwich. While she's eating, she watches her mother and realises that she's completely mesmerised by the music.*
- *She thinks that her mother must have been very pretty once upon a time, but that now*

she looks old and neglected. She's without make-up, her thick hair is uncombed, and she wears a loose, grubby old blouse.

- *The music suddenly sounds meaningless to Lien. She describes it as a cacophony of sound. Lien asks her mother to play the Schubert piece that she used to play for her when she was a child, but her mother is completely unaware of her request.*
- *Lien is sad, and very angry with her mother. She screams at her, telling her that she'll sell the piano so they'll have money to buy food!*
- *Lien goes to Aunt 'Malie's Garden' to a job interview. Malie has red (orange) hair. The coffee shop is popular with older people because there's a discount of 20% on Tuesdays and Thursdays for senior citizens. It's a Tuesday, and the place is packed with elderly people. As they're so busy, Lien may start work immediately. (Malie is aware that Lien needs money.)*
- *Work at Aunt Malie's is not pleasant that Tuesday. It's very busy, but with hardly any tips from the old folk. Although there are two other friendly waitresses, there's no time to chat. Aunt Malie is the only person allowed to operate the till.*
- *Lien's first clients are a young man and woman with a small child. When the father comes to pay their bill, Aunt Malie is out of the coffee shop. She has gone to the bank. The bill comes to R78, and Lien subtracts 20%, as it's a Tuesday. The man pays with a R100-note and says Lien may keep the change.*
- *When Malie returns, she's angry that Lien has given a discount on the bill. The discount is for senior citizens only, those who have pension cards. Malie says the money will be subtracted from Lien's payment. Sophie comforts Lien, saying that Aunt Malie never stays angry for very long.*
- *Wouter comes to the coffee shop. He orders a cold drink and a slice of cake, even though he doesn't really have a sweet tooth. He leaves R10 on the table for Lien.*
- *He waits for Lien until the shop closes. On the way home, she describes her awful day to Wouter. Lien tells him that she has earned only R36.38. She says that she wants to save money to go overseas one day, but if she earns so little, she'll never be able to go.*
- *After she's said goodbye to Wouter, Liens turns and looks back at him. She realises that he's her best friend. In fact, he's her only friend. She remembers how they met each other when they were both new pupils at Jakaranda High School.*
- *At the time, Lien was angry with everything and everybody because she didn't want to change schools. Wouter had felt the same. When she'd later met him again at the dentist's, they'd gone out for coffee together.*
- *Wouter had told her that he and his family used to live in Bloemfontein, and that his parents had recently divorced. He and his sister had moved to Pretoria with his mother to start afresh. Lien had then told Wouter all about her problems.*
- *And so, from that day on they were the best of friends.*
- *Lien feels depressed when she gets back to their apartment. Braam has left a note to say that he's going to do his homework at Deon's house, and that he will eat there. Lien wonders what Deon's family thinks of them, because Braam is always at their house.*
- *Aunt Bets arrives with soup and bread rolls. Lien's mother's bedroom door is closed.*
- *Lien listens to her Norah Jones CD in her room.*

Another love before my time
Made your heart sad an' blue
And so my heart is paying now
For things I didn't do.

(Lien is desperately unhappy. She knows that she is not responsible for the situation in which she finds herself.)

- *Lien falls asleep and dreams of the dreadful day she's had at Aunt Malie's.*
- *She dreams of an orange cake that bounces up and down . . . Agnes is laughing at her, and keeps saying: 'Relax, tomorrow is another day.'*
- *This dream indicates that subconsciously, Lien wants to come to terms with her problems.*
- *When Lien wakes up, she sees her mother sitting on the carpet in the lounge wearing earphones, and listening to music. She's tunelessly humming Mozart's 'Ave Verum Corpus', while she struggles with the earphones that are attached to the CD with Prestik.*
- *Lien's mother sees her daughter, but says nothing. Lien refers to her mother as 'golden yellow' (drunk, happy and possibly referring to the colour of cheap white wine) as she tunelessly sings 'Lien, Liener, Lienste'.*

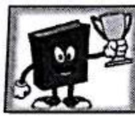

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarna verwys die titel in hierdie hoofstuk? ____________________ ____________________	(2)
2.	Wat, volgens Lien, het dieselfde bedwelmende invloed as wyn op haar ma? ____________________	(1)
3.	Waarom is *Malie se Tuin* heel waarskynlik Dinsdae en Donderdae baie besig? ____________________	(1)
4.	4.1 Watter dag gaan Lien vir die onderhoud by *Malie se tuin*? ____________________ 4.2 Noem **TWEE** redes waarom Lien onmiddellik kan begin werk? ____________________	(1) (2)
5.	Een van Lien se verantwoordelikhede is om die kasregister te hanteer. Verduidelik waarom hierdie stelling **ONWAAR** is. ____________________	(2)
6.	Waarom gesels Lien nie met Sophie en Agnes nie? ____________________ ____________________	(1)
7.	Verduidelik kortliks watter fout Lien die eerste dag by die koffiekroeg begaan. ____________________ ____________________	

	____	(2)
8.	8.1 Hoe verskil die trauma wat Wouter beleef het met die trauma wat Lien ervaar het? ____ ____	(2)
	8.2 Watter ooreenkoms is daar in Lien en Wouter se traumatiese ervarings? ____ ____	(2)
9.	Aan die einde van die hoofstuk vra Lien: "Waar is Ma?" en "Wanneer kom Ma weer terug?" Verduidelik wat Lien met hierdie vrae bedoel. ____ ____	(2)
		[18]

HOOFSTUK 4: DIE MEESTERSTUK

- Juffrou Breytenbach is Lien se Afrikaans-onderwyseres. Sy dra 'n John Lennon bril-letjie. Sy vertel die klas baie entoesiasties van die toneelstuk, *The Breakfast Club*, wat op 'n Amerikaanse fliek gebaseer is. Dit is die drateks wat die klas gaan opvoer.
- Christiaan sien die gaping om uit die mondelingwerk te kom en vra juffrou Breytenbach om dit aan hulle voor te lees.
- Die stuk handel oor 'n groep skoolkinders se probleme, vrese en drome. Lien hou nie van Amerikaners nie en let nie op nie. Juffrou Breytenbach sê sy kan buite gaan staan as sy nie belangstel nie. Uiteindelik boei die stuk al die kinders, selfs vir Lien.
- Die klas is jammer as die periode verby is. Juffrou Breytenbach belowe dat sy die stuk daardie Vrydag klaar sal lees, mits almal hulle toesprake gelewer het.
- Juffrou Breytenbach vra vir Lien om agter te bly wanneer sy wil uitstap. Juffrou Breytenbach wil weet waarom Lien vir almal kwaad is.

WOORDESKAT

- **toneelstuk**
- **fliek**
- **drateks**
- **opvoer**
- **gaping**
- **mondeling-werk**
- **probleme**
- **vrese**
- **drome**
- **skakel af**
- **belangstel**
- **stuk**
- **boei**
- **belowe**

- Sy sê vir Lien dat sy slim is, alhoewel haar punte dit nie wys nie. Sy sê dat Lien ook nie vriende wil maak, of aan enige buitemuurse aktiwiteite wil deelneem, tensy sy móét nie.
- Juffrou Breytenbach stel voor dat Lien met iemand oor haar probleme moet praat. Sy sê dat Lien selfs met haar kan kom praat. Sy vra vir Lien om vir een van die rolle vir die nuwe stuk te kom lees.
- Lien sê vir haar dat sy nie van die arrogante Amerikaners hou nie. Juffrou Breytenbach sê die stuk gaan oor enige tiener in die wêreld. Lien sê vir haar dat sy elke middag werk en ook matriek moet probeer slaag.
- Lien is die res van die dag kwaad oor wat juffrou Breytenbach gesê het. Sy besef dat juffrou Breytenbach iets omtrent haar ontdek het.
- Lien vertel vir Wouter wat gebeur het. Hy dink dat Lien oorreageer het en dat juffrou Breytenbach dit eintlik goed bedoel het.
- Lien word kwaad vir Wouter as hy sê dat sy nie eintlik "Lientjie Lieflik" by die skool is nie. Lien is kwaad dat Wouter haar nie ondersteun nie en stap vinnig weg. Sy beland amper voor 'n aankomende motor. Lien dink Wouter het haar in die rug gesteek.
- By die woonstel is Lien vies toe sy Braam weer voor die televisie sien lê. Sy sien haar ma het weer nie gaan werk nie en Lien is bang dat haar ma haar werk by Binnelandse Sake gaan verloor.
- Haar ma is egter nie by die woonstel nie en Braam weet ook nie waar sy is nie. Lien maak vir haar en Braam sop warm. Sy vra vir Braam om die soppot te was en terug te neem na tannie Bets toe, maar hy weier. Hy het nie simpatie met die feit dat Lien deeltydse werk probeer doen sodat sy vir hulle kos kan koop nie.

- **toesprake**
- **buitemuurse**
- **deelneem**
- **stel voor**
- **enige**
- **tieners**
- **ontdek**
- **ondersteun**
- **aankomende**
- **in die rug gesteek**
- **vies**
- **weier**
- **deeltydse**

CHAPTER 4: THE MASTERPIECE

- *Miss Breytenbach is Lien's Afrikaans teacher. She wears John Lennon glasses. She talks enthusiastically to the class about 'The breakfast Club', a production based on an American movie. It's a drama that the class is going to stage.*
- *Christiaan sees a way to get out of delivering his oral by asking Miss Breytenbach to read the drama to them.*
- *The drama is about a group of school children's problems, their fears and dreams. Lien doesn't like Americans, so she chooses not to pay any attention. Miss Breytenbach says she may leave the class if she's not interested. But the drama eventually engrosses all the pupils, even Lien.*
- *All the pupils are disappointed when the period ends. Miss Breytenbach promises that she will finish reading the play on Friday, provided that everybody delivers their orals.*
- *Miss Breytenbach asks Lien to stay behind. She wants to know why she's angry with the whole world. She tells her that she's a bright girl, although her marks don't*

reflect that fact. She says she has noticed that Lien doesn't want to make friends, or take part in any extra-mural activities unless she has to.

- *Miss Breytenbach suggests that Lien should talk to someone about her problems. She can even discuss them with her, Miss Breytenbach, if she'd like to. She asks Lien to audition for a part in the play.*
- *Lien says that she doesn't like Americans because they're arrogant. Miss Breytenbach says that the play is about the nature of teenagers all over the world. Lien says that she can't audition because she has to work every afternoon, and at the same time try to pass matric!*
- *For the rest of the day Lien broods about her conversation with Miss Breytenbach. She's aware that Miss Breytenbach has discovered something personal about her.*
- *Lien tells Wouter about the conversation. He says that Miss Breytenbach obviously meant well, and that Lien is just over-reacting.*
- *Lien is annoyed with Wouter when he says that she's not really 'Lientjie Lieflik' (Darling Lientjie) when she's at school. She's angry that he supports Miss Breytenbach and not her, Lien. So she strides away from him, and is almost run over by a car. She feels that Wouter has stabbed her in the back.*
- *Lien gets back to their apartment and is fed-up when she sees that Braam is once again slumped in front of the TV. She notes that her mother hasn't been to work yet again. She's afraid that her mother will lose her job at Home Affairs.*
- *Her mother isn't home, and Braam doesn't know where she is. Lien warms up some soup for Braam and herself. She asks him to wash and return Aunt Bes's soup pot, but he refuses. He doesn't even appreciate the fact that Lien works part-time in order to provide food for the family!*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarna verwys die titel in hierdie hoofstuk? ____________________ ____________________	(2)
2.	Hoekom vra Christiaan vir juffrou Breytenbach om vir hulle 'n paar bladsye van die toneelstuk voor te lees? ____________________	(1)
3.	Oor watter **DRIE** dinge handel die toneelstuk? ____________________ ____________________	(3)
4.	Watter **DRIE** dinge omtrent Lien pla vir juffrou Breytenbach? ____________________ ____________________ ____________________	(3)

5.	Watter emosies ervaar Lien nadat juffrou Breytenbach met haar gepraat het?	(2)
6.	Hoekom sê juffrou Breytenbach vir Lien dat die toneelstuk nie spesifiek oor Amerikaners handel nie?	(1)
7.	Wat veroorsaak dat Lien vir Wouter kwaad is omdat sy dink hy ondersteun haar nie?	(2)
8.	Hoe ontferm tannie Bets haar oor Lien-hulle?	(1)
9.	Hoekom is Lien bekommerd wanneer sy sien dat haar ma weer nie gaan werk het nie?	(1) **[16]**

HOOFSTUK 5: LIENJIE LIEFLIK

- Lien werk weer die volgende dag by die koffiekroeg. Tant Malie is in die kombuis besig om met een van die werkers te raas omdat 'n sny koek te groot was.
- Teen halfvyf het Lien R15 se fooitjies. Op pad kombuis toe, met 'n skinkbord vol leë koppies en bordjies, loop sy per ongeluk in Agnes vas. Koek en breekgoed spat in alle rigtings.
- Malie ignoreer die voorval totdat sy die geld in die kasregister getel het. Sy bereken die skade op R128, 50 en sê die twee meisies sal vir 'n paar dae sonder betaling moet werk om vir die skade te vergoed. Agnes aanvaar dit, maar Lien probeer sê dat dit net 'n ongeluk was. Tant Malie sê dat sy nie van Lien se houding hou nie en dat sy nie die volgende dag hoef terug te kom nie. Lien dink ontsteld aan die kos wat sy wou koop en die geld wat sy wou spaar om oorsee te gaan.
- Toe Lien by die woonstel kom, sien sy haar ma se kamerdeur is toe. Dit beteken dat haar ma ná werk iewers moes gaan drink het en dit nou afslaap. Sy hoop nie haar ma drink by die werk nie.
- Die jong predikant, Gerhard, met sy byderwetse klere en sy kuif wat regop staan, kom by hulle kuier. Lien gee hom die bynaam, "Kuifie". Braam gesels vol selfvertroue met die predikant oor rugby en Lien gaan maak koffie.
- In die kombuis kyk Lien na die prent wat

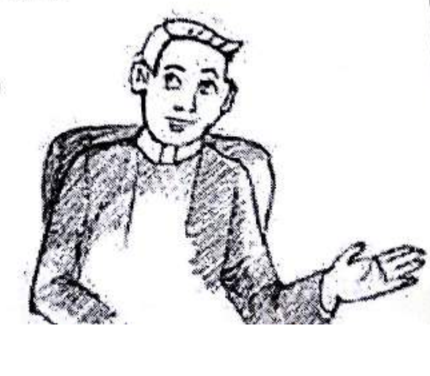

WOORDESKAT
- koffiekroeg
- fooitjies
- skinkbord
- per ongeluk
- breekgoed
- voorval
- bereken
- skade
- sonder

Braam van hulle gesin en hulle straat geteken het toe hy vyf jaar oud was. Braam het 'n prys daarvoor gewen. Lien besef dat hulle lewens sedert daardie tyd baie verander het. Sy wonder wat die predikant sal dink as hy haar ma so dronk sien.

- Wanneer Kuifie vir Lien oor die skool uitvra, antwoord sy kortaf. Voordat Kuifie vertrek, bied hy aan om hulle te help as hulle enige probleme het.
- Wanneer die predikant weg is, kyk Lien na haarself, die klein dogtertjie in Braam se prent en wonder wanneer sy in so 'n nare mens verander het.
- Lien neem tant Bets se soppot terug. Alhoewel tant Bets se woonstel net soos Lien-hulle s'n lyk, is dit baie geselliger. Tant Bets is op 'n dieet, maar nooi vir Lien om saam met haar Swartwoudkoek te eet. Tannie Bets hou van "*Country Music*".
- Lien vertel haar wat by die koffiekroeg gebeur het. Tannie Bets is nie kwaad nie, want sy weet dat tant Malie 'n moeilike vrou is.Tant Bets stel voor dat sy met die haarkappers, Donovan en Dirkie, moet gaan praat, want hulle soek iemand om smiddae in die haarsalon te werk. Dirkie bly in dieselfde woonstelblok as Lien en tannie Bets.
- Lien gaan klop aan Dirkie se deur. Hy is eers nie baie vriendelik wanneer hy die deur oopmaak nie. Wanneer Lien sê dat sy belangstel om in die haarsalon te kom werk, kyk hy krities na haar hare en wil weet of sy iets van hare af weet.
- Dirkie sê die werk is net tydelik totdat hulle assitent, Sue Ellen, van kraamverlof af terugkom. Hy vra Lien se telefoonnommer en sê hy sal haar laat weet, want daar is ook iemand anders wat in die werk belangstel. Hy sê hulle betaal R15 per uur en sy kan haar hare gratis laat sny.
- Lien se ma se deur is nog toe wanneer Lien weer by hulle woonstel kom en Braam lê en fliek kyk. Wanneer Lien in die bad lê, besef sy dat sy "*haar brother in arms*", Wouter, verloor het, want hy het nou tuis geraak by die nuwe skool.
- Lien is vies oor Norah Roberts se woorde:

There was a time when I believed
That you belonged to me
But now I know your heart is shackled
To a memory

(Lien dink aan Wouter. Sy is kwaad oor wat Wouter vir haar gesê

- betaling
- vergoed
- aanvaar
- houding
- ontsteld
- spaar
- oorsee
- woonstel
- byderwetse
- kuif
- bynaam
- selfvertroue
- predikant
- verander
- nare
- geselliger
- dieet
- nooi
- moeilike
- haarkappers
- haarsalon
- woonstelblok
- tydelik
- kraamverlof

het.)

- Lien gaan die volgende oggend vroeër as gewoonlik skool toe, sodat sy nie saam met Wouter skool toe hoef te stap nie.

- gratis
- verloor

CHAPTER 5: LIENTJIE LIEFLIK (DARLING LIENTJIE)

- *Lien works at the coffee shop again the next day. Aunt Malie is busy in the kitchen reprimanding one of the workers because she's cut too large a slice of cake for a customer.*
- *By half past four, Lien has made only R15 in tips. Carrying a tray of dirty dishes and leftover cake to the kitchen, she accidentally bumps into Agnes, and broken crockery and leftover cake land up on the floor.*
- *Aunt Malie ignores the incident while she's counting money from the till. Then she calculates that the damage comes to R128, 50, and says that the two girls will have to work without pay for a few days in order to pay for breakages. Agnes meekly accepts the bad news, but Lien is angry, saying it was an accident. Aunt Malie doesn't like Lien's attitude and she fires her. Lien is upset. What about the groceries she needs to buy? And what about the money she wants to save for an overseas trip?*
- *When Lien gets home, she sees that her mother's bedroom door is closed. That means that she'd probably gone drinking after work, and is now sleeping it off. Lien hopes her mother is not drinking at work.*
- *Gerhard, the young preacher, with trendy clothes and gelled hair, pays them a visit. Lien nicknames him 'Kuifie'. Braam chats confidently to the preacher about rugby while Lien makes them some coffee.*
- *In the kitchen, Lien looks at a picture that Braam drew of their family when he was five years old. He'd won a prise for the drawing. Lien realises that their lives have changed a lot since that time . . . She wonders what the preacher's reaction would be if he saw her mother in her drunken state.*
- *When 'Kuifie' asks Lien about school, she answers him in an offhand manner. Even so, before he leaves, he offers to help the family with any problems they may have.*
- *When he's gone, Lien examines the drawing of the little girl that Braam drew so long ago, and wonders when it was that she became the awful person that she now is.*
- *Lien returns Aunt Bets's soup pot. Aunt Bets's apartment is a mirror image of hers, but it's friendlier and cozier. Although Aunt Bets is on a diet, she invites Lien to join her for a slice of Black Forest cake.*
- *Lien tells Aunt Bets that she was fired from her waitressing job. Aunt Bets knows that Aunt Malie is a difficult person, and has sympathy for Lien. She suggests that Lien approach Donovan and Dirkie, as they are looking for someone to work in their hairdressing salon in the afternoons. Dirkie lives in the same block of flats as Aunt Bets and Lien.*
- *Lien knocks on Dirkie's door. He's not very friendly when he opens it. Lien tells him that she's interested in working in the hair salon. Dirkie looks at her hair somewhat critically, and asks her if she knows* ***anything*** *about hair.*
- *Dirkie tells her that work is available in the salon only until their assistant, Sue Ellen,*

comes back from maternity leave. He takes Lien's telephone number and says that there's also somebody else interested in the position, but that he'll let her know. He says that the pay is R15 an hour, and that she can have her hair cut free of charge.

- *Lien's mother's bedroom door is still shut when Lien gets back home, and Braam is vegetating in front of the TV as usual. Lien lies in the bath thinking that she has lost Wouter, 'her brother in arms' because he, unlike her, has fitted in well at the new school.*
- *Lien is angry when she listens to Norah Jones's lyrics:*

There was a time when I believed
That you belonged to me
But now I know your heart is shackled
To a memory

(Lien thinks of Wouter. She is angry with him for supporting Miss Breytenbach's point of view.)

The next morning Lien leaves for school earlier than usual, so that she doesn't have to walk to school with Wouter.

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Hoekom is die titel van hierdie hoofstuk "Lientjie Lieflik"? __________ __________	(2)
2.	Verduidelik kortliks hoe Lien haar werk by die koffiekroeg verloor? __________ __________ __________	(2)
3.	Wanneer Lien by die huis kom, is haar ma se kamerdeur toe. Wat beteken dit, volgens Lien? __________	(1)
4.	4.1 Wie kom by Lien-hulle besoek aflê? __________	(1)
	4.2 Beskryf hierdie besoeker. __________	(1)
	4.3 Wat is die bynaam wat Lien hierdie besoeker gee? __________	(1)
	4.4 Verduidelik hoekom dit 'n gepaste bynaam is. __________ __________	(2)
5.	Wat laat Lien dink aan hulle lewens wat die afgelope twee jaar so drasties verander het? __________	(1)

6.	Hoe verskil tannie Bets se woonstel van Lien-hulle s'n? ____	(2)
7.	Van watter tipe musiek hou tannie Bets? ____	(1)
8.	Hoekom verstaan tannie Bets dat dit nie Lien se skuld is dat sy haar werk by tant Malie se koffiekroeg verloor het nie? ____	(1)
9.	Watter ander deeltydse werk stel tannie Bets vir Lien voor? ____	(1)
10.	Lien dink dat sy haar *Brother in Arms* verloor het. 10.1 Na wie verwys Lien? ____	(1)
	10.2 Hoekom voel Lien so? ____ ____	(2)
	10.3 Wat doen Lien die volgende oggend omdat sy kwaad vir Wouter is? ____	(1)
		[20]

HOOFSTUK 6: A CHANGE OF SCENERY

- Lien is vroeg by die skool en kan die internet in die biblioteek gebruik voordat die ander leerlinge opdaag. Omdat hulle nie internet by die huis het nie, sal Lien haar inligting oor universiteit-toelatingsvereistes vir 'n regsgraad, by die skool moet kry. Sy kry egter nie veel inligting nie.
- Wanneer meneer Visagie die dag se koerante in die biblioteek uitpak, sien Lien die artikel in die *Citizen* oor 'n olielekkasie op die Noorweegse kus. Sy kry 'n webblad oor Noorweë en sy verkyk haar aan die mooi natuurskoon. Wanneer 'n seun die internet wil gebruik vir inligting oor Napoleon, gaan lees Lien meer oor die olielekkasie op die Noorweegse kus.
- Wouter is nie kwaad vir Lien omdat sy nie vir hom gewag het nie. Hy gee vir haar 'n briefie waarin hy om verskoning vra en haar vra om saam met hom te gaan koffie drink. Onderaan staan *pals for life.*
- Ná skool wag sy vir Wouter by die hek. Wouter loop saam met Riekie en Sanet. Lien is jaloers omdat sy kan sien dat hy hulle geselskap geniet.
- Wouter is verbaas om haar te sien, want hy het gedink sy werk by die koffiekroeg. Lien vertel hom wat by die koffiekroeg gebeur het. Wouter dink dit is snaaks, maar hy probeer simpatiek lyk. Hy sê dat 'n

WOORDESKAT

- **biblioteek**
- **opdaag**
- **inligting**
- **toelatings-vereistes**
- **olielekkasie**
- **webblad**
- **natuurskoon**
- **om verskoning vra**
- **jaloers**
- **geselskap**
- **verbaas**

koppie koffie by die Wimpy net die *change of scenery* wat sy nodig het, is. Lien vertel vir Wouter dat sy dalk 'n werk by *Creations*, die haarkappersalon, kan kry.

- Lien en Wouter gaan by 'n tafeltjie buite op die stoep sit. Lien geniet dit dat die kinders van Jakaranda Hoër wat daar verbystap, dalk wonder wat haar en Wouter se verhouding is.

- Wouter bestel koffie en slaptjips. Hulle hoor 'n meisie by 'n tafel langs hulle vertel van die rok wat haar ma vir haar vir die matriekafskeid gaan maak. Lien dink dat 'n matriekafskeid die "sirkus van die jaar" is.
- Lien en Wouter praat oor die matriekafskeid en Wouter vra vir Lien om saam met hom te gaan. Hy maak verspotte voorstelle oor wat hulle moet aantrek. Lien lag soveel dat sy stik. Sy is gelukkig dat Wouter nog haar vriend is.
- Wanneer Lien by die huis kom, hoop sy haar ma sal kos vir aandete koop. Lien voel skuldig as sy die laaste stukkie kaas vir haar toebroodjie gebruik.
- Lien besef dat Wouter ongemaklik is omdat sy nie met die ander kinders in die skool wil maats maak nie. Sy wonder waarom hy haar aanmoedig om vir die oudisie te gaan. Lien is bang sy verloor Wouter se vriendskap, want hy is die enigste een met wie sy oor enigiets kan praat. Sy besluit om na die oudisie te gaan omdat Wouter haar gevra het.
- Lien begin haar Biologie huiswerk doen en luister na Norah Jones.

So many times I wonder where I've gone
And how I found my way back in
I'll look around a while for something lost
Maybe I'll find it in the end

(Lien is bly alles is weer reg tussen haar en Wouter)

- Daar is ongeveer dertig kinders wat vir die oudisie opdaag. Daar is net agt praatrolle en twee kleinerige rolletjies - die onderwyser aan diens by die biblioteek en die skoonmaker.
- Miemie Spies lees die rol van Jenny, 'n sletterige karakter, wat die seuns bekoor. Lien kan haar Miemie nie in dié rol voorstel nie.

- koffiekroeg
- snaaks
- dalk
- haarkapper-salon
- geniet
- verhouding
- matriek-afskeid
- verspotte
- voorstelle
- stik
- voel skuldig
- aanmoedig
- besluit
- praatrolle
- sletterige
- bekoor
- giggel
- lag openlik
- selfvertroue
- verhoog
- hande klap
- fluit
- gevoel
- vrede
- eienaardige

- Miemie begin in 'n bulderende stem lees. Party meisies gigg... Lien wil lag. Later lag almal hard en openlik. Juffrou Breytenbach is ook dik van die lag. Waneer Miemie klaar is, stap sy vol selfvertroue van die verhoog af terwyl die kinders hande klap en van die seuns fluit.
- Voordat Lien vir 'n rol lees, ervaar sy 'n gevoel van vrede, asof sy in 'n ander wêreld is. Lien moet die rol van Maria, 'n eienaardige karakter, lees. Lien wonder of juffrou Breytenbach haar die rol laat lees omdat sy dink dat sy eienaardig is.
- Lien is teleurgesteld na haar oudisie, want sy kry maar 'n flouerige applous. Sy troos haarself deur te dink dat sy in elk geval nie in die simpel toneelstuk wil speel nie.
- Wanneer Lien by die woonstel kom, is sy verbaas dat haar ma besig is om kos voor te berei terwyl sy na Classic FM luister. Wanneer Braam opdaag, is hy net so verbaas. Al het haar ma 'n glasie wyn waaraan sy kort-kort sluk, lyk sy nie dronk nie.
- Die twee jaar wat verby is, voel vir Lien baie langer. Lien moet 'n opstel oor *My most embarrassing moment* skryf. Lien dink dat sy al baie sulke oomblikke beleef het.
- Lien gaan sit op haar bed en dink oor haar ma en wat die afgelope twee jaar met hulle gebeur het.
- Lien kry ook 'n boodskap van Dirkie om te sê dat sy die werk by die haarkappersalon gekry het. Sy sal R45 per dag verdien. Lien dink dat dit nie genoeg sal wees vir kos in die huis en haar vliegtuigkaartjie nie. Sy hoop sy sal 'n verhoging kry as sy goed werk.
- Lien en Braam is baie gelukkig dat hulle as gesin saam aan tafel eet. Braam praat oor sy krieketspan se kanse om die liga te wen en dat hulle iemand soek om die span te borg en Lien vertel van haar oudisie. Haar ma is bly dat Lien wil deelneem en sê sy moet haar laaste jaar geniet.
- Oor die radio sing 'n man 'n opera-area en haar ma neurie saam. Braam gaan haal 'n CD van die *Black-Eyed Peas*. Braam is baie bly toe sy ma sê sy hou daarvan. Lien is baie verbaas as Braam aanbied om haar met die skottelgoed te help.
- Almal voel gelukkiger wanneer Lien se ma gaan bad en Braam voor die televisie gaan lê. Lien gaan kamer toe om haar opstel te gaan skryf. Lien sukkel met die opstel en gaan vir haar koffie maak. Die gelukkige aand is van korte duur, want Lien sien haar ma met die boks wyn na haar kamer toe stap.
- Lien besef dat niks eintlik verander het nie. Lien is baie teleurgesteld en besluit om die volgende oggend vroeg op te staan om haar opstel klaar te maak.
- Lien vra vir Norah Jones wat die punt ...

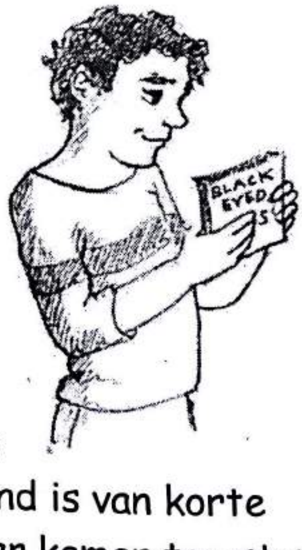

- teleurgesteld
- oudisie
- flouerige
- applous
- troos
- toneelstuk
- verbaas
- opdaag
- opstel
- beleef
- afgelope
- boodskap
- verdien
- vliegtuig-kaartjie
- verhoging
- kanse
- deelneem
- geniet
- verbaas
- skottelgoed
- van korte duur
- besef
- verander
- teleur-...

antwoord:

Watch your back (Lien dink aan Wouter)
If I should tell you
Love's the only thing I've ever known
One thing for sure, pretty baby
I always take the long way home

- Braam, wat na 'n video gekyk het, stop dit voor die einde en gooi die video vies in die boks en skakel die televisie af.

- besluit
- skakel af

CHAPTER 6: A CHANGE OF SCENERY

- *Because Lien can't access the internet at home, she has to go to school to find information regarding university admission requirements for a law degree. Lien gets to school early, and is able to access the internet in the library before any other pupils arrive. But she doesn't manage to get much information.*
- *When Mr. Visagie puts out the daily newspapers in the library, an article in the Citizen catches Lien's eye. She finds a web site on Norway, and admires its picturesque scenery. Another pupil wants to use the computer to look up information on Napoleon, so Lien leaves the computer and reads about oil leakage on the Norwegian coast in a newspaper.*
- *Wouter isn't upset that Lien hasn't waited for him so they could walk to school together. He hands her a note apologising to her and inviting her for coffee. He signs off: 'Pals for life'.*
- *After school she waits for Wouter at the gate. Wouter walks from school with Riekie and Sanet. Lien is jealous because she can see that he's enjoying their company.*
- *Wouter is surprised to see her. He'd thought that she had gone to work in the coffee shop. Lien tells him about the accident with the crockery, and tells him that she was sacked because of it. Wouter thinks it's funny, but he tries to look sympathetic. He says that a cup of coffee at the Wimpy is just the 'change of scenery' that Lien needs. Lien tells Wouter that she might get a job at 'Creations', the hair salon.*
- *Lien and Wouter sit at a table on the verandah. Lien enjoys the fact that pupils passing by from Jakaranda High School will probably be speculating about her and Wouter's relationship.*
- *Wouter orders coffee and hot chips. They hear a girl at the next table talking about the dress that her mother is making for her for the matric farewell dance. Lien is of*
the opinion that the matric farewell is the 'circus of the year'.
- *Lien and Wouter chat about the matric farewell and he asks her to be his partner. He makes silly suggestions about the outfits they should wear. Lien laughs so much that*
she almost chokes. She is very happy that she and Wouter are still friends.
- *Lien walks home, hoping her mother has bought food for supper. She puts the last bit*
of cheese from the fridge on her sandwich, and feels guilty.
- *Lien realises that Wouter is concerned that she doesn't make new friends at school. She wonders why he encourages her to audition for the school play. Lien's afraid that*
she'll loose Wouter's friendship. He's the only person she can talk to about anything.

- *Lien starts her biology homework and*

  So many times I wonder where I've gone
  And how I found my way back in
  I'll look around a while for something lost
  Maybe I'll find it in the end.

  (Lien is happy Wouter and she have patched things up.)
- *About thirty children turn up for the audition. There are eight speaking parts and two minor parts, one being a teacher on duty in the library, and the other a cleaner.*
- *Miemie Spies reads the part of Jenny, a sluttish character who charms the boys. Lien can't imagine Miemie in the role.*
- *When Miemie starts reading in a stentorian voice, some of the girls start to giggle. Lien wants to laugh. Then everybody starts laughing. Miss Breytenbach is also very amused. When Miemie is finished, she walks confidently off the stage, while the children clap. Some of the boys whistle.*
- *Before Lien auditions for a part, she experiences a feeling of peace, almost as if she's in a different world. She is asked to read the part of Maria, a strange character. Lien wonders whether Miss Breytenbach thinks that the part suits her because she thinks Lien is odd?*
- *Lien is disappointed after her audition, because she gets a half-hearted applause. She comforts herself by thinking that she doesn't want to take part in the stupid play anyway.*
- *When Lien gets home, she's surprised to see her mother preparing food while listening to Classic FM. When Braam gets home, he's just as surprised. Even though her mother sips a glass of wine, she doesn't seem drunk.*
- *The two years that have passed since her father went to prison, feel longer than that to Lien. She has an essay to write for homework, entitled 'My most embarrassing moment'. Lien feels that she has experienced many such moments.*
- *Lien sits on her bed and thinks about her mother, and about how the family has changed in the past two years.*
- *Lien gets a message from Dirkie to say that she has landed the job at the hair salon. She will be paid R45 per day. Lien doesn't think it'll be enough to feed the family, as well as buy her an air ticket. She hopes she'll get a raise if she works hard.*
- *Lien and Braam are happy when they all three eat at the table as a family again. Braam talks about his cricket team, and Lien tells her mother about her audition. Her mother is glad that Lien wants to take part in the play, and says that she should enjoy her last year at school.*
- *Lien's mother hums an aria from an opera, but Braam fetches a Black-Eyed Peas CD. Braam is very happy when his mother says that she likes their music. Lien is surprised when Braam offers to help with the dishes.*
- *Everyone is happy. Mother goes off to have a bath, and Braam plonks himself in front of the TV. Lien goes to her room to write her essay. She struggles with it, so she takes a coffee break. The change in her mother's behaviour is short-lived because Lien sees her walking off to her room with a box of wine.*

- *Lien realises that nothing has really changed. She is again disappointed. And she will have to get up early the next morning to complete her essay.*
- *'What is the point of everything?' she asks Norah Jones. Norah (Know-it-all) answers:*
  Watch your back
  If I should tell you
  Love's the only thing I've ever known
  One thing for sure, pretty baby
  I always take the long way home.
  (Lien thinks about Wouter. In her head she addresses the words of the song to him.)
- *Braam, who's been watching a video of their past lives again, gets fed-up and stops it before it's finished. He throws the video in the box and switches off the TV.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik waarna *A change of scenery* in hierdie hoofstuk verwys.	(2)
2.	Hoekom moet Lien die inligting oor universiteite se toelatings-vereistes by die skool soek?	(1)
3.	Hoe maak Wouter vrede met Lien?	(1)
4.	Waaroor, hoop Lien, sal die skoolkinders wat by die *Wimpy* verbystap en vir haar en Wouter daar sien sit, wonder?	(1)
5.	Waarheen nooi Wouter vir Lien toe hulle by die *Wimpy* sit?	(1)
6.	Watter verspotte voorstel maak Wouter?	(1)
7.	Hoekom besluit Lien om wel vir die oudisie te gaan?	(1)
8.	Watter verrassing wag op Lien wanneer sy by die woonstel kom?	(2)
9.	Watter goeie nuus kry Lien ook daardie aand?	(1)
10.	Hoe kan Braam 15% kommissie verdien?	(1)

11.	Lien is gelukkig daardie aand, maar ook teleurgesteld. Verduidelik waarom sy aan die einde van die aand teleurgesteld is. ____ ____	(2)
12.	Verduidelik hoekom daar ook daardie aand *A change of scenery* by Lien-hulle se woonstel plaasgevind het. ____ ____	(2) [16]

HOOFSTUK 7: EFFENS LAST SEASON

- Lien kom agter dat Donovan die baas by *Millennium Creations* is. Dit is duidelik dat hy baie van Sue-Ellen hou, want Lien moet alles doen net soos Sue-Ellen dit gedoen het. Lien moet die tydskrifte rangskik, koffie maak, die telefoon antwoord, die afspraakboek op datum hou, die vloer vee, die kombuis netjies hou, die toonbank en die trollie netjies hou en die bottels op die trollie rangskik.

- Lien dink dat Donovan en Dirkie nie veel van Mary Morning Glory, wat soggens in Sue-Ellen se plek werk, hou nie.
- Dirkie praat nie veel nie. Dit is duidelik dat hy sy werk geniet. Lien sien dat die vrouens baie van Donovan en veral van Dirkie, hou. Dirkie luister simpatiek na al hulle stories.
- Lien dink eers dat Donovan en Dirkie goed klaarkom, maar Lien kom mettertyd agter dat Dirkie hom gereeld vir Donovan se baasspelerigheid vererg.
- Lien dink nie die kombuis is prakties ingerig nie en sy herrangskik alles.
- Die salon en Lien is besig, maar Lien hou van die werk en dink dat dit dalk kan werk.
- Na 'n besige werkdag, nooi Donovan vir Lien om by hulle te kom sit. Lien moet vir hom koffie maak en Dirkie moet vir hom 'n sigaret bring. Donovan is tevrede met Lien se werk, maar hy waarsku haar om nie te geheg aan die werk te raak nie, want as Sue-Ellen terugkom, sal Lien moet gaan.
- Lien hou nie daarvan dat Donovan haar "Engel" noem nie, maar sy sê niks nie.
- Dirkie wil vir Lien 'n nuwe kapsel gee en Donovan sê dat haar hare effens *Last season* is.
- Lien onthou dat Braam in die moeilikheid by die skool was oor sy hare wat te lank is. Sy vra of hulle liewer Braam se hare gratis sal sny.

WOORDESKAT

- kom agter
- tydskrifte
- rangskik
- op datum
- netjies
- baasspelerigheid
- vererg
- herrangskik
- tevrede
- waarsku
- geheg
- vryheid

- Dirkie sê dat Lien en Braam albei hulle hare gratis kan laat sny. Donovan soek vir Lien 'n geskikte haarstyl, maar Lien vra of sy daaroor kan dink.
- Dirkie betaal Lien en sê sy kan saam met hom huis toe ry. Lien is dankbaar, want haar voete is seer van al die staan. Lien besluit sy hou van Dirkie, maar sy is nie seker van Donovan nie.

- Lien kry tannie Bets by die hysbak. Sy is op pad Weigh-Less toe om haar te laat weeg. Sy nooi Lien om saam te gaan.
- In die parkeerterrein by die kerksaal, ontmoet hulle vir oom Faantjie. Hy sê vir tant Bets dat dit lyk of sy gewig verloor het. Tannie Bets is baie ingenome.
- Tannie Bets het net vier kilogram opgetel nadat sy die hele week met lekkernye gekul het.
- Mara, 'n fyn vroutjie, wat eers 'n groot vrou was, is die groep-leidster. Sy is baie simpatiek teenoor almal. Mara sê vir tant Bets dat 'n mens se liggaam hierdie tyd van die jaar vog opbou. Oom Faantjie het geen gewig opgetel nie en hy wil dit met 'n bier of twee gaan vier.

- Lien wil weet of oom Faantjie getroud is en tannie Bets sê dat hy geskei is. Lien wil weet hoekom tannie Bets nooit getrou het nie.
- Tannie Bets sê dat sy nooit die regte man ontmoet het nie. Sy hou daarvan om haar vryheid te hê. Op pad terug, stop tannie Bets by Pick n Pay om iets te koop. Lien wag in die motor en luister na 'n *Country-en-Western* CD. Iemand sing oor verlore liefde wat tot drankmisbruik gelei het. Lien vererg haar, want sy dink grootmense behoort hulle probleme te kan hanteer.
- Lien sien 'n vrou wat voor 'n winkelsentrum se ingang staan en bedel. Lien sien hoe mense vir haar geld gee en wonder hoeveel geld sy per dag maak.
- Wanneer tannie Bets met 'n klomp sakke kruideniersware terugkom, dink Lien aan hulle leë yskas in vergelyking met tannie Bets se oorvol yskas. Wanneer hulle by die vrou wat bedel, verbyry, sien Lien wat op die plakkaat staan. *Drie afhanklikes. Werkloos. Enige donasie asb!!!* Die

- **ontmoet**
- **drank-misbruik**
- **vererg**
- **grootmense**
- **bedel**
- **kruideniers-ware**
- **afhanklikes**
- **werkloos**
- **seën**
- **teleur-gesteld**
- **weier**
- **oorreed**
- **stel voor**

Here seën u.

- Wanneer Lien by die woonstel kom, is haar ma se kamerdeur weer toe en die wyn is nie in die yskas nie. Braam lê en kyk *7de Laan* op die televisie. Lien is teleurgesteld na die wonderlike aand wat hulle die vorige aand gehad het. Lien maak vir haar en Braam tunaslaai.
- Braam weier eers om sy hare gratis by die salon te laat sny, maar nadat Lien die skottelgoed gewas het en die kombuis aan die kant gemaak het, kry sy 'n plan om Braam te oorreed om sy hare te laat sny.
- Lien stel voor dat Braam vir Dirkie en Donovan moet vra om sy krieketspan te borg. Sy sê as hy R2000 vra, kan hy R300 kommissie verdien. Braam oorweeg dit as Lien sê hulle kan dan vir hom 'n nuwe denim koop. Lien dink R300 kan darem help om te betaal vir 'n paar goed wat hulle nodig het.
- Daar is 'n ellips aan die einde van hierdie hoofstuk. Lien skakel die TV af en sy wonder of die honde in die video nog leef.

- **borg**
- **kommissie**
- **verdien**
- **oorweeg**

CHAPTER 7: SOMEWHAT LAST SEASON

- *Lien presumes that Donovan is the boss at Millennium Creations. It's clear that he must be very pleased with Sue-Ellen, because Lien has to do things exactly the way she has done them. Lien must:*
  - *arrange the magazines,*
  - *make coffee,*
  - *answer the telephone,*
  - *keep the appointment book up to date,*
  - *sweep the floor,*
  - *keep the kitchen tidy,*
  - *keep the reception desk and trolley tidy and arrange the bottles on the trolley.*

- *It seems that Donovan and Dirkie don't much like Mary Morning Glory. She works in Sue Ellen's place in the mornings.*
- *Dirkie is not very talkative, but it's evident that he loves his job. Lien notices that women are fond of Donovan and Dirkie, but especially of Dirkie, because he listens to their problems with a sympathetic ear.*
- *Initially, Lien is of the opinion that Donovan and Dirkie get on very well, but she soon realises that Dirkie is often annoyed by Donovan's bossiness.*
- *Lien re-arranges the kitchen. She feels that the existing arrangement is not very practical.*
- *The salon is busy, and Lien enjoys the job. She hopes that it'll work out well for her.*
- *After a busy day, Donovan invites her to sit down and talk to them, but first she should make coffee for everybody. He tells Dirkie to bring him a cigarette. Donovan is satisfied with Lien's work, but advises her not to get too attached to the job, because it's just temporary. She'll have to leave when Sue-Ellen returns from maternity leave.*
- *Donovan calls Lien 'Engel'. She doesn't like it, but says nothing. Dirkie wants to give*

her a new hairstyle. Donovan says that her current hairstyle is somewhat 'Last season'.

- Lien asks if Braam could have his hair cut free of charge. He's in trouble at school because his hair is too long.
- Dirkie says that they can both have their hair cut free of charge. Donovan searches for a suitable hairstyle for Lien, but she asks him whether she can think about it for a bit.
- Dirkie gives Lien her wages, and offers her a lift home. Lien is grateful because her feet ache. She's been standing on them all day. She decides that she likes Dirkie, but she's not so sure about Donovan.
- Lien meets Aunt Bets at the lift on her way to a Weigh-Less meeting. She invites Lien to join her.
- In the church hall parking lot, they meet Uncle Faantjie. He says it looks as though Aunt Bets has lost weight. She's very pleased to hear it.
- Aunt Bets has gained only four kilograms, even after a week of eating food forbidden by the Weigh-less regime.
- Mara, a slim woman who was once overweight, is the group leader. She's sympathetic to the group's weight problems. Mara tells Aunt Bets that one's body retains water at this time of year. Uncle Faantjie hasn't gained any weight, so he wants to celebrate with one or two beers.
- Lien wants to know if Uncle Faantjie is married. Aunt Bets tells her that he's divorced. Lien asks why Aunt Bets has never married.
- Aunt Bets says she's never met the right man. Anyway, she likes her freedom. On the way home Aunt Bets stops at Pick n Pay to do some shopping. Lien waits in the car and listens to a Country and Western CD. The song is about lost love. The loss has led to alcohol addiction. Lien finds it annoying. Adults should be able to handle their problems!
- Lien sees a woman begging at the shopping mall entrance. She sees people giving her money, and wonders how much she earns in a day by begging?
- When Aunt Bets returns with bags of groceries, Lien thinks of their empty fridge. Aunt Bets's fridge is packed. When they pass the beggar, Lien reads her poster. 'Three dependants. Jobless. Any donation, please! God bless you.'
- When Lien gets home, she sees that her mother's bedroom door is closed, and the box of wine is not in the fridge. Braam is watching '7de laan' on TV.
- Lien is disappointed. The previous evening was enjoyable, because the family had supper together, and spent time together. She makes herself and Braam a tuna salad for supper.
- Braam refuses to have a free haircut, but after she's washed the dishes and tidied the kitchen, Lien thinks of a plan to convince him that he needs one.
- She suggests that Braam ask Donovan and Dirkie to sponsor his cricket team. If he asks them for R2000, he can have R300 as commission. Braam considers doing so after Lien says he could have a new pair of denims if he does. Lien knows that R300 would really help to pay for a few of the things they need.

- *There is an ellipse at the end of this chapter. Lien switches the TV off and wonders whether the dogs in the video are still alive.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik waarna *Effens Last Season* verwys.	(2)
2.	Noem **EEN** rede waarom Dirkie hom gereeld vir Donovan vererg.	(1)
3.	Noem **DRIE** take wat Lien by die haarsalon het.	(3)
4.	Hoekom is die werk by die haarsalon net tydelik?	(1)
5.	Donovan dink dat Lien se hare modieus is. Verduidelik waarom hierdie stelling **ONWAAR** is.	(2)
6.	Wat noem Donovan vir Lien wat haar irriteer?	(1)
7.	Om watter rede herrangskik Lien Sue-Ellen se kombuis?	(1)
9.	Hoe oortuig Lien vir Braam om sy hare by die haarsalon te laat sny?	(1)
10.	Verduidelik hoekom tannie Bets (indirek) by Lien se plan betrokke was om vir ekstra geld te bedel.	(3)
11.	Hoekom is dit ironies dat oom Faantjie die feit dat hy gewig verloor het, met 'n bier of twee wil gaan vier?	(2)
12.	Hoekom wonder iemand wat van die honde geword het?	(1)
		[18]

HOOFSTUK 8:
WEIRD MARIA

- Juffrou Breytenbach vra almal wat oudisies afgelê het om gedurende pouse na haar klas te kom. Juffrou Breytenbach kondig senuweeagtig die leerlinge wat rolle gekry het, se name aan.

Sanet	-	Jenny, 'n terterige vrou	**John Toerien**	-	Alac, mnr. Grootmond
Riekie	-	Rona	**Wian Reynecke**	-	Frederick, moeilike mens
Sors Naudé	-	Ben, 'n nerd	**Miemie Spies**	-	'n skoonmaker
Elma	-	Esther	**Herman**	-	'n onderwyser
Lien	-	Maria (weird Maria)	**Christiaan**	-	David, die hunk

Alhoewel sy nie aan enige skoolaktiwiteite wou deelneem nie, voel Lien gevlei en baie verbaas wanneer sy die rol van Maria kry. Dit laat haar goed oor haarself voel en doen baie vir haar selfbeeld. Die rol sal ook beteken dat Lien gedwing sal word om interaksie met ander leerlinge te hê.

- Dit is 'n verrassing dat Christiaan die rol van die *"hunk"* gekry het. Miemie is baie bly toe juffrou Breytenbach sê dat die rol van die skoonmaker deur haar vertolk gaan word. Juffrou Breytenbach sê dat al die leerlinge wat nie rolle gekry het nie, iets gaan doen. Daar is die dekor, beligting, bemarking, kaartjie-verkope en kostuums wat ontwerp moet word.

- Lien en Wouter gaan by die Wimpy koffie drink voordat sy by *Millennium Hair Creations* gaan werk. Wouter is baie bly dat Lien die rol gekry het.
- Wouter vertel vir Lien dat hy en sy suster die komende vakansie na hulle pa in Bloemfontein toe gaan en dat hy daarna uitsien. Wouter sê hy is nie kwaad vir sy pa nie en dat hy nogal van sy stiefma hou. Hy sê sy ouers het baie baklei toe hulle nog getroud was. Hy vra vir Lien of sy ook haar pa mis. Lien is geskok en antwoord nie.
- Tien minute voor halfdrie loop Braam by die haarsalon in vir sy gratis haarsny. Hy voel verleë en maak of hy nie vir Lien sien nie. Donovan

WOORDESKAT

- **pouse**
- **senuweeagtig**
- **rolle**

- **terterige**
- **moeilike**
- **skoonmaker**

- **gevlei**
- **verbaas**
- **skool-aktiwiteite**

- **deelneem**
- **selfbeeld**
- **interaksie**

- **verrassing**
- **teleur-gesteld**
- **vertolk**

- **beligting**
- **bemarking**
- **kaartjie-verkope**

- **kostuums**
- **ontwerp**
- **uitsien**

- **stiefma**
- **baklei**
- **getroud**

- **mis**
- **geskok**
- **haarsalon**

- **gratis**
- **haarsny**
- **verleë**

- **benoud**
- **borg**
- **verduidelik**

groet hom vriendelik. Dirkie en Donovan besluit hoe hulle Braam se hare gaan knip. Braam lyk baie benoud.

- Lien sê voor Donovan en Dirkie dat Braam hulle moet vra om die krieketspan te borg. Braam lyk vies vir haar, maar Lien verduidelik aan hulle hoe dit werk. Hulle salon se logo sal op die krieketklere, pette en sportsakke vertoon word. Donovan wil weet wat hulle by die borgskap sal baat en Lien sê dat al die seuns, ma's en susters *Creations* sal ondersteun as hulle weet dat Donovan-hulle iets vir die mense in die gemeenskap doen.
- Wanneer Braam sê dat hulle 'n borgskap van R3000 nodig het, is Lien verbaas, want die vorige aand het Braam 'n bedrag van R2000 genoem.
- Wanneer Donovan sê hulle weet niks van krieket af nie, sê Lien dat sy en Braam hulle sal leer. Donovan en Dirkie stem uiteindelik in en sê hulle wil hulle logo op alles hê en hulle wil die kleure van die sportklere kies. Braam wil iets sê, maar Lien beduie dat hy moet stilbly. Hulle kan later oor die kleure praat.
- Vir Lien is dit 'n oorwinning, want dit beteken nie net geld vir die huishouding nie, maar die feit dat sy hulle oorreed het, gaan ook iets vir Lien se swak selfbeeld doen.
- Dit is ook 'n goeie dag vir Braam. Hy het 'n R3000 borgskap vir hulle span gekry en hy hou ook van sy nuwe haarstyl.

- **pette**
- **borgskap**
- **baat**
- **ondersteun**
- **gemeenskap**
- **verbaas**
- **vorige**
- **stem in**
- **kies**
- **oorwinning**
- **huishouding**
- **selfbeeld**
- **haarstyl**

CHAPTER 8: WEIRD MARIA

- *Miss Breytenbach asks all the children who have auditioned for the play to meet in her classroom at break. She seems a little anxious when she announces the names of the pupils who have been given parts in the play.*

Sanet	-	*Jenny, a tart*	***John Toerien***	-	*Alac, Mr. Big mouth*
Riekie	-	*Rona*	***Wian Reynecke***	-	*Frederick, difficult customer*
Sors Naudé	-	*Ben, a nerd*	***Miemie Spies***	-	*A male teacher*
Lien	-	*Maria, (weird Maria)*	***Christiaan***	-	*David, the hunk*

- *Lien feels flattered and very surprised that she has landed the part of Maria, although initially she hadn't wanted to take part in any school activities. She now feels good about herself and her self-esteem is boosted. Taking part in the play means she will be forced to socialise with other pupils.*
- *It's a surprise that Christiaan has the part of 'the hunk'. Miemie looks very disappointed that she wasn't given a part in the play, but when Miss Breytenbach says that the part of the cleaner will be played by her, Miemie is very happy. Miss Breytenbach points out that the pupils who didn't get parts in the play are also going to contribute to it. There's decor, lighting, marketing, ticket sales and costumes to be designed.*
- *Lien and Wouter go to the Wimpy for coffee before her afternoon job starts at Millennium Creations. Wouter's very pleased that Lien has a part in the play. He informs Lien that he and his sister are going to Bloemfontein to visit his father in the*

coming holidays. He tells her that he's looking forward to it, and says that he's not angry with his father about the divorce, and that he likes his step-mother. He tells her that his mother and father argued a lot while they were still married. Lien is upset when Wouter asks her whether she misses her father. She doesn't reply.

- *At 2.20 pm Braam walks into the hair salon for his free hair cut. He is embarrassed and pretends not to see Lien. Donovan greets him in a friendly fashion, and Dirkie and Donovan discuss his haircut. Braam seems anxious about having his hair cut.*
- *Lien tells Braam to ask Donovan and Dirkie to sponsor the cricket team then and there! Braam is fed-up with her. Lien explains the benefits of a sponsorship to both hairdressers. For instance the salon logo will appear on all the cricket gear. Donovan wants to know what else is in it for Millenium Creations, and Lien says that all the boy's mothers and sisters will flock to the salon when they realise that Donovan and Dirkie are sponsoring their community.*
- *When Braam tells Donovan and Dirkie that he needs R3000, Lien is very surprised. They had discussed a sum of R2000 the previous evening.*
- *Donovan remarks that he and Dirkie know nothing about cricket so Lien says that she and Braam will teach them all the rules. Donovan and Dirkie eventually agree to sponsor the team, and say they want their logo to be on absolutely everything, and that they want to choose the colours of the cricket togs. Braam tries to interject, but Lien urges him to keep quiet. She thinks that they can discuss details when they have money in hand.*
- *Lien is now triumphant, and full of self confidence. All because of her, there's money for the household expenses! She, Lien, has managed to convince Donovan and Dirkie to sponsor the cricket team.*
- *It's a good day for Braam too. Not only has he managed to get the sponsorship, but he also likes his new hair style.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Na wie verwys *Weird Maria* in hierdie hoofstuk? ____	(2)
2.	Hoe gaan die feit dat Lien 'n rol in die toneelstuk gekry het, haar sosiale lewe verbeter? ____	(1)
3.	Hoe troos juffrou Breytenbach dié kinders wat nie rolle gekry het nie? ____	(1)
4.	Hoekom kan ons sê dat Braam 'n suksesvolle dag by die haarsalon gehad het? Noem **TWEE** dinge. ____ ____	(2)

5.	Watter voordeel hou Donovan en Dirkie se borgskap vir hulle in? ______	(2)
6.	Watter TWEE voorwaardes stel Donovan indien hulle die krieketspan gaan borg? ______ ______	(2)
7.	Pas die rol in kolom B by die persoon in kolom A wat die rol gekry het.	(10)
		[20]

A	Antwoord	B
1. Lien	1 = ______	A Die terterige, Jenny
2. Miemie Spies	2 = ______	B Rona
3. Christiaan	2 = ______	C Die onderwyer
4. Sanet	3 = ______	D Esther
5. Riekie	4 = ______	E Die vroulike skoonmaker
6. Elma	5 = ______	F (Weird) Maria
7. John Toerien	6 = ______	G Die hunk, David
8. Wiaan Reynecke	7 = ______	H Die nerd, Ben
9. Sors Naudé	8 = ______	I Windgat Alac
10. Herman	9 = ______	J Die moeilike Frederick

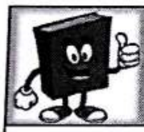

HOOFSTUK 9:
'N RUS OP DIE MENU

- Lien is vroeg by die haarsalon. Daar is spanning tussen Donovan en Dirkie. Hulle ignoreer mekaar en praat deur Lien met mekaar.
- Lien sien dat *Mary Morning Glory* weer alles in die kombuis teruggeskuif het nadat Lien dit anders gepak het.
- Die salon is baie besig en Lien moet selfs mense se hare was. Eers gril Lien, maar naderhand raak sy gewoond daaraan. Voor toemaaktyd was sy die laaste vuil skottelgoed en hoor sy Donovan en Dirkie baklei.
- Donovan gee vir Lien R100, wat meer is as wat sy moes kry. Sy wil loop voordat Dirkie terugkom en los vir hom 'n nota om te sê dat sy nie sal saamry nie.
- Lien gaan koop kruideniersware by Pick n Pay en vir haar en Braam elkeen 'n klein sjokolade. Sy bestee amper al haar geld op kos, want hulle yskas is leeg. Sy dink aan die vliegtuigkaartjie waarvoor sy probeer spaar.
- Lien is nie lus om woonstel toe te gaan nie, want Braam is vir die naweek by Deon-hulle. Dis haar ma, die wynboks en een of ander Russiese komponis se musiek wat op haar wag. Daar is niks vir Lien om na uit te sien nie.
- Lien se ma staan voor die kombuisvenster en drink wyn as Lien in die

WOORDESKAT

- spanning
- ignoreer
- teruggeskuif
- gril
- toemaaktyd
- skottelgoed
- baklei
- kruideniersware

kombuis kom.

- Haar ma sê sy voel sleg dat Lien kos met haar geld koop, maar dit laat haar nie minder drink nie.
- Lien sê haar ma kan baie meer geld verdien as sy weer musieklesse gee. Wanneer sy haar ma vra waarom sy nooit meer klavier speel nie, antwoord haar ma nie.
- Lien storm eetkamer toe en begin die Blou Donau op die klavier speel. Sy kan nie meer die note onthou nie en speel baie verkeerde note. Sy klap die klavier toe en bly doodstil sit. Sy hoor hoe haar ma haar kamerdeur toemaak en Lien gaan na haar eie kamer toe. Daar is geen kommunikasie tussen Lien en haar ma nie. Hulle leef by mekaar verby.

- Lien haal haar Wiskundeboek uit, maar sy is te ontsteld om te konsentreer. Sy raak aan die slaap en het 'n nare droom. Lien droom Dirkie kleur haar hare pers en dat sy 'n silwer neusring in haar neus het. Dirkie sê: *"Brad Pitt sal mal wees oor jou."*
- As sy wakker word, hoor sy Pavarotti in haar ma se kamer sing.
- Lien is honger en gaan klop aan haar ma se deur om te hoor of sy ook iets wil eet. Wanneer daar geen antwoord na die tweede klop is nie, gaan Lien kombuis toe om vir haarself iets te maak om te eet.
- Sy gaan voor die televisie sit en mis vir Braam en haar ou vriende. Sy wonder of hulle haar nog onthou. Sy oorweeg dit om vir Wouter te bel of om by tannie Bets te gaan kuier, maar sy besluit daarteen.
- Lien voel baie eensaam en soos gewoonlik gaan soek sy haar ontvlugting in Norah Jones se woorde:

But if we stick together
Then I know we'll be OK
'coz when it gets too cold outside
This room is where we'll stay

(Norah troos haar)

- **bestee**
- **yskas**
- **vliegtuig-kaartjie**
- **spaar**
- **nie lus**
- **naweek**
- **uit te sien**
- **musieklesse**
- **klavier**
- **onthou**
- **kommunikasie**
- **ontsteld**
- **onthou**
- **oorweeg**
- **ontvlugting**

CHAPTER 9: A RUSSIAN ON THE MENU

- *Lien arrives early at the hair salon. There is tension between Donovan and Dirkie. They are ignoring each other and will communicate only through Lien.*

- Lien sees that Mary Morning Glory has moved things back to where they were befo Lien rearranged them.
- The salon is very busy, and Lien has to wash clients' hair. At first she finds this distasteful, but she eventually gets used to it. Before closing time, she washes all remaining dirty dishes. She hears Donovan and Dirkie arguing.
- Donovan gives Lien R100 more than is due to her. She wants to leave before Dirkie returns, so she writes him a note saying that she doesn't need a lift home.
- Lien goes to Pick n Pay to buy groceries. She also buys a small chocolate for Bra and herself. She spends almost all her money on food because their fridge is emp She thinks about the air ticket for which she's trying to save.
- Lien doesn't feel like going home because Braam is staying with Deon for the weekend. Her mother, a box of wine and a Russian composer are all that wait for her at home.
- When Lien arrives home, her mother is standing in front of the kitchen windo drinking. She says she's feeling guilty that Lien has to pay for food. Even so, this embarrassing truth doesn't cause her to drink any less!
- Lien tells her mother that she would earn a lot more money if only she would give piano lessons again. Her mother doesn't reply when Lien asks her why she herself no longer plays the piano.
- Lien storms into the dining room and tries to play 'Blue Danube' on the piano. She can't remember all the notes and hears her mother closing her bedroom door. Lien goes to her own bedroom. There's no longer any communication between Lien and her mother. They are like two ships passing in the night.
- In her room, Lien takes out her maths book, but she's too upset to concentrate. She falls asleep and has an awful dream in which Dirkie dyes her hair purple and she wears a nose ring. Dirkie says: 'Brad Pitt will be dilly about you!' When Lien wakes up, she hears Pavarotti's voice on CD. It comes from her mother's room.
- Lien is hungry and knocks on her mother's door to find out whether she'd like something to eat. When there's no reply after the second knock, Lien goes to the kitchen and makes something to eat for herself.
- Lien sits in front of the TV. She misses Braam and all her old friends. She wonders whether they still remember her. She considers phoning Wouter, or visiting Aunt Bets, but decides against it.
- Lien feels lonely, but as usual, she finds escape in the words of Norah Jones:

  But if we stick together
  Then I know we'll be OK
  'coz when it gets too cold outside
  This room is where we'll stay

  (Norah Jones' words comfort her.)

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarna verwys die titel in hierdie hoofstuk, in konteks? ____________________ ____________________	(2)
2.	Hoekom praat Donovan en Dirkie met mekaar deur Lien? ____________________	(1)
3.	Wat het in die haarsalon se kombuis gebeur? ____________________	(1)
4.	Watter nuwe taak moet Lien in die haarsalon verrig? ____________________	(1)
5.	Wat doen Lien met die geld wat sy by die salon verdien het? ____________________	(1)
6.	Hoekom sien Lien nie uit daarna om terug te gaan woonstel toe nie? ____________________	(1)
7.	Waaroor voel Lien se ma skuldig? ____________________	(1)
8.	Lien gaan speel die Blou Donau op die klavier uit frustrasie. Waardeur word Lien se frustrasie veroorsaak? ____________________	(1)
9.	Watter nare droom het Lien? ____________________	(1)
10.	Lien voel baie eensaam, want haar ma is in haar kamer en sy mis vir Braam. Voltooi die sin deur woorde uit die woordblok te kies en in te vul. **Bets; Wouter; ellendige;** Lien dink aan haar __________ lewe en sy oorweeg dit om vir __________ te bel, of om by tannie __________ te gaan kuier.	(3)
11.	Hoe soek Lien gewoonlik by die woonstel ontvlugting? ____________________	(1)
		[14]

HOOFSTUK 10:
IETS OM DIE PALAAT TE VERFRIS

- Op pad skool toe gesels Wouter en Lien oor die matriekafskeid. Laggend sê Wouter dat hulle net die kos moet gaan geniet en gaan kyk wie gekke van hulleself maak. Lien antwoord nie, want sy kan nie voorgee dat sy die twee jaar by die skool geniet het nie. Sy kan ook nie 'n duur uitrusting bekostig nie.
- Wouter vertel van sy vakansie in Bloem, wat nie 'n koekplek is soos

WOORDESKAT

- **matriekaf-skeid**
- **gekke**
- **voorgee**

mense sê nie.

- Mnr. MacMillan, haar gunstelingonderwyser, is afwesig. Lien voel teleurgesteld. Sy hou van sy *"nice outfits"* en *"weird"* kortverhale en gedigte.
- Sy dink aan die TV-program oor Skotland en besluit om dit by haar reisplan in te sluit: die groen hooglande, mis en stilte, spieëlgladde mere, wonderlike klein dorpies en die snaaksste eetgoed soos skaapkop en snaakse worse.
- Sy sien Riekie en Wouter gesels. Riekie lag en vat aan sy arm. Lien vererg haar en voel so jaloers dat sy Riekie se oë kan uitkrap. Wouter het krieket en *Creations* is Dinsdae toe; daarom loop sy alleen huis toe.
- Miemie nooi Lien na die *Wimpy* om haar agtiende verjaardag saam met haar te vier. Haar ouers wil haar die aand vir ete neem, maar dit pas haar nie. Lien wonder waarom Miemie haar nooi, want hulle was nog nooit vriende nie.
  Miemie sê dat Lien, net soos sy, nie vriende het nie en sy hou daarvan dat Lien nie nonsens van die skool vat nie.

- Al wat Lien van Miemie weet, is dat sy in een van die luukse huise bo teen die berg bly en dat iemand haar elke oggend in 'n swart Mercedes by die skool aflaai.
- Albei bestel steak en *chips*.
- Hulle gesels oor die toneelstuk. Miemie wil met haar rol 'n *"statement"* maak. Sy wil 'n *"fluorescent"* besemstok sonder die borselgedeelte, of een met 'n ketting aan, gebruik.
- Miemie noem haar ma 'n sepieslaaf en alhoewel sy 'n meestersgraad in wiskunde het, het sy nog nooit gewerk nie. Sy kyk ook graag kookprogramme op DStv, maar aangesien hulle 'n voltydse kok het, kook haar ma nie.
- Haar pa het sy eie *IT-Company* in Johannesburg, maak baie geld en is min tuis. Sy stokperdjie is om modelvliegtuigies te bou en om na *Pink Floyd* te luister.
- Miemie kyk na die ma met 'n huilerige dogtertjie en sê dat sy nie snotneusies wil hê nie; daarom wil sy regte gaan studeer. (swot)
- Hulle bestel iets soets en Miemie sê haar ma sê altyd: "Iets soets om die palaat te verfris."
- Toe Lien by die huis kom, is Braam en Deon voor die TV besig om speletjies te speel. Sy wonder of Braam nie skaam is vir die vuil mat

- bekostig
- uitrusting
- afwesig
- hooglande
- spieëlgladde
- mere
- skaapkop
- uitkrap
- vier
- vererg
- uitkrap
- luukse
- aflaai
- bestel
- besemstok
- borsel-gedeelte
- sepieslaaf
- voltydse
- huilerige
- snotneusies
- skaam
- verslete
- skakering
- vertrek

en verslete banke nie. • Erger nog, is dat haar ma enige oomblik van die werk af kan kom in enige skakering van geel. Sy is ook bang dat Deon vir aandete sal bly, maar hy vertrek. Lien maak vir haar en Braam roereiers en boontjies.	• **roereiers** • **vuil** • **verleë**

CHAPTER 10: SOMETHING TO REFRESH THE PALATE

- *On their way to school, Wouter and Lien discuss the matric farewell.*
- *Wouter laughs and says that they should attend it, if only for the food, and to see which of the matrics make fools of themselves.*
- *Lien doesn't answer him. She can't pretend that she has enjoyed being a pupil in the school for the past two years.*
- *Anyway, she can't afford an expensive outfit.*
- *Wouter talks about his holiday in Bloemfontein. The place is not, as some people say, a backward place at all.*
- *Mr. MacMillan, Lien's favourite teacher is absent. She is disappointed. She likes the way he dresses. She also enjoys his strange short stories and poems.*
- *She thinks of the television program on Scotland that she saw, and decides that Scotland should be on her itinerary: she's sure that she'd love the green highlands, the fog, the silence, the mirror-smooth lakes, the wonderful small towns and the strange Scottish diet of sheep's head and haggis.*
- *Lien sees Wouter and Riekie chatting. Riekie laughs and touches Wouter's arm. Lien feels so angry and jealous, that she could scratch Riekie's eyes out.*
- *As Wouter has cricket practice, and Creations is closed on Tuesdays, Lien walks home on her own.*
- *Miemie invites her to lunch at Wimpy to celebrate her eighteenth birthday. She tells Lien that her parents want to take her out for dinner, but that it doesn't suit her.*
- *Lien wonders why Miemie has invited her to the Wimpy. They have never really been friends.*
- *Miemie explains that she knows that Lien, like her, has no friends. She also likes the fact that she takes no nonsense at school.*
- *All that Lien knows about Miemie is that she lives in a luxurious house near the mountain top, and that somebody drives her to school in a black Mercedes every morning.*
- *Lien waits for Miemie to order from the waiter, and both girls order steak and chips.*
- *They talk about the play. Miemie hopes to make a statement with her role. Perhaps she will use a fluorescent broomstick without the brush on the end, or she will attach a chain to it.*
- *Miemie calls her mother a soapy addict. Although her mother has a master's degree*

- *in Maths, she has never had a job! She also wa... but never cooks, as they have a full-time cook.*
- *Her father has his own IT Company in Johannesburg, and makes a lot of money, but is seldom at home. His hobby is building model aeroplanes and listening to Pink Floyd.*
- *They watch a mother with a tearful little girl. Miemie says that she never wants wet-nosed kids. For that reason she wants to study law.*
- *They order dessert and Miemie says that her mother always says, '. . . something sweet to refresh the palate. . . '*
- *When Lien arrives home, Deon and Braam are sitting in front of the television, playing games. She wonders if Braam feels embarrassed by the dirty carpet and shabby couches in their flat?*
- *Lien is worried that Deon might stay for supper. She's also worried that her mother will come home from work in a drunken state.*
- *After a while Deon leaves and Lien prepares scrambled eggs and beans for Braam and herself.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarom wil Lien nie na die matriekafskeid toe gaan nie? Gee **TWEE** redes. __________ __________	(2)
2.	Wat is Lien se groot droom? __________	(1)
3.	Hoekom moet Skotland ook op haar reisplan wees? Gee ten minste **DRIE** redes. __________ __________ __________	(3)
4.	Het Lien rede om jaloers en kwaad te wees omdat Wouter en Riekie gesels? Motiveerjou antwoord. (p. 67) __________ __________ __________ __________	(2)
5.	Verduidelik waarom Lien dit snaaks vind dat Miemie haar nooi. __________	(1)
6.	Waarvoor het Miemie vir Lien genooi en waarom juis vir Lien? __________ __________	(2)

7.	Waarom kan ons sê dat Miemie ook in 'n wanfunksionele gesin is? Verduidelik. ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	(4)
8.	Verduidelik die titel van die hoofstuk. ____ ____	(2)
9.	Hoe verskil Lien van Braam, as jy die laaste gedeelte van die hoofstuk bestudeer? ____ ____	(2)
10.	Waarom voel Lien skuldig toe sy die steak en skyfies so geniet? ____ ____	(1)
		[20]

HOOFSTUK 11: JULIA ROBERTS SONDER DIE MOND

- Op versoek van juffrou Breytenbach help Lien en Miemie om die rekwisietekamer reg te pak.
- Dis vol dekor en kostuums en is deurmekaar en stowwerig.
- Terwyl Juffrou 'n besem en stoflap gaan soek, begin hulle kostuums aanpas.
- Miemie trek die groen *Ninja Turtle*-kostuum waarvan die broek te lank is en een oog makeer, aan. Lien trek 'n *Robin Hood*-kostuum aan en die hoedjie met die rooi veer, hang skeef oor haar kop.

- Miemie se snaakse hoë giggellaggie is so snaaks dat Lien haar wil

WOORDESKAT

- **rekwisiete-kamer**
- **besem**
- **stoflap**
- **skeef**
- **giggellaggie**
- **pruike**
- **doodlag**
- **krullerige**
- **oorwerkte**
- **baard**
- **afgesny**

doodlag.

- Uit die boks met pruike kry Lien 'n pruik met lang, rooibruin, krullerige hare. Sy sit dit op haar kop en druk 'n brilletjie op haar neus. Miemie sê sy lyk bietjie soos Julia Roberts, sonder die mond, of soos 'n oorwerkte prostituut.
- Lien lag soos in geen jare nie.
- Miemie sit 'n krullerige manspruik met 'n vals baard op en sit 'n pyp in haar mond. Sy meen dié ou moes een of ander man wat poppe se kele afgesny het, soos Jack the Ripper, gewees het.
- Hulle lag tot die trane rol. Dis die meeste pret wat Lien in jare gehad het.
- Toe Juffrou terugkom, skep hulle tog orde, maar Lien voel nogal tuis tussen die deurmekaarspul.
- Terug in die klas voel Lien en Miemie nogal half ongemaklik omdat hulle so laf was.
- By die werk, vind sy dat Dirkie en Donovan nog steeds half kwaad vir mekaar is.

- 'n Lang, maer meisie, met 'n bos blonde hare soos Patricia Lewis en bloedrooi, lang naels kom in. Sy stoot 'n stootwaentjie.
- Donovan en Dirkie koer rondom die baba. Donovan vra vir Lien om te gaan koffie maak. Lien hoor uit die kombuis hoe Sue-Ellen kla oor hoe 'n baba jou lewe verander.
- Later praat hulle sagter en toe sy inkom, hou Donovan en Sue-Ellen op praat en hulle lyk skuldig.
- Lien besef iets is verkeerd.
- Sluitingstyd roep Donovan haar en sê dat Sue-Ellen van Maandag af terug sal wees en Lien se dienste is nie meer nodig nie.
- Lien kan nog eenkeer in twee maande kom vir 'n gratis haarsny en hulle sal nog haar broer se krieketspan borg.
- Op pad terug, maak Dirkie verskoning, hy het alles probeer om haar te behou, maar Donovan het die meeste aandele en daarom die grootste sê.
- Lien doen by 'n reisagentskap oor werkgeleenthede oorsee, navraag.
- Sy verkyk haar aan die plakkate van oorsese plekke soos die Griekse eilande, Jerusalem en Parys.
- Die agent sê dit sal ten minste R10000 kos en dan moet sy nog R20000 in haar bankrekening, wat 'n vereiste van die Britse owerhede is, hê.
- Sy kan vir 2 jaar op 'n "*working holiday*" gaan waarvan sy vir een jaar kan werk, gewoonlik in 'n hotel of restaurant of sekuriteitswerk.
- Hulle sal blyplek reël, help om 'n bankrekening oop te maak en die dokumente kan sy by die huis gaan invul.

- **meen**
- **pret**
- **deurmekaarspul**
- **skep orde**
- **ongemaklik**
- **steeds**
- **mekaar**
- **stootwaentjie**
- **verander**
- **kla**
- **skuldig**
- **besef**
- **sluitingstyd**
- **dienste**
- **gratis**
- **borg**
- **verskoning**
- **werksgeleenthede**
- **oorsee / oorsese**
- **gewoonlik**
- **navraag**
- **ten minste**
- **vereiste**
- **reël**

• Lien is desperaat om weg te kom. Waar sy die geld en tydelike werk gaan kry, weet sy nie.	• **sekuriteits-werk** • **tydelike**

CHAPTER 11: JULIA ROBERTS BUT WITHOUT HER MOUTH

- *On Miss Breytenbach's request Lien and Miemie help her to pack up costumes and other props lying around in the property room (props room).*
- *The room is full of various bits of décor and costumes from previous productions. The props room is very disordered and dusty.*
- *They are to pack everything into boxes and stack them against the wall.*
- *While Miss Breytenbach searches for a broom and a duster, the girls start fitting on costumes.*
- *Miemie tries on a green Ninja Turtle costume. The pants are too long for her, and one of the turtle's eyes is missing. Lien tries on a Robin Hood costume.*
- *Miemie's very funny high pitched giggle is infectious, and Lien kills herself laughing with her.*
- *Lien finds a wig with long, reddish brown curly hair. She tries it on and puts on a pair of glasses. Miemie says that she looks a little like Julia Roberts, but without her mouth, or perhaps like an over-worked hooker.*
- *Lien laughs uproariously.*
- *Miemie tries on a man's curly wig and a false beard. She puts a pipe in her mouth. Perhaps the curly-haired man is a guy who slashes doll's necks – just like Jack the Ripper.*
- *They laugh at each other. It's the most fun that Lien has had in years.*
- *When Miss Breytenbach returns, they are able to create order. Lien feels at home in the chaos.*
- *Back in class, and in hindsight, Lien and Miemie feel embarrassed by their foolishness in the props room.*
- *When Lien is back at work, she notes that Dirkie and Donovan are still annoyed with each other.*
- *A tall, slim girl with a mane of blond hair like Patricia Lewis's, and with long, blood red nails walks into the salon. She is pushing a pram.*
- *Donovan and Dirkie fuss around her. Donovan asks Lien to make coffee for them.*
- *From the kitchen, Lien hears Sue-Ellen complaining about how a baby changes one's life.*
- *Then their voices drop, and when Lien brings in the coffee, they stop talking altogether. Are they feeling guilty? Lien realises that something is wrong.*
- *At closing time Donovan tells Lien that Sue-Ellen will be coming back to work on Monday, and that her services are no longer required. However, she may have a free hairdo every two months. Creations will also continue to sponsor her brother's cricket team.*
- *On the way home Dirkie apologises, and says that he tried his best to persuade Donovan not to sack her, but as Donovan is the biggest shareholder, his decision is*

final.

- Lien goes to a travel agency to ask about overseas work opportunities.
- She stares at the posters of the Greek islands, and of Jerusalem and Paris.
- The travel agent tells her that a ticket will cost her at least R10,000, and that she needs to have a further R20,000 in her bank account – a requirement of the British Government if she wants to get into Britain.
- She may go on a 'working holiday' for two years, and may work for one year, usually in a hotel, a restaurant or a security business.
- The agency will arrange accommodation, and help her to open a bank account. They will provide her with the necessary documents to fill in at home.
- Lien is desperate to travel. But where will she get the money to do so, and how will she find temporary work?

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarom is Lien en Miemie in die rekwisietekamer?	(1)
2.	In watter konteks word die titel van die hoofstuk gebruik?	(2)
3.	Vertel kortliks waarom jy dink, dis die meeste pret wat Lien in jare gehad het.	(5)
4.	Wat laat Lien nogal tuis voel in die rekwisietekamer en waarom?	(2)
5.	Skryf kortliks oor die twee teleurstellings wat Lien daardie dag ervaar het.	(4)

6.	Watter voordele sal Lien behou, al word sy uit haar werk ontslaan? ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(2)
7.	Waarom sal Lien nie op haar spaargeld kan staatmaak om oorsee te gaan werk nie? ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(2)
8.	Waarom is Lien so desperaat om oorsee te gaan? ______________________________________ ______________________________________	(2)
		[20]

HOOFSTUK 12: DIE TRAANDRUPPEL

- Die O/16-krieketspan van Jakaranda lyk baie oulik met hul liggroen gholfhempies.
- Op die agterkant staan in wit geskryf: Geborg deur *Millennium Hair Creations*, gelukkig sonder die krulletjie-logo.
- Sy wonder hoe Braam en meneer Grobbelaar dit so vining laat maak het.
- Miskien was Braam bang dat Dirkie en Donovan van plan sou verander en dan sou hy ook sy R450 rand verloor.
- Braam sê niks van die geld nie en sy weet nie wat hy daarmee gaan maak nie, behalwe dat hy 'n blou denimbroek wou koop.
- Fonteine se span doen veldwerk en Jakaranda het al 68 lopies vir die verlies van 2 paaltjies. Leon en Renier kolf vir Jakaranda.
- Braam is gewild onder sy maats en Lien beny hom dat hy kan leef asof daar niks in sy lewe verkeerd is nie.
- Braam en Donovan is ook daar om ou Grobbie te ontmoet, maar Lien gaan sit op 'n plek waar daar min toeskouers is.
- Lien is geskok toe sy Braam se beenskutte sien, dis gaar.
- Sy besef sy sal weer 'n deeltydse werk moet kry en weet ook nie waar sy die geld sal kry om Londen toe te gaan nie.
- Toe sy 'n gejuig hoor, sien sy dat

WOORDESKAT

- oulik
- agterkant
- krulletjie
- behalwe
- verloor
- veldwerk
- lopies
- paaltjies
- kolf
- beny
- toeskouers
- beenskutte
- verlies
- deeltydse
- uitgeboul
- gejuig
- verkeerde

Fonteine Renier uitgeboul het. Dirkie en Donovan spring ook op en juig, maar vir die verkeerde span!

- Toe sy by die huis kom, luister haar ma na musiek van Frederic Chopin, Impromptu. Hy noem dit "Die Traandruppel". Haar ma vergelyk dit met kant en roer die wyn met haar vinger. Haar ma sê dis so oop en skoon, maar Lien sê vir Michael Mol wat 'n onderhoud op Top Billing voer: *"Who cares"*.

- vergelyk
- kant
- roer
- onderhoud

CHAPTER 12: THE TEAR DROP

- *The boys of the under 16 Jacaranda School cricket team look good in their light green golf shirts.*
- *On the back of the shirts, and written in white is: 'Sponsored by Millennium Hair Creations'. Luckily the writing is without the salon's curly logo.*
- *Lien wonders how Braam and Mister Grobbelaar were able to have the shirts made so speedily?*
- *Perhaps Braam was worried that Dirkie and Donovan would have a change of heart regarding the sponsorship, in which case he would lose the promised R450.*
- *Braam says nothing about the money. Lien doesn't know what he intends to do with it, besides buy himself a pair of denims.*
- *Fonteine's team is fielding, and Jakaranda already has 68 runs for the loss of two wickets. Leon and Renier are the batsmen.*
- *Braam is very popular. Lien is envious that he is able to function happily, as if he has no problems in his life.*
- *Dirkie and Donovan are at the venue to meet Mr. Grobbelaar. Lien finds a spot from which to watch the game where there are few spectators.*
- *Lien is upset when she sees how worn Braam's leg-pads are.*
- *She realises that she must find temporary work. She wonders where she will find money to travel to London?*
- *When she hears the applause she sees that Fonteine's bowler has bowled Renier out.*
- *Dirkie and Donovan are jumping up and down and excitedly, but they are applauding the wrong team!*
- *When Lien gets home, she finds her mother listening to Frederic Chopin's 'Impromptu'. He calls the piece 'a tear drop'. Her mother compares the piece to lace, and remarks that the music is 'open and clean'. She stirs her wine with her finger. Michael Mol is interviewing someone on Top Billing: 'Who cares?' asks Lien.*

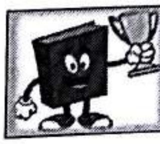

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Wie is die O/16 krieketspan se afrigter? ____	(1)

2.	Beskryf die span se kriekethempies.	(2)
3.	Waarom beny Lien vir Braam?	(1)
4.	Watter twee skole speel teen mekaar in hierdie wedstryd?	(1)
5.	Wat is ironies omtrent Dirkie en Donovan?	(1)
6.	Hoe weet ons dat Lien se ma weer baie dronk is? (p.79)	(2)
7.	Waarom sou jy sê dat 'n traandruppel baie gepas is?	(2)
		[10]

HOOFSTUK 13: 'N HUIS SONDER 'N MOEDER

MNR. VISAGIE

- Lien stuur Sondagaand vir Wouter 'n SMS om nie vir haar by die telefoonhokkie te wag nie, want sy gaan vroeg skool toe.
- Meneer Visagie sukkel om die deur van die biblioteek oop te sluit. Lien help hom met die boeke onder sy arm en dan skakel sy al die rekenaars aan.
- Sy gaan sit by die verste rekenaar, naby die drukker en tik haastig 'n boodskap.
- 'n Seuntjie kom sit langs haar en loer op die skerm. Hy sê sy het seker ook nie internet by die huis nie. Sy jaag hom weg.
- Sy bêre die uitdrukke in haar tas.
- By die onderwysers se parkeerafdakke wag sy vir juffrou Breytenbach en help haar ook om haar klomp goed te dra.
- Lien sê dat sy vir Juffrou 'n guns wil vra. Op Juffrou se vraag wat dit is, sê sy dis sommer net 'n pruik en 'n brilletjie wat sy vir 'n paar dae wil leen.
- Juffrou gee haar die sleutel, sonder verdere vrae, maar sy lyk agterdogtig.
- Lien dink dat dit nie nodig was om 'n storie

WOORDESKAT

- **telefoon-hokkie**
- **sukkel**
- **biblioteek**
- **aanskakel**
- **drukker**
- **loer**
- **skerm**
- **jaag**
- **bêre**
- **guns**
- **uitdrukke**
- **leen**
- **sleutel**
- **agterdogtig**
- **beskuldigend**

of verskoning te maak nie.
- By die huis kla haar ma oor hoe duur alles is. Sy haal egter 'n nuwe dooswyn uit die Pick n Pay sak.
- Lien kyk beskuldigend van die boks na haar ma en terug.
- Haar ma sê niks, kyk net skuldig onderlangs na Lien, maar haal 'n wynglas en ys uit.
- Lien dink: *"stuff the world and Pick n Pay!"*

- nodig
- wynglas
- skuldig
- onderlangs

CHAPTER 13: A HOUSE WITHOUT A MOTHER

- *Lien sends Wouter an SMS on Sunday evening saying that he shouldn't wait for her at the telephone booth on Monday morning, as she is leaving early for school.*
- *Mister Visagie struggles to unlock the library door, so Lien takes the books from under his arm to help him. Once inside, she switches on all the computers.*
- *She chooses the computer furthest from Mr. Visagie and closest to the printer. She quickly types a message and sends it to the printer.*
- *She chases a little boy away who is trying to read what she's typing. He suggests that like him, she doesn't have internet at home.*
- *She puts the printouts in her bag.*
- *At the teachers' parking lot, she waits for Miss Breytenbach. When the teacher approaches, Lien helps to carry her things to the car.*
- *Lien says that she would like to ask Miss Breytenbach a favour.*
- *Miss Breytenbach tells her to ask, and Lien says that she wants to borrow a wig and spectacles from the props room for a few days.*
- *Miss Breytenbach gives her the key to the props room without asking any questions, although she looks intrigued.*
- *Lien is of the opinion that it isn't necessary for her to offer reasons for her request to the teacher.*
- *At home her mother complains about supermarket prices, but yet again, she has bought another box of wine from Pick n Pay.*
- *Lien looks accusingly from her mother to the box and back again.*
- *Her mother says nothing, but looks shamefaced. Then she puts ice into a glass in preparation for a drink for herself.*

'Stuff the world and the Pick n Pay!' thinks Lien.

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Maak 'n lysie van 4 dinge wat Lien beplan het om die volgende dag te doen. ____________________ ____________________ ____________________	(2)

2.	... die seuntjie hulle werk in die biblioteek gaan doen?	(1)
3.	Hoe kan jy die titel van die hoofstuk verklaar?	(2)
4.	Hoekom gaan sit Lien by die verste rekenaar naby die drukker?	(2)
5.	Wat was Lien se reaksie toe sy sien haar ma het 'n boks wyn gekoop?	(1)
6.	Wat dink jy, wil sy met die uitdrukke, pruik en brilletjie doen?	(2)
		[10]

HOOFSTUK 14: 'N CHANGE OF SCENERY (RÉGTIG)

- Lien ry per bus na 'n vreemde, kleinerige sentrum. Sy huiwer, maar klim tog af.
- Sy stap na die kruising en word bewus van die vreemde, onvriendelik gesigte van die motoriste.
- Die pruik laat haar kopvel juk en die brilletjie wil kort-kort afval.
- Sy staan op die sypaadjie, 'n tree van die verkeerslig af, haal die plakkaat uit en sit dit teen die verkeerslig.
- Die vorige aand het sy dit netjies uitgesny en met plastiek oorgetrek.
- Op die plakkaat staan: Werkloos. Twee afhanklikes. Enige donasie welkom. Die Here seën u!
- Mense maak of hulle haar nie raaksien nie, kyk net voor hulle en ander draai hulle ruite toe.
- 'n Vrou gee vir haar 'n muntstuk en sy voel skuldig, want sy het nie daarvoor gewerk nie.
- Haar ma se rok het nie sakke nie en sy gooi die geld in Braam se ou rooi sportsak.

WOORDESKAT

- huiwer
- kruising
- gesigte
- kort-kort
- juk
- sypaadjie
- verkeerslig
- plakkaat
- werkloos
- afhanklikes
- seën
- netjies
- uitgesny

- Sy dink: "Ek haat jou."
- Sy kry nog geld van 'n uitdrukkinglose gesig.
- Iemand skree aan die oorkant van die straat en sy sien 'n krom vroutjie, met baie plooie, bruingebrand deur die son, 'n pienk handsakkie onder haar arm vasgeknyp.
- Sy kom vinnig oor die kruising gestap. Sy is kwaad en beduie met haar arms en skree dat Lien moet weg, dis haar plek.
- Lien maak verskoning en gryp die rooi sportsak.
- Die vroutjie sê sy kan oorkant gaan staan, want Johnny is weg Jo'burg toe.
- Lien sukkel deur die verkeer en dink weer: "Ek haat jou."
- Sy wil huis toe gaan, maar dink aan die leë yskas, die flenter beenskutte en "Kate Hudson" (reisagent) se dokumente in haar laai.

JOHNNY

- Lien se skoene druk haar.
- Die snaakse vroutjie staan waar die verkeer die drukste is.
- Sy sien die jongman voor die sentrum staan. Hy skud 'n blikkie. Hy gesels en lag en beduie. Die mense lag ook en gee hom gereeld iets.
- Hy kom so kwart voor vier na haar toe en sê dis teetyd. Sy volg hom, want haar skoene druk en die son is warm.
- Hulle gaan sit onder 'n akasiaboom. Die ou vroutjie sit en rook en Lien haal haar appel uit.
- Die man stel homself voor as Tibbey en die vroutjie as Roos.
- Hy gooi die geld in sy blikkie in 'n geldsak om sy lyf. Hy het 'n verweerde petjie op, die logo is van die gunstelingrugbyspan, die Bloubulle.
- Tibbey erken dat hy niks van rugby weet nie, maar as hy sê dat hy *Mamelodi Sundowns* ondersteun, sal hulle nie weet wat dit is nie. As jy die Bloubulle ondersteun, gee hulle.
- Terug by die verkeerslig is daar meer verkeer, dis spitstyd en die mense is vrygewiger.
- Teen vyfuur moet sy loop, want sy moet nog 'n bus haal en iets koop om vir aandete te maak.
- In die sentrum se kleedkamer haal sy die pruik en brilletjie af, trek die *"sad"* rokkie uit en is verras toe sy die klomp geld in die rooi sportsak sien.
- Roos is ook daar en Lien sê weer sy is jammer. Roos sê Lien se plakkaat is te *"fancy"*, dit lyk nie of sy arm is nie. Roos sê Lien se voete gaan dit nie hou met daardie skoene nie.
- Lien tel die geld in die toilethokkie – R150.
- Vanaand gaan sy Sewende Laan kyk, macaroni-en-kaas maak, biologiehuiswerk doen en moontlik na Brahms luister.
- Sy sien 'n paar plat, swart skoene in Pep se venster en is net betyds

- **muntstuk**
- **sake**
- **uitdrukkinglose**
- **krom**
- **plooie**
- **vasgeknyp**
- **gryp**
- **verkeer**
- **flenter**
- **drukste**
- **beduie**
- **gereeld**
- **skud**
- **voorstel**
- **lyf**
- **petjie**
- **verweerde**
- **gunsteling**
- **erken**
- **ondersteun**
- **spitstyd**
- **vrygewiger**
- **bus haal**
- **kleedkamer**
- **verras**

om dit vir R38.99 te koop.

- In die bed, die aand voel sy half swart, half wit, skuldig omdat sy mense se geld vat en tog voel sy of sy oor 'n groot rivier, die Amasone geswem het waaroor niemand anders nog kon swem nie.
- Sy besluit sy gaan die swem alleen doen, sy gaan nie eers vir Wouter vertel nie.

- **tel**
- **moontlik**
- **plat skoene**
- **betyds**
- **besluit**
- **plakkaat**

CHAPTER 14: A CHANGE OF SCENERY (REALLY)

- *Lien takes a bus to an unfamiliar small shopping centre.*
- *She hesitates, but nevertheless gets off the bus at the destination.*
- *She walks to the crossing and is aware of the unfriendly faces of the motorists.*
- *The wig makes her scalp itch, and the spectacles slip down her nose.*
- *She stands on the pavement a foot away from the traffic lights, and takes a poster from her sports bag. She props it up against the traffic lights.*
- *She made the poster the previous evening. On it is written:*
  Without work. Two dependents. Any donations welcome. The Lord bless you!
  The poster has a protective plastic cover.
- *People pretend that they don't see her. They simply keep looking straight ahead, through their windscreens. Some of them even close their car windows.*
- *A woman gives her a coin. As she hasn't earned it, Lien feels a little guilty.*
- *Her mother's dress has no pockets in it, so she throws the coin into Braam's red sports bag.*
- *She thinks: 'I hate you.'*
- *She receives more money from an expressionless face.*
- *A small, stooped and wrinkled old woman, tanned by exposure to the sun, and clutching a little pink handbag under her arm, shouts at Lien from the other side of the road.*
- *The woman hurries over the crossing. She is angry and still shouting, tells Lien to leave, as she has taken the place where she, the old lady stands every day.*
- *Lien apologises and picks up the sports bag.*
- *The woman tells Lien that she can stand and beg on the other side of the road, because Johnny, who usually occupies that place, has left for Jo'burg.*
- *Lien crosses the road, dodging the traffic and again thinks – 'I hate you'.*
- *She would like to go home, but she thinks about the empty fridge, the worn cricket leg pads and the 'Kate Hudson' documents in her drawer.*
- *Lien's shoes are killing her.*
- *Traffic is busiest where the old woman has taken up her position.*
- *Lien sees a young man in front of the shopping centre with a tin in his hand. He shakes it. He talks and laughs and directs traffic. People laugh with him, and many drop coins into his tin.*
- *At about a quarter to four, he approaches Lien and tells her that it's teatime. She follows him. Her shoes are killing her, and the sun is hot.*

- *They sit down under an acacia tree. The old woman is there as well, smoking a cigarette. Lien takes an apple out of her bag.*
- *The young man introduces himself as Tibbey and the old woman as Roos.*
- *Tibbey puts the money from his tin into the moneybag he wears around his body. He has a tattered cap on his head with a Blue Bulls logo on it.*
- *Tibbey says that he doesn't know anything about rugby, but if he were to tell motorists that he supports Mamelodi Sundowns, they wouldn't know what the name stood for. If one supports their favourite team, they give money readily.*
- *At peak hour, business is good at the traffic lights. It's home time, and people are generous.*
- *By five o'clock Lien has to leave in time to catch a bus, and to buy something to prepare for dinner.*
- *In the shopping centre's cloakroom Lien removes the wig, the spectacles and the dowdy dress. She looks into the red sports bag and is surprised to discover a large amount of money.*
- *Roos is also in the cloakroom and when Lien apologises again, Roos tells her that her poster is too fancy. It doesn't look as if she is poor. Also, her feet won't last in the shoes she is wearing.*
- *In the cloakroom, Lien counts her money. She has made R150!*
- *Tonight she'll watch 'Sewende Laan', prepare macaroni and cheese, do her biology homework and possibly listen to a bit of Brahms.*
- *She sees a pair of flat, black shoes in a Pep's shop window, and just before closing time, she buys them for R38.99.*
- *In bed that night she feels guilty, because she has taken other people's money. Nevertheless she feels as though she has swum across the Amazon - something nobody has ever done before. Lien decides she will swim that mighty river on her own, and not even tell Wouter about it.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waar, dink jy, het Lien die idee gekry om te gaan bedel? (Hoofstuk 7) __________ __________ __________	(2)
2.	Hoe ervaar sy die motoriste? __________ __________	(2)
3.	Waar het Lien die plakkaat gekry en wat het sy daarmee gemaak? __________ __________	(2)

4.	Verduidelik waarom Lien telkens voel dat sy iemand haat en sê ook op wie dink jy, dit gemik is.	(3)
5.	Bedelaars het hulle eie reëls. 5.1 Stem jy saam met hierdie stelling? ________ 5.2 Verduidelik uit die hoofstuk waarom jy so sê.	(2)
6.	Waarom moes Lien die geld in die rooi sportsak gooi?	(1)
7.	Hoe lyk die krom ou vroutjie?	(2)
8.	Hoe verskil die jongman se metode van bedel van dié van Lien en die ou vroutjie?	(2)
9.	Waarmee vang Tibbey die motoriste?	(2)
10.	Hoe laat is teetyd en wat gebeur dan?	(2)
11.	Die titel van hoofsuk 6 is dieselfde as dié van hierdie hoofstuk. Verduidelik dat dit wel verskil.	(2)
12.	Waarom verkies Lien die kleiner sentrum?	(1)
13.	Wie is die twee afhanklikes?	(1)
14.	Verduidelik hoekom Lien die aand swart en wit voel?	(2)
15.	Kan jy hierdie hoofstuk in verband bring met die titel van die boek?	(2)

16.	Wat is die konnotatiewe betekenis van: Sy gaan alleen <u>swem?</u>	
	____	
	____	(2)
		[30]

HOOFSTUK 15: 'N BOTTEL ENERGADE

- Anders, as met Roos wat maar onvriendelik bly en Sotho met Tibbey praat sodat sy nie kan verstaan nie, kom sy goed met Tibbey oor die weg.
- Hy ken die straatlewe en gee haar goeie raad.
    - Sy moet hulle in die oë kyk, dan voel hul skuldig en gee.
    - Sy moenie te aggressief wees nie, dan word hulle bang.
    - Sê moet altyd dankie en die Here seën u, sê, want mense wil weet jy waardeer dit en hulle voel dan goed.

  Sy weet nou ook om hulle ongeskrewe reëls te respekteer.
- Sy vra vir Roos waar sy Sotho geleer het en sy antwoord, lank gelede op 'n plaas.
- 'n Meisie met spierwit gebleikte hare en drie kindertjies met kort, wit hare, hulle geslag onbekend, kom haar elke middag met 'n stokou, oranje Datsuntjie haal.
- Hoewel Tibbey die straatreëls ken, doen hy wat hy wil. Soms is hy 'n hanswors en aan die gelag van mense kom sy agter hy is baie gewild.
- Roos noem sy hoekie die *Entertainment Corner*.
- Hy is voorbarig en dit werk vir hom.
- Sy geld is altyd dubbel soveel as hare of Roos s'n.
- Hy het verskillende plakkate, maar op dié een staan, hy is werkloos, ouerloos, help asseblief en God seën u.
- Lien lag daaroor, maar hy sê hy weet nie waar sy ma is nie, het nog nooit 'n pa gehad nie en die buitekamer by die rolbalklub is nie 'n huis nie.
- Tibbey werk twee dae per week in die rolbalklub se tuin in ruil vir sy verblyf.
- Hy voel nie skuldig oor sy werk nie, want hulle betaal hom om hulle te vermaak en hulle voel goed om te gee, want hulle belê in die hemel.
- Wanneer 'n vrou vir hom sê sy kan nie elke dag vir hom gee nie, sê hy: "Maar ek moet elke dag eet, my *queen*". Sy lag en gee vir hom. Hy het 'n slag met mense.
- Lien raak gewoond aan die straatlewe:
    - Die petroldampe en die warm teer.
    - Die geraas en die getoet van motors.

WOORDESKAT

- raad
- waardeer
- ongeskrewe
- respekteer
- spierwit
- gebleikte
- geslag
- onbekend
- gewild
- voorbarig
- verskillende
- ouerloos
- buitekamer
- rolbalklub
- ruil
- verblyf
- vermaak
- gewoond
- petroldampe
- teer

- 'n Bottel Energade verkort die middag.
- Sy hou ook die geldsak buite sig van die motoriste.
- Sy smeer haar deeglik met sonroom, en neem 'n appel vir tee.
- Lien kom agter dat Pretorianers haastig en doelgerig is.
- Mense se reaksies is verskillend:
  vermy oogkontak; maak vensters toe; mense loer na haar en dit lyk of hulle iets stinks ruik; party gaap haar aan; party loer na haar met afsku en vrees – miskien dink hulle dat dit hulle kon gewees het.
- Sy het haar plekkie goed gekies, want sy kan binne 10 minute by die bus wees. ε
- Die Van Aswegens van 204 was eendag daar in hulle ou Cressida, maar hulle het haar nie herken nie.

- Sy was 'n ander mens, so anders as *Weird Maria* in juffrou Breytenbach se produksie. Hulle weet nie dat sy voor skool op die Internet navorsing doen nie en dat sy vir 'n eenrigting-kaartjie na Europa toe spaar nie, werkende vakansie of te nie.
- Hier is sy 'n bedelaar – laer as slaksleepsel. Hulle trek hulle neuse op, maar tog kry hulle jammer.

• getoet
• buite sig
• haastig
• vermy oogkontak
• ruik
• stink
• afsku
• vrees
• spaar
• navorsing
• eenrigting-kaartjie
• slaksleepsel

CHAPTER 15: A BOTTLE of ENERGADE

- *Roos remains unfriendly, and speaks Sotho to Tibbey so that Lien can't understand their conversations, Nevertheless Tibbey and Lien get on very well.*
  Tibbey is familiar with life on the street and gives Lien good advice:
  - *Look people straight in the eye. It makes them feel guilty.*
  - *Don't be aggressive, that will scare people away.*
  - *Always thank people, and tell them that the Lord will bless them. They like to know that their generosity is appreciated. It makes them feel good.*

  Lien now knows how to follow the unwritten rules.
- *Lien asks Roos where she learned to speak Sotho? Roos tells her that she learned the language on a farm a long time ago.*

- *A young woman with white peroxided hair and three blond children who all look alike, gender unknown, come to fetch Roos every afternoon in an ancient, orange Datsun.*
- *Although Tibbey knows the rules of the street, he doesn't follow them himself, and behaves as he likes. Sometimes he acts like a clown. Lien realises he is well known to the motorists. He has various posters for different days. He also has a Blue Bull flag. Sometimes he brings only his collection tin to the street.*
- *Roos calls his little stand the 'Entertainment Corner'.*
- *Although he is arrogant, it works for him.*
- *He earns double the money that either Roos or Lien earn.*
- *Today he has a poster that says, 'Homeless and parentless, please help and God bless you.*
- *Lien laughs, but Tibbey tells her that he doesn't know where his mother is, that he has never had a father, and that he lives in a back room at the bowling club. It's not really a home.*
- *To pay the rent for the room, Tibbey works in the bowling club garden twice a week.*
- *Tibbey doesn't feel guilty about begging for money, because people pay him for entertaining them. He says it makes them feel good to give, because they are investing in a place for themselves in heaven.*
- *When a woman tells him that she can't give money to him every day, he says: 'But I must eat every day, my queen'. That makes her laugh, and she gives him some cash. Tibbey has a way with people.*
- *Lien becomes accustomed to life on the street. She gets used to;*
  - *Petrol fumes and hot tar.*
  - *Noise and hooting cars.*
  - *A bottle of Energade to shorten the afternoon.*
  - *She keeps her money bag out of sight of the motorists.*
  - *She applies sunscreen every day and takes an apple for teatime.*
- *Lien realises that people in Pretoria are always in a hurry and very goal-orientated.*
- *People have different reactions: Some avoid eye contact; some close their windows; some look at her fleetingly; some look as if they smell something bad; some stare at her; and some look at her with horror and fear. Could it be that they think they could one day find themselves in her situation?*
- *Lien decides that she has selected her begging spot well, because she can be at the bus stop in ten minutes, and her spot is far enough away from people who know her. It's unlikely that she'll be recognised.*
- *But she saw the Van Aswegens of 204 once in their old Cressida! Fortunately they did not recognise her.*
- *Lien realizes that she has an alter ego on the street corner. No one knows the real Lien. And no one knows that she plays the role of Weird Maria in Miss Breytenbach's production. They also don't know that she does research on the Internet before school, and that she is saving money for an one-way ticket to*

Europe, whether for a working holiday or not.

- *Here, on the street corner she is a beggar, lower than a snail's trail. People stick their noses up at her, but they nevertheless feel sorry for her.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verklaar die titel. ______________________________________	(1)
2.	Ons leer Roos beter ken in hierdie hoofstuk. Sê kortliks wat jy van haar weet. ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(2)
3.	Gee ten minste **VIER** waarnemings wat Lien omtrent motoriste gemaak het. ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(2)
4.	Waaraan het Lien gewoond geraak op hierdie straathoek? Noem vier dinge. ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(2)
5.	Skryf wat jy weet van Tibbey se optrede, sêgoed, verblyf en hoe hy dink. ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(5)
6.	Hoekom sê ons: "Lien het haar hoek versigtig gekies"? ______________________________________ ______________________________________	(2)
7.	Noem **DRIE** verskille tussen Lien se lewe as bedelaar en haar persoonlike lewe. ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	

	______________________________	(3)
8.	Wat is die raad wat Lien van Tibbey ontvang? ______________________________ ______________________________ ______________________________ ______________________________	(3) [20]

HOOFSTUK 16: THE PUSSYCAT DOLLS

- Die repetisies is eers chaoties, kinders giggel en seuns maak aanmerkings en dit lyk of juffrou Breytenbach nie weet wat sy wil hê nie.
- Riekie wat elke jaar in die meesterstuk speel, verseker almal dat dit elke jaar so is, maar dit kom reg.
- Lien sukkel met Weird Maria – sy verstaan nie hoe haar kop werk nie.
- In hulle ruskansie loop Lien in die rigting van die pawiljoen.
- Die krieketveld lyk spookagtig. Sy sien die rokers se kooltjies in die donker en hoor die krieke in die kannas.
- Iemand speel 'n hartseer deuntjie op 'n mondfluitjie.
- Lien klim met die trappies van die pawiljoen op en toe sy amper bo is, sê iemand: "Haai, Lien." Sy herken die diep stem van Hein.
- Hy sê hulle moet die dekor in die houtwerklokaal bou en hy moet die saal sluit.

- Lien klim tot bo en gaan sit.
- Hein sê sy oupa wat die vorige jaar dood is, het hom geleer.
- Hy dink dit is *Moon River*. Lien sê dis baie mooi.
- Lien ry saam met Miemie en hul motorbestuurder, Joe, huis toe.
- Die Pussycat Dolls speel en Miemie draai dit harder.
- Lien is honger toe sy tuiskom. Braam lê voor die TV en slaap.
- In die kombuis staan 'n glasbak met 'n berg vetkoek met maalvleis in. Sy wonder wat hulle sonder tannie Bets sou doen.
- Sy kry haar geldsakkie en begin haar geld tel – R217.35, die meeste ooit. Sy sal môre daarvan gaan bank.
- Op 'n Saterdag maak sy meer, maar juffrou Breytenbach wil hê dat hulle Saterdag moet oefen.
- Sy bad gou en iewers speel Abba se *Dancing Queen"*, seker in tannie

WOORDESKAT

- giggel
- aanmerkings
- meesterstuk
- verseker
- ruskansie
- rigting
- pawiljoen
- spookagtig
- kooltjies
- mondfluitjie
- deuntjie
- houtwerk-lokaal
- sluit
- omtrent
- motorbe-stuurder
- honger
- kombuis
- glasbak

van Aswegen se woonstel.

- In die bed, dink sy aan *Weird Maria* se woorde: "Alles, alles niks. *Too bad*".
- Sy wonder of Maria iets weet wat sy nie weet nie – sê nou sy kom nooit hier weg nie.
- Sy loer by haar ma se kamerdeur in. Haar ma sit op 'n matjie, oorfone in en wieg haar kop heen en weer. Die dooswyn is op die tafeltjie en 'n yslike bierbeker, half met water wat seker ys was.
- Sy sien nie haar ma se gesig nie, maar weet dis rooi en blink en geel soos die verwaarloosde *daisies* in die woonstel se tuin.
- Sy luister na Norah terwyl sy wiskunde-huiswerk doen. Die lied is oor 'n *Ferris* wiel. Die woorde is die vraag wat Lien haar ma wil vra.
  Up and down / Ferris wheel / Tell me how does it feel /
  To be so high / Looking down there

Die van Aswegens

- vetkoek
- geldsakkie
- oefen
- nogal
- loer
- oorfone
- Wieg
- verwaar-loosed
- woonstel
- lied

CHAPTER 16: THE PUSSYCAT DOLLS

- *Initially, the rehearsals are chaotic, as the children giggle throughout. The boys comment continuously, and it seems that Miss Breytenbach doesn't really know what she wants.*
- *Riekie, who takes part in the play every year, assures everyone that rehearsals are always chaotic, but that everything always works out well.*
- *Lien struggles with the part of Weird Maria – she doesn't understand how she thinks.*
- *During the fifteen minute break Lien walks towards the pavilion.*
- *The cricket field looks spooky. She sees the red tip of a smoker's cigarette and she hears the crickets in the cannas.*
- *Someone plays a sad melody on a harmonica (mouth organ).*
- *Lien climbs the steps of the pavilion, and when she is nearly at the top, someone says 'Hi, Lien.' She recognises the deep voice of Hein.*
- *He says that they are designing the décor in the woodwork room and that he has to lock up the hall.*
- *Lien climbs to the top of the steps and sits down.*
- *Hein tells her that his grandfather taught him the song that he played. He thinks it's called 'Moon River'.*
- *Lien says it's a beautiful song.*
- *Lien drives home with Miemie and their chauffeur.*
- *A song by the Pussycat Dolls is playing, and Miemie turns up the volume.*
- *Lien is hungry when she gets home. Braam is sleeping in front of the television.*
- *In the kitchen a glass bowl is piled high with vetkoek and curried mince from Aunt Bets.*
- *Lien wonders what they would do without her.*

- *Lien counts her money and sees that she has R217 35. It's the most she's ever made!*
- *She'll bank it tomorrow.*
- *She takes a bath and from somewhere, probably from Aunt van Aswegen's flat, she hears Abba's 'Dancing Queen' playing.*
- *On a Saturday Lien makes a great deal of money, but Miss Breytenbach wants the class to practice on Saturdays.*
- *In bed she thinks of Weird Maria's words: 'Everything, everything is nothing'. Too bad!*
- *She wonders if Maria knows something that she doesn't know – what if she can never get away from here?*
- *Lien peeps into her mother's room. Her mother is sitting on a little mat, earphones in her ears. On a small table is a box of wine and a beer mug half full of water. It must be melted ice.*
- *She doesn't see her mother's face, but guesses that it's the colour of the neglected red and yellow daisies in the building's garden.*
- *Lien listens to Norah Jones while she does her Maths homework. The song is about a Ferris wheel. It echoes the words that she would like to ask her mother. 'Up and down / Ferris wheel / Tell me how does it feel / To be so high / Looking down from there?'*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarvan verseker Riekie die rolspelers in die meesterstuk? ______________________________	(1)
2.	Hein het kitaar gespeel en hy ken Lien nie. Verduidelik waarom hierdie stelling **ONWAAR** is. ______________________________ ______________________________	(1)
3.	Verduidelik waarom die titel van die hoofstuk: "Pussycat Dolls" is. ______________________________ ______________________________	(2)
4.	Vul die ontbrekende woorde in die oop spasies in. Lien sal nie meer ______________ geld kan maak nie, want Juffrou ______________ wil hê hulle moet __________ . Lien speel die rol van ______________ en sy verstaan nie altyd wat in haar kop aangaan nie. Hein moet help om __________ in die ______________ te bou en hy moet die __________ sluit. Hy speel ______________ en sy oupa het vir hom die lied, ________ __________, geleer voor hy die vorige	

	jaar ______________________ is.	
		(5)
5.	Waarmee vergelyk Lien haar ma se gesig? ______________________	(1)
6.	Lien kry twee verrassings dié dag. Wat was dit? ______________________ ______________________	(2)
7.	Wat wonder Lien oor Maria en waarom wonder sy daaroor? ______________________ ______________________	(2)
8.	Verduidelik waarom Lien haar ma dié woorde wil vra. *'Up and down / Ferris wheel / Tell me how does it feel / To be so high / Looking down there'* ______________________ ______________________	(2)
9.	Die kleur, geel word dikwels gebruik, veral wanneer Lien haar ma beskryf. Watter betekenis het die kleur in die roman? ______________________ ______________________	(3)
		[19]

HOOFSTUK 17: DIE AFGEVAARDIGDE VAN TIBET

- 'n Wit Volvo hou langs Lien stil. Hy is 'n vriendelike man met rooi hare en baie sproete en Lien noem hom sommer Sproet. Sy vrou het 'n muishondmondjie en 'n reusesonbril. Die dogtertjie op die agterste sitplek het rooi *ponytails*, sproete op haar hande en 'n brilletjie op haar neus. Sy speel met 'n Barbie-pop.

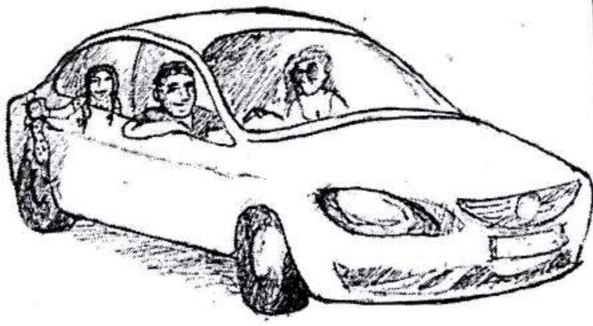

- Die dogtertjie hang by die venster uit en sê die pop moet haar vra of sy arm is.
- Lien ignoreer haar, maar sy vra vir die pop of sy ook dink Lien het lelike skoene aan. Lien voel lus om haar te klap.
- Muishondmondjie sê iets vir Sproetjie en sy draai die venster toe.
- Sproet gee vir Lien 'n handvol kleingeld.
- Tibbey is nie daar nie, want hy werk seker by die rolbalklub.
- Lien en Roos sit alleen onder die akasia. Lien dink dat Roos se

WOORDESKAT

- sproete
- noem
- muishond-mondjie
- sitplek
- arm
- ignoreer
- voel lus
- klap
- kleingeld
- stokstyf

gepermde hare soos 'n pruik lyk, stofstyf en glad. Haar vel lyk soos leer.

- Lien probeer gesels, maar Roos reageer nie. Later stap hulle toilet toe en toe hulle teruggaan, begin Roos al vinniger loop – soos 'n kameel op spoed.
- Lien sien die man met die yl haartjies, sy gryserige broek is te groot, sy belt is flenters, sy groen hemp verbleik.
- Roos pyl soos 'n tornado op hom af en Lien draf agterna.
- Roos jaag hom weg en met elke woord, slaan sy hom oor die kop met haar pienk handsakkie.
- Johnny keer verskrik, wil verskonings maak, maar moet die aftog blaas. Lien ruik die drankwalms.
- Roos sê vir Lien as hy weer daar kom staan, moet sy haar roep, want dis nou haar plek.
- Lien weet nie of sy moet lag of huil nie, maar van toe af is Roos 'n bietjie anders, vriendeliker.
- Lien vra waar Roos se dogter werk en Roos sê by 'n *escort agency*/gesellinklub in die stad. Lien is geskok en wonder of dit is waar sy gaan land.
- Die Volvo hou weer stil, sonder die vrou.
- Die dogtertjie gebruik weer die Barbie om te vra wat sy met al die geld maak en te kyk hoe Lien sweet.
- Die man gee haar 'n R50-noot.
- Tibbey sukkel om haar naam, Lien Jooste, te sê. Sy hou daarvan, want Lieen Djôste klink eksoties uit Bali, Kuba of Swede, dalk 'n verteenwoordiger uit Tibet.
- Lien vra Tibbey uit oor wat hy voorheen gedoen het. Sy skat hom so 23. Hy sê hy was 'n ruk 'n motorwag en het vir Mamelodi se klubspan sokker gespeel. Hy kyk glo elke Saterdag wanneer Mamelodi Sundowns speel. Hy leer haar ook name van sokkerspelers en van die reëls.
- Daardie middag wonder Lien oor Tibbey en sy sokker en oor Roos se dogter en wonder waar die kinders vandaan kom.
- Sy koop vir haar en Braam hamburgers
- Hulle sien haar ma omtrent nooit, net in die oggend wanneer sy so bewe dat sy nie die kookwater in die koffiebeker kan gooi nie. Sy is nooit meer nugter nie.
- Sy doen navorsing oor Tibet op die internet – die dak van die wêreld, geleë in die suidwestelike hoek van China, die wêreld se hoogste streek. Mount-Everest is op die grens tussen Tibet en Nepal. Dis 'n baie droë land met 'n sneeuval van 18 duim per jaar.

- **kameel**
- **spoed**
- **yl haartjies**
- **verbleik**
- **draf**
- **jaag**
- **verskrik**
- **drankwalms**
- **gesellinklub**
- **sweet**
- **eksoties**
- **klink**
- **verteenwoor-diger**
- **voorheen**
- **motorwag**
- **reëls**
- **waarvandaan**
- **omtrent**
- **bewe**
- **kookwater**
- **nugter**
- **geleë**
- **sneeuval**

- *A red-headed, freckled man in a white Volvo stops beside Lien. He is friendly, and Lien calls him 'Freckle'. His wife is in the passenger seat. A freckled, red- headed little girl is in the back of the car. She's playing with a Barbie doll.*
- *The child leans out of the window and tells the doll to ask Lien if she is very poor?*
- *Lien ignores her, but the child asks the doll if it thinks that Lien's shoes are ugly? Lien wants to slap her.*
- *The woman tells her daughter to close the window.*
- *Freckle gives Lien a handful of small change.*
- *Tibbey is not at his usual begging post. Perhaps he's working at the bowling club?*
- *Lien and Roos sit alone under the acacia tree. Lien thinks that Roos's hair looks like a wig, and that her skin looks like leather.*
- *Lien tries to make conversation, but Roos doesn't respond. Later on, they go to the toilets, and Lien again tries to make conversation, but again without success. When they return to their posts, Roos hurries ahead, away from Lien.*
- *Lien sees Johnny, the shabby man standing at her post. His grey pants are too big for him, his belt is broken and his shirt is a faded green.*
- *Roos strides purposefully up to him. Lien jogs up after her.*
- *Roos berates him, hitting him about the head with her handbag as she shouts abuse at him.*
- *Johnny, smelling of alcohol, tries to protect himself with his arms. He apologises to Lien, but has to quit the post.*
- *Roos tells Lien that if she ever sees Johnny begging there again, she must call her. Roos will see him off, because it is now Lien's post.*
- *Lien doesn't know whether to laugh or cry, but from then on, Roos behaves differently towards her.*
- *Lien asks Roos to tell her where her daughter works. Roos says that she works at an escort agency in the city. Lien is shocked, and wonders if she herself is going to land up there one day.*
- *The Volvo stops again, this time without the woman.*
- *The little girl tells her Barbie doll to ask what Lien what she does with all the money she gets. She asks the doll if she can see how Lien is sweating.*
- *The man gives Lien a R50-note.*
- *Tibbey struggles to pronounce Lien's name. She likes that, because Lieen Djôste, as he pronounces it, sounds exotic, as though it belongs to someone from Bali, Cuba or Sweden, or perhaps a representative from Tibet?*
- *Lien asks Tibbey to tell her what kind of work he did before becoming a beggar. He looks about 23 years old to her. He tells her he was a car guard and that he played soccer for a club team in Mamelodi. On Saturdays he watches Mamelodi Sundowns. He tells her the names of some of the soccer players and teaches her some of the rules.*

- *On her way home that afternoon Lien thinks about Tibbey and his soccer playing, and about Roos's daughter. She wonders who fathered her children?*
- *Lien buys hamburgers for Braam and herself for supper.*
- *They hardly ever see their mother, except in the mornings when she tries to pour boiling water into a coffee mug. But she shakes so badly, it takes her a lot of time to do it. She is hardly ever sober now.*
- *Lien does research about Tibet on the internet – it's at the roof of the world, situated in the south-western corner of China, the world's highest mountain region. Mount-Everest is on the border of Tibet and Nepal. She learns that Tibet is a very dry country with just 18 inches of snowfall per year.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Die man se voorkoms en optrede is anders as die gewone motoris wat by die verkeerslig stop. Verduidelik. ____________________ ____________________	(2)
2.	Die dogtertjie het 'n subtiele manier om Lien te beledig. Hoe doen sy dit en wat sê sy? ____________________ ____________________	(2)
3.	Watter nuwe inligting kry Lien oor Tibbey? ____________________ ____________________	(2)
4.	Waar kom die titel van hierdie hoofstuk vandaan? ____________________ ____________________	(2)
5.	Waarom dink jy, het Lien nie geweet of sy moet lag of huil nie? ____________________ ____________________	(2)
6.	Wat het bogenoemde uiterlike botsing tussen Roos en Johnny tot gevolg? ____________________ ____________________	(1)
7.	Dis duidelik dat Lien se ma se toestand versleg. Noem ten minste **DRIE** dinge waaraan Lien dit kan sien. ____________________ ____________________	(3)

8.	Pas die besonderhede in KOLOM B by die karakters in KOLOM A.	

KOLOM A	KOLOM B	
1. Roos	A. Muishondmondjie	1. = _____
2. Mev. Sproet	B. Kameel op spoed.	2. = _____
3. Roos se dogter	C. Verteenwoordiger uit Tibet.	3. = _____
4. Roos	D. Gee haar R50.	4. = _____
5. Sproet	E. Gesellinklub.	5. = _____
6. Lien	F. Sy pyl soos 'n tornado op hom af.	6. = _____

(6 ÷ 2)
(3)

[17]

HOOFSTUK 18: TEE EN KAASKOEK

- Lien stem in om saam met Wouter afskeid toe te gaan, maar geen *"after parties"* nie.
- Lien se ma wag voor die skoolhek, die Mazda met die verspotte poppie van kraletjies, staan skeef oor die sypaadjie en ten aanskoue van al die kinders wat huis toe gaan.
- Haar ma leun teen die hekpaal om nie te val nie, haar gesig is bloedrooi en sy glimlag soos 'n skaap. Sy sê met 'n tong wat sleep dat sy hulle kom haal het.
- Lien is yskoud van skok.
- Gelukkig hou Wouter kop en help haar ma na die agterste sitplek van die motor.
- Lien sien Sally Swanepoel teen die skool se heining leun en sy lyk geamuseerd. Dis die laaste strooi vir Lien.
- Hulle ry en Wouter hou onder hulle afdak stil.
- Lien bid net dat niemand hulle sien nie, maar toe hulle by die hysbak kom, is Dirkie daar. Hy maak dadelik verskoning dat hy iets vergeet het.
- Wouter troos haar dat nie baie kinders dit gesien het nie.
- Hulle lê haar ma op haar bed neer en trek die deur toe.
- Dirkie stuur vir haar 'n SMS wat haar vir tee en kaaskoek nooi.
- Toe sy daar kom, maak Dirkie of niks verkeerd is nie.
- Sy woonstel lyk soos iets uit *Garden and Home* met oorspronklike kunswerke en groot kussings op 'n sagte room-kleurige bank.
- Dirkie stel voor dat sy met die nuwe jong predikant, Gerhard, moet praat. Lien se ma moet hulp kry en miskien na 'n kliniek gaan.
- Lien weet nie of sy Kuifie, haar bynaam vir die dominee, met hulle

WOORDESKAT

- instem
- verspotte
- kraletjies
- skeef
- aanskoue
- hekpaal
- tong sleep
- yskoud
- hou kop
- heining
- laaste strooi
- afdak
- bid
- hysbak
- troos
- oorspronklike
- bynaam
- Kuifie

goed kan vertrou nie.

- Op haar vraag of Dirkie gelowig is, antwoord hy bevestigend.
- Die dominee se huis is ouerig met loodglas in die deur waardeur geel lig skyn. Die tuin is netjies.
- Sy vriendelike vrou, Elna, neem haar na Gerhard se studeerkamer.
- Kuifie sit voor die rekenaar by 'n tafeltjie, gemaklik aangetrek. Sy sien hy het na *Coldplay* geluister.
- Dis 'n rustige vertrek met kappertjies en 'n natuurtoneel teen die muur, boeke in 'n boekrak, 'n troufoto op die lessenaar en gradeplegtigheidsfoto's teen die muur.

- Sy dink weer die dominee is te jonk om te kan help.
- Hy glimlag en praat oor alledaagse dinge soos Braam en die prestasies van die krieketspan, hy vertel van die kerkbasaar en die oumense wat dink hy's een van hulle kleinkinders. Hy sê hulle jongklomp moet tog 'n draai kom maak, want die oumense samel geld vir 'n grootskermtelevisie vir die ouetehuis in.
- Skielik word hy ernstig. Hy weet dis vir Lien moeilik om oor hulle persoonlike sake te praat, maar hulle moet haar ma probeer help.
- Lien veg teen die trane en kan nie praat nie.
- Gerhard gee haar kans om haar reg te ruk terwyl hy die venster op sy tyd oopmaak.
- Lien vertel van die mense wat hul goed kom oplaai het. Oornag is alles van hulle weggeneem, hulle huis, swembad, vriende en toe die trek na die klein woonstel en haar ma wat troos in die wyndoos soek.
- Hy sê hy sien sy kry swaar en vra of sy 'n familielid het wat sy kan vertrou.
- Sy dink aan haar pa se broer, die suur oom Frank, 'n geskiedenisonderwyser in sy bruin pak en outydse bruin skoene en sy negatiewe vrou, tant Poppie. Sy weet sy kan dit nie aan haar broer doen nie.

OOM FRANK & TANT POPPIE

- Sy sê daar's net tannie Bets.
- Hulle drink koffie en Dominee sê hy weet ook nie waarom slegte goed met goeie mense gebeur nie, miskien om jou sterk te maak om ander mense te help as hulle in so 'n posisie is.
- Dis nie maklik om te glo as dit sleg gaan nie, maar hy glo God het elke mens lief asof hy die enigste mens op aarde is.
- Lien wil vir hom sê dat dit nie sy ma is wat gesuip by die skool opdaag nie en nie hy wat op 'n straathoek moet bedel om kos op die tafel te kry nie.
- Sy wil nie luister nie en konsentreer op die stuk uit Macbeth wat

- dominee
- vertrou
- gelowig
- skyn
- gemaklik
- studeerkamer
- rustige
- alledaagse
- prestasies
- kerkbasaar
- insamel
- ouetehuis
- ernstig
- persoonlike
- trane
- oplaai
- trek
- oornag
- suur
- weggeneem
- slegte
- goeie
- sterk
- maklik
- opdaag
- luister

meneer McMillen vir hulle voorgelees het.	• voorlees

CHAPTER 18: TEA AND CHEESE CAKE

- *Lien agrees to go to the matric farewell with Wouter, but not to any after party.*
- *Lien's mother waits for them in front of the school gates. The Mazda is parked across the pavement for all the school kids to see.*
- *Her mother leans against the gate post for support. Her face is flushed, and she smiles sheepishly. Her speech is slurred when she tells Lien and Wouter that she has come to fetch them.*
- *Lien is shocked. She freezes.*
- *Wouter comes to her aid, and helps her mother into the back seat of the car.*
- *Lien sees Sally Swanepoel watching the debacle. She leans over the school fence with an amused smirk on her face. It's the last straw for Lien.*
- *They drive home, and Wouter parks the car in their parking spot in the shade.*
- *Lien prays that no one sees them, but Dirkie is waiting for the elevator. He immediately excuses himself, saying that he has forgotten something in the car.*
- *Wouter consoles Lien by saying that hardly any of the school children saw the state her mother was in.*
- *They put Lien's mother to bed, and close the door.*
- *Dirkie sends Lien an SMS that says, 'Tea and cheesecake'.*
- *When she arrives, Dirkie gives no indication that he thinks anything is amiss.*
- *Dirkie's flat looks like something out of 'Garden and Home' with beautiful original paintings and a cream-coloured couch with lovely big cushions.*
- *Dirkie suggests to Lien that she has a chat with Gerhard, the new young pastor. He says that her mother should perhaps go to a clinic.*
- *Lien doesn't know if she can trust the pastor with her family problems.*
- *She asks Dirkie if he's a believer. 'Big', he says.*
- *The pastorage is old. The garden is neat.*
- *Elna, the pastor's friendly wife, takes Lien to Gerhard's (i.e. Kuifie's) study.*
- *Gerhard is sitting at his computer, casually dressed. Lien sees that he's been listening to Coldplay music.*
- *His study is a friendly, informal room, brightened up with a vase of nasturtiums. There's a charming landscape painting on the wall, as well as graduation photographs. There are shelves of books and a wedding photograph stands on Gerhard's desk.*
- *Lien once again thinks that the pastor is too young to be able to help her family.*
- *Gerhard smiles, and talks about Braam's cricket team's accomplishments. He also discusses the church féte, and says that the old folk who run it think that he must be one of their grandchildren. He suggests that Lien and Wouter and all the other youngsters support the coming church fete, because the elderly are trying to raise money for a big flat screen television set for their old age home.*
- *Then Gerhard suddenly becomes serious, saying he realises it's very difficult for Lien to talk about her family's personal problems, but that they should try to help*

her mother.

- *Lien fights back her tears and is unable to talk.*
- *Gerhard gives her a chance to get hold of herself, by taking his time to open a window.*
- *Lien tells him that people came to take away all their belongings. Overnight they lost everything! They lost their house, the swimming pool and all their friends. They had to move into a small flat, and that her mother now tries to find comfort in a wine box.*
- *The pastor says he can see that she is in pain, and asks her whether there's a family member who she can trust?*
- *She thinks about her father's brother who is a history teacher, and his wife Aunt Poppie. But no, Lien feels that she can't betray her brother.*
- *She says that Aunt Bets is the only one she can trust with the family problems.*
- *Over a cup of coffee Gerhard says he doesn't know why bad things happen to good people. Perhaps adversity makes them strong, so later on they are able to help people who find themselves in similar situations.*
- *He says when bad things happen to one, it's not easy to believe that God loves a person as if he/she is the only person on earth.*
- *Lien feels like telling him that it wasn't his mother who arrived drunk at the school. And that he, Gerhard, doesn't have to stand and beg on a street corner to put food on the table!*
- *She doesn't want to listen to his preaching, and concentrates instead on the piece from Macbeth that Mr McMillan read out to the class.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarom was die gebeure by die skool vir Lien so 'n groot vernedering? __________ __________	(2)
2.	Hoe pas die titel van die hoofstuk in die gebeure? Verduidelik. __________ __________	(2)
3.	Hoe verstaan jy Lien se woorde: "*Jy preek en dis pienk.*"? __________ __________	(2)
4.	Gerhard is nie die konvensionele predikant nie. Verklaar hierdie stelling. __________ __________	(3)

5.	Wat is vir Lien die laaste strooi? ____ ____	(1)
6.	Op watter voorwaarde sal Lien na die matriekafskeid toe gaan? ____ ____	(1)
7.	Wouter het gewys dat hy 'n ware vriend is. Vertel volledig hoe sy optrede dit in hierdie hoofstuk bewys. ____ ____	(3)
		[14]

HOOFSTUK 19: BAIE STERKER AS CAMEL FILTERS

- Die dag na die groot vernedering is Wouter so bedagsaam om saam met haar skool toe te stap en nie fiets te ry nie. Al wat hy sê is, "Vasbyt!"
- Lien verwag die ergste, maar niemand kyk vir haar of wys iets nie. In die kleedkamer kry sy vir Sally Swanepoel, sigaret in die hand, besig om haar hare te kam. Sally vertel emosieloos dat haar pa ook baie drink en soms baie sterker goed rook as Camel Filters. Sy kyk na Lien en sê dan uitdagend dat dit nie hulle skuld is nie. Lien sê niks, hulle kyk mekaar net in die oë. Lien besef dat hulle nader aan mekaar beweeg het en niks anders maak meer saak nie. Sally loop vol selfvertroue, heupswaaiend uit die kleedkamer en toe Lien uitloop, sien sy die pronkertjies in die skooltuin blom.
- Voor tweede pouse kry Lien 'n boodskap van tannie Bets af op haar selfoon. Sy bel terug en tannie Bets sê dat sy en Braam daar moet kom eet. Op Lien se vraag of iets verkeerd is, sê sy nee. Lien bly onrustig.
- Sy en Wouter stap huis toe en sy waardeer dit dat Wouter niks van die vorige dag sê nie. Lien bly onrustig.
- Sy en Braam stap saam na tannie Bets se woonstel en ruik die hemelse kos, maar toe Lien Kuifie in die sitkamer sien, weet sy daar is groot fout. Tannie Bets sê niks in die kombuis nie, maar toe hulle in die sitkamer kom, sê Kuifie dat hulle met haar ma

WOORDESKAT

- vernedering
- bedagsaam
- ergste
- verwag
- emosieloos
- kleedkamer
- uitdagend
- skuld
- selfvertroue
- pronkertjies
- boodskap
- onrustig
- waardeer
- ruik
- ingestem
- behandeling
- opgeneem

gesels het en dat sy ingestem het om vir behandeling te gaan en is
die oggend, vir so drie of vier weke, in die kliniek
opgeneem. Tannie Bets sal vir hulle sorg. Vir die
eerste ruk, mag sy nie oproepe of besoekers ontvang
nie, maar tannie Bets sal vir hulle sê wanneer sy mag.
Lien besef nou hoe ver dinge gegaan het en sy voel
jammer vir haar geel, alleen ma en wonder of iemand
darem vir haar 'n bietjie musiek sal speel.

TANNIE BETS

- Sy vertel vir Tibbey van haar verleentheid by die skool, maar ontvang nie baie simpatie nie. Hy sê net, soos Sally, dat dit mos nie haar skuld is nie. Hy verseker haar dat dit sal verbygaan en as sy oorsee is, sal sy van alles vergeet, ook van hom en Roos.
- Dis nogal lekker sonder haar ma, maar omdat Braam altyd weg is, is dit te stil. Die stapeltjie CD's op die kombuisblad herinner haar aan haar ma, maar sy sien nie kans om haar ma te bel of 'n boodskap te stuur nie.
- Tannie Bets vra vir haar of hulle nie wil saamgaan om haar ma te besoek nie, want sy mag nou besoekers ontvang, maar Lien maak verskoning vir haar en Braam. Tannie Bets sê dit sal goed wees vir haar ma as hulle haar ondersteun en alhoewel Lien skuldig voel, dink sy dat sy nie na 'n plek vol dronkaards wil gaan nie.
- Die dekorbouery is nou in die saal en dit beïnvloed die repetisie en juffrou Breytenbach se humeur. Hein met sy mond vol spykers loop deur onder haar tong. Sy gee hulle 'n 15 minute breek.
- Lien en Hein sit op die bopunt van die pawiljoen. Lien wil weet of hy regtig 'n prokureur wil word en hy sê dis eintlik sy pa se idee. Hy wil graag bou of goed maak waaraan hy kan vat. Lien sê hy moet weer die liedjie van die maan speel. Dis klein en stil, maar baie groot. Lien kry hoendervleis en Norah se liedjie se woorde kom in haar gedagtes:

  It's not the pale moon that / excites me
  That thrills me and delights me, / oh no
  It's just the nearness ...

- Toe hulle huis toe ry, sing Pussycat Dolls weer en Miemie vertel haar pa is in Kaïro. Lien dink dadelik sy bedoel dit figuurlik en wil vir haar sê haar ma is al vir twee jaar op Pluto. Miemie se pa doen 'n IT-ding vir die Egiptenare. Miemie vra vir Lien om die naweek by haar te kom kuier. Hulle sal dit geniet en Roberta kan hulle bederf met kos. Lien maak verskoning dat sy na Braam moet omsien, maar Miemie sê hy kan saamkom of hulle kan vir hom kos neem. Miemie sê vir Lien: "Kóm, man, carpe diem!" Lien moet daaroor dink en haar môre sê.
- Die nag droom Lien van hulle ou huis. Die swembad het ...

- oproepe
- besoekers
- verleentheid
- simpatie
- verbygaan
- oorsee
- herinner
- kombuisblad
- besoek
- ondersteun
- beïnvloed
- humeur
- spykers
- prokureur
- eintlik
- hoendervleis
- gedagtes
- bedoel
- figuurlik
- geniet
- bederf
- carpe diem
- binnenshuise
- glasafskorting
- tweeling

daar staan beddens langsaan. Die tweeling swem in die binnenshuise swembad, agter glasafskortings sodat hulle haar nie sien nie. Sy oorweeg dit om die tweeling te bel, maar besluit daarteen.

- golwe
- oorweeg

CHAPTER 19: MUCH STRONGER THAN CAMEL FILTERS

- *The day after the humiliating meeting with Gerhard, Wouter is kind enough to walk Lien to school, instead of going by bicycle. All that he says to her is 'Vasbyt!' (Be brave!)*
- *Lien expects a bad reaction from her fellow pupils, but nobody indicates that they know anything about the incident with her mother at the school gates. In the cloakroom, Sally Swanepoel, cigarette in hand, is busy combing her hair. Sally casually mentions that her father drinks a lot, and sometimes smokes much stronger things than Camel Filters! She looks meaningfully at Lien and says that they aren't responsible for their parents' behaviour. Lien says nothing. Their eyes meet, and Lien realises that they have become close through their troubles. Sally, hips swaying, walks confidently out of the cloakroom, and when Lien leaves, she notices the sweet peas blooming in the school garden.*
- *Before second break Lien gets a message on her cell phone from Aunt Bets. Lien phones her back, and Aunt Bets invites her and Braam to dinner. Lien asks her whether anything is wrong, but she says no, nothing is wrong, yet Lien feels uneasy.*
- *Wouter and Lien walk home and Lien appreciates the fact that Wouter doesn't mention anything about the previous day. But she still feels uneasy.*
- *Lien and Braam walk along to Aunt Bet's flat. There's the aroma of heavenly food coming from the kitchen, but Lien feels uneasy when she sees Gerhard in the lounge. Aunt Bets is quietly busy in the kitchen. Lien and Braam go into the lounge and Gerhard tells them that he and Bets had a chat with their mother, and that she agreed to go into a clinic for treatment. So she was admitted to one for three weeks this very morning. Aunt Bets will care for them while she is away. Her mother won't be allowed to have visitors or receive phone calls for a while. Aunt Bets will tell them when they can contact her. Lien realises how far things have gone, and feels sorry for her poor lonely mother. She wonders whether someone will play her a little music.*
- *Lien tells Tibbey of her humiliation at school, but he is not very sympathetic. Just as Sally had said, Tibbey says she is not responsible for her mother's actions. He assures her that this time too will pass, and that one day, when she is overseas, she won't even remember it. She will also forget about Roos and him.*
- *Lien likes being free of her mother and her problems, but it gets very quiet in the flat as Braam is always away. The CDs on the counter top remind her of her mother, but she can't contact her at all.*
- *Then one day Aunt Bets asks Lien and Braam if they'd like to accompany her on a visit to their mother, because she is now allowed to receive visitors. Lien excuses Braam and herself. Aunt Bets says it would be good for their mother to have their*

support. Although Lien feels guilty about it, she isn't keen to visit a place full of drunkards.

- *The décor for the school play is being constructed in the hall, and that has an influence on the rehearsals and on Miss Breytenbach's temper. Hein, with his mouth full nails, is scolded by her. She gives them all a fifteen minute break.*
- *Lien and Hein sit at the top of the pavilion. Lien asks him if he wants to study law, but Hein says it's really his father's wish. He wants to build things, make things with his hands. He likes to be hands on! Lien asks him to play 'The song of the moon' on his harmonica. She thinks it is great. Lien gets goose bumps when she hears it, and thinks about one of Norah's songs.*
- *When they drive home Miemie plays Pussycat Dolls. She says her father is in Cairo. Lien immediately thinks she's speaking figuratively, and wants to say her mother has been on Pluto for two years already! But Miemie speaks literally. Her father is busy on an IT project for the Egyptians. Miemie invites Lien for the weekend. She says they'll enjoy themselves, and Roberta will spoil them with food. Lien tells her that her mother is away, and that she must look after Braam, but Miemie says he is welcome to stay as well, or they can take food home to him. 'Come on Lien, carpe diem!' (seize the day) she says. Lien must think about it and let her know tomorrow.*
- *That night Lien dreams about their old house. The swimming pool has waves and beds around it. The twins are swimming in the indoor swimming pool, but they can't see her, because there is a glass partition. She considers phoning them, but in the end decides against it.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Kies die korrekte antwoord. Hoe het die kinders die volgende dag gereageer? • Almal het haar soos agies aangekyk. • Hulle het agter hulle hande gepraat. • Niemand het vir haar gekyk of anders gereageer nie. • Party het openlik gelag en na haar gewys. ____	(1)
2.	In die vorige hoofstuk het Sally Swanepoel geamuseerd gelyk. Wat het nou gebeur wat Lien en Sally nader aan mekaar gebring het? ____ ____ ____	(2)
3.	Wat sien Lien toe sy by die kleedkamer uitloop? Is dit van enige betekenis? ____ ____ ____	(2)

4.	Lien was verniet onrustig. 4.1 Stem jy saam? ________ 4.2 Motiveer jou antwoord. ____ ____ ____	(2)
5.	Waarom was Lien half teleurgesteld met Tibbey se reaksie op haar groot verleentheid? ____ ____	(2)
6.	Wat het die repetisie beïnvloed? ____	(1)
7.	Hoe het Lien en Hein onverwags vriende geword? Verwys ook na die gebeure in hoofstuk 16. ____ ____ ____	(4)
8.	Miemie sê haar pa is in Kaïro. Is dit denotatief of konnotatief gebruik? Motiveer jou antwoord. ____ ____	(2)
9.	Lien sê haar ma is al die afgelope twee jaar op Pluto. Is dit konnotatief of denotatief gebruik? Verduidelik waarom jy so sê. ____ ____	(2)
10.	Noem **TWEE** redes waarom Lien moontlik Miemie se uitnodiging sal aanneem. ____ ____	(2)
11.	Wat bedoel Miemie met die woorde aan Lien: "Kóm, man, carpe diem!"? ____ ____	(1)
12.	Wat is Hein se toekomsplanne? ____ ____	(2)
13.	Vertel kortliks wat Lien daardie nag van haar gewese vriendinne, die tweeling, Su-Marie en San-Marie, droom. ____ ____ ____	(3)

14.	Waar en wat het jy ook van hierdie tweeling gelees? Noem **TWEE**. ____ ____ ____	(2)
15.	Wat het aanleiding gegee tot die titel van die hoofstuk? ____ ____	(2)
		[30]

HOOFSTUK 20: NUWE MENSE RELAX NOU HIER

- Sy vind die bushalte maklik, want die man in die kaartjieskantoor op Kerkplein het mooi verduidelik. Terwyl sy loop, raak sy bekommerd oor haar veiligheid en die R200 in die rooi sportsak.
- Sy sien die bekende naam van hulle woonbuurt op die bus en sy gaan sit heel agter langs 'n groot venster sodat sy alles kan sien. Die stad lewe, vol kleure en beweging. Sy ken nie die omgewing nie, maar later begin sy dinge soos die inkopiesentrum, die kliniek waar Braam se mangels uitgehaal is, die straat waar die laerskool is, en die biblioteek waar hulle vakansies na voorlesings geluister het, herken. Sy onthou ook die bakkery waar haar ma die slegte gesondheidsbroodjies gekoop het en die slaghuis wat Snoek verkoop het. Sy onthou die man met die braaitang wat so gespog het met sy spesiale sousie vir die Snoek. (haar pa)

  Nuwe plekke is 'n tak van Woolworths, 'n haarkapper en baie nuwe huise.
- Naby die hoërskool klim skoolkinders in die bus, maar sy weet hulle sal haar nie herken nie, maar sy herken vir Adrie Neethling
- Hulle sit in die middel van die bus en sy dink daaraan dat sy ook saam met hulle kon giggel en gesels, maar nou is sy 'n bedelaar.

ADRIE

- Toe sy afklim, sê die bestuurder hy kom oor 20 minute weer daar verby.
- Sy loop verby huise en onthou Nina Groenewald met die blonde hare en die lispel. Sy onthou ook die verjaarsdag-partytjie toe Nina se ma 'n hanswors gekry het en hoe hulle dit geniet het. Sy skrik toe sy Nina in die tuin sien, besig

WOORDESKAT

- kaartjieskantoor
- woonbuurt
- kleure
- beweging
- omgewing
- inkopiesentrum
- mangels
- uitgehaal
- voorlesings
- bakkery
- verkoop
- slaghuis
- gespog

om met die honde te speel. Sy is nog net so blond, maar langer.

- Sy staan in die straat en kyk na hulle huis wat nog dieselfde is, maar tog anders. Die wit mure is nou skelpienk geverf wat die huis meer *funky* laat lyk. Daar is ook 'n nuwe posbus.
- Sy wonder of die Blakes nog langsaan bly en of Henkie Smit-hulle nog aan die anderkant bly. Henkie het altyd die honde geterg en was altyd in die moeilikheid by die skool.

- Sy wil graag ingaan, maar die soliede sekuriteitshek is op knip. 'n Groot BMW kom uitgery, maar hulle sien haar nie. Lien sien vir 'n oomblik die bekende handgekerfde voordeur en die Icebergs (wit rose), weerskante van die paadjie, wat baie gegroei het.
- Sy lui die klokkie en 'n stem oor die interkom vra of sy kan help. 'n Luik langs die hek gaan oop en 'n vrou met 'n bruin uniform vra of sy kan help.
- Lien sien die tuin soos sy dit onthou met die Jakarandaboom, die fokuspunt, wat so gemors het, maar waarvan haar ma so gehou het. Daar is ander tuinmeubels langs die swembad.

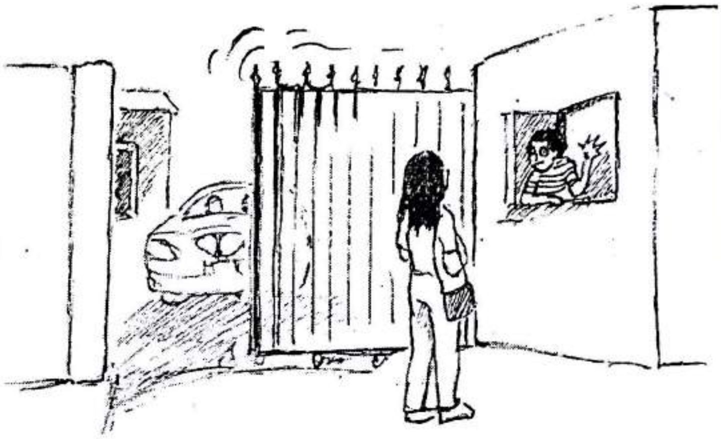

- Lien vra of sy die toilet kan gebruik, maar die vrou is nou kortaf en maak die luik toe. Lien skree dat sy net wil kyk en nie hulle goed wil vat nie.
- Lien tel die rooi sportsak op en loop terug. Sy weet nou sy hoort nie meer daar nie, die deure is gesluit en die hek gegrendel.

• braaitang
• biblioteek
• gesondheids-broodjies
• skelpienk
• geverf
• langsaan
• geterg
• sekuriteits-hek
• handgekerfde
• weerskante
• luik
• klokkie
• fokuspunt
• kortaf
• voordeur
• gegrendel

CHAPTER 20: NEW PEOPLE LIVE HERE NOW

- *Lien finds the bus stop easily, because the man who sells the tickets on Church Square has told her where to find it. As she walks towards it she worries about her safety and about the R200 in her red sports bag.*
- *She sees the familiar name of their old suburb on the bus marquee, and she takes a seat at the back of the bus next to a big window where she can see the world go by. The city is alive with colour and movement. At first she doesn't recognise her old neighbourhood when they get to it, but then she sees the shopping centre, the primary school street, and then the clinic where Braam's tonsils were removed,*

library where stories were read to them during school holidays. She remembers the bakery where her mother bought awful health bread, and the butchery that sold snoek as well as meat. She also remembers the man with the braai tongs who boasted about his special sauce recipe for snoek. There's a new Woolworths branch, a hairdresser and many new houses in the neighbourhood now.

- Close to the High school children board a bus. She recognises Adrie Neethling, but she knows that nobody will recognise her with the wig and spectacles.
- They all sit together in the middle of the bus and she thinks that she should be laughing and chatting with them all, but now she is just a street beggar.
- When she gets off the bus, the driver says that he'll be back in twenty minutes.
- She walks along past the houses in her old neighbourhood, and remembers Nina Groenewald, the blonde girl who talked with a lisp. She also remembers Nina's birthday party when her mom hired a clown to entertain them. How they enjoyed that!
- She gets a shock when she walks past Nina's house and sees her in the garden playing with their dogs. She is still blonde, but she's grown taller.
- Lien stands in the street in front of their old house. It's still the same, but somehow different. The white walls have been painted a shocking pink, so the house looks quite funky. There's a new post box at the gate.
- She wonders if the Blakes still live next door, and if Henkie Smit's family still live on the other side. Henkie used to tease the dogs, and he was always in trouble at school.
- She wants to go into the house, but the security gate is closed. It opens as a BMW drives out and for a moment Lien sees the hand carved front door and the iceberg roses that have grown quite big along both sides of the path. Lien sees the jacaranda tree, the focal point of the garden. It has dropped a carpet of **blossom** on the ground. It made a bit of a mess, but her mother loved it a lot. The garden furniture has changed.
- She rings the bell. A shutter next to the gate opens and a woman in a brown uniform looks out and asks: 'May I help you?'
- Lien asks if she can use the toilet, but the woman abruptly closes the shutter. Lien shouts out that she just wants to see the place, not steal anything!
- She picks up the red sports bag and starts walking back to the bus stop. She realises that she doesn't belong there anymore. The doors are locked and the gate is secured.

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarom dink jy het Lien skielik 'n behoefte om na hulle ou huis toe te gaan? ____	

	______________________________________ ______________________________________	(2)
2.	Watter gevoelens ervaar Lien toe sy sien hoe die skoolkinders giggel en gesels? ______________________________________ ______________________________________	(2)
3.	Vul die korrekte woorde in die oop spasies in. Toe Lien voor die huis staan, sien sy dat die wit mure ____________ geverf is. Daar is ook 'n nuwe ____________ en die ____________ weerskante van die ____________ het vreeslik gegroei. (4 ÷ 2)	(2)
4.	Waarom was dit vertroostend dat die Jakarandaboom nie verander het nie? ______________________________________	(1)
5.	Wie, dink jy, is die man met die braaitang en waarom sê sy dit nie? ______________________________________ ______________________________________	(1)
6.	In hierdie hoofstuk ontvang Lien afsluiting. Wat besef sy? ______________________________________ ______________________________________	(1)
7.	Wie was hulle bure? ______________________________________	(1)
8.	Wat moes Lien besef het toe sy vra om die toilet te gebruik? ______________________________________	(1)
		[11]

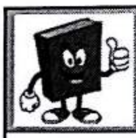

HOOFSTUK 21: SJERRIE VIR DIE KOUE

- Toe Lien voor die sentrum afklim, is daar 'n donderslag en sy sien die naderende reën. Haar gedagtes is nog steeds by hulle ou huis. Sy dink aan die pienk muur en die duur tuinmeubels en wie dit gebruik. Sy wonder of die seun nou in haar warm, of in Braam se koue kamer slaap.
- In die kleedkamer is niemand nie en sy verklee haastig. Sy stop haar straatklere in die sak, hoe gekreukelder, hoe beter, want dan is hulle meer simpatiek en "skuldige gewetes", gee groter bydraes. Die dag se wins is R68, 'n goeie middag. Sy het ook nog geld van die vorige middag. Sy koop 'n pakkie hoender, tamaties en drie aartappels, maar ook 'n paar luukshede soos mayonnaise, ham en twee Milo Bars.
- Lien is haastig, want Miemie-hulle kom haar oplaai vir die repetisie.
- Toe Lien buite kom, sak die reën uit. Sy reën papnat toe sy die

WOORDESKAT

- afklim
- donderslag
- naderende
- duur
- tuinmeubels
- gebruik
- verklee
- haastig
- gekreukelder
- gewetes
- bydraes
- vorige

straat oorsteek, maar 'n motor toet en die vrou skree sy moet inklim. Sy sien dit is Hein en sy ouers. Hein is 'n jonger weergawe van sy pa: kort dik nek, krullerige, blonde hare en 'n groot neus.

- Die kort, ronde tannie sê dat Hein haar herken het en babbel oor die storm.
- Hein is half ongemaklik toe hy haar voorstel. Sy pa groet vriendelik, maar sy ma praat aanhoudend. Lien moet haar in die rede val om te sê waar hulle moet indraai.
- Sy is half verbaas dat Hein normale ouers het.
- Die aand sê Lien vir Miemie sy sal die naweek by haar kom kuier, want Braam gaan na Deon toe. Miemie is bly en draai die Pussycat Dolls sommer harder.
- Braam lê voor die televisie en kyk 'n sportprogram. Lien skep vir haar Lasagne in en eet voor die televisie. Braam sê hulle ma het gebel en gesê dat sy die einde van die week huis toe kom. Tannie Bets sal haar bring. Lien kan nie glo vier weke is al verby nie. Sy weet nie wat om te voel nie en wonder of haar ma regtig nie meer drink nie.
- Tibbey is reg, want die winter is lekkerder as die warm son in die somer. Gelukkig begin sy nie so vroeg in die oggend nie.
- Roos kla aanhoudend, al dra sy dik broekiekouse, 'n dik, pienk trui en 'n pienk wolmus.
- Tibbey sê sy word 'n ou tannie en moet bietjie sjerrie soos Johnny drink om haar warm te maak. Roos vererg haar en sê sy suip nie.

• wins
• luukshede

• mayonnaise
• oplaai

• papnat
• straat oorsteek

• weergawe
• voorstel

• in die rede val
• indraai

• normale
• skep in

• einde
• winter

• stem saam
• vroeg

• kla
• broekiekouse

• aanhoudend
• wolmus

CHAPTER 21: SHERRY FOR THE COLD

- *When Lien gets off the bus in front of the shopping centre she hears a burst of thunder, with the promise of rain. Her thoughts are still with their old family house. She thinks of the pink walls and the expensive garden furniture – it's a place where other people now live. She wonders if the son sleeps in her warm bedroom, or in Braam's bigger, but colder room.*
- *There is no one in the cloakroom, so she quickly changes her clothes. She puts her street clothes in her bag, the more creased they are the better, because then people become sympathetic to her plight. Sympathy leads to large donations.*
- *The profit for the day is R68, a good afternoon. She has money left from the previous day. Lien buys a pack of chicken pieces, some tomatoes and three potatoes, as well as a few luxury items - mayonnaise, ham and two Milo Bars.*
- *Lien is in a hurry, because Joe and Miemie will pick her up to go to the rehearsal.*

When Lien gets out of the building it's pouring with rain. She is already soaking wet when she crosses the street, but a car hoots and a woman calls to her to hop into it. Hein and his parents are in the car. Hein is a younger version of his father: short and thick-set, with curly blond hair.

- *Hein's short, plump mother says that Hein recognised her as she was crossing the road. Then she talks non-stop about the storm. Hein is clearly a little uncomfortable when he makes the introductions. His father greets her in a friendly manner, though his mother can't stop talking. Lien has to interrupt her to ask Hein's father to drop her off at her destination.*
- *She is amazed that Hein has such friendly, ordinary parents.*
- *That evening Lien tells Miemie that she can visit her over the weekend, because Braam is going to see his friend Deon. Miemie is very happy and turns up the volume of the Pussycat Dolls CD that is playing.*
- *Braam slouches in front of the television. He's watching a sports program. Lien dishes out a portion of lasagne for herself and eats it in front of the television. Braam says that their mother phoned to say that she would be coming back at the end of the week. Aunt Bets will fetch her. Lien can hardly believe that four weeks have already passed. Lien doesn't know how she feels about it, and wonders if her mother is really no longer drinking alcohol.*
- *Tibbey is right. Winter is more pleasant than the hot summer sun. Fortunately when she arrives at her begging corner in the afternoon, it is pleasant and warm.*
- *Roos complains about the cold continuously, although she wears thick pantyhose, a thick pink jersey and a pink woollen beenie.*
- *Tibbey says she is turning into an old lady and that she should drink a little sherry to keep warm, just as Johnny does. Roos is furious, and says that she doesn't drink alcohol!*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waaraan dink Lien terwyl sy van haar bedelklere ontslae raak? ______________________________________ ______________________________________ ______________________________________	(2)
2.	Waarom is dit vir 'n bedelaar beter om sleg te lyk, byvoorbeeld met gekreukelde klere aan? ______________________________________ ______________________________________	(2)
3.	Watter luukshede koop Lien vir hulle vir middagete? ______________________________________ ______________________________________	($1\frac{1}{2}$)

- *In the kitchen Lien is introduced to Roberta, who greets her in a friendly manner.*
- *She asks the girls what they want for supper. Miemie asks Lien if she's ever eaten sushi. Lien shakes her head. Miemie orders maki for starters, then a main course with chicken, and something with chocolate in it for dessert.*
- *Miemie introduces Lien to her mother, a small red headed woman. She's watching a food demonstration on television, and next to her is a bottle of mineral water and a half full glass of water.*
- *She greets Lien in a friendly way, saying that she's heard a lot about her. The girls watch the programme with her for a while, and then Miemie suggests that they go for a swim.*
- *The rest of the weekend is spent at the swimming pool, while Roberta spoils them with strange, exotic food. Lien has never eaten and drunk so much in her life.*
- *They sleep on Miemie's bed, watch DVD's and talk until late in the night. Miemie tells her about her father who has a hobby building model aeroplanes, and Lien tells Miemie about her mother who is in a clinic. Miemie is impressed and asks if they can visit her mother.*
- *Lien is sorry that the weekend has to end, because it's been wonderful to be away from her own troubles for a while.*

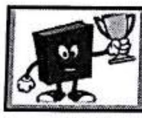

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Vergelyk Miemie se huislike lewe met die huislike lewe van Lien. ________________ ________________ ________________ ________________ ________________ ________________ ________________ ________________ ________________	(8)
2.	Hoe reageer Miemie op Lien se storie? ________________	(1)
3.	Wat weet jy van Miemie se ma? ________________ ________________ ________________	(2)
4.	Hoe lyk die kunswerke in Miemie-hulle se huis? ________________ ________________	(2)
		[13]

HOOFSTUK 23:
DIE WELCOME-HOME-MAMMIE-DING

- Wanneer Lien die middag by die woonstel kom, sien sy twee Pick n Pay-sakke op die eetblad staan.
- Sy weet onmiddellik dat haar ma terug is.
- Haar ma sit in die sonkolletjie in die sitkamer. Sy lyk maer en weerloos en haar swart bloes lyk te groot. Lien hoop die beker op die tafel is koffie.

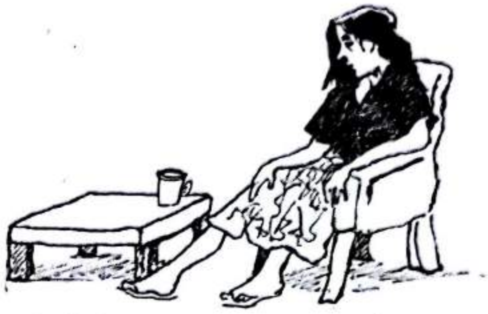

- Hulle kyk woordeloos na mekaar en dan staan haar ma op, druk Lien teen haar vas, streel oor haar hare en sê sy het baie na hulle verlang.
- Lien druk nie terug nie, maak haar los, sê sy is bly haar ma is terug, maar sy moet gaan werk. (Let op Lien se reaksie.)
- Alhoewel Lien haarself 'n bietjie haat, kan sy nie die *welcome-home-*mammie-ding nou doen nie. Sy verstaan nie haar gevoelens nie en neem haar voor om die aand te probeer.
- Tibbey sê die lewe het haar ouers vreeslike klappe gegee en hy dink haar ma het nou liefde nodig en nie nog 'n klap nie.
- Lien se reaksie is dat dit haar ouers se eie skuld is en nou moet sy en Braam daaronder ly.
- 'n Gehawende bakkie stop by haar. Dis 'n ou swartman en sy vrou. Hy het baie plooie, 'n grys baardjie en 'n pyp in sy mond. Hy kyk na sy vrou, sê iets en sy haal 'n munt uit haar kopdoek wat sy vir Lien gee.
- Lien voel verskriklik sleg om geld te neem van iemand wat ook swaarkry. Sy bedank hulle saggies, maar voel lus om te skree.
- Wanneer Lien by die huis kom, hoor sy Rachmaninoff se tweede Klavierkonsert. Sy verbeel haar sy hoor ook die bekende *tjorr, kraak, ploinks* en sug. Sy sien die glas met die goue vloeistof langs die stoof. Haar hart ruk, maar toe sy daaraan proe, is dit Appletiser. Haar ma staan in die deur met 'n vreemde uitdrukking op haar gesig.
- Lien gaan toneeloefening toe. Die aand op die pawiljoen vra Hein haar om saam met hom matriekafskeid toe te gaan. Lien moet vir hom sê dat Wouter haar klaar gevra het. Toe sy afklim, mompel sy dankie dat hy haar gevra het.
- Braam en haar ma sit in die sitkamer en gesels asof niks verkeerd is nie. Hulle het vir haar gewag vir ete. Haar ma sê hulle eet sommer in die kombuis. Sy staan op en vryf oor Braam se krulkop en sê dis lekker om terug te wees en sy het hulle vreeslik gemis.

WOORDESKAT

- eetblad
- onmiddellik
- sonkolletjie
- maer
- weerloos
- sitkamer
- woordeloos
- druk
- streel
- verlang
- alhoewel
- haat
- gevoelens
- klappe
- ly
- gehawende
- plooie
- munt
- kopdoek
- swaarkry
- lus
- verbeel
- vloeistof
- afklim
- gesels
- gemis
- goor
- dop
- skep
- moeilik
- verskoning
- beslis

- Lien is kwaad. Sy kan nie glo almal maak of die twee jaar niks was nie. Dit was nie 'n *trip* Disneyland toe nie. Sy wil sommer goor wees en vra wat van 'n dop.
- Braam skink koeldrank, haar ma sukkel om die kos in die borde te skep. Robbie Williams sing *"Angels"*.
- Haar ma vat hul hande en sê dat die twee jaar moeilik was en sy vra om verskoning vir alles wat sy gedoen het. Sy gee hulle pa die skuld.
- Braam sê dis *oukei* en hulle is ook bly. Hy vra of sy ma na sy krieketwedstryd sal kom kyk en sy sê dat sy dit beslis sal bywoon.
- Lien bly egter kwaad vir haar ma en vir haarself.
- Die situasie by die huis irriteer Lien. Niemand wil iets verkeerd sê of oor die kliniek praat nie en selfs sy en Braam baklei nie. Braam vra vir sy ma of Binnelandse Sake nie oor haar afwesigheid gekla het nie. Sy antwoord dat hulle simpatiek was, want dit was vir siekte en die mediese fonds het ook vir haar behandeling betaal.
- Lien besef dat, net soos sy, Braam ook sy ma dophou en toe sy iets per ongeluk in die kombuis breek, skrik albei baie groot. Haar ma lyk verslae toe sy sê dit was net 'n ongeluk en Lien besef dat sy baie onseker van haarself geword het.

- **bywoon**
- **situasie**
- **irriteer**
- **afwesigheid**
- **gekla**
- **mediese fonds**
- **besef**
- **dophou**
- **breek**
- **verslae**
- **ongeluk**
- **onseker**

CHAPTER 23: THE WELCOME-HOME-MOMMY-THING

- *When Lien gets home one afternoon she sees two Pick 'n Pay grocery bags on the kitchen counter. She realises at once that her mother is back home.*
- *Her mother sits in a sunny spot in the lounge. She looks fragile. She seems to have lost weight, as her black blouse looks too big for her. Lien hopes the mug on the table contains coffee.*
- *They stare at each other. Then her mother stands up and gives Lien a hug, strokes her hair and says she has really missed her children. Lien doesn't react, releases herself and says she is happy to see her mother, but that she must leave for work.*
- *Although Lien hates herself for it, she just can't do the welcome-home-mommy-thing. She doesn't understand her own feelings and means to try to be more understanding when she gets home again later on.*
- *Tibbey talks to Lien. He says that her parents have suffered huge setbacks in their lives, and that her mother now needs love from Lien, not a slap in the face.*
- *Lien's reaction is that her parents have brought misfortune on themselves, and that she and Braam have had to suffer the consequences.*
- *When she arrives on the corner of the street where she begs, an aged green van stops next to her. In it is an old couple. The man looks at his wife who then takes a coin out of her headscarf and gives it to Lien. Lien feels guilty about taking money from people who do not have much money themselves. But she nevertheless* ***does*** *take their money. She thanks them softly, but inwardly she's screaming.*
- *When she arrives home she hears Rachmaninoff's second Piano Concerto. She imagines she hears the familiar wheezes and sighs coming from her mother that*

always accompany the music. When she sees a glass with golden fluid in it, she is anxious - is her mother drinking again? - so she tastes it and is relieved to find that it's an appletiser. Her mother is standing in the doorway with an odd expression on her face.

- *Lien goes to a play rehearsal and at the pavilion Hein asks her to accompany him to the matric farewell. Lien tells him that Wouter has already asked her to be his partner. When she leaves the pavilion, she mumbles a thank you to Hein.*
- *At home Braam and his mother are sitting in the lounge. Her mother says they have been waiting for her, and that they'll be eating in the kitchen. She strokes Braam's curls and says it is **so** good to be back. She says that she has missed her children very much.*
- *Lien is angry. She can't believe that her mother and Braam are pretending that the past two years haven't happened. It's been no Disneyland holiday! She wants to be mean, and says to her mother, 'What about a drink?'*
- *Her mother is upset, and struggles to dish up dinner.*
- *Then their mother takes their hands and apologises for the way she's behaved over the past two years. She says she realises that it hasn't been easy for them. She refers to the incident with their father that affected her so badly.*
- *Braam says it is all okay, and that they are glad that she is back. He asks her if she is coming to watch his cricket match, and she says that she will be there.*
- *Lien stays angry with her mother and with herself.*
- *The situation at home irritates Lien. They never talk about the clinic and they don't fight anymore. Braam asks his mother whether Internal Affairs complained about her absence, but she says that they were very understanding and sympathetic, and that the medical fund paid for her treatment.*
- *Lien realises that like her, Braam keeps a watch on their mother, and when she mistakenly breaks something in the kitchen, they both get a fright. Her mother looks so dismayed, that Lien realises that she has become very unsure of herself.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik hoe die titel van hierdie hoofstuk inpas by die inhoud.	(2)
2.	Omdat Tibbey 'n buitestander is, het hy meer insig as Lien. Hoe sien hy Lien se situasie?	(2)

3.	Waarom, dink jy, voel Lien so sleg om die muntstuk by die vrou te neem? ____________________ ____________________	(2)
4.	Waarom tree Lien so onvergewensgesind op? ____________________ ____________________ ____________________	(2)
5.	Braam en Lien is baie agterdogtig wat hulle ma se probleem betref. Gee **TWEE** voorbeelde. ____________________ ____________________	(2)
6.	Wie blameer Lien se ma vir haar drankprobleem? ____________________	(1)
7.	Waarom is die situasie op die pawiljoen vir Lien so moeilik? ____________________ ____________________ ____________________	(2)
8.	Hoe het Lien se ma verander? ____________________	(1)
9.	By wie pas die stellings. Vul net die naam van die persoon in.	(8÷2) (4)
		[18]

1. gemakliker met die situasie	1.
2. nooi vriende na woonstel	2.
3. verstyf as ma hom/haar druk	3.
4. vergewe makliker	4.
5. haat die voorgee	5.
6. gebruik werk as verskoning	6.
7. steeds kwaad	7.
8. gewild onder vriende	8.

HOOFSTUK 24: DIE TOPPIE SONDER BATES

- Dis die dag van Lien se agtiende verjaardagpartytjie by tannie Bets.
- Haar ma, Braam, Wouter en Miemie is daar. Sania Twain sing op die agtergrond.
- Miemie het 'n seksie swart toppie aan wat die gebrek aan bates beklemtoon. Sy gee vir Lien 'n geskenk toe Lien haar ongemaklik innooi. Lien dink dit is die nuutste CD van Norah.
- Wouter se hare is amper gekam. Hy sê sy kry haar geskenk later.

WOORDESKAT

- agtiende
- verjaardag-partytjie
- agtergrond
- gebrek

- Lien help tannie Bets in die kombuis waar tannie Bets aan alles proe. Miemie sê sy dink die toppie is te klein, want dit skaaf haar. Lien verseker haar dat sy *cool* lyk.
- Wouter gesels gemaklik met haar ma wat lemoensap drink en met Braam praat hy rugby.
- Aan tafel sê tannie Bets Wouter moet vir hulle 'n wyntjie skink, maar besef nie om nie, maar tannie Bets en Wouter gaan haa gou vrugtesap van Woolworths in die kombuis.

- Tannie Bets sê die vrugtesap is gesonder, gee jou blink oë en krulhare. Miemie kyk onseker na Braam met die krulhare. Sy sê dat hy klaar krulhare het en al klaar 'n bietjie soos . . .
  Lien en haar ma sê gelyk, Josh Groban lyk. Almal lag en tannie Bets stuur die bakke rond.
- Wouter gee die slaai aan en 'n kersietamatie val in Miemie se glas. Miemie probeer met haar vinger die tamatie uithaal, maar sy sukkel en almal lag dat die trane rol.
- Wouter hou almal aan die gang en Miemie geniet haar gate uit. Selfs Lien se ma lag 'n regte laggie.
- Haar agtiende verjaardag is anders as dié van die kinders by die skool. Hier is nie Volkswagen Polo's of deposito's in banke of bottels Tequila of rye shooters betrokke nie, maar Lien is tevrede.
- Sy lê in haar bed en sê vir Norah dat sy onder die omstandighede nie vir meer kon gevra het nie. Sy wonder of sy hulle sal mis en slim Norah probeer alweer beter weet – sy sal eensaam wees.
  Out across the endless sea / I could die in ecstacy /
  But I'll be a bag of bones / Driving down the road alone

bates
beklemtoon
innooi
geskenk
proe
verseker
lemoensap
skink
gesonder
onseker
kersietamatie
geniet
anders
betrokke
tevrede
omstandighede
eensaam
oor
ekstaties
sak bene

CHAPTER 24: THE TOP WITHOUT ATTRIBUTES

- *It's the day of Lien's eighteenth birthday party at Aunt Bets's flat.*
- *Her mother and Braam are there, Wouter and Miemie are at the door.*
- *Miemie's wearing a sexy black top that shows off her slim, small breasted figure. She hands Lien a present as she is invited into the flat. Lien thinks it might be Norah's latest CD.*
- *Wouter says she'll get a present from him later on. His hair looks a little untidy, not neatly combed.*
- *Lien helps Auntie Bets, (who has to taste everything) in the kitchen. Miemie comes*

in and says she thinks her top is too tight, but Lien tells her that she looks cool.

- *Wouter chats a bit to Lien's mother and then he and Braam talk about rugby.*
- *They all sit down at the dining table and Aunt Bets, without thinking, asks Wouter to pour them all a drink. Then she realises that she has made a mistake, but Lien's mother says it is okay. Aunt Bets asks Wouter to get fruit juice from the kitchen anyway.*
- *Aunt Bets says that fruit juice is healthy. It makes one's eyes shine and hair curl! Miemie looks at Braam's hair and says that Braam already has curly hair and already looks a little like ... Before she can complete the sentence Lien and her mother says together, Josh Groban.! They all laugh as Aunt Bets passes the food around.*
- *Wouter hands the salad bowl to Miemie and a cherry tomato falls into her glass. She tries to get it out with a finger, and everybody laughs at her effort until they're almost crying.*
- *Wouter is the one who keeps the party going and Miemie enjoys herself very much. Even Lien's mother laughs.*
- *Lien's eighteenth birthday is different from most of her schoolmates' parties. There's no Volkswagen Polo, no bank deposits, no bottles of tequila, no rows of shooters. But Lien is satisfied.*
- *She lies in bed and tells Norah that she couldn't ask for more under the circumstances. She wonders if she will miss them all when she leaves, and clever Norah answers her - she will be lone*
  Out across the endless sea / I could die in ecstasy /
  But I'll be a bag of bones / Driving down the road alone

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Wouter sê dat hy later vir haar 'n geskenk sal gee. Sy vermoed dis 'n bydrae vir haar fonds. Van watter fonds praat sy? ____	(1)
2.	Hoe weet ons dat Lien se vermoede dat Miemie se geskenk 'n Norah-CD is, korrek was? ____	(1)
3.	Tannie Bes was onsensitief. 3.1 Stem jy saam? ____________ 3.2 Motiveer jou antwoord. ____ ____	(1) (1)
4.	Hoe verskil Lien se agtiende verjaardag van dié van sommige kinders in haar skool? Noem ten minste **DRIE** verskille. ____	

		(3)
5.	Na aanleiding waarvan was Miemie so verbaas toe sy na Braam kyk?	(1)
6.	Waarom, dink jy, is die titel: "Die toppie sonder bates"?	(1)
7.	Wouter sien Christien Jooste hier onder ander omstandighede. Verduidelik.	(2)
8.	Miemie sorg vir baie pret. Verduidelik.	(2)
		[13]

HOOFSTUK 25:
HALFPRYS IS HALFPRYS

- Magriet, een van die bedelaars wat agter die sentrum staan en bedel, kom sê, boontjies en Pilchards is nou halfprys by Spar.
- Roos sê hulle moet dadelik gaan, maar Tibbey sê hy hou nie van boontjies-in-tamatiesous nie, maar Roos sê hy hou van vis.
- In die winkel gryp hulle elkeen 'n mandjie, maar Lien sien nêrens die kennisgewings wat "specials" (winskopies) aandui nie.
- Roos pak genoeg in haar mandjie. Lien pak 'n paar blikke in en Tibbey pak 'n paar blikke vis in. Lien waarsku weer dat daar geen kennisgewings is nie, maar Roos is op pad na die *till* (kasregister).
- Die vrou by die *till* stoot Roos se blikkies een vir een oor die elektroniese prysleser. Na die derde blikkie roep Roos: "Maar dis halfprys!"
- Die vrou by die *till* praat Sotho met die vrou op die *till* langs haar en dié vrou sê ook daar is nie 'n *special* nie.
- Roos sê hulle pamflet sê so en hulle moet die bestuurder roep.

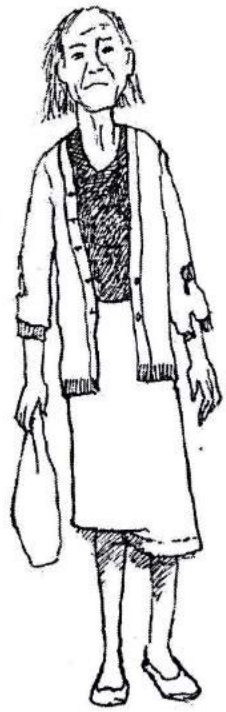

WOORDESKAT

- boontjies
- halfprys
- dadelik
- hou nie van
- gryp
- mandjie
- waarsku
- kennisgewings
- genoeg
- elektroniese prysleser
- winskopies

- Die bestuurder sê ook daar is nie *specials* nie.
- Die mense in die tou begin rusteloos raak en een vra of dit nog lank gaan neem. Roos kyk vererg na die man.

- Hulle kyk onvriendelik na Roos en die bestuurder.
- Lien wil in die aarde insak, maar dan onthou sy sy is nie Lien Jooste nie.
- Lien draai om en gee die man ook 'n kyk en Roos staan hande in die sye na die bestuurder en gluur. Tibbey kyk geamuseerd na Roos.
- Die bestuurder sê dat hoofkantoor hulle sou laat weet het as daar *specials* was, maar hy lyk ook nou onseker.
- Die bestuurder sê hulle moet dit teen halfprys gee, maar moet die strokies na hom toe bring.
- Roos stap tevrede uit en sê: "Die blerrie cheek".
- Hulle kry Magriet voor die Spar en sy vra of daar nog oor is en Roos sê hulle weet nie van die *specials* nie. Magriet haal die pamflet uit en hou dit vir Roos om te lees.
- "Dis dan Checkers! Dis nie Spar nie!"
- Magriet sê net: "Oeps!" Roos gluur haar aan. Roos stap na die uitgang, Tibbey agter haar en Lien agter Tibbey.
- Die Volvo hou elke middag stil, met Sproetjie agterin. Hy gaan haar seker by 'n kleuterskool haal.
- Sproetjie sê vir Britney sy moet vir die tannie met die lelike skoene sê sy gaan 'n boetie kry.
- Sproet gee weer baie en Lien voel ongemaklik.

- **pamflet**
- **bestuurder**
- **rusteloos**
- **in die aarde insak**
- **geamuseerd**
- **onseker**
- **strokies**
- **hoofkantoor**
- **haal uit**
- **gluur**
- **uitgang**
- **kleuterskool**
- **lelike**
- **onthou**

CHAPTER 25: HALF PRICE IS HALF PRICE

- *Magriet, one of the beggars who stands begging behind the shopping centre, tells everyone that baked beans in tomato sauce as well as pilchards, are now half price at Spar.*
- *Roos says they must get to the Spar immediately, but Tibbey says he doesn't like baked beans. Roos tells him that she knows he likes fish, so he* ***must*** *accompany her.*
- *They grab baskets in Spar, but Lien doesn't see a notice announcing specials anywhere in the shop.*
- *Roos stacks her basket with tins of fish and beans. Lien takes just a few, and*

Tibbey takes a few tins of fish. Lien warns them again that there is no notice of specials, but Roos is already on her way to the till.

- *When the cashier has rung up the cost of three tins, Roos calls out that they are half price.*
- *The cashier asks a colleague if baked beans and pilchards are half price and she says no, they're not.*
- *Roos argues, saying that she's seen a pamphlet advertising special prices, and that she wants to speak to the manager.*
- *The manager arrives and explains that there is no promotion on the items under discussion.*
- *The customers in the queue get restless, and one of them asks how long the debate is going to take. Roos gives him an annoyed look.*
- *All the people in the queue give Roos and the manager unfriendly looks.*
- *Lien wants to sink into the ground, but then she remembers she is not Lien Jooste.*
- *She turns around and gives the complainant a mean look, while Roos, hands on hips, glares at the manager. Tibbey looks amused.*
- *The manager says that head office would have notified him of up-coming specials . . . but then suddenly he doesn't look too sure of his facts.*
- *The manager says that they can have the food at half price, but that the cashier must ring their purchases up manually, and bring him all the slips.*
- *Roos stalks off, very satisfied with herself, and says: 'Die blerrie cheek!'.*
- *They bump into Magriet in front of Spar. She asks if there is still tinned food available, and Roos says that they know nothing about any specials. Magriet takes out a pamphlet and hands it to Roos to read.*
- *'But this is from Checkers! Not Spar!'*
- *Roos glares at Magriet and walks off, followed by Tibbey and Lien.*
- *Every afternoon the Volvo stops next to Lien, with Sproetjie in the back. She must be in Pre-Primary school.*
- *Sproetjie tells Britney to tell the Aunt with the ugly shoes that she is going to get a brother.*
- *Sproet gives generously. Lien feels uncomfortable taking his money.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Watter nuus het Magriet wat Roos baie opgewonde maak? ____	(1)
2.	Roos het 'n wil van haar eie. Hoe weet ons dit? ____ ____	(2)
3.	Magriet dra armoedige rokke om simpatie te wek. 3.1 Stem jy saam met hierdie stelling? __________	

	3.2 Motiveer jou antwoord. ____________________ ____________________	(2)
4.	Die titel van die hoofstuk is: "Halfprys is halfprys." Verduidelik waar die idee vandaan gekom het en waartoe dit gelei het. ____________________ ____________________	(3)
5.	Waaroor was Roos woedend? (Hulle het dit eers later uitgevind) ____________________	(1)
6.	Waarom kan ons sê dat dit 'n humoristiese situasie was? ____________________ ____________________ ____________________	(2)
		[11]

HOOFSTUK 26: CHEERS OP BINNELANDSE SAKE

- Lien leef haar so in die rol van *Weird Maria* in dat sy dit geniet om twee keer per week iemand anders te wees. Maria is anders, maar tog dink hulle baie dieselfde.
- Wanneer sy by die huis kom, sit haar ma op die mat, oorfone aan en 'n beker koffie op die mat.
- Sy wieg haar kop en haar gesig is effens rooi. Lien skrik, want dit lyk so bekend en dan ruik sy dit.
- Haar ma probeer die koffiebeker wegsteek en sê dat dit net 'n wyntjie is, want sy werk nie meer by die Departement van Binnelandse Sake nie.
- Lien wil gil en skree, maar dan sê sy dat hulle 'n glasie moet klink.
- Sy soek oral in die kombuis en kry die bokswyn agter die Post Toastie-boks.
- Sy gooi die grootste glas vol en sê vir haar ma: "Cheers op Binnelandse Sake!"
- Haar ma probeer keer, maar Lien druk haar neus toe en drink die suur, warm wyn in 'n paar slukke.
- Sy is naar, hardloop na die toilet en gooi op tot haar maag dolleeg is.
- Sy hoor Norah Jones se boodskap:
  In a boat that's built of sticks and hay / We drifted from the shore / With a captain who's too proud to say / That he dropped the oar
- Toe Braam by die huis kom, is sy ma baie dronk en Lien kan sien hy is net so moedeloos soos sy.

WOORDESKAT

- dieselfde
- anders
- oorfone
- wieg
- wegsteek
- gil
- skree
- glasie klink
- oral
- slukke
- gooi op
- dolleeg
- boodskap
- moedeloos
- troos

- Hy trek sommer sy skoene daar uit en sy ma giggel en sê hy het net sulke vreeslike groot voete soos sy pa. Braam steek sy voete onder die bank weg.
- Die volgende oggend, op pad skool toe, probeer Wouter haar troos dat dit dalk net die eenkeer sal wees, maar Lien weet.
- Lien dink sy het genoeg in die bank vir 'n kaartjie Londen toe. Braam moet maar by Deon gaan bly, elkeen vir homself.
- Niemand sal ooit weet wat by Binnelandse sake gebeur het nie.
- Haar ma se drinkery word al erger. Sy onthou haar pa se woorde: "Brandewyn het nie brieke nie." Sy weet nou dit is dieselfde met wyn in 'n boks. .
- Lien moet nou weer met haar straatgeld vir alles sorg.
- Braam bly al hoe meer by Deon en ander maats en vermy die huis.
- Lien wonder waar haar ma geld kry, want haar beursie is leeg en een aand het sy met haar ma se kaart en PIN-nommer wat sy agter op haar ma se ID-boekie gekry het, geld by die bankteller probeer trek, maar dit was dolleeg.
- Lien wonder oor die woonstelhuur en weet daar gaan niks vir 'n kaartjie oorbly nie.
- *Weird Maria* is vir Lien 'n uitkoms. Sy begin Maria verstaan. Wat maak dit saak as Maria dink die hemelruim is skakerings van groen en dat sy graag die bladsy van haar gunstelingboek wil uitskeur en kou. Selfs juffrou Breytenbach dink dat Lien die rol goed speel en dat sy nou self Maria beter verstaan.
- Een middag toe Lien onder die Akasia sit, kry sy 'n oproep van tannie Bets dat sy en Braam vieruur by haar moet wees.
- Dis omtrent 'n maand nadat hulle ma uit die kliniek ontslaan is.
- Lien gee nie meer om nie, maar sy sal ter wille van Braam gaan.
- Braam is alreeds daar en hy het 'n wilde kyk in sy oë.
- Gerhard en tannie Bets lyk ongemaklik.
- Hy vertel vir hulle dat haar ma 'n boks wyn uit Pick n Pay geneem het en nie daarvoor betaal het nie.
- Gerhard het die omstandighede aan die bestuurder verduidelik en hy was tegemoetkomend en sal nie 'n saak maak nie.

- dalk
- genoeg
- kaartjie
- erger
- sorg
- vermy
- beursie
- leeg
- bankteller
- dolleeg
- woonstelhuur
- uitkoms
- skakerings
- uitskeur
- oproep
- ontslaan
- gee nie om
- wilde kyk
- lyk
- steel
- omstandighede
- tegemoetkomend
- teruggaan
- nie nodig nie
- oomblik

- Gerhard sê dat Christien teruggaan na die kliniek.
- Tannie Bets sê hulle moet by oom Frank en tannie Poppie gaan bly.
- Lien sien die paniek in Braam se oë.
- Lien sê dat dit nie nodig is nie, want haar oom en tante bly te ver om hulle rond te ry en sy het genoeg geld vir die woonstel en wat hulle nodig het.
- Vir 'n oomblik dink sy aan die stapel onoopgemaakte rekenings van Edgars.
- Sy smeek nou vir tannie Bets, maar tannie Bets lyk onseker.
- Sy belowe hulle sal elke aand by tannie Bets kom eet.
- Hulle kyk na Kuifie en tannie Bets wat ongemaklik na mekaar kyk.
- Kuifie sê as dit reg is met tannie Bets.
- Tannie Bets sê dis goed, maar hulle kom elke aand by haar eet en in die oggend kom kry hulle hulle toebroodjies by haar.
- Braam sê dat hy moet gaan en doen dit so vinnig as wat hy kan.
- Lien sit soos 'n zombie en skielik voel sy niks vir hulle nie. Hoekom is hulle so ongemaklik asof hulle die suiplappe is?
- Tannie Bets sê sy maak pasta vir vanaand.
- Kuifie sê hy wil Binnelandse Sake toe gaan en gaan hoor of daar pensioen vir haar ma is.
- Lien dink: "Pasta se moer. Pensioen se moer." Sy druk *play* op die CD-speler en *Dollie Boesem* sing een of ander liedjie van ellende.
- Lien wil weg, ver weg. Sy sal nou in skooltyd ook moet werk.

Woordeskat:
- stapel
- onoopgemaakte rekenings
- smeek
- belowe
- toebroodjies
- skielik
- ellende
- suiplappe
- ter wille van

CHAPTER 26: CHEERS TO INTERNAL AFFAIRS

- *As time passes, Lien enjoys playing Weird Maria more and more. She enjoys being someone else twice a week. Although Maria is different from her, they are, in some ways very similar.*
- *When she arrives home, Lien finds her mother in the lounge with a mug of coffee next to her. She is wearing earphones.*
- *Her eyes are closed and her head sways in time to the music. Lien is alarmed because it all looks so familiar. And then she smells the wine. It is* **all** *too familiar.*
- *Her mother tries to hide the mug. She says she's having just a little wine, because she no longer works at Internal Affairs.*
- *Lien wants to scream, but instead she says that they must drink to it!*
- *She looks everywhere in the kitchen and finds the box of wine behind a box of cereal.*
- *Lien fills a big glass with wine, and very sarcastically makes a toast; 'To Home Affairs!' Although her mother tries to stop her, she closes her nose and quickly drinks the warm, sour wine.*
- *Lien then feels nauseous, and has to run to the toilet to bring it up.*
- *Norah Jones sings and explains:*

In a boat that's built of sticks and hay / We drifted from the shore /
With a captain who's too proud to say / That he dropped the oar

- When Braam arrives home and sees how drunk his mother is, he is just as despondent as Lien is.
- He takes his shoes off in the lounge. His mother giggles and says his feet are as big as his father's feet. Braam tries to hide them under the couch.
- The next morning, on her way to school, Wouter tries to console her.
- But Lien doesn't care anymore. She has enough money in the bank for a ticket to London. She no longer feels guilty about Braam. He can stay with Deon and look after himself.
- Nobody will ever know what has happened at Internal Affairs.
- Christien's drinking gets worse and worse. She remembers her father's words, 'Brandy has no brakes'. She knows it's the same with wine.
- Lien must buy everything she needs with the money she earns on the street.
- Increasingly, Braam's stays overnight with Deon and other friends.
- Lien wonders where her mother gets money, because her purse is empty. One evening she takes her mother's bankcard, finds her pin number at the back of her ID book, and goes to the teller machine. She finds out that there is nothing left in her mother's account.
- Lien wonders how they are going to pay the rent.
- Playing Weird Maria becomes an escape for Lien. She begins to understand how her alter ego thinks. Miss Breytenbach says that Lien plays the role of Weird Maria so well, that even **she** understands Maria better.
- One afternoon when Lien is sitting with her friends under the acacia tree, she receives a call from Aunt Bets asking her and Braam to be at her house at four o'clock.
- It's about a month since her mother was discharged from the clinic.
- Although Lien doesn't care any longer, she will go to Aunt Bets for Braam's sake.
- Braam is already there when she arrives and she sees the wild look in his eyes.
- Gerhard is there as well, and Auntie Bets look very uncomfortable.
- Gerhard tells them that their mother stole a box of wine from Pick n Pay. He explained the circumstances to the manager who was very accommodating, and decided not to report the case to the police.
- Their mother has already returned to the clinic for treatment.
- Aunt Bets says they should stay with their Uncle Frank and Aunt Poppie.
- Lien sees the panic in Braam's eyes.
- Lien says that it won't be necessary, because they stay too far away. She, Lien, has enough money to pay the rent and to buy the groceries that they need.
- For a moment she thinks of the pile of unopened bills from Edgars.
- Aunt Bets looks unsure.
- Lien asks if it would be possible to eat with Auntie Bets every second evening.
- Kuifie and Aunt Bets look at each other. Kuifie says that would be possible only if Aunt Bets agrees to it.

- *Aunt Bets says they must eat with her every evening and that there'll be sandwiches for them every morning. They must also bring their dirty laundry to her.*
- *Braam leaves as quickly as possible.*
- *Lien sits like a zombie. She is stunned by everyone's discomfort.*
- *Aunt Bets says she is making pasta with blue cheese. Gerhard says that he will find out about her mother's pension from Internal Affairs.*
- *Lien turns on the CD player and Dollie Parton sings a sad song.*
- *She wants to go far away. She has to find a way to go begging during school hours.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Watter skok wag vir Lien toe sy by die huis kom?	(1)
2.	Watter gedrag is kenmerkend van Christien se drankprobleem?	(2)
3.	Waarom, dink jy, het Christien weer begin drink? (**DRIE** redes)	(3)
4.	Wat het Lien dadelik gedoen toe sy sien haar ma het weer begin drink?	(1)
5.	Lien het twee sarkastiese aanmerkings gemaak. Noem dit en sê waarom.	(2)
6.	Watter woorde van haar pa het sy onthou en waarom het sy dit juis nou onthou? Verduidelik.	(2)
7.	Na wie verwys "die prokureur"?	(1)

8.	Verduidelik die titel. ______________________________ ______________________________ ______________________________	(2)
9.	Wat was die effek van die wyn op Lien? ______________________________	(1)
10.	Waarom word die karakter wat Lien speel, *Weird Maria* genoem? ______________________________ ______________________________ ______________________________	(2)
11.	Waarom is Lien en Braam na tannie Bets ontbied? ______________________________ ______________________________ ______________________________ ______________________________ ______________________________	(3)
		[20]

HOOFSTUK 27: DIE TOWN CLOWN

- Lien lê die aand in die bed en dink aan Christiaan,"die lui *village idiot"*, wat as klasleier gekies is. Mnr. Moller, die voogonderwyser, was verbaas en skryf dit toe aan demokrasie. Die seuns dog dis 'n grap en die meisies het hul oë gerol.

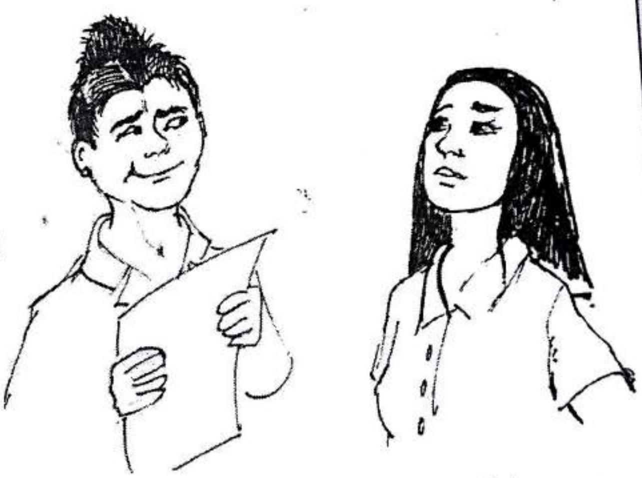

- Vir Lien is Christiaan 'n paspoort na vryheid, aangesien hy nie noukeurig rekord hou nie, gevolglik sou sy Dinsdae en Donderdae gedurende skooltyd op haar straathoek kan gaan bedel om sodoende geld te kry sodat sy gouer kan wegkom.
- As afrigter van die eerste rugbyspan, is meneer Moller se fokus op rugby eerder as om dokters-briewe en mediese-sertifikate wat Vrydae deur Christiaan oorhandig word, te kontroleer.

Meneer Moller

- Vroeg die volgende oggend staan Lien al voor die biblioteek en wag vir meneer Visagie om die deur oop te sluit. Hy is so beïndruk met haar en sê: *"Ek wens alle kinders was so leesgierig soos jy."* – minwetend dat sy 'n brief namens haar ma vir

WOORDESKAT

- klasleier
- voog-onderwyser
- rekord hou
- bedel
- afrigter
- kontroleer
- biblioteek
- beïndruk
- nekbesering
- fisioterapie
- hand-tekening
- na te boots
- onder-skeidings
- oorsee

meneer Moller wil tik wat sê dat sy (Lien) 'n nekbesering het en gevolglik party oggende vir fisioterapie sal moet gaan.

- Lien teken die brief self deur 'n gekrap wat vaagweg na C. Jooste lyk en probeer nie eers om haaar ma se handtekening met die krulletjies na te boots nie. "*Wie gaan in elk geval weet?*"
- Haar drome oor onderskeidings het sy laat vaar, want sy meen oorsee sal niemand in haar Suid-Afrikaanse matriekrapport belangstel nie.
- Sy sal die werk wat sy mis by Miemie inhaal sodat sy ten minste kan slaag. Vir Wouter sê sy dat sy vroeg in die biblioteek gaan werk en hy moet nie vir haar wag nie.
- Dinsdag gaan sy nie skool toe nie en dit voel soos haar eerste dag op straat. Haar ooggrimering is donker in 'n poging om haar ouer te laat lyk.
- Dit is 'n lang, warm en uitputtende dag, maar finansieel lonend, aangesien sy meer as dubbel soveel as met 'n middag se staan maak. Gelukkig is dit nie 'n daaglikse ding soos vir Roos en Tibbey nie.
- R10 000 lyk nou nie meer buite haar bereik nie al moet sy nog woonstelhuur betaal. Dalk sal haar ma se pensioen kan help om die R20 000 te kry wat sy in haar rekening moet hê.
- Vir twee weke sê niemand iets oor die feit dat sy afwesig is nie, maar teen die derde week keer Christiaan haar op die stoep voor en lewer kommentaar oor haar afwesigheid.
- Sy gee hom die brief, maar hy vra vir 'n mediese sertifikaat. Lien sê haar dokter is by 'n kongres in Pole. Sy sien dat Christiaan skepties is oor haar antwoord en daarom raak sy aggressief. Eintlik doen hy maar net sy plig as klasleier.
- Op die ou end is sy kwaad vir haarself en vir Christiaan.

- **matriek-rapport**
- **inhaal**
- **slaag**
- **oog-grimering**
- **lonend**
- **woonstel-huur**
- **afwesigheid**
- **mediese sertifikaat**
- **skepties**
- **aggressief**
- **plig**
- **klasleier**

CHAPTER 27: THE TOWN CLOWN

- *In bed that evening, Lien is thinking about Christiaan, the village idiot, who has been elected class captain. Mr. Moller, the registration teacher, is also surprised and says: 'Democracy, dear learners'. The boys think it's a joke and the girls roll their eyes.*
- *Lien sees Christiaan as a passport to freedom since his administration as captain is flawed. This flaw would give her the opportunity to beg at the street corner during school hours on a Tuesday and Thursday.*
- *As coach of the first rugby team, Mr. Moller's focus is on rugby rather than on examining doctor's letters and medical certificates that are handed to him by Christiaan every Friday.*
- *Early the following morning, Lien is at the library door, waiting for Mr. Visagie to unlock it. He is very impressed with her eagerness to read. However, she's there to type a letter to Mr. Moller on behalf of her mother, explaining that Lien suffers from a neck injury, and consequently will have to go for physiotherapy during lessons*

on certain days.

- Lien signs the letter herself by scratching something that looks vaguely like C. Jooste. She doesn't try to copy her mother's signature. Who will know her mother's signature anyway?
- She has let go of her dreams regarding subject distinctions, since she reckons nobody overseas will be interested in her South African report.
- She'll catch up on the work that she has missed with the help of Miemie. She tells Wouter not to wait for her the following morning as she intends getting to the library early to do some work.
- Lien doesn't go to school on Tuesday, but goes begging. It feels like her first day on the street. She wears dark eye shadow to make herself look older than she really is.
- It's a long, hot and tedious day, but financially viable as she earns double the amount she usually does. Luckily begging is not a daily grind for her, as it is for Roos and Tibbey.
- Now R10 000 doesn't look impossible to get by begging any longer, even though she has to pay rent. Hopefully her mother's pension will help her to reach the R20 000 that she needs to have in her account if she wants to travel.
- Two weeks go by without anybody mentioning anything about her absence from school. But her luck is short lived, as Christiaan comments that she is seldom at school.
- She hands Christiaan the letter she has written excusing her absence, but he says he must have a medical certificate. Lien tells him that her doctor is at a congress in Poland. She senses that Christiaan is sceptical about her reply, which upsets her. But Christiaan is just doing his duty as class captain.
- Eventually Lien is not only mad at Christiaan but also at herself.

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Na wie verwys die titel, *"town clown"*, in hierdie hoofstuk? ____________________	(1)
2.	Haal **DRIE** opeenvolgende woorde aan wat ook na die *"town clown"* verwys. ____________________	(1)
3.	Wat impliseer meneer Moller se woorde: "*Demokrasie, liewe leerders.*" ____________________ ____________________	(2)
4.	Verduidelik die stelling: "*Hy het onverwags die paspoort na haar vryheid geword.*" ____________________ ____________________	(2)
5.	Wat is meneer Visagie se mening oor Lien? ____________________	(1)

6.	Watter karaktereienskap openbaar Lien met dié dat sy namens haar ma 'n afwesigheidsbriefie tik en dit ook teken?	(1)
7.	Stem jy saam met die volgende stelling: "*Niemand oorsee gaan belangstel in hoe haar matriekrapport in Suid-Afrika gelyk het nie.*" Motiveer jou antwoord.	(1)
8.	Hoe het Lien die Dinsdag toe sy nie skool toe is nie, gevoel?	(1)
9.	Die Dinsdag op straat was vermoeiend. Hierdie stelling is WAAR. Motiveer deur **EEN** sin aan te haal.	(1)
10.	Watter emosie(s) word in die volgende stellings geopenbaar?	
10.1	"*Sy weet nie hoe hou Roos en Tibbey dit elke dag nie, week in en week uit.*"	(1)
10.2	"*Sy bewe omdat sy kwaad is...*"	(1)
		[13]

HOOFSTUK 28: SOMETHING FOR THE POOR, MY KING

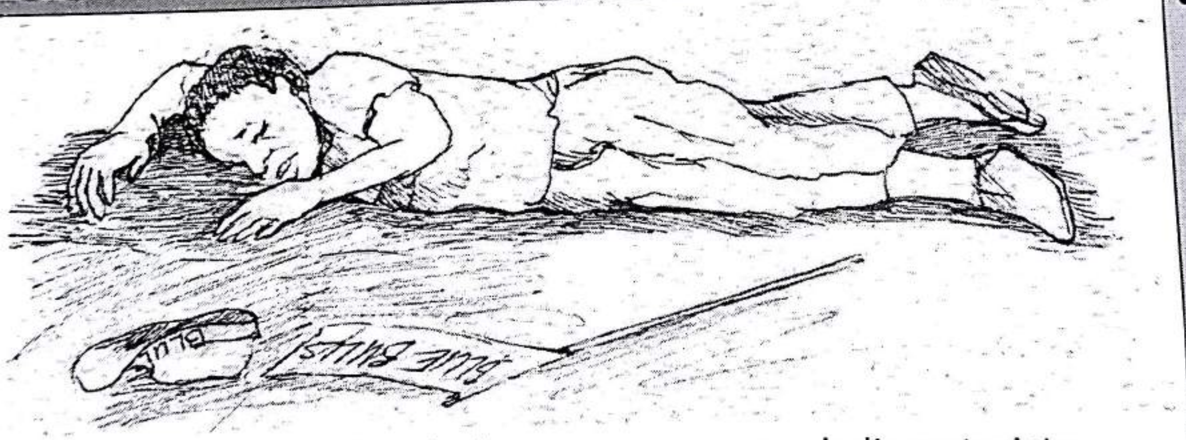

- Tibbey is op sy stukke, hy lag en roep en vermaak die motoriste behoorlik soos 'n hanswors en verdien baie geld.
- Lien daarenteen voel moeg, het 'n hoofpyn en gaan koop iets by Spar vir haar hoofpyn.
- Op pad daarheen hoor sy 'n dowwe slag, skreeuende remme en 'n vrou wat histeries gil.
- Lien soek die blou petjie en haar bene voel soos lood, want sy besef daar is fout en sy probeer vir haarself sê dit kan nie Tibbey wees nie, want hy is mos 'n pro.

WOORDESKAT

- op sy stukke
- verdien
- hoofpyn
- skreeuende
- remme
- pro
- plakkaat

- Toe sien sy Tibbey se plakkaat *Homeless and parentless* eenkant lê. Sy sit dit in haar sak en sien toe hoe Tibbey roerloos op die teerpad lê. Sy swart gesig lyk blouerig en daar is 'n rooi bloedplas onder sy bene.
- 'n Vrou ontbied die ambulans en 'n man sny Tibbey se broekspype met 'n knipmes oop om die bloeding met 'n handdoek te probeer stop.
- Lien vra die vrou, wat 'n dokter is, of hy dood is. Sy sê nee, maar hy is ernstig beseer.
- Nadat hy met die ambulans weg is, gee sy vir Lien wat onbedaarlik bewe van die skok, 'n kalmeerpilletjie om te drink.
- Die dokter vertrek in haar rooi BMW en Lien wonder wat van Roos wat soos 'n groot speld verdwyn het, geword het.
- Sproet kom in sy Volvo aan en bied aan om Lien na sy huis te neem sodat sy haar kan was. Haar rok en hand is die ene bloed.
- Hy (Gordon) vertel toe dat die mense sê Tibbey het voor 'n kar ingeloop en het toe soos 'n vrot vel deur die lug getrek. Toe het 'n afleweringstrok oor sy bene gery.
- Gordon se woonstel is oorkant die Uniegebou en hy parkeer sy motor tussen twee ander karre onder die gebou.
- Lien klim huiwerig uit en is onseker oor wat sy hier maak en wonder hoe sy vrou sal reageer.

GORDON (SPROET)

- In die hysbak vra hy hoe lank sy al doen wat sy doen en waar sy bly. Lien antwoord ontwykend en sê hulle het die ekstra geld nodig.
- Sproet gee vir haar 'n paar honderdrandnote ("Bloues"). Lien voel ongemaklik en wil nie die geld aanvaar nie, gevolglik sit Sproet dit in haar rooi sak.
- Op die vyfde vloer klim hulle uit, hy sluit die luukse woonstel oop en verduidelik vir haar waar die badkamer is. Die badkamer is luuks en modern, alles donkergroen en wit.
- Sy haal die pruik af, was haar hande en haar gesig. Die geel kinderkamer, waarskynlik Sproetjie s'n, is deurmekaar en vol teddie-bere.
- Sy vra hom waar sy vrou en dogterjie is en hy sê hulle is by Menlyn en sal binnekort tuis wees. Sy gaan staan voor die groot venster wat op die Uniegebou se tuine uitkyk.
- Skielik hoor sy hom agter haar. Hy haal hard asem en sy is bewus van sy liggaamshitte en sy reuk. Hy streel haar hare en nek van agter.
- Lien versteen en word koud. *Come away with me in the night* sing Norah vir haar. Norah Jones funksioneer as Lien se alter-ego.
- As iets met Lien gebeur, lewer die lirieke van Norah se liedjies - in Lien se gedagtes - kommentaar. Sy kan nie 'n woord uitkry nie. "Dis

- **bloedplas**
- **ontbied**
- **ambulans**
- **ernstig beseer**
- **kalmeer-pilletjie**
- **verdwyn**
- **aflewerings-trok**
- **huiwerig**
- **onseker**
- **ontwykend**
- **luukse**
- **woonstel**
- **pruik**
- **streel**
- **versteen**

net hare," sê sy vir Norah. "Selle en pigmente en wo... probeer hart of 'n siel." *Come away with me and I will write a song* probeer Norah weer.

- Op die sypaadjie sien Lien twee seuntjies met blou bofbalpetjies op, die een dra 'n rooi t-hemp en die ander een 'n gele. Sy wonder of hulle ook in 'n woonstel bly.
- Sy ruk los en Sproet sê geamuseerd:"*Jammer...ek dog...*" Lien haal die bondeltjie note uit haar sak en sit dit op die koffietafel neer. Hy sê sy kan dit hou. Lien huiwer eers. Dan skud sy haar kop.
- Sy verlaat die woonstel en stap vyf stelle trappe af.
- Lien neem vir die eerste keer 'n taxi terug na die stad.
- Sy wonder of sy vir ander mense ook soos 'n prostituut lyk. Die taxi stop in Pretoriusstraat oorkant die Ontvanger van Inkomste se kantore waar Lien uitklim.
- Oorkant die straat is 'n klein kerkie en sy besluit om in te gaan. Sy gaan sit op die agsterste bankie en sien die groot venster met 'n afbeelding van Jesus op die brandglas.
- Sy voel deurmekaar en dink aan wat amper in die woonstel gebeur het en wonder of sy ooit so iets sou doen vir geld.
- 'n Stokou non, so klein soos 'n dwergie en haar gesiggie wat soos 'n pruim lyk, kom die kerk binne. Drie stoeiende seuntjies in groen-en-geel skoolbaadjies loop agter haar aan.
- Die non gaan sit voor die orrel en speel "Panis Angelicus". Die seuns sing soos engele. Lien se ma speel dieselfde lied kliphard wanneer sy dronk ("al goed geel") is. Lien begin huil en sy weet nie hoekom nie. Lien haat die lied.

- **alter-ego**
- **lirieke**
- **skud haar kop**
- **verlaat**
- **kerkie**
- **prostituut**
- **deurmekaar**
- **non**
- **haat**

CHAPTER 28: SOMETHING FOR THE POOR , MY KING

- *Tibbey is at the top of his game. He is friendly and entertains motorists with his laughter and goodwill. He's a clown, and he's coining it.*
- *Lien on the other hand, is weary. She has a headache and walks to the Spar to get tablets for it.*
- *On her way there, she hears a dull thump, screeching tyres and the hysterical screams of a woman.*
- *Lien looks around for a blue cap. Her legs feel like lead, as she imagines the worst. She tries to tell herself Tibbey cannot have been run over, since he's perfectly streetwise.*
- *She sees Tibbey's poster lying on the ground, picks it up and puts it into her bag. Tibbey is lying motionless on the road. His face has turned blue, and his legs are bloodied.*
- *A woman calls for an ambulance, and a man uses a pocket knife to cut open Tibbey's trousers in order to stop the bleeding. He uses a towel as a tourniquet.*
- *Lien asks the woman, who is a doctor, whether Tibbey is dead. The woman tells her*

that he's alive, but that he has serious injuries.

- Tibbey leaves in an ambulance, and the doctor gives Lien a tablet to calm her down, as she is in shock and is badly shaken.
- The doctor departs, and Lien wonders what has happened to Roos. She seems to have vanished into thin air!
- Sproet (Gordon) arrives in his Volvo and offers to take Lien home, so that she can clean herself up. Her dress and hands are full of blood.
- Gordon tells her that people who witnessed the accident say that Tibbey was hit by a car and flung into the air. A delivery van then drove over his legs.
- Gordon's flat is opposite the Union Buildings and he parks his car in the basement.
- Lien climbs unsteadily out of the car. She is unsure of what she is doing there, and wonders how his wife will react to her presence.
- In the elevator Sproet asks her how long she has been doing what she does. He asks her where she lives. Lien evades his questions and says she needs the extra money that begging brings in.
- Sproet gives her a few hundred rand notes. Lien feels uncomfortable and doesn't want to accept the money, but he insists, and puts it into her bag.
- They get out of the lift on the fifth floor. He unlocks the door of his flat and shows her the bathroom. The dark green and white bathroom is luxurious and modern.
- Lien takes off her wig, and washes her hands and face. She sees as she passes it, that the children's room is very untidy, and full of teddy bears.
- Lien asks Sproet where his wife and daughter are. He replies that they are in Menlyn Park and will be back shortly. Lien stands at the picture window, looking out over the Union Building gardens.
- Suddenly Sproet is standing behind her. He is breathing heavily, and she is aware of his body heat and his scent. He strokes her hair and her neck from behind.
- Lien turns to stone and freezes.
- **'Come away with me in the night,'** sings Norah Jones, Lien's alter-ego. The lyrics of the song sound like comments about her life. She is choked up, and can't get a word out. 'It's just hair,' she says to Norah. 'Cells and pigments and roots without a heart or soul.' Norah, her alter ego tries again –'**Come away with me and I will write a song.**'
- If anything happens, the words of Norah's songs will be in Lien's thoughts.
- Looking down onto the pavement, she sees two boys wearing blue baseball caps. The peaks face backwards. One boy has a red T-shirt and the other a yellow one. She wonders if they live in the same block of flats as Sproet.
- She pulls away from Sproet. He's amused, but says he's sorry. Lien takes the money he's given her out of her bag and puts it on the coffee table. He says she may keep the money. Tempted, she hesitates, but then shakes her head.
- She leaves the flat and walks down five flights of stairs.
- For the first time Lien catches a taxi into town.
- She wonders if other people perceive her as a prostitute. The taxi stops in

Pretorius Street opposite the Receiver of Revenue offices and Lien gets out.

- *Across the street is a small church and she goes into it. She sits in the back pew and sees an image of Jesus on a stained glass window.*
- *She is confused and thinks back to the incident in the flat. She wonders if she would ever go to such extremes to obtain money.*
- *An old nun enters the church. Three boys wearing green and yellow blazers follow her.*
- *The nun takes a seat in front of the organ and plays 'Panus Angelicus'. The boys sing like angels. Lien's mother also plays this song when she is drunk. Lien starts to cry. She hates the song.*

KONTEKSTUELE VRAE

1. Hoekom is dit funksioneel datTibbey met 'n hanswors vergelyk word?

   ______________________ (2)

2. Watter eksterne konflik ervaar Lien op die straathoek?

   ______________________ (2)

3. Kies die karakter uit KOLOM A wat die woorde in KOLOM B gesê het. Skryf net die vraagnommer (3.1-3.4) en die letter (A-D) neer.

KOLOM A:	KOLOM B:
3.1 Lien	A. "Klim in"
3.2 Tibbey	B. "Jy het groot geskrik"
3.3 Sproet	C. "Hy is 'n pro."
3.4 dokter	D. "Something for the poor, my koning."

   ______________________ (4)

4. Beskryf Tibbey se ongeluk.

   ____

   ______________________ (3)

5. Kies die woord wat **NIE** die stemming by die ongelukstoneel beskryf **NIE**. Skryf slegs die letter neer.

   A. morbied
   B. droewig
   C. komies
   D. ernstig
   E. Weemoedig

   __________ (1)

6. Wat is Gordon se bynaam? Dink jy dis 'n gepaste bynaam? Motiveer.

   ______________________ (2)

7.	Haal **EEN** woord aan wat vir ons sê dat Lien haarself vermom vir haar lewe as bedelaar. ______________________________________	(1)
8.	Watter innerlike konflik veroorsaak Gordon by Lien? ______________________________________	(2)
9.	Wat is die funksie van Norah Jones se lirieke? ______________________________________ ______________________________________	(1)
10.	Noem **TWEE** maatskaplike kwessies wat in hierdie hoofstuk aangetref word. ______________________________________	(2)
		[20]

HOOFSTUK 29: WAT IS SY VAN NOU WEER?

- Toe Lien by die woonstel aankom, is dit al amper donker. Sy sien vir Dirkie voor die gebou op 'n bankie sit.
- Dirkie sê dit lyk asof Lien van 'n oorlog afkom. Sy gaan sit langs hom en begin onbedaarlik bewe.
- Dirkie vra wat fout is, aangesien hy agterkom dat sy aan skok ly en neem haar na sy woonstel waar hy vir haar 'n kruie-konkoksie maak.
- Lien stuur vir Braam 'n SMS om te sê dat sy laat gaan wees.
- Lien vertel vir Dirkie van Tibbey se ongeluk. Hy is geskok. Hy speel vir hulle 'n CD van Katie Melua. Katrien, die kat, spring op haar skoot en dit troos haar.
- Dirkie sê hulle moet die hospitale bel. Hy gaan haal sy telefoongids en bel die polisiekantoor, want iemand moes Tibbey se ongeluk aangemeld het.
- Sy pogings is onsuksesvol en Lien stel voor dat hy die Akademiese Hospitaal bel.
- Hulle sê 'n beseerde man van daardie omgewing is opgeneem en alreeds geopereer. Hulle wil weet wat Tibbey se van is, maar Lien weet nie.
- Dirkie sê sy moet gaan bad en slaap en hy sal haar die volgende dag ná skool hospitaal toe neem. Lien voel magteloos en Dirkie gee vir haar 'n drukkie en sê dat dinge die volgende dag beter sal lyk.
- Lien se woonstel is donker en sy vind 'n briefie van Braam wat sê dat hy by Deon huiswerk doen.
- Sy raak aan die slaap en skrik om

WOORDESKAT

- woonstel
- oorlog
- bewe
- agterkom
- skok
- kruie-konkoksie
- ongeluk
- troos
- bel
- aangemeld
- onsuksesvol
- beseerde
- omgewing
- opgeneem
- geopereer
- magteloos
- drukkie

23:00 wakker. Sy wil met haar ma praat, maar besluit toe om 'n SMS te stuur. • Sy ervaar innerlike konflik en sukkel om vir haar ma te sê dat sy verlang. • Sy dink weer aan wat in Sproet se woonstel gebeur het en wonder of mense haar as 'n prostituut beskou. Sy is rusteloos.	• ervaar • innerlike konflik • sukkel • verlang • rusteloos

CHAPTER 29: WHAT IS HIS SURNAME AGAIN?

- *When Lien gets to the flat it's almost dark. She sees Dirkie sitting on the bench in front of the building.*
- *He says Lien looks as if she is returning from a war. She sits next to him and starts shaking.*
- *Dirkie senses that she is in shock and asks her what is wrong. He takes her to his flat where he makes a cup of herbal tea for her.*
- *Lien sends Braam an SMS to say that she will be home late.*
- *Lien tells Dirkie about Tibbey's accident. He is shocked. He plays a Katie Melua CD. Katrien, the cat, jumps onto her lap and she feels comforted.*
- *Dirkie says that they should phone all the hospitals. He fetches his telephone directory and phones the police, because someone must have reported Tibbey's accident by now.*
- *His phone calls are fruitless and Lien suggests that he phone the Academic Hospital.*
- *They say an injured man from that area was admitted and has already been operated upon. They want to know Tibbey's surname, but Lien doesn't know it.*
- *Dirkie says she should have a bath and go to bed. He says that he'll take her to the hospital the next day after school. Lien feels powerless and Dirkie gives her a hug and says that things will look better tomorrow.*
- *Lien's flat is in the dark, and she finds a note from Braam saying that he has gone to Deon to do homework.*
- *She falls asleep and wakes up at 23:00. She wants to talk to her mother, but decides to send an SMS.*
- *She experiences internal conflict since she struggles to tell her mother that she misses her.*
- *She thinks back to the incident in Sproet's flat and wonders if people perceive her as a prostitute. She is restless.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik die titel van hierdie hoofstuk. ____________________________________ ____________________________________	(2)
2.	Beskryf Dirkie se karakter soos weergegee word in hierdie hoofstuk. ____________________________________	(2)

3.	Hoe het Lien vir Dirkie gelyk toe sy by die woonstel aankom?	(1)
4.	"*Toe vertel sy van Tibbey, nét van Tibbey.*" Is die beklemtoonde "nét" effektief in hierdie sin? Verduidelik.	(2)
5.	Wat impliseer die sersant se reaksie "*Verkeerde wyk*" oor die polisie.	(1)
6.	Watter gedrag van Dirkie is 'n aanduiding dat hy gefrustreed geraak het met al die vrugtelose oproepe.	(2)
7.	Dink jy Tibbey is by die Akademiese Hospitaal? Motiveer jou antwoord.	(2)
8.	Wat is ironies omtrent die feit dat Lien 'n dringende behoefte het om met haar ma te praat?	(2)
9.	Is die stelling *"Waar bloed nie loop nie, kruip dit."* van toepassing op hierdie hoofstuk? Bespreek.	(2)
10.	Wat teister Lien dat sy so rusteloos is?	(1) **[17]**

HOOFSTUK 30: DIE GRAFSTEENSANGERS

- By die hospitaal verneem Lien van die suster dat albei Tibbey se bene afgesit is.
- Eintlik word slegs familie toegelaat om hom te sien, maar Lien sê toe hulle werk saam en sy wil net vir hom iets sê.
- Tibbey is aan apparate gekoppel en herken Lien sonder haar pruik, maar kan niks sê nie.
- Terwyl Lien sê alles sal regkom, kraai 'n hele klomp hane. Dit herinner 'n mens aan die dissipel, Judas, wat Jesus verraai het toe hy ontken het dat hy hom ken.
- Die suster ("perd") "runnik" dat Lien se tyd verstreke is. Lien vererg haar en verlaat die hospitaalgewoel.
- Dirkie wag vir haar in sy Uno en kan sien dat sy ontsteld is. Hy probeer troos en sê Tibbey sal *oukei* wees.

WOORDESKAT

- verneem
- albei
- afgesit
- toegelaat
- apparate
- gekoppel
- herken
- sonder
- pruik
- kraai
- herinner
- ontken

- Sy wonder of daar enige ander persoon is wat vir Tibbey omgee.
- Dirkie neem Lien uit vir koffie en kaaskoek by 'n teetuin. Daar is 'n papegaai en dit klink asof hy sê: "*Môre is nog 'n dag* ... Die Grafsteen-sangers is hier."
- Dirkie se kar ruk en pluk en dit irriteer Lien.
- By die woonstel lê Braam en slaap en sy gaan bad.
- Die aand droom sy van Sproet. In haar droom is sy in die papegaai se hok en Sproet druk 'n rol note in haar mond.
- Sy skrik wakker en dink aan haar ma se boodskap." *Baie lief vir julle."*
- Sy wonder weer of sy bereid sou wees om aan Sproet toe te gee as sy desperaat genoeg was. Sy stel haarself gerus: *"Sy sóu nie!"*

- **runnik**
- **verstreke**
- **vererg**
- **verlaat**

- **ontsteld**
- **troos**
- **omgee**
- **grafsteen-sangers**

- **irriteer**
- **papegaai**
- **rol note**
- **boodskap**
- **toe te gee**

- **stel haarself gerus**

CHAPTER 30: THE TOMBSTONE SINGERS

- *Lien goes to the hospital where the Sister informs her that both Tibbey's legs have been amputated.*
- *Family members only are allowed to see him. Lien tells the Sister that she works with Tibbey, and would like to talk to him.*
- *Tibbey is hooked up to various machines, but he recognises Lien, even without her usual wig. He's unable to speak.*
- *When Lien tells him that everything will be allright, a rooster crows outside. It reminds Lien of Judas, the disciple, who betrayed Jesus when he said he didn't know him.*
- *The Sister informs Lien that her visiting time is up. Lien leaves the hospital in a huff.*
- *Dirkie is waiting for her in his car and can see that she is upset. He tries to comfort her by saying that Tibbey will be okay.*
- *She wonders if there is anybody else who cares about Tibbey.*
- *Dirkie takes Lien to a tea garden for coffee and cheese cake. There's a parrot there that says 'Tomorrow is another day . . . The tombstone singers are here.'*
- *Lien is irritated by the way Dirkie's car jerks.*
- *Lien finds Braam asleep when she gets home. She has a bath.*
- *That night she dreams of Sproet. In her dream she is in the parrot's cage and Sproet puts notes into her mouth.*
- *She wakes up and thinks of her mother's message 'Love you very much.'*
- *She wonders again if she would have given in to Sproet if she were desperate enough. She assures herself that she would not have done so!*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Waarmee assosieer ons 'n grafsteen?	(1)
2.	Dink jy die grafsteen is 'n voorspelling? Motiveer.	(1)
3.	Wat openbaar die kommentaar van die suster: "Sy bene is af"?	(1)
4.	Gee 'n voorbeeld van stereotipering.	(1)
5.	Wat simboliseer die hane wat kraai?	(1)
6.	Wat sê Lien vir Dirkie oor Tibbey se toestand?	(1)
7.	"Die perd runnik by die deur." Na wie verwys dit en wat word geïmpliseer?	(2)
8.	Wat is fout met Dirkie se kar? Hoe reageer Lien daarop?	(2)
9.	Wat simboliseer die papegaai se hok?	(1)
10.	Lewer kommentaar oor Lien se droom.	(2)
		[13]

HOOFSTUK 31: DIE CORNER SONDER ENTERTAINMENT

- Die volgende oggend word Lien wakker en weet dadelik wat sy moet doen. Haar prioriteite het verander. Tot dusver wou sy geld verdien om hulle lewe tuis te verbeter en om haar toekomsdrome te verwesenlik. Nou besluit sy onselfsugtig om vir Tibbey 'n karretjie te laat maak om sy lewenskwaliteit te verbeter.
- Sy keer vir Hein kort pouse voor en sê sy wil "besigheid" met hom praat en hy moet haar by die Wimpy ontmoet.
- Juffrou Breytenbach vra hoe dit met haar nek gaan en sê dis nog nie te laat om 'n onderskeiding in Afrikaans te kry nie.
- Braam kyk na 'n video-uittreksel van 'n dogtertjie op die verhoog,

WOORDESKAT

- **word wakker**
- **besigheid**
- **onder-skeiding**
- **trofee**
- **video-uittreksel**

moontlik Lien, wat 'n trofee ontvang. Hy (Braam) klap hande. Hy dink mense sal dink hy is mal as hulle hom sien hande klap.

- Die middag by die Wimpy vertel Lien vir Hein van Tibbey se ongeluk.
- Sy vra vir Hein om 'n ryding/karretjie te maak wat sterker is as 'n rolstoel, aangesien dit op 'n teerpad moet kan ry. Sy sal daarvoor betaal.
- Sedert die ongeluk en voorval met Sproet voel Lien benoud en senuweeagtig op die straathoek.
- As sy 'n wit Volvo sien, hou sy haar asem op, maar Sproet ry nie meer gereeld daar verby nie.
- Roos is ontwykend oor waar sy tydens die ongeluk was. Sy waak jaloers oor Tibey se hoek.
- Toe Johnny probeer om op Tibbey se plek te staan, bestorm Roos hom met haar pienk handsak en hy laat spat.
- Tibbey se hoek is stil en het nou die "corner sonder entertainment" geword.
- Lien vertel vir Roos haar plan om 'n karretjie te laat maak, maar sy is skepties en wil weet wie daarvoor sal betaal.
- Lien het gehoop dat die ander ook 'n bydrae sou lewer, maar Roos sê: "*Dié spul! Jy maak seker 'n grap!*"

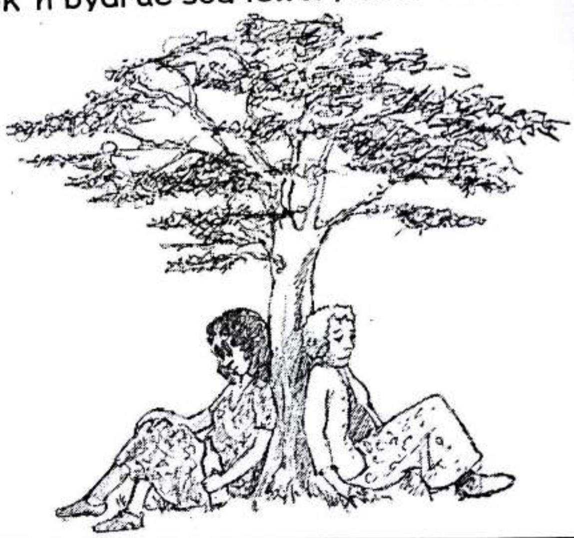

- karretjie
- rolstoel
- teerpad
- betaal
- benoud
- senuwee-agtig
- gereeld
- ontwykend
- waak
- jaloers
- hoek
- handsak
- bestorm
- laat spat
- skepties
- bydrae
- grap

CHAPTER 31: THE CORNER WITHOUT ENTERTAINMENT

- *The next morning Lien wakes up knowing what she is going to do. Her priorities have changed. Up to now she wanted to earn money to support her family, and to realise her dreams. Now she unselfishly decides to have a cart made for Tibbey to help him to function.*
- *During short break she tells Hein that she wants to talk business with him, and asks him to meet her at the Wimpy restaurant after school.*
- *Miss Breytenbach asks Lien how her neck feels, and tells her that it's not too late for her to achieve a distinction in Afrikaans.*
- *At home, Braam is watching a video clip of Lien as a child. She is receiving a trophy. He claps his hands and wonders whether people will think him crazy.*
- *That afternoon at the Wimpy, Lien tells Hein about Tibbey's accident.*

- She asks Hein to build a little car that is stronger than a wheelchair, since it must be driven on tarred roads. She will pay for it.
- Since the accident and the incident with Sproet, Lien feels scared and nervous on the street corner.
- If she sees a white Volvo she gets anxious, but Sproet doesn't drive past very often.
- Roos is elusive about where she was during the accident. She guards Tibbey's corner.
- When Johnny tries to take Tibbey's place, Roos storms after him with her pink bag and he flees.
- Tibbey's corner has become quiet. It's become the 'corner without entertainment.'

KONTEKSTUELE VRAE

1.	In die hospitaal het Lien vir Tibbey gesê: *"Ons sal 'n plan maak."* Verduidelik wat Lien beplan. ____________________ ____________________	(1)
2.	Hoekom het sy haar plan met Hein bespreek? ____________________	(1)
3.	Noem **TWEE** vereistes wat Hein in gedagte moet hou. ____________________ ____________________	(2)
4.	Bespreek die kontras in Lien se prioriteite in hierdie hoofstuk in vergelyking met die vorige hoofstukke. ____________________ ____________________	(2)
5.	Beskryf juffrou Breytenbach se houding teenoor Lien. ____________________ ____________________	(2)
6.	Wat is die funksie van die video-uittreksel? ____________________	(1)
7.	Wat openbaar Roos se gedrag teenoor Johnny? ____________________	(1)
8.	Lewer kommentaar oor die doeltreffendheid van Roos se taalgebruik: "Dié spul!" ____________________	(1)
9.	Verduidelik die titel van hierdie hoofstuk in konteks. ____________________	(1)
10.	Dink jy die bedelaars sal geld bydra om vir Lien se plan te betaal? Motiveer. ____________________ ____________________	(1)
		[13]

HOOFSTUK 32:
IETS WAT PICASSO KON BEDINK HET

- Lien en Hein sit op die pawiljoen van die rugbyveld. Hein is besig om sketse te teken vir die rolstoelkarretjie.
- Die gekrap laat 'n mens aan Picasso se skilderye dink. Lien verstaan nie mooi wat hy teken nie.
- Hy verduidelik aan haar dat dit 'n driewiel-karretjie sal wees met twee sterk wiele agter soos fietswiele en 'n wiel met 'n ketting voor. Hy sal dit met die hand kan bestuur.
- Hy kan nog nie vir Lien sê wat dit gaan kos nie.

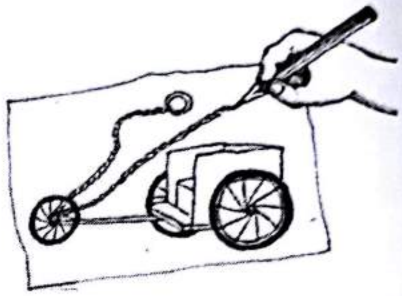

- Lien is op pad na die rolbalbane waar Tibbey deeltyds gewerk het. Die grasperke en tuine is netjies versorg.
- Sy gaan praat met die bestuurder, James van Biljon. Hy praat ongeduldig oor die foon en is nie te vriendelik met Lien nie.

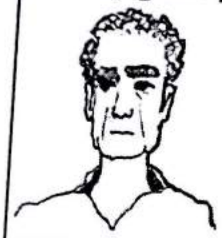

JAMES VAN BILJON

- Lien verduidelik dat sy oor Tibbey daar is. Hy sê toe kortaf dat Tibbey nie meer daar woon nie en hy is nou medies ongeskik.
- Lien vertel hom toe van die karretjie en sê Tibbey soek net 'n dak oor sy kop en sal naweke verniet die karre by die rolbalbaan oppas.
- Meneer van Biljon is skepties en sê hulle is nie 'n welsynsorganisasie nie.
- Lien pleit vir 'n maand se proeftyd en hy sê hy sal dit met die bestuur bespreek en sy moet hom Maandag bel.
- Lien en Roos sien hoe 'n seuntjie vir Johnny, wat voorgee dat hy blind is, rondlei. Die mense gee hom baie geld. Roos noem hom 'n "vrot" mens, maar haar woorde: *"Wie sal kan sê van goed en wie sal kan sê van sleg?"* sal nog in die toekoms filosofiese woorde word.
- 'n Vrou sê vir Lien sy is nog so jonk en vra vir Lien hoekom sy nie werk nie, maar gee haar tog R10.

WOORDESKAT

- pawiljoen
- sketse
- rolstoel-karretjie
- gekrap
- skilderye
- verduidelik
- wiele
- ketting
- bestuur
- rolbalbane
- deeltyds
- grasperke
- netjies
- versorg
- bestuurder
- medies
- ongeskik
- naweke
- verniet
- oppas
- welsyns-organisasie
- pleit

CHAPTER 32: SOMETHING THAT PICASSO COULD HAVE CONCEIVED

- *Lien and Hein are sitting in the rugby field pavilion. Hein is busy drawing sketches for the wheelchair cart.*
- *His scribbling reminds Lien of Picasso's paintings. Lien doesn't quite understand what he is drawing. He explains to her that it is a three-wheeler, with two strong bicycle wheels at the back, and a wheel in the front with a chain. Tibbey will be able to steer the car by hand.*
- *He cannot estimate the cost of the car as yet.*
- *Lien is on her way to the bowling club grounds where Tibbey used to work part time.*

The lawn and gardens are neatly kept.

- *She speaks to the manager, James van Biljon. He was impatient over the phone, and is even now not too friendly towards Lien.*
- *Lien explains that she is there because of Tibbey. He answers abruptly that Tibbey is no longer living on the premises, and that he has been medically boarded.*
- *Lien tells Mr. van Biljon about the cart and says that all Tibbey needs is a roof over his head. He will still look after the cars at the bowling club on a Saturday.*
- *Van Biljon is sceptical. He says the place is not a welfare institution.*
- *Lien pleads for a month's trial period and he says he will discuss it with management. She must phone him on Monday.*
- *Lien and Roos watch a little boy at the begging corner guiding Johnny, who pretends to be blind. He receives a lot of money. Roos calls him a rotten person. She says: 'Who can say what's good or bad? 'These words will have meaning in the future.*
- *A woman driver tells Lien that she's still young, and wants to know why she is not working. She hands Lien R10 anyway.*

KONTEKSTUELE VRAE

1. Hoe gaan die karretjie wat Hein beplan, lyk?

____

____

____ (3)

2. Kies die KORREKTE antwoord wat by die volgende stelling pas. Skryf net die vraagnommer en die letter (A-D) neer.

"sê hy kortaf terwyl hy die foon neergooi" impliseer dat James van Biljon …

A. goedgemanierd is
B. beskaafd is
C. onbeskof is
D. innemend is

______________ (1)

3. Kies die letterkundige terme uit KOLOM A wat by die aanhaling in KOLOM B pas.

Skryf net die vraagnommer (3.1-3.5) en die letter (A-E) neer.

KOLOM A	KOLOM B
3.1 Klanknabootsing/ Onomatopee	A. "iets wat Picasso kon bedink het."
3.2 Vergelyking	B. "Tortelduiwe"
3.3 Idiomatiese uitdrukking	C. "Hoe de duiwel…"
3.4 Metafoor	D. "die balle "dwaf"…"
3.5 Toutologie	E. "somer-pantyhose wat soos die landkaart van Tibet lyk."

	___	(5)
4.	Stem jy saam dat meneer Van Biljon bevooroordeeld is? Motiveer jou antwoord. ___ ___ ___	(2)
5.	Verduidelik hoekom Roos van die "*blerrie ou Johnny*" praat. ___ ___	(2)
6.	Watter soort werk, sê Lien, sal Tibbey kan doen? ___	(1)
7.	As jy deel van die bestuur was, sou jy vir Tibbey se aanstelling gestem het of daarteen? Motiveer jou antwoord. ___ ___	(1)
8.	Watter karaktereienskap openbaar Lien in hierdie hoofstuk? ___	(1)
9.	Wat is die geïmpliseerde betekenis van Roos se woorde: "*Vrot, maar die ou donner moet seker ook maar eet soos ons almal.*" ___ ___	(2)
10.	"*Die Pretorianers het goeie harte.*"	
10.1	Is hierdie stelling 'n **MENING** of 'n **FEIT**? ___	(1)
10.2	Motiveer jou antwoord. ___ ___	(1)
		[20]

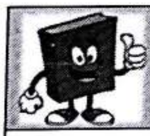

HOOFSTUK 33: GELDIG VIR DERTIG DAE

- In die Engels-klas sien Lien 'n koevert op haar lessenaar. Dit is Hein se kwotasie van "Venter Constuctions". Die bedrag is R2 800- en dit is slegs geldig vir dertig dae.
- Hy vra nie 'n fooi vir sy arbeid nie. Dit is meer as wat Lien verwag het en een maand se woonstelhuur, maar sy aanvaar dit.
- Lien besluit om die ander bedelaars te vra om iets by te dra, aangesien Tibbey hulle pel is.
- Roos is skepties en ontwikkel skielik maagpyn sodat sy nie hoef saam te gaan nie.
- Lien is teleurgesteld, want almal het 'n verskoning en dit word duidelik

WOORDESKAT

- koevert
- lessenaar
- kwotasie
- bedrag
- slegs
- geldig
- fooi
- arbeid
- verwag
- woonstel-huur
- aanvaar

dat sy alleen vir die karretjie sal moet betaal.

- Die videogedeelte verwys na Lien op die gholfbaan saam met haar pa. Lien dra haar pa se gholfsak.
- Hy wen 'n gholftoernooi. Iemand wat soos Ernie Els lyk, oorhandig 'n trofee aan Lien se pa. Haar pa roep haar om saam met hom en sy trofee afgeneem te word.
- Dirkie laai vir Lien voor die hospitaal af. Dis baie besig gedurende besoektyd en in Tibbey se saal is daar baie pasiënte.
- Lien het vir hom eet- en drinkgoed saamgebring en sit dit op die bedkassie terwyl hy nog slaap. Sy gaan sit op 'n bankie langs sy bed en hou sy hand vas.
- Hy maak sy oë oop, maar hulle lyk leweloos. Lien vertel nie vir hom van haar planne nie. Sy is bly toe die klokkie lui om die einde van besoektyd aan te kondig.
- Sy en Dirkie ry in stilte terug en sy gee Dirkie R50 - vir petrolgeld, maar hy wil dit nie aanvaar nie.
- By die huis bel sy meneer Van Biljon. Hy het goeie nuus vir haar en sê Tibbey kan kom, maar hy gaan nie na hom kyk nie en Saterdae moet hy karre oppas. Lien is verlig en dankbaar.
- Lien klop aan suster Vermeulen se deur en sien die Rook Verbode- teken. Toe sy instap, sien sy die suster wat soos 'n perd lyk, voor die venster staan en rook.
- Lien wil uitvind hoe dit met Tibbey gaan en die suster sê hy ly aan depressie, maar vorder goed met die fisio.
- Lien bekommer haar oor die mediese kostes, maar die suster sê die staat gaan daarvoor betaal, aangesien hy 'n staatspasiënt is.
- Lien oorweeg dit om vir haar ma in die kliniek te gaan kuier, maar besef dis nie op die busroete nie.
- Sy wonder of alles ooit weer kan verbeter.

- **bydrae te lewer**
- **skepties**
- **maagpyn**
- **teleur-gesteld**
- **verskoning**
- **duidelik**

- **betaal**
- **verwys**
- **afgeneem**
- **besoektyd**
- **pasiënte**
- **leweloos**

- **besoektyd**
- **aanvaar**
- **nuus**
- **verlig**
- **dankbaar**
- **rook verbode**

- **uitvind**
- **bekommer**
- **mediese**
- **kostes**
- **staat**
- **oorweeg**
- **busroete**

CHAPTER 33: VALID FOR THIRTY DAYS

- *When she's in the English class, Lien sees an envelope lying on her desk.*
- *It's Hein's quotation from Venter-construction. The amount is R2 800 and it's valid for thirty days.*
- *Hein does not charge for his labour. But still, it's more than Lien expected to pay, and the equivalent of a month's rent, but she accepts it.*
- *Lien decides to ask the other beggars to make contributions, since Tibbey is everyone's friend.*
- *Roos is sceptical and develops a sudden stomach ache to avoid any request for money.*
- *Lien is disappointed. It becomes clear that she will have to pay for everything.*
- *A video clip shows Lien on the golf course with her dad. Lien is carrying his golf bag.*

- *He wins a golf tournament. An Ernie Els look-a-like hands him a trophy. Lien's dad acknowledges her support by including her in the photograph of him holding the trophy.*
- *Dirkie drops Lien off in front of the hospital. The hospital is very busy during visiting hours and there are a lot of patients in Tibbey's ward.*
- *She has brought things for Tibbey to eat and drink, and puts them on the pedestal as he is fast asleep. She sits on a bench next to his bed and holds his hand.*
- *Tibbey opens his eyes, but they look lifeless. She doesn't tell him about her plans. She is relieved when the bell rings to mark the end of visiting hours.*
- *Dirkie and Lien drive home in silence. She offers Dirkie R50 for petrol, but he refuses to take it. At home she phones Mister Van Biljon who has good news for her. He says Tibbey can come back to where he lives, but he is not going to take care of him. He needs to watch the cars on Saturdays. Lien is relieved and grateful.*
- *Lien knocks on sister Vermeulen's door and sees the 'Smoking Prohibited' sign. As she walks in, she sees the sister is standing and smoking in front of a window.*
- *Lien asks after Tibbey and the sister says that Tibbey is suffering from depression, but is responding well to physiotherapy.*
- *Lien is concerned about the medical expenses, but the sister says the state will pay for everything since Tibbey is a state patient.*
- *Lien thinks of visiting her mom at the clinic, but realizes that it's not on the bus route. She wonders whether things will ever be the same again after all that has happened in her life.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Wat is in die koevert wat Lien in die Engels-klas ontvang? ____	(1)
2.	Waarna verwys die titel in hierdie hoofstuk? ____	(1)
3.	Hoe probeer Hein vir Lien help? ____	(1)
4.	Bespreek die ironie in die volgende stelling: " *Tibbey is álmal se pel.*" ____ ____	(2)
5.	Watter soort verhouding het Lien met haar pa gehad, volgens die videogrepe? ____	(1)
6.	Haal **EEN** sin aan wat bewys dat suster Vermeulen onverantwoordelik optree. ____	(1)
7.	Verduidelik Tibbey se gemoedstoestand. ____	(1)

8.	Wat impliseer die stelling: "*Die president gaan self betaal?*" ______________________________	(1)
9.	Lien was oortuig daarvan dat die rolbalklub Tibbey sy kamer sal teruggee. Verduidelik waarom hierdie stelling ONWAAR is. ______________________________ ______________________________	(1)
10.	Kies die korrekte woord tussen hakies. Skryf net die nommer en die antwoord neer. Lien wonder of sy haar (**ma / vriend Tibbey**) in die kliniek moet gaan besoek. ______________________________	(1)
		[11]

HOOFSTUK 34: SHOPPING IS NIE VIR SISSIES NIE

- Wouter kry sy rybewys en nooi vir Lien na die Wimpy om dit te vier.
- Sy voel skuldig aangesien sy Wouter die laaste tyd afgeskeep het.
- Dit voel asof hulle baie lank gelede daar gesit en gesels het oor die matriekafskeid.
- Lien besef hoe dinge verander het en sy kyk nou met ander oë na die wêreld.
- Lien geniet Wouter se geselskap, maar dit irriteer haar dat hy so baie na Riekie verwys. Lien en Wouter is slegs vriende; dus behoort sy nie jaloers te voel nie.
- Sy vra vir Wouter om 'n Bloubul-pet, 'n Bloubul-vlag en 'n skeidsregterfluitjie by die Loftus winkel te koop.
- Wouter is verbaas en wil weet sedert wanneer sy 'n Bloubul-ondersteuner geraak het. Sy sê dis 'n geskenk vir 'n kollega.
- Wouter gooi haar speels met 'n suikersakkie en noem haar 'n "*dark horse.*"
- Sy moet wikkel om die bus te haal en sy besef hoe waardevol haar vriendskap met Wouter is en wonder wat sy die afgelope twee jaar daarsonder sou gedoen het.
- Lien hoor Donavan se stem agter haar in die parkeerterrein en sy wil eers maak asof sy nie hoor nie, maar hy is al by haar en noem haar "Engel". Sy wil die horries kry.
- Hy het 'n klomp inkopiesakke in albei sy hande en is papnat gesweet. *Shopping* is nie vir *sissies* nie, weet Lien.
- Hy is oorvriendelik en bied haar weer 'n werk by die haarsalon aan, aangesien Sue-Ellen net

WOORDESKAT

- **rybewys**
- **vier**
- **skuldig**
- **afgeskeep**
- **matriek-afskeid**
- **verander**
- **geselskap**
- **irriteer**
- **verwys**
- **jaloers**
- **bloubul-pet**
- **skeidsregter-fluitjie**
- **verbaas**
- **ondersteuner**
- **geskenk**
- **suikersakkie**
- **wikkel**
- **bus te haal**
- **waardevol**
- **afgelope**
- **daarsonder**
- **parkeer-terrein**

in die oggend werk. Lien wys dit van die hand en sê sy het al 'n werk.

- Lien vra vir Roos wat van haar man geword het. Na 'n lang stilte vertel sy dat haar man op 'n plaas in Tzaneen gewerk het, maar toe geld gesteel het en gevolglik het die boer hom weggejaag. Hy is toe met 'n jong, los meisie, "*'n flossie*", van die koöperasie weg.
- Roos en haar dogter, wat toe in matriek was, het toe Pretoria toe gekom sonder werk of geld.
- Die dogter het toe by 'n versekeringsmaatskappy werk gekry, maar met 'n slegte man deurmekaar geraak en nou sit sy met drie kinders en geen man nie. Sy werk nou by 'n *agency* (gesellinklub) om 'n bestaan te maak.
- Op pad bushalte toe dink Lien aan Roos se lewensverhaal en hulle eie lewens wat skeefgeloop het.
- Sy dink ook weer aan Donnovan se aanbod.
- Voor die drankwinkel op die hoek sien sy Johnny op die stoep. Hy roep haar en sê hy wil iets bydra tot Tibbey se karretjie.
- Hy gee haar hande vol munte, vyfsente, tiensente, twintigsente en hier en daar 'n blinke.
- Sy gooi dit in haar rooi sak en toe sy dit die aand tel, besef sy Johnny het R102.49 gegee waarmee hy andersins drank sou gekoop het. Dit herinner ons aan Roos se woorde: "Wie sal kan sê van goed en wie sal kan sê van sleg?"
- Dirkie neem Lien elke aand hospitaal toe. Tibbey het begin praat "*Haai Lien, bye Lien, yes Lien, no Lien,*" maar is nog terneergedruk.
- Sy vertel hom van die reëling met die rolbalklub, maar hy reageer nie daarop nie.
- Die dokter sê hy kan aan die einde van die week huis toe gaan.
- Lien en Hein is by die rolbalklub om na Tibbey se kamer te kyk. Meneer van Biljon is vriendeliker as gewoonlik.
- Lien is bekommerd oor die trappe, maar Hein stel voor dat hulle 'n "*ramp*"/'n oprit bou. Hy meen sy pa sal kan help.
- In die kamer is daar 'n bed en 'n lendelam spieëltafel. Hein stel voor dat hulle die pote van die bed en kassie afsaag en 'n kassie met twee trappe voor die toilet sit sodat Tibbey makliker oor die weg kan kom.
- Lien waardeer Hein se hulp en sy belowe om eendag met hom reg te maak.

Woordeskat:

- **inkopiesakke**
- **oorvriendelik**
- **haarsalon**
- **gesteel**
- **weggejaag**
- **koöperasie**
- **versekerings-maatskappy**
- **deurmekaar geraak**
- **gesellinklub**
- **bestaan te maak**
- **lewens**
- **aanbod**
- **bydra**
- **drank**
- **terneergedruk**
- **reëlings**
- **reageer**
- **bekommerd**
- **trappe**
- **oprit**
- **lendelam**
- **spieëltafel**
- **stel voor**
- **afsaag**
- **makliker**
- **oor die weg**
- **waardeer**
- **belowe**

CHAPTER 34: SHOPPING IS NOT FOR THE FAINT OF HEART

- *Wouter has his driver's license and he invites Lien to the Wimpy to celebrate.*
- *She feels guilty as she has neglected Wouter of late. It seems ages since they sat and chatted about the matric farewell.*
- *Lien realises how things have changed. She's looking at the world through different*

eyes now.

- She enjoys Wouter's company, but is irritated that he keeps talking about Riekie. As Lien and Wouter are friends only, why does she feel so jealous?
- She asks Wouter to buy a Blue Bull cap, a Blue Bull flag and a referee's whistle at the Loftus Versveld shop.
- Wouter is surprised at the request and asks her when she became a Blue Bull fan. She says that they're presents for a colleague of hers.
- Wouter playfully throws a sugar sachet at her and calls her a dark horse.
- As Lien leaves to catch a bus, she realises just how precious her friendship with Wouter is. She wonders what she would have done in the past two years without him.
- Lien hears Donovan's voice in the car park. She ignores it but he catches up with her, calling her 'Angel'. It gives her the creeps.
- He's carrying shopping bags in both hands and is perspiring heavily. Lien knows that shopping is not for sissies.
- He is over-friendly and offers her a job at the hair salon, as Sue-Ellen works only in the mornings. Lien declines, saying that she already has a job.
- Lien asks Roos about her husband. After some hesitation, Roos tells her that her husband once worked on a farm in Tzaneen, but that he stole money, and the farmer chased him off the farm. He left with a loose woman, a 'floozie' from the co-operative.
- Roos and her daughter then moved to Pretoria. Her daughter was in matric, but Roos had no money and no job to support the two of them.
- Her daughter found a job with an insurance company, but she got involved with a ne'er-do-well, and now she's alone with three children and no husband. She works at an escourt agency in order to make a living.
- On the way to the bus stop Lien thinks about Roos's life story, and about her own family's lives that also went so wrong.
- She thinks of Donovan's offer.
- Johnny stands on the veranda in front of the bottle store. He calls her over, saying that he wants to make a contribution towards Tibbeys cart.
- He gives her handfuls of coins; five, ten, and twenty cent pieces, and here and there a shiny coin.
- Lien tosses it all into her red bag. That night she counts the money. Johnny has contributed R102.49. Money with which he would normally buy alcohol. It reminds us of Roos's words: 'Who can tell what's good or bad?'
- Every evening Dirkie takes Lien to the hospital. Tibbey has started to talk, saying 'Hi Lien, bye Lien, yes Lien, no Lien', but he is still depressed.
- She informs him of the arrangement with the bowling club, but he doesn't react to the information.
- The doctor says Tibbey will be discharged at the end of the week.
- Lien and Hein are at the bowling club to look at Tibbey's room. Mister Van Biljon is

friendlier than usual

- Lien is concerned about the steps and Hein suggests that they build a ramp. He reckons his dad will be able to help them.
- In the room there is a bed and a battered old dressing table. Hein suggests that they cut the legs off the bed and the wardrobe, and put a pedestal with two steps in front of the toilet in order to assist Tibbey.
- Lien appreciates Hein's assistance and promises to make it up to him one day.

KONTEKSTUELE VRAE

1. Bespreek die titel van hierdie hoofstuk. (2)

2. Wat vier Wouter en Lien by die Wimpy? (1)

3. Watter gevoelens ervaar Lien in die Wimpy? (1)

4. Noem **DRIE** dinge wat Wouter vir Lien by Loftus moet koop. (3)

5. *"Lien Jooste, jy is 'n dark horse."*
Bespreek die konnotatiewe betekenis van bogenoemde stelling. (1)

6. Kies elke keer 'n karakter uit KOLOM B wat die woorde in KOLOM A gesê het. Skryf net die vraagnommer (6.1-6.5) en die letter (A-E) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
6.1	"'n Ramp of so iets"	A.	Donnovan
6.2	"Wanneer het jy 'n Bloubul-fan geword?"	B	Johnny
6.3	"Engel wag vir my"	C	Hein
6.4	"Dit was...dit was só lekker"	D	Roos
6.5	"Jy collect mos vir Tibbey	E	Wouter

(5)

7. **Verduidelik hoekom Roos se woorde: "*Kan jy vir Johnny 'n pennie van sy dopgeld vir iemand anders sien gee?*" ironies is.**

8.	Wat het in Roos se lewe skeefgeloop dat Roos nou moet bedel om te oorleef?	(2)
9.	Noem **TWEE** veranderinge wat Hein voorstel vir Tibbey se woonplek.	(2)
10.	Hoe verskil meneer Van Biljon se gedrag in hierdie hoofstuk teenoor Lien?	(2)
		(1)
		[20]

HOOFSTUK 35: WERK DINGE IN LONDON OOK SO?

- Die karretjie lyk eienaardig en is 'n aaklige blou kleur geverf.
- Hein het die karretjie met sy pa se bakkie hospitaal toe gebring.
- Lien sien dit ook vir die eerste keer en sê dit lyk fantasties.
- Hein gaan sit in die karretjie en demonstreer aan Tibbey hoe die trappe en die rem en die ratte werk.
- Lien is teleurgesteld as Tibbey ongeskik vra "*What must I do with this thing?*" (Wat moet ek met die ding doen?)
- Lien verduidelik dat Hein dit vir hom gemaak het sodat hy nog kan werk.
- Sy sê hy sal van die rolbaanklub na *Entertainment Corner* kan ry en sy toets die karretjie self uit en is opgewonde dat dit so goed werk.
- Lien en Hein help die protesterende Tibbey om in die karretjie in te kom. Hein verduidelik geduldig hoe alles werk.
- Tibbey ry eers versigtig uit die hospitaalsaal en toe "laat waai hy" die gang af.
- Volgens Hein is die enigste nadeel van die karretjie dat dit nie kan opvou om in 'n kar te pas nie.
- Tibbey sit tussen Hein en Lien in die Venter Construction-bakkie en hulle ry in stilte na sy blyplek by die rolbalklub.
- Tibbey is verbaas om die oprit na sy kamer te sien.
- Hein verduidelik die stellasie om hom te help om bo op die toilet te kom. Tibbey kyk woordeloos na die lae bed en die kas met die afgesaagde pote. Hulle sit hom op die bed neer.
- .Lien sê daar is kos in die kas en dat sy hom die volgende oggend vir werk sal kom haal.
- Sy sit sy pille op die bedkassie langs sy Bloubul-vlag en Bloubul-pet wat Wouter vir hom gekoop het. Lien gaan haal water by die buitekraan en sê Tibbey moet sy pille drink en rus.

WOORDESKAT

- karretjie
- eienaardig
- geverf
- demonstreer
- trappe
- rem
- ratte
- verduidelik
- toets
- opgewonde
- protes-terende
- geduldig
- versigtig
- laat waai hy
- nadeel
- opvou
- pas
- blyplek
- verbaas
- oprit
- stellasie
- woordeloos

- Wanneer hulle Tibbey agterlaat, bekommer Lien haar oor hom en wonder hoe hy sal regkom. Hein is positief dat hy sal leer.
- Een middag sit Lien in 'n vreemde bus in 'n vreemde buurt op pad na die kliniek om vir haar ma te gaan kuier.
- Sy dink aan Tibbey en aan die krisisse wat hulle as gesin deurgemaak het. Soms voel dit vir haar asof sy iemand anders is.
- Sy klim by die straathoek 'n paar blokke duskant die kliniek af. Terwyl sy kliniek toe stap, sien sy die rustige woonbuurt waar gewone mense woon en gewone lewens lei.

- Sy wonder of die lewe in London ook so sal wees. Sy sien die baksteenmuur van die kliniek en raak benoud.
- Sy staan by die hek met haar vinger op die interkomknoppie, maar sy druk nie die knoppie nie.
- Sy draai om en loop terug na die bushalte toe.

- afgesaagde
- pote
- pille
- bedkassie
- agterlaat
- bekommer
- regkom
- vreemde
- buurt
- krisisse
- gewone
- lewens
- benoud
- interkom-knoppie

CHAPTER 35: IS LIFE LIKE THIS IN LONDON?

- *The homemade cart looks really weird, and is painted a horrible blue.*
- *Hein brings it to hospital in his father's bakkie.*
- *Lien sees the homemade cart for the first time and says she thinks it's fantastic.*
- *Hein gets into it and shows Tibbey how the brakes and the gears work.*
- *Lien is disappointed when Tibbey rudely asks 'What must I do with this thing?' Lien explains that Hein has made it for him so that he can get to work.*
- *She says he will be able to drive from the bowling club to entertainment corner. Lien test drives the little homemade cart and is excited that it works so well.*
- *Lien and Hein help the protesting Tibbey into it. Hein patiently explains to Tibbey how it works.*
- *Tibbey drives carefully out of the hospital ward, and then suddenly races down the passage.*
- *According to Hein the only disadvantage is that the car cannot be folded up like a wheelchair to fit into a car.*
- *Tibbey sits between Hein and Lien in the Venter Construction bakkie. They drive in silence to his room at the bowling club.*
- *Tibbey is surprised to see the ramp to his room.*
- *Hein explains how the pedestal will help him to reach the toilet. Tibbey stares wordlessly at his low bed and the legless wardrobe .They help him onto the bed.*
- *Lien tells him that there is food in the cupboard, and that she will fetch him for work*

the next morning.

- *She puts his medicine on the bedside table next to the Blue Bull flag and Blue Bull cap that Wouter bought. Lien fetches water from the outside tap and says Tibbey should now take his tablets and rest.*
- *When they leave, Lien is worried, wondering how Tibbey will manage. Hein is positive that he will learn to cope.*
- *One afternoon Lien finds herself sitting in an unfamiliar bus in an unfamiliar neighbourhood on the way to the clinic to visit her mom.*
- *She thinks of Tibbey and all the crises her family have been through. Sometimes she feels as though she's a stranger to herself.*
- *Lien gets off the bus at a street corner a few blocks away from the clinic. Whilst walking to the clinic, she notices that it's a peaceful, quiet neighbourhood. Here, ordinary people live ordinary lives.*
- *She wonders whether life is the same in London. As she gets to the brick wall of the clinic she becomes anxious. She stands at the gate with her finger on the intercom button, but she doesn't press it.*
- *Lien turns around and walks back to the bus stop.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Bespreek die titel van hierdie hoofstuk.	(2)
2.	Watter kleur is Tibbey se karretjie geverf?	(1)
3.	Verduidelik die stelling: "*Die karretjie lyk weird.*"	(2)
4.	Haal **EEN** sin aan wat 'n mens laat dink dat Tibbey ondankbaar is.	(1)
5.	Hoe dink jy, voel Hein oor die karretjie?	(1)

6\. Kies elke keer 'n naam uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (6.1-6.5) en die letter (A-E) neer.

KOLOM A	KOLOM B
6.1 ... het die karretjie gebou.	A. Mnr. Van Biljon
6.2 ... het die Bloubulaandenkinge gekoop.	B. Johnny
6.3 ... se bakkie is gebruik om die karretjie af te lewer.	C. Hein
6.4 ... het die verblyf goedgekeur.	D. Mnr. Venter
6.5 ... het geld bygedra tot die karretjie.	E. Wouter

(5)

7\. Noem **TWEE** veranderinge wat in Tibbey se kamer aangebring is.

___

___ (2)

8\. Watter emosies ervaar Lien in die bus op pad na die kliniek?

___

___ (2)

9\. Lien druk nie die knoppie by die kliniekhek nie. Het jy simpatie met Lien? Gee 'n rede.

___ (1)

10\. Was dit 'n goeie besluit om 'n alomteenwoordige verteller in hierdie verhaal te gebruik? Gee 'n rede vir jou antwoord.

___

___ (1)

[18]

HOOFSTUK 36: COOL, SOU ÉK SÊ, ACTUALLY

- Saterdagoggend sit Tibbey regop in sy karretjie voor sy kamerdeur as Lien hom kom haal.
- Hy het nie sy Bloubul-vlag of -pet by hom nie. Lien sê hy moet homself regruk.
- Sy gaan haal die vlag en die pet, want die Bulle speel teen die WP en hy moet sy goed by hom hê as hy wil geld maak.
- Lien stoot hom, maar sê hy moet self begin ry, want sy kan hom nie altyd kom haal nie.
- By die bedelhoekie parkeer sy Tibbey op die sypaadjie, maar naby genoeg aan die verkeer om te kan bedel.
- Aanvanklik bly hy roerloos sit. Toe 'n bleskopmannetjie in 'n groen Camry vrolik met hom grappies maak oor die rugbywedstryd, word Tibbey weer sy ou self.
- Tibbey waai sy vlag en skree vrolik terug. "Die WP se móér!"

WOORDESKAT

- regruk
- vlag
- pet
- stoot
- bedelhoekie
- parkeer
- sypaadjie
- verkeer
- bedel
- roerloos

- Die bleskop lag en ander motoriste blaas hul toeters entoesiasties oor Tibbey se kommentaar.
- Tibbey verdien baie geld. Lien is baie verlig en huil van blydskap. Hein se voorspelling het waar geword.
- Om elfuur gaan haal sy vir Tibbey vir teetyd, maar hy sê hy kan homself bestuur tot by die akasiaboom. Sy oë blink, maar hy is nie baie vriendelik nie.
- Roos werk nie die dag nie en Tibbey en Lien is alleen.
- Wanneer Lien dit die minste verwag, bedank Tibbey haar en sê *"You are a true friend,* Lien Djôste, *a real blerrie true friend."* ("Jy is 'n ware vriendin, Lien Djôste, 'n regte *blerrie* ware vriendin.")
- Wanneer Lien by Miemie se huis is, lê hulle langs die swembad en drink 'n baie lekker, vreemde konkoksie wat Roberta vir hulle gemaak het.
- Miemie vertel dat sy 'n tatoeëermerk op haar boud het wat haar as vrou bemagtig. Sy trek haar broekie op en wys die besempie vir Lien en sê dis *"cool"*.
- Roberta vra wat hulle wil eet en Miemie sê gemorskos: "iets *junkerig*, soos 'n hamburger." Haar ma is nie by die huis nie, nou kan sy alle reëls verbreek.

- **grappies**
- **waai**
- **vrolik**
- **kommentaar**
- **verdien**
- **verlig**
- **blydskap**
- **voorspelling**
- **verwag**
- **tatoeëer-merk**
- **bemagtig**
- **besempie**
- **gemorskos**
- **reëls**
- **verbreek**

CHAPTER 36: COOL, I WOULD SAY, ACTUALLY

- *On Saturday morning Tibbey is sitting upright in his homemade cart in front of his room when Lien arrives to fetch him.*
- *He does not have his Blue Bull flag and cap with him.*
- *Lien fetches the flag and the cap since the Bulls are playing against Western Province, and he needs to show his support of the Bulls if he wants to make money.*
- *Lien pushes him along, but says he will have to learn to ride himself, because she can't always fetch him.*
- *At the corner she parks him on the pavement, close enough to the passing traffic so that he can beg.*
- *At first Tibbey is quiet and motionless. When a bold man in a green Camry jokes with him about the rugby match, Tibbey becomes himself again.*
- *He waves his flag and answers the driver cheerfully. The man laughs, and other motorists hoot enthusiastically in support of Tibbey's comments.*
- *Tibbey earns a lot of money. Lien is relieved and cries with happiness. Hein's prediction*

has come true.

- *At eleven o'clock she goes to Tibbey to take him for tea, but he says he can manage to get to the acacia tree by himself. His eyes are bright, but he is not over-friendly.*
- *Roos is not working that day and Tibbey and Lien are alone.*
- *When Lien least expects it, Tibbey expresses his appreciation and says 'You are a true friend, Lien Djôste, a real blerrie true friend.'*
- *When Lien visits Miemie, the girls lie beside the swimming pool and drink an exotic concoction prepared by Roberta.*
- *Miemie says that the tattoo on her bum empowers her as a woman. She pulls up her bikini bottom and shows it to Lien, saying it is cool.*
- *Roberta asks them what they'd like to eat and Miemie says they'd like some junk food - such as a burger. Her mom is not at home so she can break all the rules.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Watter dag van die week gaan haal Lien vir Tibbey? ____________________________________	(1)
2.	Lien sê: "*Jy moet jou goed by jou hê as jy wil geld maak.*" Na watter goed vewys sy? ____________________________________	(2)
3.	Watter wedstryd vind daardie middag plaas? ____________________________________	(1)
4.	Voltooi die volgende paragraaf. Gebruik die woorde in die lys hieronder. Skryf slegs die vraagnommer (4.1-4.4) en die antwoord neer. **selfvertroue; staathoek; geld; verskil; twyfel** Ten spyte van Lien se (4.1____________) oor Tibbey, het die karretjie 'n groot (4.2____________) in sy lewe gemaak. Mettertyd het sy (4.3____________) toegeneem. Hy word weer die "entertainer" van die (4.4____________) en die motoriste gee mildelik (4.5____________).	(5)
5.	Kies die **KORREKTE** woord tussen hakies. Skryf slegs die vraagnommer (5.1-5.3) en die antwoord neer. Lien is so (5.1) (**verheug / gejuig**) dat die ou Tibbey wat sy (5.2) (**weet / ken**) terug is, dat sy in trane (5.3) (**huil / uitbars**). ____________________________________	(3)
6.	Tibbey sê: *"You are a true friend, Lieen Djôste, a real blerrie friend."* Verduidelik waarom hierdie stelling **WAAR** is. ____________________________________ ____________________________________	(1)

7.	Watter karaktereienskappe van Lien kom in die hoofstuk na vore? ____	(2)
8.	Bespreek die titel van hierdie hoofstuk. ____ ____	(2)
9.	Watter kontras is daar tussen die vorige Miemie en die Miemie wat ons in hierdie hoofstuk leer ken? ____ ____	(2)
		[19]

HOOFSTUK 37: KOUE GOED IN GROOT GLASE

- Dis 'n winderige Septemberdag en Lien staan weer en bedel, maar sy voel nie lekker nie en wens sy kon huis toe gaan om na Norah Jones se musiek te luister.
- Sy moet bly, want die fonds is uitgeput ná Tibbey se karretjie en sy moet binne dertig dae weer huurgeld opdok.
- Sy hoop haar ma se pensioengeld word binnekort uitbetaal.
- 'n Rukwind pluk haar pruik van haar kop af en voor sy tot verhaal kan kom, waai die pruik tussen die karre in.
- Sy hardloop verbouereerd agterna en gryp die pruik onder die wit Jetta uit. Toe sy regop kom, kyk sy vas in "Kuifie" (Gerhard, die predikant). Hy is verbaas en wil weet wat op aarde sy daar doen.
- Lien loop vinnig straathoek toe en ignoreer hom. Die motors toet ongeduldig vir "Kuifie" wat nog steeds verbaas na haar kyk.
- 'n Paar minute later hou hy langs Lien stil en weier om weg te ry voor sy inklim.
- Lien besef sy het nie 'n keuse nie en klim in die motor. Op pad na sy huis vra hy haar of sy nie veronderstel is om in die skool te wees nie.
- By sy huis groet sy vrou, (Elna) "Valetjie", Lien vriendelik en hy wys heel trots vir Lien hul babaseuntjie.
- Hy bestel iets met baie ys in groot glase. Sy vrou bring die vrugtesap na die studeerkamer waar 'n warm, vriendelike atmosfeer heers.
- Hy sê vir Lien hy wil nie met haar baklei nie, maar hy is bekommerd omdat sy gedurende skooltyd bedel en sy is in matriek wat nie 'n grap is nie.
- Hy sê hy het nie besef dat dit so swaar met Lien-hulle gaan nie. Gerhard sê die kerk het geld vir mense wat swaarkry en sy moet 'n

WOORDESKAT

- fonds
- rukwind
- pruik
- verbouereerd
- verbaas
- ignoreer
- weier
- keuse
- veronderstel
- trots
- bekommerd
- baklei
- lysie
- kerkraad
- vaart
- beheerraad
- betaling
- skottelgoed

lysie maak van hul maandelikse uitgawes sodat hy dit aan die kerkraad kan gee.

- Gerhard neem Lien terug na haar woonstel. Hy vertrek met 'n vaart, maar maak skielik 'n U-draai en hou weer langs die sypaadjie stil.
- Hy vertel vir Lien dat die laerskool 'n musiekjuffrou soek as haar ma dalk belangstel. Hy dien op die beheerraad en is bereid om haar ma vir die pos aan te beveel.
- Hy ry weg en draai weer terug en vra of Lien dalk Vrydagaand die baba teen betaling kan oppas, sodat hy en sy vrou kan gaan fliek.
- In die woonstel sien sy die vuil skottelgoed, maar sy het nie lus om dit te was nie en gaan lê en luister na Norah.
- Sy raak onrustig aan die slaap en droom van haar ma en van hom (haar pa). Dis 'n deurmekaar droom waar sy, Roos en Miemie by 'n eetkamertafel sit en vis eet. Miemie sê dis *oukei* as Lien 'n prostituut wil wees, sy moet net na haar nek laat kyk.
- Lien skrik natgesweet wakker. Dis die eerste keer in meer as twee jaar dat sy haar pa "gesien" het. Sy onthou alles van haar pa.
- Sy bel vir Donovan en sê sy sal in die middae vir R40- per uur werk, maar Saterdae wil sy meer verdien en hy mag haar nie "Engel" noem nie.
- Hy moet dit eers met Dirkie bespreek en dan sal hy haar laat weet.
- Sy maak 'n lysie van al haar uitgawes (selfs die agterstallige Edgars-rekening) om vir "Kuifie" (Gerhard) te gee.
- Sy maak aandete vir haar en Braam. Lien wonder wat van Braam gaan word.
- Drie-uur die nag skrik sy wakker. Lien is dors. Sy is verbaas as sy sien dat die televisie wat sy afgeskakel het, aan is.
- Braam sit voor die televisie met 'n boks video's langs hom.
- Die nuusleser Riaan Cruywagen berig oor twee prokureurs van Pretoria wat van die rol geskrap is en tot vier jaar gevangenisstraf vir bedrog gevonnis is. Hulle het miljoene rande se trustgeld verduister wat hulle met rente moet terugbetaal.
- Braam haal die video oor sy pa se vonnisoplegging uit en plaas 'n video waar hy en Lien nog klein is, in die videospeler.
- Hulle speel by die swembad terwyl hulle pa vleis braai. Braam staar lank na sy pa en Lien sluip stilletjies terug kamer toe.
- In hierdie hoofstuk word Lien, haar pa en Braam ontmasker.
    - ➢ Lien se geheim wat sy met niemand wou deel nie, word ontmasker wanneer Kuifie haar by haar bedelplek herken. Sy besef dat sy nie meer sal kan bedel nie.
    - ➢ Die leser ontdek waar Lien se pa is en hoekom Lien so kwaad vir hom is en leer ook dat dit Braam is wat na die tuisvideo's kyk.
    - ➢ Die leser verstaan nou wat in die verhaal gebeur.

Woordeskat:

- **droom**
- **prostituut**
- **natgesweet**
- **verdien**
- **bespreek**
- **lysie**
- **uitgawes**
- **agterstallige**
- **verbaas**
- **prokureurs**
- **geskrap**
- **gevangenis-straf**
- **gevonnis**
- **trustgeld**
- **verduister**
- **rente**
- **terugbetaal**
- **vonnis-oplegging**
- **sluip**
- **ontmasker**
- **herken**

- *It's a windy day in September and Lien is begging again, although she doesn't feel well. She wishes she could go home to listen to Norah Jones' music.*
- *She has to stay at her begging station since her funds are low after paying for Tibbey's cart. In thirty days time she needs to pay the rent.*
- *She hopes that her mother's pension money is paid out soon.*
- *A gust of wind blows her wig off, and before she knows it, the wig is lying amongst the cars.*
- *She's alarmed, and runs off to retrieve it from under a white Jetta. When she gets up, she sees Kuifie. He looks surprised and wants to know what on earth she's doing there.*
- *Lien walks off to the street corner ignoring him. Cars hoot at Kuifie who stares after her.*
- *A few minutes later he stops his car next to her, and refuses to leave until she gets into it.*
- *Lien has no choice but to get into the car. On the way to his house he asks her why she's not at school.*
- *Kuifie's wife greets Lien in a friendly manner. Kuifie proudly shows her their baby boy.*
- *He orders something with lots of ice in tall glasses, please. His wife brings fruit juice to the study. There's a warm and friendly atmosphere in the room.*
- *He tells Lien that he doesn't want to fight with her, but is concerned that she is begging during school hours. He says that writing matric is no joke.*
- *He says he wasn't aware that things were going so badly. He says that the church has money for people who are struggling, and that she must make a list of all their monthly expenses, so that he can approach the church council on her behalf.*
- *Gerhard (Kuifie) takes Lien back to her flat. He drives off, but then suddenly makes a u-turn and parks at the pavement.*
- *He tells Lien that the primary school is looking for a music teacher should her mother be interested. He is on the school's governing body and is prepared to recommend her.*
- *He drives away and then again he turns back, asking Lien if she would babysit on Friday night so that he and his wife can go to a movie.*
- *At home Lien looks at all the dirty dishes, but she doesn't feel like washing them so she lies down and listens to a Norah Jones CD.*
- *She is restless, but eventually falls asleep and dreams of her mother and her father. It's a confused dream. Roos, Miemie and herself are sitting at the dining room table eating fish. Miemie tells her it's okay to be a prostitute, but that she should check out her neck.*
- *Lien wakes up in a sweat. It's the first time in two years that she's 'seen' her dad. She remembers everything about him.*
- *She phones Donovan and says she would like to work in the afternoons for R40 per*

hour, but on Saturdays she'd like to earn more than that. And he may not call her 'Angel'.

- *Donovan says that he has to discuss her request with Dirkie first, and then he will get back to her.*
- *She makes a list of all her expenses (including the Edgar's account that's in arrears) to give to 'Kuifie'.*
- *She makes dinner for Braam and herself. Lien wonders what will become of Braam.*
- *At three o'clock that night she wakes up. She is thirsty. She is surprised to see that the TV is on.*
- *Braam is sitting in front of it with a box of videos beside him.*
- *The news reader, Riaan Cruywagen, is reporting that two Pretoria lawyers have been struck off the roll, and have been sentenced to four years imprisonment due to fraud. They have embezzled millions of rands from people's trust funds, and that this money must be repaid with interest.*
- *Braam removes the video of his dad's sentencing, and inserts one of Lien and himself, taken when they were small children. In the video, they are playing at the swimming pool, whilst their dad is busy with a braai. Braam stares at his dad's image for a long time, and Lien sneaks quietly back to her room.*
- *In this chapter the reader realises that the people in the video clips are Lien, her dad and Braam.*
  - *Lien's secret identity is uncovered when Kuifie recognises her at her begging spot. She will not be able to beg any longer.*
  - *The reader realises that Lien's father is in jail for fraud. This is the reason for Lien's anger.*
  - *The reader learns that Braam is the person watching the home videos.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Kies die **KORREKTE** antwoord tussen hakies. Skryf slegs die vraagnommer en die antwoord neer. In hierdie hoofstuk word Lien, haar pa en Braam (**ontmasker/ontnugter**). ________________________	(1)
2.1	Noem **TWEE** simptome wat aandui dat Lien nie lekker voel nie. ________________________ ________________________	(2)
2.2.	Hoekom kan Lien dit nie bekostig om by die huis te bly nie? ________________________	(1)

3.1 Wat het die Augustuswind veroorsaak?

____ (1)

3.2 Wat was die gevolge van bogenoemde gebeurtenis vir Lien?

____ (2)

4.1 Bespreek wat in die predikant se studeerkamer afgespeel het.

____

____ (3)

4.2 Hoe verskil die predikant se optrede van die reaksie wat Lien verwag het?

____ (2)

5. Verduidelik die titel van hierdie hoofstuk.

____

____ (2)

6. Noem **TWEE** redes hoekom die predikant twee keer omdraai nadat hy Lien afgelaai het.

____

____ (2)

7. Lien se droom het haar ontstel.
Verduidelik waarom hierdie stelling (7) **WAAR** is.

____ (1)

8. Kies elke keer die persoon uit KOLOM B wat by die bynaam uit KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (8.1-8.4) en die letter (A-E) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
8.1	Valetjie	A	Gerhard
8.2	Bulletjie	B	Donovan
8.3	Kuifie	C	Elna
8.4	Engel	D	Babatjie
		E	Lien

____ (3)

9. Voltooi die volgende paragraaf. Gebruik die woorde in die lys hieronder. Skryf slegs die vraagnommer (9.1-9.7) en die antwoord neer.

woede; besef; geheimsinnige; kursiewe; ontdek; herken; erken; ontmasker

Lien se geheim word (9.1____________) wanneer die predikant haar by haar bedelplek (9.2____________) en sy (9.3____________) haar bedeldae is verby. Dan (9.4____________) ons die rede vir Lien se pa se afwesigheid en Lien se (9.5____________) teenoor hom. Ons weet nou dat Braam die (9.6____________) persoon is wat na die video's kyk waarna in die (9.7____________) dele van die boek verwys word. (7)

10.1	Hoekom is daar nie meer sterretjies voor en na die kursiewe deel in hierdie hoofstuk nie? ____________________________________	(2)
10.2	Hierdie video is 'n herhaling. Stem jy saam met bogenoemde stelling? Motiveer. ____________________________________	(1)
		[30]

HOOFSTUK 38: DIE DING MET DIE KUIF

- Juffrou Breytenbach sê die jaarlikse toneelopvoering is om dankie te sê vir almal wat gehelp het.
- Die spysenieringsleerlinge sal vir die kos sorg, want dit is deel van hul praktiese studie.
- Die akteurs mag almal ses gaste nooi. Lien dink eers sy gaan niemand nooi nie, maar dan dink sy aan tannie Bets, Wouter, Braam en dalk nog ander.
- Lien is bly om terug te wees by *Creations*. Dirkie en Donovan behandel haar beter as voorheen. Sy voel nou deel van die span.
- Lien waardeer die aangename werksomgewing in die salon. Dis beter as om die uitlaatgasse op straat in te asem. Sy doen moeite om afsprake vir haar klasmaats te reël.
- Na die eerste week sê sy vir Dirkie sy is gereed vir haar gratis haarstyl met die kuif.
- Dis nou al 'n maand dat Lien nie meer bedel nie.
- Die bus is op pad na haar ou staanplek en sy sien die bekende dinge.
- Sy wonder of Roos haar sonder die pruik en brilletjie sal herken. Tibbey het die regte Lien in die hospitaal gesien.

- Toe sy afklim, vererg sy haar toe sy sien dat Johnny op haar plek staan en bedel. Al bedel sy nie meer nie, was dit haar plan B indien dit nie by *Creations* sou uitwerk nie.

Siyabulela & Selo

- Sy sien vir Tibbey en Roos onder die akasiaboom. Lien gaan sit by hulle op die gras en bied hulle tannie Bets se Hertzog-koekies aan.

WOORDESKAT

- toneel-opvoering
- spysenering
- spysenierings-leerlinge
- gaste
- behandel
- aangename
- uitlaatgasse
- afsprake
- gereed
- gratis
- haarstyl
- kuif

- Tibbey is bly om haar te sien, maar Roos gluur Lien woordeloos aan. Tibbey vertel van Sello se R250 000 wat hy met die Lotto gewen het en toe 'n huis in Mamelodi gekoop het.
- Nou staan Beatrice op Sello se hoek en Johnny wat 'n meisie het, staan op Lien se plek.
- Roos is kwaad vir Lien, want sy het verniet gesukkel om Johnny van Lien se hoek weg te hou. Lien vra om verskoning dat sy hulle nie laat weet het nie.
- Lien vertel van die komende eksamens en dat sy moet leer, want sy het nie te goed in die rekordeksamen gedoen nie.
- Tibbey vra Lien oor haar ma en sy vertel hom dat sy van die kliniek af terug is.
- Roos wil weet wanneer Lien terugkom. Sy sê sy weet nie, dis eind-eksamen en sy moet deurkom. Roos sê verwytend : "Tibbey, ons moet gaan werk. Anders as **party** mense, moet **party** mense werk!"
- Tibbey sê sy is reg en Saterdag speel die *Sharks* teen die *Bulls*. Hy swaai weg met sy karretjie en waai vir Lien met sy Bloubul-vlag.

- **vererg**
- **uitwerk**
- **gluur**
- **gesukkel**
- **om verskoning**
- **rekord-eksamen**
- **verwyt**
- **verwytend**
- **waai**

CHAPTER 38: THE THING WITH THE FRINGE

- *Miss Breytenbach says the yearly performance of the play is a way of thanking all who have participated in it.*
- *The catering will be done by Catering learners. It serves as their practical exam.*
- *The actors are allowed to invite six guests each. Lien initially decides not to invite anybody, but then she thinks of Aunt Bets, Wouter and Braam . . . and maybe even some other people.*
- *Lien is happy to be back at Creations. Dirkie and Donovan treat her well, better than they did when she worked there previously. She now feels part of the team.*
- *Lien appreciates the pleasant work environment in the salon. It's so much better than inhaling all the fumes in the street. She organizes appointments at the salon for her class mates.*
- *After her first week back at the salon, she tells Dirkie that she is ready for her free hair cut with a fringe.*
- *It's a month since Lien gave up begging.*
- *The bus passes the street corner where she used to beg, and she sees familiar people and things.*
- *She wonders if Roos would recognize her. Tibbey met the real Lien in the hospital.*
- *When she gets off the bus she's upset to see Johnny standing at her corner. Although she isn't begging anymore, it remained plan B for her, should things not work out at the salon.*
- *Tibbey and Roos are sitting under the acacia tree. Lien joins them on the grass and offers them Aunt Bets' Herzog-biscuits.*

- *Tibbey is happy to see her, but Roos just stares at her without saying a word.*
- *Tibbey tells her about Sello who won R250 000 from the Lotto, and bought himself a house in Mamelodi.*
- *Now Beatrice has taken Sello's place and Johnny, who has a girlfriend, has taken Liens corner.*
- *Roos is angry with Lien because she worked hard to keep Johnny off Lien's corner. Lien apologises for not informing them that she was staying away for the moment.*
- *She talks about the forthcoming exams. She says she must study hard, since she didn't do too well during the trial exams.*
- *Tibbey asks after Lien's mother and she tells him that she is back at the clinic.*
- *Roos wants to know when Lien is coming back to her corner. Lien says she doesn't know, as the end of year exam is coming up, and she needs to pass. Roos says in a nasty way: 'Tibbey, we must get back to work. Unlike* ***some*** *people,* ***some*** *people have to work!'*
- *Tibbey says she is right, and on Saturday the Sharks are playing against the Bulls. He swings away in his cart and waves at Lien with his Blue Bull flag.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Wat behels die praktiese eksamen van die Hotel- en Spysenierings-leerlinge? ____	(1)
2.1	Hoeveel gaste mag elke akteur nooi? ____	(1)
2.2	Wie dink jy, het Lien oorweeg, om te nooi toe sy sê: "*Dalk... Nee, dit sal nie werk nie. Maar dalk...*" ____	(1)
3.	Beskryf die kontras tussen Lien se werk op straat en die werk by *Millenium Creations.* ____ ____	(2)
4.	Hoe verskil Lien se optrede/houding by *Millennium Creations* met haar houding/optrede voorheen? ____ ____	(2)
5.	Watter voordeel kry Lien omdat sy by die haarsalon werk? ____	(1)

6.	Kies die **KORREKTE** betekenis van die woorde "**Sy strip haar...**" in die sin: "*Sy strip haar op die plek toe sy sien Johnny staan op haar hoek.*" Skryf net die vraagnommer en die letter (A-D) neer. "Sy strip haar..." beteken A Sy vloek vir Johnny B Sy trek haar klere uit C Sy vererg haar D Sy verneder hom ________________	(1)
7.1	Hoekom groet Lien vir Tibbey en Roos huiwerig onder die boom? ______________________________	(1)
7.2	Hoe verskil Tibbey en Roos se reaksie teenoor Lien? ______________________________ ______________________________	(2)
7.3	Gee **TWEE** redes hoekom Roos ontsteld is. ______________________________ ______________________________	(2)
7.4	Hoekom bedel Sello nie meer nie? ______________________________ ______________________________	(2)
8. 8.1	Roos sê: "*Anders as **party** mense moet **party** mense werk.*" Verduidelik na wie die "party mense" verwys. ______________________________ ______________________________	(2)
8.2	Watter emosie voel Roos as sy hierdie woorde uiter? ______________________________	(1)
9.	Hoekom is Tibbey daarvan oortuig dat hy *"a killing"* gaan maak? ______________________________	(1)
		[20]

HOOFSTUK 39: DIE BESOEK (1)

- Tannie Bets neem vir Lien na die kliniek. Lien skraap moed bymekaar om uit te klim.
- Tannie Bets wil nie saam ingaan nie en sê Lien en haar ma moet 'n bietjie alleen gesels.
- Lien lui die klokkie by die voorhek en dit gaan oop. Die tuine is goed versorg en daar sit mense op die stoep. Dit lyk alles heel normaal.
- Sy sê vir die ontvangsdame dat sy na haar ma, Christien Jooste, soek.
- Die vrou sê dis nie besoektyd nie, maar roep Lien se ma oor die interkom. Meneer Malherbe sê sy sit in die tuin en hy sal vir Lien gaan wys.

WOORDESKAT

- **skraap moed bymekaar**
- **klokkie**
- **ontvangs-dame**
- **besoektyd**

- Sy sien haar ma en 'n jong meisie op 'n bankie sit en gesels. Lien sê huiwerig "Ma?" en haar ma is verbaas en antwoord: "My kind".
- Sy stap nader en gee vir Lien 'n drukkie. Lien voel ongemaklik. Haar ma vertel dat die jong meisie ook vir behandeling daar is.
- Lien se ma wil weet hoe dit met Braam gaan. Lien sê hy is 'n *"survivor"* en het selfs 78% vir sy wiskundetoets gekry.
- Sy vertel haar ma dat Gerhard, die predikant en die kerk help en tannie Bets dra potte vol kos aan.
- Lien ignoreer haar ma se vraag toe sy vra hoe dit met haar gaan.
- Haar ma sê die eerste dag was die moeilikste en 'n mens het geen privaatheid nie en daar bestaan nie geheime in die kliniek nie.
- Daar vind groepsessies plaas en elke dag moet hulle die sielkundige spreek. Sy vertel van Harry die heler.

HARRY

- Lien se ma erken dat sy 'n vreeslike ma was en die wyn was haar "reddingsbaadjie".
- Harry sê sy moet haarself eers vergewe voordat sy kan verwag dat haar kinders haar moet vergewe.
- Lien vra haar ma of sy weer sal drink. 'n Wit skoenlapper gaan sit op haar ma se hand. Lien se ma is net so broos soos die skoenlapper en sy het in haar lewe seergekry. Die skoenlapper impliseer ook 'n nuwe fase in die lewe. Wanneer die skoenlapper uit die kokon (die papie-fase) loskom, is hy vry om te vlieg en sodoende begin 'n nuwe lewe. Dit kan dus 'n beter en mooier toekoms beteken.

- Lien se ma sê Harry sê 'n mens bly vir altyd 'n alkoholis, maar sy sal hard probeer om skoon te bly.
- Lien vra haar ma of hulle ooit hul Pa sal kan vergewe, maar sy antwoord nie.
- Haar ma gaan wys haar die kapelletjie en vertel dat hulle Bach se musiek daar speel. Dit herinner Lien aan 'n Eskimo-iglo.
- Lien vra haar ma hoekom sy nie meer klavier wil speel nie. Haar ma sê sy weet nie eintlik nie, maar dit is asof dit tot 'n lewe behoort wat verby is - "toe dinge nog mooi en goed en reg was".

- Lien sê haar ma moet terugkom huis toe en sy bedoel dit.
- Sy gee vir haar ma 'n toegedraaide CD van Chopin se klavierkonserte.

- **huiwerig**
- **verbaas**
- **ongemaklik**
- **behandeling**
- **predikant**
- **ignoreer**
- **sielkundige**
- **reddings-baadjie**
- **vergewe**
- **skoenlapper**
- **broos**
- **toekoms**
- **alkoholis**
- **kapelletjie**
- **klavier**
- **behoort**
- **bedoel**
- **klavier-konserte**

CHAPTER 39: THE VISIT (1)

- Aunt Bets takes Lien to the clinic. Lien needs courage to get out of the car.
- Aunt Bets doesn't go in with her, as she feels that Lien and her mom need time alone together.
- Lien rings the bell at the front gate and it opens. The garden is well kept and people sit on the verandah. It looks a peaceful, ordinary place.
- Lien tells the receptionist that she has come to see her mother, Christien Jooste.
- The woman tells her that it's not visiting hours, but she calls her mother on the intercom. Mister Malherbe says that she is in the garden, and that he will take Lien to her mother.
- Lien sees her mother sitting on a bench talking to a young girl. 'Mom?' she asks hesitantly. Her mother is surprised to see her, and says 'My child!'.
- She goes up to Lien and gives her a hug. Lien feels uncomfortable. Her mother tells her that the young lady she is talking to is also having treatment at the clinic.
- Lien's mother asks her how Braam is doing. Lien tells her that he is a survivor. He even achieved 78% for his Maths test.
- She tells her mother that Gerhard and the church are helping them, and that Aunt Bets brings them pots of food.
- Lien ignores her mother when she is asked how she is doing.
- Her mother says that her first day at the clinic was the worst. There is no privacy or respect for any secrets in the clinic.
- The patients attend group sessions, and they see a psychologist every day. She tells Lien about Harry the healer.
- Lien's mother says that she knows that she was a terrible mother and that wine served as her 'safety jacket'.
- Harry says that she will have to forgive herself first before she can expect her children to forgive her.
- Lien asks her mother whether she will ever drink again. A white butterfly settles on her mother's hand. Lien's mother is as fragile as the butterfly. She has been hurt in her life. The butterfly signifies a new phase in her life. When it emerges from its cocoon it's free to fly, and a new life begins for it. It may mean a better life for Christien to.
- Lien's mother says Harry tells her that an alcoholic remains an alcoholic, but she will try very hard not to drink again.
- Lien asks her mother whether they will ever be able to forgive their father.
- Her mother shows her the small chapel in the clinic's grounds and says that they play Bach on CD there. The place reminds Lien of an Eskimo igloo.
- Lien asks her mother why she no longer plays the piano. Her mother says she doesn't know, but perhaps music belongs to a time of her life that is over. 'When things were still nice, and good and right'.

- *Lien tells her mom that she must come back home. She means it in her heart.*
- *She gives her mom a present, a CD of some of Chopin's piano concertos.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik waarna die titel van hierdie hoofstuk verwys. ____	(1)
2.	Voltooi die volgende paragraaf. Gebruik die woorde in die lys hieronder. Skryf slegs die vraagnommer (2.1-2.5) en die antwoord neer. **verras; veras; huiwerig; normaal; voorhekkie; kliniek** Toe haar ma die vorige keer in die (2.1______________) was, het Lien haar nie besoek nie. Sy het tot sover as die (2.2______________) gekom, maar sy het omgedraai en huis toe gegaan. Nou dwing tannie Bets haar amper om te gaan en Lien is weer eens (2.3______________). Sy is (2.4______________) om te sien hoe goed versorg die tuine is en dit lyk heel (2.5______________).	(5)
3.	Dink jy Lien se ma was bly om haar te sien? Motiveer. ____ ____	(2)
4.	Noem **TWEE** dinge wat Lien vir haar ma van Braam vertel. ____ ____	(2)
5.	Hoe het tannie Bets vir Lien en Braam ondersteun? ____	(1)
6.1	Wat vertel Lien se ma vir Lien oor die behandeling by die kliniek? ____ ____	(2)
6.2	Haar ma sê die eerste dag was die moeilikste. Verduidelik hoekom. ____ ____	(2)
6.3	Het jy simpatie met Lien se ma? Gee 'n rede. ____	(1)
7.	"Die wyndoos was my reddingsbaadjie."	
7.1	Is bogenoemde stelling konnotatief of denotatief? ____	(1)
7.2	Verduidelik die betekenis van bogenoemde stelling binne konteks. ____	(1)

8. 8.1	Om 'n berg van 'n molshoop te maak. Wat beteken die bogenoemde idioom? ____	(1)
8.2	Lien se ma sê: "...waar berge soos kléin molshopies gelyk het." Wat impliseer haar ma? Verduidelik. ____ ____	(2)
9.1	Nadat Lien haar ma vra of sy weer gaan drink, gaan sit 'n wit skoenlapper op haar ma se hand. Wat simboliseer hierdie gebeurtenis? ____ ____	(2)
9.2	Wat was haar ma se antwoord op Lien se vraag? ____	(1)
10.1	Van watter **TWEE** komponiste word daar in die hoofstuk melding gemaak? ____ ____	(2)
10.2	Watter soort musiek assosieer ons met bogenoemde komponiste? ____	(1)
10.3	Waarheen gaan Lien se ma om na hierdie musiek te luister? ____	(1)
10.4	Dink jy Lien se ma hou van die CD wat sy gekry het? Motiveer. ____	(1)
11.	Hoekom verbaas Lien haarself as sy haar ma vra om huis toe te kom? ____	(1)
		[30]

HOOFSTUK 40:
DIE BESOEK (2)

WOORDESKAT
- tronk
- bewaarder
- grys en krom
- verstom
- treurig
- haat
- huiwerig
- spyt

- Lien gaan besoek haar pa in die tronk. Die bewaarder by die deur beduie dat Lien moet sit.
- Sy sien haar pa aan die anderkant van die vertrek inkom. Sy word yskoud en voel emosioneel.
- Sy sien hoe grys en krom hy geword het. Dit lyk asof hy wil huil as hy haar sien. Hy is verstom.
- Daar is 'n trek om sy mond wat sy nie ken nie. Sy oë lag nie meer nie en sy gesig lyk treurig.
- Sy probeer om hom te haat, maar sy

kan nie.

Sy dink dis haar pa en Norah sing:

"singing the same lines all over again, no matter how much I pretend".

- Haar pa kom sit oorkant haar en probeer huiwerig haar hand vat, maar sy ruk weg. Sy voel dadelik spyt dat sy dit gedoen het.
- Hy lyk onseker en is nie die selfversekerde man wat sy uit haar kinderdae onthou nie.
- Sy onthou dat hy trots was op haar en gesê het sy gaan nog eendag saam met hom in die praktyk as 'n prokureur werk; Jooste en Jooste.
- Hulle is lank stil, maar dan sê hy hy het gedink hy sal haar nooit sien nie.
- Lien vra haar pa waarom hy bedrog gepleeg het. Hy sê hy het toegegee aan versoekings en hy was gulsig. As gevolg van slegte beleggings oorsee het hy en sy vennoot geld verloor en die res gespandeer of terugbetaal aan kliënte.
- Lien se pa sê hy praat baie met haar in sy kop. Hy wonder of hulle hom ooit sal kan vergewe vir wat hy aan hulle gedoen het. Lien voel hoe die trane agter haar oë brand, maar sy wil nie voor haar pa huil nie.
- Sy vra haar pa wanneer hy gaan uitkom en hy antwoord dat hy oor ses maande vrygelaat sal word.
- Hy sal seker na oom Frank en tannie Poppie toe gaan totdat hy werk gekry het.
- Hy sê hy wil sy familie help, want hy hoor by oom Frank dat hulle sukkel. Hy oorweeg dit om meubels te maak. Lien is geamuseerd, want haar pa is onhandig.
- Lien sê sy gaan nie meer regte studeer nie. Hy is teleurgesteld en sê nie alle prokureurs is skelm nie.
- Hy verseker haar dat niemand aan hulle studiepolisse geraak het nie. Lien sê sy wil reis en die wêreld sien.
- As die bewaarder kom sê dat die besoektyd verstreke is, gee Lien haar pa droëwors - sy gunsteling. By die deur draai hy om en hulle kyk vir mekaar.

Woordeskat:

- **onseker**
- **trots**
- **bedrog**
- **gulsig**
- **beleggings**
- **vennoot**
- **vrygelaat**
- **meubels**
- **onhandig**
- **regte studeer**
- **teleurgesteld**
- **skelm**
- **studiepolisse**
- **reis**
- **gunsteling**

CHAPTER 40: THE VISIT (2)

- *Lien goes to visit her dad in prison. The prison guard at the door shows her to a chair, and Lien sits down.*
- *Her dad enters the room on the other side of the grid that separates them. Lien goes cold. She becomes very emotional.*
- *Her father has gone grey and walks with a slight stoop. He is overwhelmed when he sees Lien, and looks as though he could burst into tears.*
- *There is an expression around his mouth that is unfamiliar. His eyes no longer laugh and*

he looks sad.

- *She wants to hate him, but she can't. 'This is my dad,' she thinks to herself. The words of Norah's song come to mind; 'singing the same lines all over again, no matter how I pretend.'*
- *Her dad takes a seat across from her and hesitantly tries to take her hand, but she pulls it away. She immediately regrets doing that.*
- *He looks unsure of himself. He's no longer the confident man that she remembers from her childhood.*
- *She remembers that he was always proud of her. He'd told her that she would work with him one day in his law firm 'Jooste and Jooste.'*
- *There is a long silence, and then her dad says he thought that he would never see her again.*
- *Lien asks him why he committed fraud. He says there were so many temptations, and he was greedy. He and his partner made bad investments and lost a lot of money. The rest they spent, or had to pay back.*
- *Lien's dad says he often talks to her in his head. He wonders if she will ever be able to forgive him. Lien feels tears stinging her eyes, but she doesn't want to cry in front of him.*
- *She asks her dad when he is due to be released, and he tells her he'll be free in six months' time.*
- *He will probably stay with Uncle Frank and Aunt Poppie until he finds work.*
- *He says he wants to help his family, as he's heard from Uncle Frank that they are struggling. He is thinking of making furniture in the future. Lien is amused, as her dad is no handyman.*
- *Lien tells him she won't be studying law. Her dad is disappointed and says that not all lawyers are crooks.*
- *He assures her that his children's study policies have not been touched. Lien says she wants to travel and see the world.*
- *When the prison guard announces that visiting hours are over, Lien offers her dad some dried boerewors – his favourite treat. He thanks her. They look into each other's eyes before he disappears through the door.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.1	Hoekom word in hierdie hoofstuk na 'n tweede besoek verwys? ______________________________ ______________________________	(2)
1.2	Bespreek die kontras in milieu tussen die twee besoeke. ______________________________ ______________________________	(2)

2.1	Watter verskil sien Lien in haar pa se voorkoms? ____	(2)
2.2	Watter verskil sien sy in sy persoonlikheid of optrede? ____	(1)
3.	Kies die **KORREKTE** antwoord tussen hakies. Skryf slegs die vraagnommer (3) en die antwoord neer. Lien probeer haar (**hartgevoelens/haatgevoelens**) teenoor haar pa herleef, maar sy kan nie. ____	(1)
4.1	Watter droom het Lien se pa vir Lien se toekoms gehad? ____	(1)
4.2	Hoe het Lien se pa vir hierdie droom voorsiening gemaak? ____	(1)
4.3	Wat het Lien se pa gedoen om hierdie droom in duie te laat stort? ____	(1)
4.4.	Noem **TWEE** redes wat haar pa gee vir sy oneerlike optrede. ____ ____	(2)
5. 5.1	Lien se pa besef hoe die feit dat hy in die tronk is sy gesin affekteer. Wat wonder hy oor sy gesin op 'n emosionele vlak? ____	(1)
5.2	Hoe beplan hy om die gesin se finansiële las te verlig? ____	(1)
6.1	Hoekom kan Lien se pa nie weer as 'n prokureur praktiseer nie? ____	(1)
6.2	Watter soort werk beplan haar pa om te doen? ____	(1)
6.3	Hoekom is Lien skepties oor haar pa se nuwe toekomsplanne? ____	(1)
7.	Kies die **KORREKTE** antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (7) en die letter (A-D) neer. Voor Lien gaan, gee sy vir haar pa 'n pakkie... A biltong B sigarette C boerewors D droëwors ____	(1)
8.	Wat, dink jy, het Lien se besoek vir haar pa beteken? ____	(1)
		[20]

HOOFSTUK 41: 'N BIETJIE KULTUUR

- Dit is die aand van die toneelopvoering.
- Lien kyk na haar bleek grimering, as *Weird Maria,* in die aantrek-kamer se spieël.
- Almal is opgewonde en juffrou Breytenbach sê hulle moet wikkel sodat hulle betyds kan begin.
- Lien loer deur die wynrooigordyn en sien dat Hein vir Tibbey langs Roos en haar *peroxide*-dogter in die tweede voorste ry gestoot het.

- Die eregaste skuur by Tibbey se karretjie verby en ou Uil, die hoof, heet Tibbey welkom.
- Roos dra 'n verskriklike pienk pakkie en sit ongemaklik voor haar en uitkyk.
- Haar dogter dra 'n swart rokkie met 'n lae halslyn en kou kougom terwyl sy belangstellend rondkyk.
- Lien wonder hoe haar gaste op hierdie "bietjie kultuur" gaan reageer.
- Die opvoering begin en dit gaan goed, behalwe Christiaan wat sy woorde vergeet en Miemie se besem wat die voetstuk verloor.
- As die gordyn sak, klap die gehoor entoesiasties hande.
- Die Hotel- en Spysenieringsleerlinge het uitgehang en die saal lyk pragtig. Die hoofligte is af en op die tafels is kerse, eetgoed en wynglasies.
- Die pianis, Mathilda Hanekom, speel agtergrondmusiek ("hysbakmusiek") op die Steinwayklavier.
- Lien sien oom Faantjie en tannie Bets wat eetgoed op hulle borde bespreek en hoe Roos en haar dogter hulle borde met smaaklike kos oorlaai.

- Tibbey verduidelik aan die skoolhoof hoe sy karretjie werk.

WOORDESKAT

- bleek
- grimering
- wikkel
- eregaste
- verskriklike
- lae halslyn
- besem
- uitgehang
- gehoor
- oorlaai
- vertoning
- klap

- Lien sien haar ma. Sy het klere aan wat Lien nie ken nie en sy wonder of tannie Bets dit vir haar gegee het. Sy wonder ook of sy die vertoning gesien het.
- As Mathilda 'n blaaskans neem, praat tannie Bets haar ma om om iets op die klavier te speel.
- Christien speel klavier en Lien herken dit as Schubert se *Impromptu in G-kruis mineur*. Dit was altyd Lien se gunsteling en sy weet haar ma speel dit vir haar.
- Lien huil en vee haar gesig aan die dik, wynrooi fluweelgordyn af. Die gaste klap dat die saal dreun.
- Sy lyk soos die regte ma wat Lien onthou en sy dink dalk is sy dié slag regtig terug. Lien ervaar 'n gevoel van intense rustigheid en tevredenheid.
- Hein het vir Tibbey teruggeneem na die rolbalklub.
- Lien bedank Roos dat hulle gekom het en Roos sê vir Lien dat sy goed gespeel het. Sy sal dit maak.
- Voordat hulle vertrek, haal Roos se dogter 'n Tupperware-bak uit en begin eetgoed wat oorgebly het, inpak.
- Lien sê vir Roos sy is 'n goeie *pel*. Albei besef dat Lien waarskynlik nie weer met platskoene (lankstaanskoene) iewers op 'n straathoek sal staan nie.
- Lien se ma gesels met Gerhard en sy vroutjie. Lien wonder of hulle oor die musiekpos by die laerskool praat.
- Wouter en Riekie nooi vir Lien om die sukses van die aand by Riekie se huis te gaan vier.
- Lien aanvaar die uitnodiging en Wouter sê sy kan saam met hulle ry. Sy sê sy sal self daar uitkom en sy bring iemand saam.
- Op pad uit, gryp Lien 'n bordjie eetgoed, twee polistireen-glasies en een van die bottels waarin daar nog 'n bietjie roséwyn is. Sy mik pawiljoen toe waar Hein waarskynlik wag. Dit word duidelik dat daar 'n groeiende vriendskap tussen Lien en Hein is.
- Dit is ook duidelik dat Lien se vriendskap met Wouter slegs platonies is.

- tevredenheid
- bedank
- vertrek
- musiekpos
- laerskool
- vier
- aanvaar
- uitnodiging
- pawiljoen

CHAPTER 41: A BIT OF CULTURE

- *It's the night of the play.*
- *Lien examins her pale make-up as weird Maria in the dressing room mirror. Everybody is excited. Miss Breytenbach says they must hurry up, so that they'll be ready on time.*
- *Lien peeps through the wine red curtain and sees that Hein has put Tibbey's cart beside*

Roos and her peroxided daughter. They are all sitting in the second row from the front.

- The guests of honour have had to squeeze past Tibbey's cart. Old Owl, the principal, welcomes Tibbey.
- Roos wears a pink outfit and stares straight ahead of her. She looks uncomfortable.
- Her daughter wears a low cut black dress, and chews gum as she looks at the people around her.
- Lien wonders how her guests will respond to this little bit of culture.
- The play starts, and all goes well, except that Christiaan forgets his words, and the brush from the broom is lost.
- When the curtain falls, the audience claps enthusiastically.
- The Hotel and Catering learners have excelled themselves, and the hall looks lovely. The lights have been switched off and candles decorate the tables that are laden with food and wine glasses.
- Mathilda Hanekom, the pianist, plays background music on the Steinway piano.
- Uncle Faantjie and Aunt Bets discuss the food, and Roos and her daughter pile the scrumptious food onto their plates.
- Tibbey explains the workings of his cart to the principal.
- Lien sees her mother. She's wearing a dress that Lien has never seen before. Lien wonders whether Aunty Bets has given it to her. She also wonders whether her mother came in time to watch the play.
- When the pianist takes a break, Aunt Bets talks her mother into taking her place and playing something for the guests.
- Christien sits down and plays Schubert's Impromptu in G-sharp minor. It's always been Lien's favourite piece of music, and she knows that her mother is playing it for her.
- Lien cries and wipes her face on the heavy stage curtain. The guests almost raise the roof with their applause.
- Lien's mother looks like the mother she remembers, and Lien wonders whether she's back for real this time. She experiences intense serenity and satisfaction.
- Hein takes Tibbey back to the bowling club.
- Lien thanks Roos for coming, and Roos compliments her, saying she played her part well, and that she will make it big time!
- Before they depart, Roos's daughter puts as much of the leftover food as she can into a Tupperware container that she's brought with her.
- Lien tells Roos that she is a good pal. Both realize that Lien will most likely never stand begging on a street corner in her 'lankstaanskoene' again.
- Lien's mother is talking to Gerhard and his wife. Lien wonders if they are discussing the music post at the primary school.
- Wouter and Riekie invite Lien back to Rickie's home to celebrate the success of the evening.
- Lien accepts the invitation and Wouter offers her a lift. She declines the offer, saying

she will get there herself, as she is bringing someone else along.

- *On her way out, Lien grabs a plate of eats, two polystyrene glasses and one of the bottles containing a little of the left over rosé wine. She walks in the direction of the pavilion where Hein is probably waiting. It becomes evident that the friendship between Lien and Hein is blossoming.*
- *It is also clear that Lien's relationship with Wouter is merely platonic.*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Verduidelik hoekom die titel, "*'n Bietjie Kultuur*", gepas vir hierdie hoofstuk is. ______________________________________ ______________________________________	(2)
2.1	Watter rol vertolk Lien in hierdie toneelstuk? ______________________________________	(1)
2.2	Kies die **KORREKTE** antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf net die vraagnommer (2.2) en die letter (A-D) neer. Dié karakter in die toneelstuk word Lien se … A ego B antagonis C alter ego D protagonis	(1)
2.3	Watter positiewe uitwerking het die vertolking van hierdie rol op Lien? ______________________________________ ______________________________________	(2)
2.4	Voltooi die volgende paragraaf. Gebruik die woorde in die lys hieronder. Skryf slegs die vraagnommer, (2.4.1-2.4.5) en die antwoord neer. **Hoerskool; toekoms; verskuldig; toneelopvoering; Hoërskool; buitestander** Dit is te danke aan die (2.4.1____________) dat Lien uiteindelik deel van Jakaranda (2.4.2____________) word en nie meer 'n ongelukkige (2.4.3____________) is nie. Sy is baie aan juffrou Breytenbach (2.4.4____________). Lien besef dít is wat sy in die (2.4.5____________) wil doen.	(5)
3.	Noem die **SES** mense wat Lien na die vertoning genooi het. ______________________________________ ______________________________________	(6)

4.	Roos en haar dogter het die uitnodiging aanvaar, maar dit is duidelik dat hulle hulself buite hul vertroude ruimte bevind. Bespreek.	(4)
5.	Watter kontras is daar tussen Mathilda se klavierspel en dié van Lien se ma?	(2)
6. 6.1	Lien dink "dalk is sy dié slag regtig terug". Van wie praat Lien?	(1)
6.2	Dink jy Lien het rede om hoopvol te wees? Motiveer.	(1)
7.	Watter stemming heers na die sukses van die opvoering?	(1)
8.	Dink jy Lien is opreg as sy vir Roos sê: "Jy is 'n *great pel*." Verduidelik.	(1)
9.	Waaroor, vermoed ons, praat Gerhard met Lien se ma?	(1)
10.	Hierdie hoofstuk bevestig dat daar 'n groeiende vriendskap tussen Hein en Lien is. Verduidelik.	(2)
		[30]

NASPEL

- Hulle sit almal soos sardientjies op die bank en kyk na die video.
- Daar heers 'n vrolike en lawwe atmosfeer. 'n Man sê hulle moet stilbly en hy druk die *Play*-knoppie.
- Die video wys vier mense op 'n rots teen 'n berg en die see is glad en ver onder hulle.
- Die kameraman (Lien se pa) is 'n amateur en hy

WOORDESKAT

- **sardientjies**
- **vrolik**
- **amateur**

sukkel om die kamera stil te hou.

- Die seun (Braam), het donker krulhare en dra 'n geel t-hemp en 'n rooi bofbalpet.
- Die jong man (Hein), met die kort blonde hare en prominente neus lag nie saam nie. Hy hou sy arm om die meisie (Lien), se skouers.
- Die meisie lag vir die kamera en op haar t-hemp staan iets wat lyk soos "...uks Drama" (Tuks Drama).
- Die ouer vrou (Lien se ma) lyk soos Lien. Haar hare is in 'n modieuse kort kapsel gesny.
- Die kamera kantel en fokus op 'n paar yslike mansvoete in blou plakkies. (Lien se pa se voete).

• prominente neus

• modieuse kapsel

• kantel

EPILOGUE

- *They are packed like sardines in front of a video.*
- *The atmosphere is happy and light hearted. A man asks for silence, and presses the play button.*
- *The video shows four people on a rock against a mountain. The sea is calm and flat below them.*
- *The camera man (Lien's dad) is an amateur and he struggles to hold the camera still.*
- *The boy (Braam) has dark curly hair. He wears a yellow T-shirt and a red baseball cap.*
- *The young man (Hein) with the short blond hair and prominent nose has his arm around the girl's (Lien) shoulders.*
- *The girl laughs at the camera. The words on her T-shirt say '...uks Drama' (Tuks Drama).*
- *The older woman (Lien's mother) looks like Lien. Her hair is cut in a short, modern style.*
- *The camera tilts and focuses on a pair of large feet in blue flip-flops. (Lien's dad's feet).*

KONTEKSTUELE VRAE

1.	Watter stemming heers in die Naspel? ______________________	(1)
2.	Geen karakter word by die naam genoem nie. Identifiseer **VIER** mense in die video. ______________________	(4)
3.	Die laaste sin in hoofstuk 33 is: "*Kan dinge ooit weer wees soos dit was nadat soveel gebeur het?*"	
3.1	Wie het hierdie vraag gevra? ______________________	(1)

3.2	Hoe word hierdie vraag in die Naspel beantwoord? Maak verwysing na almal in die gesin. ___ ___ ___	(4)
4. 4.1	By watter universiteit studeer Lien? ___	(1)
4.2	Hoe verwys die studente na hierdie universiteit? ___	(1)
4.3	In watter rigting het Lien besluit om te studeer? ___	(1)
4.4	Wat, dink jy, het vir haar die deurslag gegee om in hierdie studierigting te studeer? ___	(1)
5.	Wat word gesuggereer deur die feit dat daar na Hein as 'n "jong man" verwys word? ___	(1)
6.	"Die see is blink en glad ver onder hulle." Noem **TWEE** afleidings wat ons n.a.v. hierdie milieu oor die gesin kan maak. ___ ___	(2)
7.	Hoe verskil hierdie videokamera van die vorige videokamera? ___ ___	(2)
8.	Aan die einde is die gesin herenig. Watter les kan ons hieruit leer? ___	(1)
		[20]

BESPREKING
DISCUSSION

VERWYSING NA ANDER KARAKTERS
REFERAL TO OTHER CHARACTERS

- In die roman word daar verwys na Suid-Afrikaanse karakters, karakters uit die klassieke musiekwêreld en karakters uit die vermaaklikheidswêreld.
  The novel contains references to South Africans, and refers to musicians from the classical music world and actors from the entertainment world.

SUID-AFRIKAANSE KONTEKS *(SOUTH-AFRICAN CONTEX)*	KLASSIEKE MUSIEK-WÊRELD *(CLASSICAL MUSIC WORLD)*	VERMAAKLIKHEIDS-WÊRELD *(ENTERTAIN-MENT WORLD)*
• Mike Mills (bl. 42) • Eugène Terre'Blanch (bl. 57) • Patricia Lewis (bl. 74) • Michael Moll (bl. 79) • Mamelodi Sundowns (bl. 86, 101) • Bloubulle (bl. 86, 91, 133, 146, 172, 180, 181) • Ernie Els (bl. 168) • WP (bl. 180, 181) • Riaan Cruywagen (bl. 189) • Sharks (bl. 193)	• Prokofiëf (bl. 12) • Schubert (bl. 13, 64, 205) • Mozart (bl. 20) • Rachmaninoff (bl. 62, 126) • Pavarotti (bl. 63, 64, 151) • Paganini (bl. 137) • Franck (*Panis Angelicus*) (bl. 151) • Bach (bl. 194, 197)	• Josh Groban (bl. 4, 130) • Norah Jones (bl. 4, 5, 19, 33, 34, 39, 44, 64, 97, 114, 129, 130, 131, 136, 149, 183, 186, 200) • Chuck Norris (bl. 7) • Bart Simpson (bl. 20) • Black Eyed Peas (bl. 43) • Pink Floyd (bl. 69) • Julia Roberts (bl. 73) • The Pussycat Dolls (bl. 96, 114, 121, 122) • Robbie Williams (bl. 127) • Shania Twain (bl. 129) • Dolly Parton (bl. 138, 140) • Sting (bl. 151); Katie Melua (bl. 153)

HOUDINGS VAN KARAKTERS
ATTITUDE OF CHARACTERS

- **Die houding van karakters bepaal of hulle ondersteuners of teenstanders is.**
  The attitudes of the characters indicate whether they have positive or negative influences on each other, whether they are supporters or detractors.

ONDERSTEUNERS *SUPPORTERS*

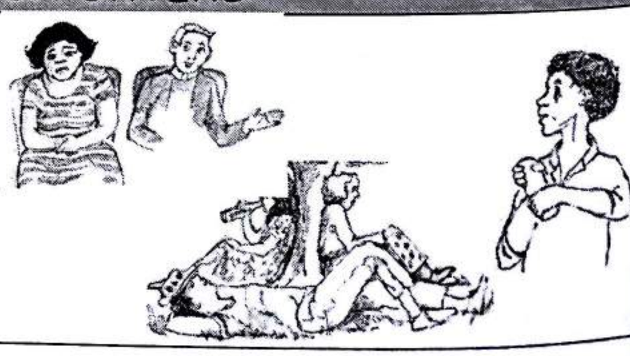

- **Ondersteuners help mekaar in moeilike tye.**
  Supportive people help each other in difficult times.
- **In hierdie roman word tannie Bets (buurvrou), Dirkie (haarkapper/buurman), Gerhard (predikant), die bedelaars en veral Tibbey (bedelaar), as ondersteuners uitgebeeld. Die feit dat hulle ondersteunend is, skep die indruk dat hulle goeie**

karakters is.

In this novel Aunt Bets (neighbour), Dirkie (hairdresser/neighbour), Gerhard (preacher), the beggars and especially Tibbey (beggar), are portrayed as supportive people. This gives the impression that they are good characters.

- **Tannie Bets en Gerhard het veral vir Lien, Braam en hul ma baie beteken.**
  Aunt Bets and Gerhard in particular, are very supportive of Lien, Braam and their mother.
- **Wouter en Miemie help Lien om haarself te vind.**
  Wouter and Miemie support Lien, helping her to find herself.

- **In *Naspel* word dit duidelik dat Lien drama by Tukkies studeer en dat sy Hein se meisie is.**
  In the epilogue it becomes clear that Lien is studying drama at Tukkies and that she is Hein's girlfriend.
- **Die bestuurders van Spar en Pick n Pay word ook as goeie karakters uitgebeeld. Die Spar-bestuurder ontferm hom oor die bedelaars. Die Pick n Pay-bestuurder het nie 'n klag teen Lien se ma ingedien nie, al het sy 'n doos wyn probeer steel.**
  The managers of Spar and Pick n Pay are portrayed as good characters. The Spar manager takes pity on the beggars. The Pick n Pay manager doesn't prosecute Lien's mother even though she has stolen a box of wine.
- **Al hierdie karakters se ondersteuning het gehelp dat Lien en haar familie deur die moeilike tye kom.**
  The support of all these characters has helped Lien and her family survive very difficult times.

TEENSTANDERS *DETRACTORS*

- **Sommige karakters veroorsaak konflik en spanning by Lien.**
  Some characters oppose Lien's behaviour, causing her conflict and tension.
- **Lien se ouers is die grootste teenstanders in die roman.**
  Lien's parents are her greatest negative influences in this story.
- **Sproet dink Lien is 'n prostituut en dit veroorsaak innerlike konflik by Lien. Sy voel seergemaak, skaam en magteloos.**
  Sproet thinks that Lien is a prostitute and this causes Lien inner conflict. She is hurt and overcome with shame.

- **Johnny wil sy ou staanplek wat nou Lien se staanplek is, terughê. As Tibbey in die hospitaal is, wil Johnny Tibbey se staanplek oorneem.**
  When Johnny returns from Johannesburg, he tries to claim his old begging spot where Lien now stands begging. He then tries to claim Tibbey's spot, as he is in hospital. This upsets Lien.
- **Aanvanklik is Roos onvriendelik teenoor Lien, maar later verdedig sy selfs Lien se staanplek.**
  Roos is initially unfriendly towards Lien, but later she makes sure that Lien's corner is not taken by anybody else.

- **Dit was moeilik vir Lien om meneer van Biljon so ver te kry om Tibbey toestemming te gee om weer by die rolbalklub te mag bly.**
  It was difficult for Lien to persuade Mr. van Biljon to allow Tibbey to return to the bowling club after his release from hospital.

- **Dirkie was eers skepties en onvriendelik teenoor Lien toe sy vra oor die werk by die salon. Later was dit hy wat haar hospitaal toe gery het.**
  At first Dirkie is unfriendly towards Lien when she enquires about a job at the salon, but later he gives her a lift to the hospital.
- **Hein se kwotasie van R 2 800 vir die karretjie veroorsaak spanning. Lien kan dit nie eintlik bekostig nie en die ander wil aanvanklik nie juis help nie.**
  Hein's quotation of R2 800 for the cart causes Lien some stress. She can't afford that much money to pay for it, and initially nobody else offers to help her raise money for it.

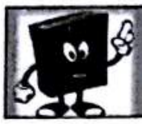

DIE BETEKENIS VAN DIE HOOFSTUKTITELS
THE MEANINGS OF THE CHAPTER TITLES

Hoofstuk	Betekenis van die hoofstuktitels
Voorspel	**Voorspel** *(Prologue)* In die voorspel word die leser aan die karakters in die verhaal voorgestel. *In the prologue the reader is introduced to the characters in the story.*
Hoofstuk 1	**Geel en gelukkig** *(Yellow and happy)* Die titel verwys na Lien se ma wat as "geel, maar gelukkig" beskryf word wanneer sy dronk, is. Dalk kan "geel" ook met die kleur van goedkoop wyn geassosieer word? *In this chapter Lien's mother is described as 'yellow, but happy', when she's drunk. Perhaps 'yellow' may also be associated with the colour of cheap wine.* 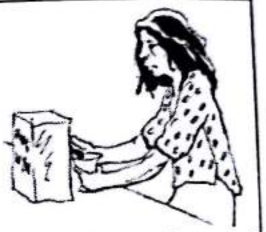
Hoofstuk 2	**Jou standaard-skoolnommertjie** *(Your standard school item)* Die titel verwys na Sally Swanepoel se skoolrok wat korter is as wat dit behoort te wees. *This is about Sally Swanepoel's school dress. It's shorter than the school's required standard length.*
Hoofstuk 3	**'n Kakofonie van klanke** *(A cacophony of sound)* Die titel verwys na Prokofiëv se derde klavierkonsert. Die swaar akkoorde klink nie vir Lien melodieus nie, maar deurmekaar. Sy verwys daarna as 'n kakofonie van klanke. *In Prokofiëv's third piano concerto, the chords are heavy. Lien doesn't find the piece particularly melodious, so she calls it a cacophony of sound.*
Hoofstuk 4	**Die meesterstuk** *(The masterpiece)* Die titel verwys na die nuwe drama, *The Breakfast Club,* wat juffrou Breytenbach wil opvoer. Sy verwys na elke jaar se opvoering as *"'n Meesterstuk".* *This refers to the new play, 'The Breakfast Club' that Miss Breytenbach will produce. She call*

	each year's production 'A masterpiece'.
Hoofstuk **5**	**Lientjie Lieflik** *(Lovely Lientjie)* Die titel verwys na Wouter se woorde aan Lien toe hy sê sy is nie "Lientjie Lieflik" nie, want sy is nie baie vriendelik nie. *This refers to Wouter ironically calling Lien 'Lientjie Lieflik', because he doesn't think she' behaves like a 'little darling' at all.*
Hoofstuk **6**	**A change of scenery** *('n Verandering van omgewing)* Die titel verwys na Wouter se uitnodiging aan Lien om by die *Wimpy* te gaan koffie drink om van haar probleme te vergeet. *This is about Wouter's invitation to take Lien out for coffee to the Wimpy - a change of scenery - to help her to forget about her problems.*
Hoofstuk **7**	**Effens last** (verlede) **season** (seisoen) *(Somewhat last season / out of fashion)* Die titel verwys na Donovan wat Lien se haarstyl as "*effens last season*" beskryf. *In this chapter Donovan describes Lien's hair as 'somewhat last season', or out of fashion.*
Hoofstuk **8**	**Weird** (eienaardige) **Maria** *(Weird Maria)* Die titel verwys na die rol wat Lien in die toneelstuk, *The Breakfast Club,* gaan speel. *The title refers to Lien's part in the play, 'The Breakfast Club'.*
Hoofstuk **9**	**'n Rus op die menu** (spyskaart) *(A Russian on the menu)* Die titel verwys na die musiek van 'n Russiese komponis waarna Lien se ma die naweek sal luister. *This is about the music of a Russian composer that her mother will listen to over the weekend.* 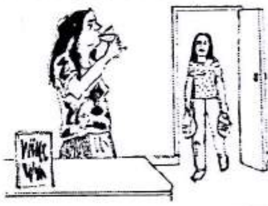
Hoofstuk **10**	**Iets om die palaat te verfris** *(Something to refresh the palate)* Die titel verwys na Miemie se woorde by die *Wimpy* toe sy vir 'n soet nagereg vra - *"om die palaat te verfris".* *In this chapter Miemie asks the waiter for a sweet dessert to refresh the palate as they celebrate her birthday at the Wimpy.* 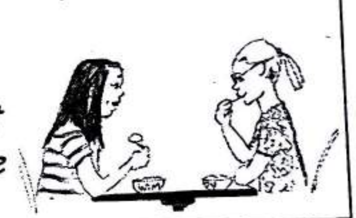
Hoofstuk **11**	**Julia Roberts sonder die mond** *(Julia Roberts without the mouth)* Die titel verwys na Miemie se kommentaar oor hoe Lien met die lang, rooibruin pruik en brilletjie op, lyk. *Miemie comments Lien's appearance when she puts on a long auburn wig and spectacles. She compares her to Julia Roberts* 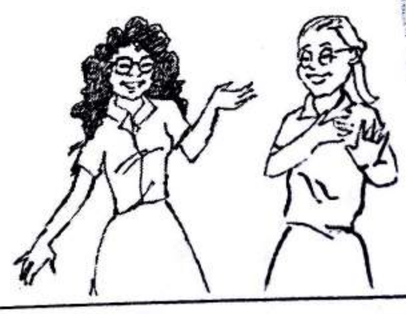

Hoofstuk 12	**Die traandruppel** *(The teardrop)* Die titel verwys na een van Frederic Chopin se Impromptu's. Lien se ma dink nie die titel pas by die stuk nie, want dit is nie tranerig nie. *This refers to a Chopin Impromptu. Lien's mother thinks the music's title is unsuitable, as the piece is not a tear jerker.*
Hoofstuk 13	**'n Huis sonder 'n moeder** *(A house without a mother)* Die titel verwys na Lien se ma wie se drinkery veroorsaak dat Lien en Braam sonder 'n moeder moet klaarkom. Braam het die vorige jaar vir sy ma 'n beker, met die woorde: "Wat is 'n huis sonder 'n moeder?" gegee. *Christien's drinking habit forces her children to cope without a mother. On the previous Mother's Day Braam had given his mother a mug with words that read: 'What is a home without a mother?"*
Hoofstuk 14	**A change of scenery** (verandering van omgewing) **(régtig)** *('n Verandering van omgewing [really])* Die titel verwys na die verandering van omgewing in Lien se lewe. (Haar bedelplek) *The title refers to a change of scenery in Lien's life. (Her begging spot)*
Hoofstuk 15	**'n Bottel Energade** *(A bottle of Energade)* Die titel verwys na die drankie wat Lien elke dag saamneem wanneer sy op straat bedel, want dit maak die dag korter. *Lien brings Energade, a cold drink with her when she begs on the street. It seems to make the day shorter.* 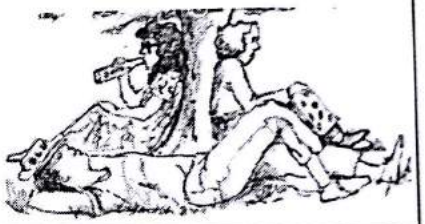
Hoofstuk 16	**Die Pussycat Dolls** Die titel verwys na die musiek van die *Pussycat dolls* waarna Miemie luister wanneer Miemie en haar motorbestuurder die eerste keer vir Lien huis toe neem. *This is the name of a band, the 'Pussycat Dolls' whose music is playing in the car while the chauffeur and Miemie take Lien home for the first time.*
Hoofstuk 17	**Die afgevaardigde van Tibet** *(The delegate from Tibet)* Die titel verwys na Tibbey se snaakse uitspraak van Lien se naam. Vir Lien klink dit soos iemand uit 'n vreemde land. *We find out here that Tibbey cannot pronounce Lien's name properly. Lien thinks it sounds foreign.*
Hoofstuk 18	**Tee en kaaskoek** *(Tea and cheese cake)* Die titel verwys na Dirkie se SMS aan Lien om haar te nooi vir tee en kaaskoek. *The title refers to Dirkie's SMS inviting Lien for tea and cheese cake.*

Hoofstuk 19	**Báie sterker as Camel Filters** *(Much stronger than Camel Filters)* Die titel verwys na Sally Swanepoel wat vir Lien vertel dat haar pa baie sterker goed as *Camel Filters* rook. *In this chapter Sally Swanepoel tells Lien that her own father smokes much stronger 'cigarettes' than Camel Filters.*
Hoofstuk 20	**Nuwe mense relax** (ontspan) **nou hier** *(New people relax here now)* Die titel verwys na Lien se besef dat haar lewe verander het, want ander mense bly nou waar hulle eers so gelukkig was. *Lien realises here that her life has changed, as strangers now live in the house that her family once owned, and where they were once so happy.*
Hoofstuk 21	**Sjerrie vir die koue** *(Sherry for the cold)* Die titel verwys na Tibbey se woorde aan Roos om 'n bietjie sjerrie te drink sodat sy nie so koud kry nie. *Tibbey advises Roos to drink some sherry in order to warm herself up.*
Hoofstuk 22	**Ietsie met chocolate** (sjokolade) **vir poeding** (nagereg) *(Something with chocolate for desert)* Die titel verwys na Miemie se woorde aan hulle kok, Roberta, oor die nagereg wat sy en Lien wil eet. *Miemie asks Roberta, the family cook, to make a dessert with chocolate in it.*
Hoofstuk 23	**Die welcome-home-Mammie-ding** *(The welcome-home-Mommy-thing)* Die titel verwys na Lien se ma se tuiskoms van die kliniek af. Lien kry dit nie reg om haar ma hartelik terug te verwelkom nie. *Lien's mother comes home from the clinic. Lien can't bring herself to welcome her back with joy.* 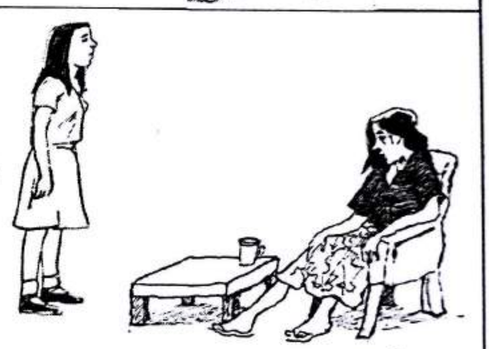
Hoofstuk 24	**Die toppie sonder bates** *(The top without attributes)* Die titel verwys na Miemie se gebrek aan bates wanneer sy 'n stywe bostuk na Lien se agtiende verjaarsdagpartytjie dra *Miemie's flat chest is emphasised when she wears a tight top to Lien's eighteenth birthday party.*
Hoofstuk 25	**Halfprys is halfprys** *(Half price is half price)* Die titel verwys na Roos se woorde aan Tibbey oor die halfprys op gebakte boontjies en sardyne. *Roos insists that baked beans and pilchards were advertised at half price.* 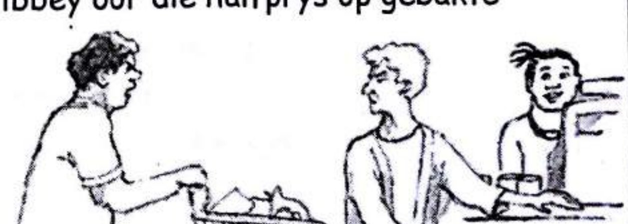

Hoofstuk 26	**Cheers** (Voorspoed) **op Binnelandse sake** *(Cheers to Home Affairs)* Die titel verwys na Lien se sarkastiese woorde aan haar ma wanneer sy uit frustrasie met haar ma se drinkery, self 'n groot glas wyn drink. *'Cheers to Home Affairs' - Lien's toast (with a large glass of wine) to her mother's place of work. Is she saying goodbye to her mother's job for her? Lien is frustrated and anxious about her mother's drinking habits.*
Hoofstuk 27	**The town clown** *(Die dorp se nar)* Die titel verwys na Christiaan, 'n seun in Lien se klas. *Christiaan, a playful boy in Lien's class.*
Hoofstuk 28	**Something for the poor** (iets vir die armes), **my koning** *(Something for the poor, my King)* Die titel verwys na Tibbey se woorde wat Lien net voor sy ongeluk hoor. *These are the last words Tibbey says just before his accident.*
Hoofstuk 29	**Wat is sy van nou weer?** *(What is his surname again?)* Die titel verwys na die feit dat Lien nie eers weet wat Tibbey se van is nie. *Lien wants to know Tibbey's surname.*
Hoofstuk 30	**Die grafsteensangers** *(The tombstone singers)* Die titel verwys na die woorde van die papegaai in die teetuin. *These are the words that the parrot calls out in the tea garden.*
Hoofstuk 31	**Die corner** (hoek) **sonder entertainment** (vermaak) Die titel verwys na die leë hoek waar Tibbey gestaan en bedel het. Die hoek is leeg en sonder vermaak, want Tibbey is in die hospitaal. *Tibbey, from his corner on the street, would entertain his friends and the public with all his jokes. But now the corner is quiet, as Tibbey has gone to hospital.*
Hoofstuk 32	**Iets wat Picasso kon bedink het** *(Something that Picasso may have thought out/designed)* Die titel verwys na Hein se skets van die karretjie vir Tibbey wat soos 'n moderne kunswerk lyk. *Hein has made a sketch of the cart he wants to build for Tibbey. His drawing looks like a modern artwork.*
Hoofstuk 33	**Geldig vir dertig dae** *(Valid for thirty days)* Die titel verwys na Hein se kwotasie vir die bou van Tibbey se karretjie. *Hein gives a quote for the cost of building Tibbey's cart.*

Hoofstuk 34	**Shopping** (inkopies) **is nie vir sissies nie** *(Shopping is not for cowards)* Die titel verwys na Lien se gedagtes wanneer sy sien hoe Donovan sweet nadat hy inkopies gedoen het. *Donovan is drenched in perspiration after shopping.*
Hoofstuk 35	**Werk dinge in Londen ook so?** *(Is this how things work in Londen too?)* Die titel verwys na Lien se gedagtes wanneer sy wonder hoe die mense in Londen se lewens met die mense se lewens waar Lien woon, vergelyk. *Lien wonders how the lives of people who live in London compare with the lives of people who live in South Africa.*
Hoofstuk 36	**Cool, sou ék sê, actually** (eintlik) *Cool, I would actually say)* Die titel verwys na Miemie se woorde oor die besem-tattoe op haar boud. *Miemie says the broom tattoo on her bum is cool.*
Hoofstuk 37	**Koue goed in groot glase** *(Cool things in tall glasses)* Die titel verwys na twee groot glase koeldrank wat Gerhard (Kuifie) vir sy vrou vra om vir hom en Lien te bring. *Gerhard asks his wife to bring two tall glasses of cold drink for Lien and himself.*
Hoofstuk 38	**Die ding met die kuif** *(The thing with the fringe)* Die titel verwys na Dirkie se woorde oor hoe Lien se hare geknip moet word. *Dirkie's comment on Lien's hairstyle.*
Hoofstuk 39	**Die besoek (1)** *(The visit 1)* Die titel verwys na Lien se besoek aan haar ma in die kliniek. *Lien visits her mother in the clinic.*
Hoofstuk 40	**Die besoek (2)** *(The visit 2)* Die titel verwys na Lien se besoek aan haar pa in die tronk. *Lien visits her father in jail.* 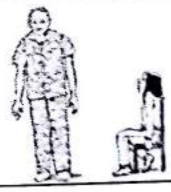
Hoofstuk 41	**'n Bietjie kultuur** *(A touch of culture)* Die titel verwys na die toneelstuk, *The breakfast Club*, wanneer Lien wonder of Roos en Tibbey van 'n bietjie kultuur sal hou. *Lien wonders whether Roos and Tibbey would enjoy a little culture by watching 'The Breakfast Club' play.* 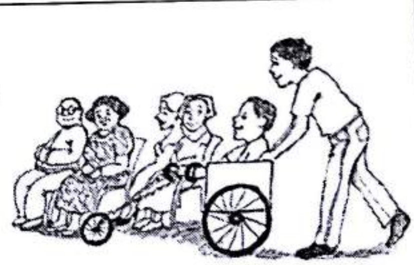
Naspel	**Naspel** *(Epilogue)* Die leser leer wat uiteindelik met die karakters gebeur. *A resumé of all that happens to the characters in the novel.* 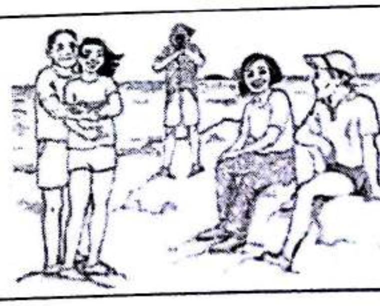

VIDEOGREPE *VIDEO CLIPS*

Die volgorde in die verhaal is chronologies, maar word onderbreek deur KURSIEF-GEDRUKTE videogrepe. *The story unfolds chronologically, though video clips interrupt its chronological flow.*
Die Jooste-gesin se verlede word deur die videogrepe vertel. Braam kyk na die video's waarin hy ontvlugting vind en die verlede herleef toe die gesin gelukkig was. *The Jooste family's past is told in the video clips. Braam watches the videos when he wants to escape and re-live past, happier times.*

DIE VIDEOGREPE:

Hoofstuk	**Die inhoud van die videogrepe** *The contents of the video clips*
Voorspel	**Lien se ma neem die video en haar pa braai vleis. Lien en Braam is nog klein. Lien is in die swembad en Braam speel met twee hondjies.** *Lien's mother is filming a video, and her father is busy making a braai. Lien and Braam are very young. Lien is in the pool and Braam is playing with two little dogs.*
Hoofstuk 3	**Lien en Braam is nog klein en probeer sing terwyl hulle ma klavier speel. Lien is haasbek.** *Lien and Braam are still young, and are trying to sing while their mother plays the piano. Lien has no front teeth.*
Hoofstuk 6	**Lien se ma en pa staan in die tuinpaadjie voor die** *Iceberg* **rose en poseer vir die kamera. Hulle is deftig aangetrek en hulle lyk baie gelukkig.** *Lien's mother and father are posing in the garden path in front of a display of iceberg roses. They are smartly dressed, and look very happy.*
Hoofstuk 7	**Braam is omtrent 12 jaar oud. Hy speel met die hondjies. Hy is gelukkig. Lien wonder wat van die honde geword het.** *Braam's about 12 years old. He's playing with the dogs. Lien wonders what has happened to them.*
Hoofstuk 9	**Lien en haar twee vriendinne, die tweeling, Su-Marie en San-Marie, sit op die dak. Lien se pa klim met 'n leer op om hulle af te haal.** *Lien and her friends, the twins Su-Marie and San-Marie, are sitting on the roof of the house. Lien's father climbs a ladder to help them down.*
Hoofstuk 10	**Lien se pa is Kersvader en deel hulle geskenke uit. Lien en Braam is nog klein.** *Lien's father is dressed as Father Christmas and is handing out presents. Lien and Braam are still young.*
Hoofstuk 14	**Mense staan na 'n waterval en kyk. Braam, Lien en hulle ma is ook daar.** *People are looking at a waterfall. Braam, Lien and their mother are also present.*
Hoofstuk 18	**Braam, Lien en die tweeling, Su-Marie en San-Marie speel. Braam en Lien ry skaatsplank. Lien val, maar sy lag.** *Braam, Lien and the twins, Su-Marie and San-Marie, are playing. Braam and Lien*

	ride on a skateboard. Lien falls off it, but she laughs.
Hoofstuk 24	**Dis Braam se verjaarsdag. Die koek het 'n blou vliegtuigie op. Lien skree op Braam wanneer hy sy vinger in die koek steek. Lien en Braam is nog klein.** *It's Braam's birthday. There is a blue aeroplane on the birthday cake. Lien shouts at Braam when he puts his finger in the cake. Lien and Braam are still young.*
Hoofstuk 31	**Lien is 'n klein dogtertjie. Sy is op die verhoog in die skoolsaal. Sy ontvang 'n trofee.** *Lien is a little girl. She's on stage in the school hall. She receives a trophy.*
Hoofstuk 33	**Lien is saam met haar pa op die gholfbaan. Haar pa ontvang 'n trofee by iemand wat soos Ernie Els lyk. Lien gee haar pa 'n drukkie.** *Lien is on the golf course with her father. Her father is handed a trophy from someone who looks like Ernie Els. Lien hugs her father.*
Naspel	**Lien-hulle sit op die bank om na die video op die televisiestel te kyk. Daar heers 'n vrolike, lawwe atmosfeer. Die video wys Hein se arm om Lien. Lien is 'n Tuks dramastudent. Lien se ma, pa en Braam is ook daar.** *Lien is sitting on a couch with some people. They are about to watch a video on the television. There is a cheerful, playful atmosphere. The video shows Hein with his arm around Lien. Lien is a drama student at Tukkies. Lien's mother, father and Braam are also present.*

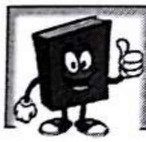

TIPOGRAFIE *TYPOGRAPHY*

- Tipografie verwys na die manier waarop die teks gedruk is - (uitleg).
  Typography refers to the print syle of the text.
- In hierdie roman is die tipografie baie belangrik, aangesien dit onderskei tussen die vertelde teks en die videogrepe.
  In this story the typography separates the narrative from the video clips.
- Die vertelde teks of verhaalteks verskyn in gewone druk.
  The narrative is printed in an upright font.
- Die videogrepe of visuele teks is kursief gedruk.
  The text used for the video clips is printed in the same font, but in italics.
- 'n Wit reël, m.a.w. 'n tipografiese wit of bladwit skei die verhaal in gewone druk van die kursiefgedrukte gedeeltes.
  White lines, or white sections in the book, separate the novel's text from the video's text.
- Soms word daar ook van sterretjies gebruik gemaak om die skeiding aan te dui.
  Sometimes asterisks separate novel text and video text.
- In hoofstuk 23, "The welcome-home-mammie-ding," is daar ekstra spasies tussen party paragrawe in die teks om aan te dui dat alles nie op dieselfde dag plaasvind nie; dat daar tyd verloop.
  In chapter 23, 'The welcome-home-mommy-thing,' there are bigger spaces between some paragraphs in the text to indicate that not everything happens on the same day; time lapses between events.

- Let wel in hoofstuk 37 is daar nie meer sterretjies voor en na die kursiewe deel nie omdat die verlede en hede nou inmekaar vloei. Die geheim van die geheimsinnige persoon wat snags sit en video's kyk, is nou onthul.
Note that in chapter 37 the asterixes are omitted before and after the text in italics, because the past and present now flow together. The name of the mystery person who watches the videos is now revealed.

DIE VERTELLER *THE NARRATOR*

Die verhaal word deur 'n alomteenwoordige, alwetende, derdepersoon-verteller vertel. Hierdie verteller in Lien se lankstaanskoene is nie gebonde aan tyd en ruimte nie, want hy beweeg sonder moeite van een tyd na 'n ander en ook van een plek na 'n ander plek. Die verteller is vandat hulle klein was daar; dus deel van die verlede en ook van die hede, alles wat nou gebeur en het ook insig in die toekoms. (naspel) Die verteller ken elke plek en elke karakter; wat hy/sy doen, dink, droom, voel, ervaar en sê. Hy ken hulle vreugde en leed, maar die verteller is nie een van die karakters nie.

Daar is baie voorbeelde van die tegniek van die derdepersoonverteller.

1.	"Het ***ons*** nie 'n wonderlike view nie?" sug ***haar*** ma, geel en gelukkig. (p. 3)
2.	"***Die vrou*** skud ***haar*** kop en wil die luik toemaak." (p.118)
3.	"***Hy*** rek die "Lien" sodat dit soos Lieen klink." (p. 100)
4.	"***Hulle*** slaap in Miemie se bed en lê tot die oggendure en gesels." (p.124)
5.	"***Sy*** voel moeg en ***sy*** het 'n hoofpyn wat skrik vir niks." (p.145)

Soms laat die verteller dit aan die leser oor om sy/haar eie gevolgtrekking te maak. "Hy" gee genoeg inligting sodat ons hulle gevoelens kan ervaar, sonder dat die verteller dit uitspel.

*The story is told by an omnipresent, omniscient, third person narrator. The narrator in **Lien se lankstaanskoene** is not bound by time or place, because 'he' moves without difficulty from one time and place to another. The narrator is there from the start, and is therefore part of both past and present and has insight into the future. The narrator knows every place and every character, what they do, think, dream, feel, experience and say. Remember, the narrator is not one of the characters. He allows the reader to come to his own conclusions.*

ATMOSFEER EN STEMMING
ATMOSPHERE AND MOOD

Hoofstuk 1-13	**Hoofstuk 14 - 23**
In hierdie hoofstukke word ons bewus van Lien se haat vir haar pa. Sy sê of dink telkens: "Ek haat jou!" Haar ma se drankprobleem maak haar bitter en hulle kry	Lien sorg vir haarself en vir Braam. Braam is haar verantwoordelikheid. Hulle dink aan die luukse verlede en die kontras tussen die verlede en die hede. **Dit is 'n ongelukkige atmosfeer vol**

swaar en leef armoedig. **Dit skep 'n negatiewe stemming.** *In these chapters we become aware of Lien's animosity towards her father. She says, or thinks: "I hate you!" She is bitter about her mother's drinking problem asthey suffer and live in poverty.* ***It creates a negative atmosphere.***	**ongemaklike gevoelens. Daar is 'n bietjie geluk wanneer Lien Miemie vir 'n naweek besoek.** *Lien keeps them going. She works very hard and takes responsibility for Braam. They think about the happy past and miserable present.* ***Lien is happy when she visits Miemie.***
Hoofstuk 24 - 30 Die rol van *Weird Maria* is vir Lien 'n ontvlugting. Die hoogtepunt is ook in hierdie hoofstukke: Tibbey se ongeluk en Lien se vernedering in Sproet se woonstel. Lien besef sy het haar ma nodig en stuur vir haar ma 'n boodskap. **'n Stemming van skok en weerloosheid en ontnugtering word hier geskep.** *The role of Weird Maria is a way of escape from herself. A climax is reached when Tibbey has an accident and Lien is humiliated by Sproet. Lien now realises that she needs her mother, and sends her mother a message.* ***A mood of shock, vulnerability and disillusionment are created.***	**Hoofstuk 31 - 41** Lien wil ten alle koste vir Tibbey help. Gerhard herken Lien op straat en help hulle. Sy kry haar werk terug in die haarsalon, maar op haar voorwaardes. Eers besoek sy haar ma en dan haar pa. Die toneelopvoering is 'n sukses. **Die stemming is positief en hoopvol.** *Lien wants to help Tibbey. Gerhard recognises her as a beggar on the street and offers to get the family some help. Lien starts work, the play is success and* ***the mood is positive and hopeful.***

KONFLIK (BOTSING): *CONFLICT (CLASHING):*

- **Konflik verwys na die stryd en worsteling tussen karakters en hul omstandighede en hulle begeerte om in die gemeenskap aanvaar te word.** *Conflict in this story refers to the struggle between the characters' personal circumstances, and their desires for acceptance in society.*
- **Voorbeelde van wat konflik kan veroorsaak is die volgende:**
  - **Die verskil tussen innerlike behoeftes en druk a.g.v. eksterne omstandighede.**
  - **Botsende emosies.**
  - **Vrese en optredes.**

  Examples of the causes of conflict are the following:
  - *The difference between inner needs and pressure from external circumstances.*
  - *Clashing emotions.*
  - *Fears and actions.*
- **Konflik skep spanning en dit is die spanning wat die leser boei.** *Conflict creates tension. Tension engages the reader.*
- **Die leser leef homself of haarself in die storie in.** *Readers may identify with the story.*
- **Die konflik bou op totdat 'n hoogtepunt of klimaks bereik word.** *Conflict builds to a climax.*
- **Daar is twee tipes konflik: interne konflik of eksterne / uiterlike konflik.** *There are both internal and external conflicts.*

KARAKTER *(CHARACTER)*: LIEN

INTERNE KONFLIK: *INNER CONFLICT:*

- **Lien probeer om van haar omstandighede te vlug.** *Lien tries to escape her unhappy circumstances.*
- **Sy beplan om oorsee te gaan om sodoende te ontvlug.** *She wants to go overseas to get away from it all.*
- **Haar ma se drankprobleem veroorsaak innerlike konflik – is haar ma nie besorg oor haar gesin nie?** *Her mother's drinking problem causes Lien inner conflict – does her mother not care about her family's wellbeing?*
- **Lien haat haar pa en is kwaad vir hom, maar eintlik is sy baie lief vir hom – dit veroorsaak teenstellende emosies.** *Lien feels anger and hatred towards her father - but she actually loves him. These are conflicting emotions.*
- **Lien se onsekerheid oor die toekoms lei tot innerlike konflik. Sy wil suksesvol wees, maar sal haar aaklige omstandighede haar toelaat om sukses te behaal?** *Lien's uncertainty and worry about her future also lead to conflict. She wants to be successful. But will she be able to succeed given her difficult circumstances?*
- **Sy is kwaad vir almal a.g.v. die druk wat sy ervaar; dus ervaar sy innerlike konflik.** *Lien is angry with everybody because of all the stress that she suffers. More inner conflict.*
- **Sy kan nie vir haar ma sê sy verlang nie. Dit lei tot innerlike konflik.** *Lien cannot find a way to tell her mother that she misses her. This also leads to conflict.*
- **Alhoewel sy en Wouter net vriende is, is sy jaloers om Wouter en Riekie saam te sien.** *Although the relationship between Lien and Wouter is platonic, Lien is jealous when she sees Wouter and Riekie together.*
- **Lien ervaar innerlike konflik as sy gaan bedel, want sy voel skuldig dat sy in haar vermomming besig is om die publiek te mislei.** *Lien experiences inner conflict when she goes begging. She feels guilty that she's deceiving the public by disguising herself.*

EKSTERNE KONFLIK: *EXTERNAL CONFLICT:*

- **Lien is verantwoordelik vir die woonstelhuur, kos om te eet en vir haar broer, Braam.** *Lien is responsible for the rental of their apartment, and for finding food for her brother Braam and herself.*
- **As sy op straat bedel, vermom sy haar om sodoende iemand anders te word.** *Lien disguises herself when she goes begging on the street, hoping nobody will recognise her.*
- **Wanneer Christiaan wil weet waarom sy so baie afwesig is, vererg Lien haar en raak aggressief. Uiteindelik is sy kwater vir haarself as vir hom, want sy besef hy doen net sy werk. Dis niks persoonliks nie. Lien ervaar ook innerlike konflik.**
- *When Christiaan enquires about Lien's frequent absenteeism, she gets annoyed and becomes aggressive. Eventually she realises that he's only doing his job. It's not personal.*
- **Die volgende karakters veroorsaak Lien se konflik.**

* haar ma	* haar pa
* Wouter	* Riekie
* Gerhard	* Roos
* Johnny	* James van Biljon
* "Sproet"	* Christiaan

The following characters are the cause of Lien's external conflict.

* *her mother*	* *her father*
* *Wouter*	* *Riekie*
* *Gerhard*	* *Roos*
* *Johnny*	* *James van Biljon*
* *'Sproet'*	* *Christiaan*

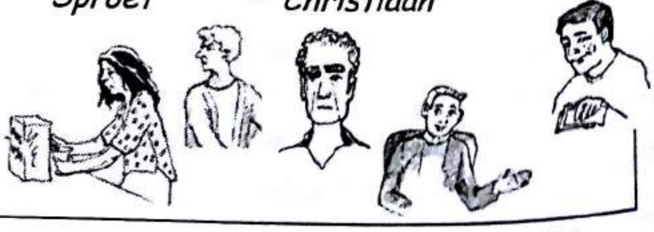

• **Die feit dat "Sproet" haar as 'n prostituut beskou, veroorsaak innerlike konflik - is dit wat sy sal moet doen om te oorleef?** *The fact that 'Sproet' thinks she's a prostitute causes iconflict - is that what she may have to become in order to survive?*	

KARAKTER *(CHARACTER)*: **TIBBEY**

INTERNE KONFLIK: *INNER CONFLICT:*	**EKSTERNE KONFLIK:** *EXTERNAL COFLICT:*
Die gevolge van die ongeluk: *The consequences of the accident:* • **Tibbey se bene word geamputeer.** *Tibbey loses his legs.* • **Tibbey ly aan depressie.** *Tibbey suffers from depression.* 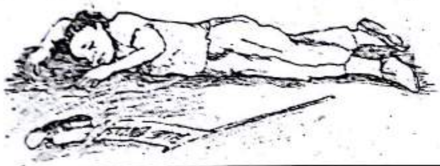	• **Tibbey moet bedel om te oorleef.** *Tibbey has to beg to survive.* • **Hy ontvlug sy ellende deur grappies te maak en ander te probeer opbeur.** *He escapes his miserable life by playing the joker and cheering others up.* • **Hy moet leer om sonder bene klaar te kom en om in die samelewing aan te pas.** • *He must learn to live without his legs. He has to adapt to his circumstances in society.*

KARAKTER *(CHARACTER)* **CHRISTIEN**

INNERLIKE KONFLIK: *INNER CONFLICT:*	**UITERLIKE KONFLIK:** *EXTERNAL CONFLICT:*
• **Christien kan nie haar man se bedrog verwerk nie en neem haar toevlug tot drank.** *Christien cannot come to terms with her husband's deceit and takes refuge in alcohol.* • **Haar man se optrede is verantwoordelik vir haar innerlike konflik.** *She feels that her husband is responsible for her drinking problem.* • **Sy verwyt haarself dat sy 'n slegte ma is.** *She feels guilt, realising that she is failing her children.*	• **Christien gaan dikwels nie werk toe nie. Is dit 'n aanduiding dat sy by die werk konflik ervaar?** *Christien often stays away from work. Is this an indication that she has felt hostility towards her at her work place?*

KARAKTER *(CHARACTER)*: **BRAAM**

INNERLIKE KONFLIK: *INNER CONFLICT:*	**UITERLIKE KONFLIK:** *EXTERNAL CONFLICT:*
• **Braam sukkel om te aanvaar wat met hul gesin gebeur het.** *Braam struggles to come to terms with the misfortunes that have befallen his family.* • **Hy vergelyk die gelukkige verlede met die ellendige hede.** *He compares his happy past life with his miserable present life.* • **Hy probeer op die volgende maniere ontvlug:** *He tries to escape in the following ways:* * **Deur na ou video's te kyk toe hulle as gesin**	• **Braam moet sy pa se skande probeer verwerk en hanteer.** *Braam must try to come to terms with his father's disgraceful downfall.* • **Braam moet sonder 'n ma klaarkom.** *Braam has to cope without a mother.* • **Hy moet skoolwerk doen.** *He must do his school work.* • **Die idee om by oom Frank en tant**

nog gelukkig was. *By watching old videos of the days when the family was still happy.*

* **Hy kyk baie TV.** *He watches too much TV.*
* **Hy gaan kuier by Deon.** *He visits Deon.*
* **Sport** *Sport*

Poppie te gaan bly, veroorsaak eksterne konflik. Hy voel skuldig, want hulle is tog sy familie. *The thought of living with Uncle Frank and Aunt Poppie is not possible, for Braam. This causes guilt and conflict. (They are, after all, his relatives).*

INTRIGE *INTRIGUE*

- **Die progressie van die verhaal, nl. die ontknoping, wat tot die hoogtepunt lei, is boeiend - intrige.** *The progression of the story, that is, the unravelling of the plot that leads to a final climax, is intriguing.*
- **Die klem is op hoekom dinge gebeur en watter invloed of uitwerking die gebeure op die karakters het.** *The emphasis is on the reasons certain events take place, and what influences and effects these events have on the characters.*
- **Konflik skep spanning en alle intriges berus op 'n konflik.** *Conflict creates suspense, and all the intrigues sustain the suspense.*
- **Die volgende gebeurtenisse kan as die motoriese moment beskou word:**
  The following situations can be understood as conflict motivators:
  * **Lien se ma se drankprobleem lei tot konflik in die Jooste-gesin.** *Lien's mother's drinking problem leads to conflict in the family.*
  * **Kos. (Daar is nie geld om kos te koop nie). Lien ervaar konflik, want aan die een kant voel sy haar ma is nie besorg oor haar en Braam nie, maar aan die ander kant is Lien bekommerd oor haar ma se welsyn.** *Food. (No money to buy it). Her mother's apparent lack of interest in her children's welfare, is opposed to the anxious concern she feels for her mother's welfare.*
  * **Lien se konflik met tant Malie wanneer sy by die koffiehuis werk.** *Lien loses her job because of conflict with Aunt Malie.*
  * **Lien verloor haar werk by die haarsalon omdat Sue-Ellen terugkom - konflik met haar werkgewers.** *Lien suffers another job loss at the hairdressing salon when Sue-Ellen returns to work - more stress and conflict with her employers.*
  * **Lien vermom haarself en gaan staan op 'n straathoek om te bedel. Sy moet bedel om te oorleef, maar sy ervaar konflik, want sy wil nie hê iemand moet haar herken nie. Sy voel skaam.** *Lien's wish to disguise herself when begging on a street corner promotes conflicting emotions in her - she needs to beg for money, but she is ashamed to be seen begging.*
  * **Lien se ma daag dronk by die skool op. Lien is lief vir haar - haat haar - dit veroorsaak meer konflik.** *Her mother's drunken behaviour at the school gates (Lien loves her - hates her - promotes terrible conflict!)*
  * **Lien se ma steel wyn by Pick n Pay - weer eens liefde- en haatgevoelens.** *Her mother's theft of wine from Pick n Pay - again, love and hate emotions.*
- **Die hoogtepunt begin in hoofstuk 28 met Tibbey se ongeluk.** *After Tibbey 's accident, the story builds to a climax (chapter 28)*

- **Lien besef sy het haar ma nodig en sy stuur vir haar ma 'n SMS waarin sy sê "ons verlang baie." Dit is 'n keerpunt in Lien se lewe wanneer sy erken dat sy haar ma nodig het - sy ervaar nie meer innerlike konflik t.o.v. haar verhouding met haar ma nie.** *The climax is reached when Lien sends her mother an SMS saying 'We miss you a lot.' It's the turning point in Lien's life when she admits to herself that she needs and loves her mother, and her inner conflict concerning their relationship, comes to an end.*
- **Lien tree verantwoordelik op. Die konflik kom tot 'n einde en Lien wil vir Tibbey 'n karretjie laat bou.** *Lien now takes on more responsibility. She has a cart made for Tibbey.*
- **Lien wil hê dat Tibbey se kamer vir hom reggemaak word.** *Lien has the furniture in Tibbey's room altered to cater to his special needs.*
- **Tibbey ontvang sy karretjie.** *Tibbey receives his cart.*
- **Aanvanklik is hy ongeskik, maar begin later tog belangstel.** *Initially he's rude and dismissive, but later shows an interest in the cart.*
- **Die ontknoping begin wanneer Tibbey in sy nuwe karretjie weer op die straathoek begin werk.** *The unravelling of the plot starts when Tibbey once again starts work on the street corner in his new cart.*
- **Die stormwind waai Lien se pruik af. Die ontknoping volg wanneer Gerhard, (die predikant), haar herken. Hy neem haar huis toe, praat mooi met haar en gee haar raad.** *A strong wind blows Lien's wig off her head. This heralds the change in her circumstances. Gerhard (the preacher), recognises her, and realises she has become a beggar. He takes her home and has a heart-to-heart talk with her, giving her advice.*
- **Lien volg Gerhard se raad en maak 'n lys van alle onkostes.** *Lien takes heed of Gerhard's advice and makes a list of all their expences.*
- **Sy begin weer by die haarsalon werk.** *She begins work at the hairdressing salon.*
- **Verdere ontknoping is Lien se besoeke aan haar ma, haar pa en haar bedelaarvriende.** *The plot unfolds. Lien visits her mother, her father and her beggar friends.*
- **Die slot is in hoofstuk 41 en Naspel. Hieruit kom ons tot sekere gevolgtrekkings. Dit lyk asof daar tyd tussen die laaste hoofstuk ('n Bietjie kultuur) en die naspel verloop het. Lien studeer drama by Tukkies. Sy en Hein gaan uit. Hulle lyk gelukkig. 'n Verdere aanduiding dat daar tyd verloop het sedert die vorige hoofstuk, is dat daar na Hein as 'n "jong man" verwys word.**

  Lien se pa is uit die tronk vrygelaat
  Haar ma drink nie meer nie. Sy lyk gelukkig en goed versorg.
  Braam lyk gelukkig.
  Dit lyk of dit goed gaan met die gesin
  Lien se pa is nog onhandig met die videokamera.
  Die storie het 'n gelukkige einde.

  The story ends with chapter 41 and an epilogue. It is here that we come to certain conclusions. Time has passed between the previous chapter (A bit of culture) and the epilogue. Lien studies drama at Tukkies. Lien and Hein are together. They look happy. The fact that Hein is referred to as a young man, is a further indication that time has passed.
  Lien's father is out of jail.
  Her mother has stopped drinking. She looks happy and is well-groomed.
  Lien and Hein are together.
  Braam is enjoying family life.
  The family appears to be better off. Lien's father can still not operate the video camera with ease. The story has a happy ending.

KOMMENTAAR VAN NORAH JONES

HOOFSTUK 1

LIRIEK: *A little girl with nothing wrong*
Is all alone

OORDRAG: *Norah spot.*

BETEKENIS: *Lien kry swaar en haat haar pa. Sy is onskuldig.*

HOOFSTUK 3

LIRIEK: *As I sit and watch the snow*
Fallin' down
I don't miss you at all
I don't miss you at all

OORDRAG: *Norah verduidelik.*

BETEKENIS: *Lien wil vir haar pa sê sy mis hom nie.*

HOOFSTUK 3

LIRIEK: *Another love before my time*
Made your hart sad an' blue
And so my heart is paying now
For things I didn't do

OORDRAG: *Norah sing.*

BETEKENIS: *Lien kry swaar en dis nie haar skuld dat dit gebeur het nie.*

HOOFSTUK 5

LIRIEK: *There was a time when I believed*
That you belonged to me
But now I know your heart is shackled
To a memory

OORDRAG: *Slim Norah sê dit.*

BETEKENIS: *Lien is kwaad oor dit wat Wouter vir haar gesê het.*

HOOFSTUK 6

LIRIEK: *So many times I wonder where I've gone*
And how I find my way back in
I'll look around a while for something lost
Maybe I'll find it in the end

OORDRAG: *Norah sing.*

BETEKENIS: *Lien is bly dat dinge nou weer reg is tussen haar en Wouter.*

HOOFSTUK 6

LIRIEK: *Watch your back*
If I should tell you
Love's the only thing I've ever known
One thing for sure, pretty baby
I always take the long way home

OORDRAG: *Lien vra wat dit nou eintlik beteken. Nora antwoord: "Know it all"*

BETEKENIS: *Lien dink aan Wouter en sy sê dit vir hom.*

HOOFSTUK 9

LIRIEK: *But if we stick together*
Then I know we'll be OK
'coz when it gets too cold outside
The room is where we'll stay

OORDRAG: *Norah troos.*

BETEKENIS: ________________

HOOFSTUK 16

LIRIEK: *Up 'n down*
Ferris wheel
tell me how does it feel
to be so high
Looking down there

OORDRAG: *Norah vra.*

BETEKENIS: *Lien wonder hoe haar ma voel wat so drink. Sy wil dit graag vir haar ma vra.*

HOOFSTUK 19

LIRIEK: *It's not the pale moon that excites me*

HOOFSTUK 24

LIRIEK: *Out across the endless sea*
I could not die in ecstasy

That thrills and delights me, oh no It's just the nearness ... ***OORDRAG:*** *Norah gee haar mening.* ***BETEKENIS:*** *Lien dink aan die woorde toe sy en Hein op die pawiljoen sit. Norah wil hê sy moet meer van Hein hou, maar Lien wil dit nie hoor nie.*	*But I'll be a bag of bones Driving down the road alone* ***OORDRAG:*** *Slim Norah probeer alweer beter weet.* ***BETEKENIS:*** *Lien wonder na haar agtiende verjaardag of haar gesin haar sal mis as sy weg is. Sy voel vies vir Norah.*
HOOFSTUK 26 ***LIRIEK:*** *In a boat that's built of sticks and hay We drifted from the shore With a captain who's too proud to say That he dropped the oar* ***OORDRAG:*** *Norah verduidelik.* ***BETEKENIS:*** *Lien se ma begin weer drink en dit is wat Lien dink.*	HOOFSTUK 28 ***LIRIEK:*** *Come away with me in the night Come away with me And I will write you a song* ***OORDRAG:*** *Norah sing vir Lien.* ***BETEKENIS:*** *Sproet streel oor Lien se hare en sy word yskoud.*
HOOFSTUK 37 ***LIRIEK:*** *Lien voel nie lekker nie. Sy wil op haar bed gaan lê en vergeet van alles terwyl sy na haar nuwe Norah CD luister.* ***OORDRAG:*** ___________ ***BETEKENIS:*** *Die musiek troos haar.*	HOOFSTUK 40 ***LIRIEK:*** *Singing the same lines all over again no matter how much I pretend* ***OORDRAG:*** *Norah sing vir Lien.* ***BETEKENIS:*** *Lien besoek haar pa in die tronk. Sy kan nie voorgee dat sy hom nie liefhet nie.*

AGTERGROND / RUIMTE / MILIEU
BACKGROUND / SPACE / MILIEU

WAAR SPEEL DIE VERHAAL AF?

TYDRUIMTE: Daar is groot verskille tussen die tydruimte waarin die verhaal afspeel.
TIME: There are big time lapses in the course of the story as it is told.

VERLEDE, HEDE EN TOEKOMS *PAST, PRESENT AND FUTURE*

VERLEDE *PAST*:

Die Jooste-gesin is welgesteld, saam en gelukkig.

- **Hulle woon in 'n voorstad in 'n groot huis met 'n groot binnenshuise swembad en is gelukkig.** *They live in a suburb, in a big house with an indoor swimming pool and are very happy.*
- **Hulle het oornag alles verloor toe Lien en Braam se pa, 'n prokureur, weens die misbruik van trustfondse in die tronk beland het.** *They lose everything overnight when Lien and Braam's father, a lawyer, was taken into custody because of misuse of trust funds.*

HEDE / *PRESENT:*

Hulle is nou nie meer saam nie, kry swaar en is ongelukkig.

- **Hulle is nou armblankes.** *They are now poor-whites.*
- **Hulle woon in 'n woonstelgebou in die middestad van Pretoria.** *They live in a flat in the city centre of Pretoria.*
- **Lien se pa is in die tronk.** *Her father is in jail.*
- **Haar ma het 'n drankprobleem ontwikkel a.g.v. die feit dat sy nie die probleem kon verwerk nie.** *Her mother develops a drinking problem because she can't accept what has happened to them.*
- **Lien het aanpassingsprobleme en bedel later smiddags op straat.** *Lien can't cope with the situation and goes begging on the street.*

TOEKOMS / *FUTURE:*

Die Jooste-gesin is weer saam en gelukkig.

- **In (Naspel) aan die einde van die roman, suggereer die videogreep dat dinge vir die gesin reggekom het.** *In the epilogue at the end of the novel, the video suggests that things have worked out for the family.*
- **Hulle is saam en gelukkig en Lien is 'n Tuks Dramastudent.** *They are together and happy and Lien is at Tuks, studying Drama.*

LIEN SE WOONRUIMTES *LIEN'S LIVING SPACES*

DIE JOOSTES SE VORIGE HUIS / *THE JOOSTE'S PREVIOUS HOUSE*

- Die huis het 'n **soliede sekuriteitshek** en 'n **handgekerfde houtvoordeur**. *The house has a solid security gate and a hand carved wooden front door.*
- Die **iceberg**-rose weerskante van die paadjie het baie groter geword. *The iceberg roses on either side of the path have matured.*
- Die **groen grasperke** en die **Jakarandaboom** is dieselfde. *The green lawn and the jacaranda tree remain.*
- In plaas van die **wit mure**, is dit **nou skelpienk** geverf. *Instead of white, the walls have been painted a shocking pink.*
- Daar is 'n **nuwe posbus.** *There is a new post box.*
- Daar is swaar en **duur meubels** langs die swembad. *There is heavy, expensive furniture around the swimming pool.*

DIE BUURT / *THE NEIGHBOURHOOD*

- Die **inkopiesentrum, kliniek, biblioteek en die slaghuis** is dieselfde. *The shopping centre, clinic, library and the butcher remain.*
- Daar is 'n **nuwe tak van Woolworths, 'n CD winkel en baie nuwe huise**. *There is a new branch of Woolworths, a CD shop and plenty of new houses.*

DIE JOOSTE-GESIN SE WOONSTEL / *THE JOOSTE'S FAMILY FLAT*

- Die woonstel is baie kleiner as wat hulle huis was. Daar is nie 'n swembad of braaiplek nie. Hulle gaan met 'n **hysbak** op na die tweede vloer. Daar is 'n **kombuis, sitkamer,**

eetkamer en drie slaapkamers. *The flat is small. There is no pool or place to braai. They take an elevator up to the second floor. There is a kitchen, a lounge, a diningroom and three bedrooms.*

In die **kombuis** is 'n eetblad en kroegstoele, 'n venster met kantgordyne, 'n stoof, yskas en kombuiskaste wat gewoonlik leeg is. *In the kitchen is a counter with bar stools, a window with lace curtains, a stove, fridge and kitchen cupboards that are usually empty.*

Lien se ma se klavier staan in die **eetkamer.** *Christien's piano is in the diningroom.*

In die **sitkamer** is 'n bank en die televisie. Die meubels is oud en die mat is vuil. *In the lounge is a couch, and a television. The furniture is old and the carpet is dirty.*

Elke **slaapkamer** het 'n bed en 'n tafel en in Christien se kamer is 'n draagbare CD-speler en daar is 'n tafeltjie met 'n lamp op. *Every bedroom has a bed and table, and in Christien's room is a CD player and a small table with a lamp.*

LIEN SE WERKRUIMTES / *LIEN'S WORK PLACES: (1)*

MALIE SE TUIN / *MALIE'S GARDEN*

- Tannie Bets reël vir Lien die werk. **Die koffiewinkel behoort aan tannie M** Lien noem haar "Moeilike Malie." *Aunt Bets organises a job for Lien in Mali The owner is Aunt Malie Dry. Lien calls her "Difficult Malie."*
- Tannie Malie is suinig en haar porsies klein. Sy behandel nie haar werkers b nie. *Aunt Malie is very stingy and is not a kind employer. She serves mean food portions.*

- **Die koffiewinkel is klein, het twintig tafels.** *Twenty tables are crammed into the little coffee shop.*
  Die kleurskema is pienk en groen; die gordyne en tafeldoeke het frilletjies en valletjies; daar is prente van blomme teen die mure; koeke in 'n glastoonbank; potjies blomme op die tafels en sy speel Strauss walse. *The colour scheme is pink and green. The curtains are ruffled, and the tablecloths are frilled. Pictures of flowers hang on the walls. There are vases of flowers on the tables. She plays Strauss waltzes.*

- **Dis veral oumense van die ouetehuis wat daar eet en Dinsdae en Donderdae kry hulle 20% afslag.** Daar werk twee kelnerinne, **Agnes en Sophie.** Lien maak die fout om vir mense afslag te gee wat nie pensioenarisse is nie. Die tweede dag loop Lien en Agnes, met 'n skinkbord vol breekgoed, in mekaar vas en tant Malie sê hulle moet die koste dra. Lien sê dis 'n ongeluk en bedank. *People from the old age home eat there on Tuesdays and Thursdays as they get a 20% discount. Agnes and Sophie are the waitresses who work there. On her first day Lien at Malie's Garden Lien mistakingly gives non-pensioners a discount On her second day, Lien and Agnes, with a trays full of crockery, bump into each and drop them. Auntie Malie says they are responsible for the cost of the breakages. Lien says it was an accident and Lien resigns.*

LIEN SE WERKRUIMTES / *LIEN'S WORK SPACES: (2)*

MILLENNIUM HAIR CREATIONS

- Tannie Bets kry vir Lien werk by *Millennium Hair Creations,* die eiendom van **Donovan en Dirkie.** Donovan is die grootste aandeelhouer. *Aunt Bets gets the job for Lien at Millennium Hair Creations, the property of Donovan and Dirkie. Donovan is the main Shareholder.*
- In die ontvangshoekie is 'n koffietafel en 'n sagte leerbank. Op die koffietafel is tydskrifte en op die swart leerbank is groen kussings. Daar is ook spieëls en leerstoele. Daar is 'n klein kombuisie, 'n mikrogolf, 'n yskas en 'n rak vir die koppies. *There is a coffee table and a soft leather couch in the reception corner. There are magazines on the coffee table and green cushions on the couch. There are also mirrors and leather chairs. There is a small kitchen, microwave oven, a fridge and a shelf for the cups.*
- Lien moet die telefoon antwoord en die afsprake maak. Sy moet elke halfuur vee. Haar werk is ook om die tydskrifte netjies te hou en die toonbank skoon te hou. Sy moet ook die botteltjies op die trollie netjies rangskik. Sy moet koffie en tee maak en die kliënte bedien. Sy rangskik die goed in die kombuis sodat dit beter werk. *Lien's work is to answer the phone and book the appointments. She must sweep the floor every half hour. She must keep the counter clean and rearrange the magazines. She must clean the trolleys and arrange the bottles and other objects neatly. She must serve coffee and tea to the clients. Everything then works well.*

LIEN SE WERKRUIMTES: / *LIEN'S WORK SPACES (3):*
DIE STRAATHOEK (BEDELPLEK)
THE STREET CORNER (BEGGING PLACE)

LIEN SE BEDELPLEK BY 'N BESIGE STRAAT

- Een aand was Lien saam met tannie Bets by Pick n Pay en daar het sy 'n vrou met 'n plakkaat sien bedel. (p. 52) Lien gebruik naastenby dieselfde woorde wat op die vrou se plakkaat gestaan het. (p. 84) *One evening Lien goes with Aunt Bets to Pick n Pay and there she sees a woman begging. Lien uses more or less the same words that the woman has written on her poster.*
- Die kruising wat Lien kies, is 'n kleinerige winkelsentrum, ver van hulle woonstel waar bekendes haar nie sal raaksien nie. Eers staan sy op Roos se hoek, maar dan gee Roos vir haar Johnnie se hoek. Lien se hoek is so veertig meter van die winkelsentrum af. *The crossing that Lien chooses, is a small shopping centre, far from their flat where people she knows won't recognise het. At first she stands on Roos's corner, but Roos moves her to Johnnie's corner. It is about forty meters from the shopping centre.*

- Die atmosfeer en reuke op die straat is dié van uitlaatgasse, petroldampe en warm teer. *The atmosphere and smells on the street are those of exhaust gasses, petrol fumes and hot tar.*
- Lien koop vir haar gemaklike, plat, swart skoene en het 'n rooi sportsak waarin sy haar geld gooi. Sy neem elke dag 'n bottel Energade vir die dors en energie en 'n appel om tydens teepouse te eet.
  Lien buys herself a pair of comfortable, flat, black shoes. She puts the money she begs for into a red sport bag. Everyday she a bottle of Energade to quench her thirst and an apple to eat during tea break.

LIEN SE DROOMRUIMTES / *LIEN'S DREAMS*

Lien droom soms. Dit is oor dinge wat in haar onderbewussyn is, a.g.v. die verlede.

DROOM	BETEKENIS
HOOFSTUK 3 (p. 19) Lien droom van 'n **oranje koek** wat op en af hop. Agnes lag en sê: "Relax, tomorrow is another day." *A cake is hopping around the cafe floor. Agnes laughs and says: 'Relax, tomorrow is another day.'*	**PROBEER 'N PROBLEEM VERWERK** Dit wat gebeur het in tant Malie se koffiehuis, was vir Lien moeilik. Haar onderbewussyn probeer hierdie probleme verwerk. *This is perhaps Lien's subconscious mind mirroring her frustration at work in Aunt Malie's coffee shop.*
HOOFSTUK 9 (p. 63) Lien droom dat Dirkie haar **hare pers** kleur en dat sy 'n silwer ring in haar neus het. Dirkie sê: "Brad Pitt sal mal wees oor jou." *Lien dreams that Dirkie dyes her hair purple, and that she has silver ring in her nose. Dirkie says: 'Brad Pitt will be dilly about you.'*	**PROBEER 'N PROBLEEM VERWERK** Lien verloor haar werk omdat Sue-Ellen wil terugkom. Donovan en Dirkie is ook nie lekker met mekaar nie. Haar onderbewussyn probeer haar frustrasies verwerk. *Lien loses her job because Sue Ellen wants to return to work. Donovan and Dirkie are quabbling, so perhaps her subconscious is reflecting the unstable position in which she finds herself.*
HOOFSTUK 19 Lien droom van **die tweeling**, Su-Marie en San-Marie en hulle huis met die binnenshuise swembad. *Lien dreams of the twins, Su-Marie and San-Marie in their home with an indoor swimming pool.*	**'N GELUKKIGE LEWE** Lien verlang na hulle gelukkige lewe. Sy dink baie aan daardie dae en haar onderbewussyn openbaar dit. *Lien perhaps envies their carefree lifestyle, and her subconscious reflects this.*
HOOFSTUK 30 (p. 157) Lien droom van **Sproet.** Sy is in 'n kou. Sy draai om en om soos 'n gimnas op 'n groot stok. Sy dra 'n rooi sweetpak. Sproet sê: "Môre is nog 'n dag." Hy druk 'n klomp note deur die hok se tralies en steek dit in haar mond. *Lien dreams of Sproet. She is trapped in a cage, and whirls round and round a pole, just as a*	**TRAUMATIES** Tibbey se ongeluk en die gebeurtenis/ insident met Sproet is vir Lien traumaties. Albei hierdie traumatiese gebeure word deur die onderbewussyn ontlaai *(discharged)* in die droom. *Both Tibbey's accident and the encounter with Sproet in his flat were traumatic. Perhaps the dream was a way for the subconscious to process those*

gymnast does. She is wearing a red tracksuit. Sproet says; 'Tomorrow is another day'. He pushes a bundle of notes through the bars and stuffs them into her mouth.	*traumas.*
HOOFSTUK 37 (p. 187) Lien droom van haar ma en pa. Miemie se tuin is ook in haar droom. Sy, Roos en Miemie sit om 'n groot eetkamertafel. Daar is 'n groot vis op 'n skinkbord. Miemie sê dis goed as sy 'n prostituut wil wees, maar sy moet eers iets aan haar nek doen. Roos blaas rook in haar gesig. Lien is natgesweet as sy wakker skrik. Dis die eerste keer in 2 jaar dat sy haar pa se gesig sien. Sy onthou sy gesig in haar droom: swart krulhare, lang lyf, skouers effens opgetrek, lagplooitjies om sy mond, sy vreeslike lag. Hulle was skaam daaroor, maar moes ook maar lag. Sy oë het altyd gelag, al het sy mond iets anders gesê. *Lien dreams of her father. Miemie's garden is also in the dream. Roos, Miemie and Lien are sitting at a dining table. There is a large fish on a platter. Miemie tells Lien it's fine if she wants to be a prostitute, but she must first do something about her neck. Roos blows smoke into her face. This dream upsets her, and Lien is bathed in perspiration when she wakes up. This is the first time in two years that she's 'seen' her father's face, although now only in a dream - black curly hair, tall, shoulders slightly hunched, laugh lines around his mouth. She hears his raucous laugh. They were ashamed of the laugh, but they couldn't help joining in. He also had laughing eyes. The dream was disturbing.*	**TRAUMATIES** Die droom het haar ontstel. Lien se onderbewussyn ontlaai steeds al die traumatiese ervarings. Sy voel skuldig oor die insident met Sproet. Sy het skuldgevoelens oor haar bedel en goed en kwaad is hier deurmekaar. Haar pa is ook altyd in haar onderbewussyn. *(sub-conscious)* *Once again we must suppose that Lien's subconscious is dealing with her feelings of guilt. Guilt that she hates her father and mother, guilt about the encounter with Sproet, and guilt about begging on the street.*

Hierdie boek se Outeursreg word beskerm deur die Berne Konvensie. In terme van die Outeursregwet, No.98 van 1978, bestaan daar Outeursreg in hierdie werk. Geen gedeelte van hierdie werk mag geherproduseer of oorgedra word in enige vorm nie, elektronies of meganies, insluitend kopieëring, opname of deur enige inligting stoor- en herwinstelsel, sonder skriftelike toestemming van die eienaar nie.